

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**BIBLIOTHEQUE NATIONALE TURC 306 NUMARADA KAYITLI
MECMUANIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE MESTAP'A GÖRE
TASNİFİ**

**A TRANSCRIBED COPY OF JOURNAL "BIBLIOTHEQUE NATIONALE
TURC 306" AND THE FEATURES OF ITS CONTENTS ACCORDING TO
MESTAP**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

KÜBRA KACAR

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. BEYHAN KESİK

GİRESUN, 2019

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 26.11.2019 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Kübra KACAR'ın "Bibliothèque Nationale Turc 306 Numarada Kayıtlı Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni ve Mestap'a Göre Tasnifi" başlıklı tezini incelemiş olup aday 12.12.2019 tarihinde, saat 10.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Yeterlik tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi Unvanı	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Danışman-Başkan)	Prof. Dr. Beyhan KESİK	
Üye	Prof. Dr. Necip Fazıl DURU	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Hamza KOÇ	

ONAY

...../...../2019

Prof. Dr. Güven ÖZDEM

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Bibliothèque Nationale Turc 306 Numarada Kayıtlı Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni ve Mestap'a Göre Tasnifi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

12/12/2019

Kübra KACAR

ÖN SÖZ

Mecmualar, aynı veya farklı türden eserlerin bir arada toplanmasıyla meydana gelmektedir. Aynı türden eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmualar, ihtiva ettiği türlere göre, şiir mecmuaları, fetva mecmuaları, münşeat mecmuaları, dua mecmuaları, şerh mecmuaları gibi isimlendirilmiştir. Bunlar arasında şiir mecmuaları öne çıkmaktadır. Mecmuaların çoğunda şairlerin hayatları hakkındaki bilgilerin yanı sıra az kullanılan nazım şekillerinden ve aruz vezinlerinden örnekler, adı duyulmamış şairler ve onların şiirleri; dualar, tılsımlar, ilaç tarifleri vb. birçok bilgi de yer almaktadır.

Şiir mecmuaları sayıca fazla olması ve değerli bilgiler içermesine rağmen üzerine yeterince çalışma yapılmamış eserlerdir. Bu eksikliği gidermek adına Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal'ın öncülüğünde başlatılan Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) ile son dönemde birçok çalışma ortaya konmuş ve konmaya da devam edilmektedir. Çalışmamızı oluşturan Paris Bibliotheque Nationale Turc 306 numarada kayıtlı şiir mecmuası da bu proje dâhilinde hazırlanmıştır.

Çalışmamız giriş ve üç ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızı oluşturan eser, farklı nazım şekillerinden oluşan bir şiir mecmuası olduğu için "Giriş" bölümünde mecmualar hakkında genel bir bilgi verilmiş ve kısaca Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'nden bahsedilmiştir. "Birinci Bölüm"de Turc 306 numaralı mecmuanın nüsha tavsifi ve tertibi, mecmuadaki şair ve şiir sayıları, şairlerin yaşadıkları yüzyıllar, şiirlerin nazım şekilleri ve aruz kalıpları hakkında bilgi verilip bunlar tablo hâlinde gösterilmiştir. "İkinci Bölüm"de mecmuanın MESTAP'a göre tasnifi yapılmış; "Üçüncü Bölüm"de ise metin kurulumunda izlenen yöntem açıklanarak mecmuanın metni verilmiştir. Elbette yapılan bu çalışmada her ne kadar doğruyu bulma noktasında gayret gösterilse de hatalarımızın olması kaçınılmazdır. Sonraki çalışmalarımızda daha sağlam adımlar atabilmek için hatalarımızın hoşgörüsü içerisinde düzeltilip giderilmesi en büyük temennimizdir.

Çalışmamın başından itibaren hiçbir konuda yardımlarını esirgemeyen, bilgisiyle bana yol gösteren ve destek olan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Beyhan KESİK'e, ikilemde kaldığım zamanlarda çözüm yolları sunan ve sorularıma sabırla

cevap veren değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Hamza KOÇ'a, tecrübelerini ve bilgilerini benimle paylaşan, manevi desteğiyle ilerlememi sağlayan dostum, ablam ve sevgili hocam Arş. Gör. Şermin BAKA'ya ve her zaman destekçim olan aileme teşekkürlerimi sunarım.

Giresun-2019

Kübra KACAR

ÖZET

**KACAR, Kübra, BIBLIOTHEQUE NATIONALE TURC 306 NUMARADA
KAYITLI MECMUANIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE MESTAP'A
GÖRE TASNİFİ****Yüksek Lisans-2019, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.**

Arapça “cem” kökünden türemiş olan mecmua, derleyecisinin zevkine göre bir araya getirilen eserlerden meydana gelmektedir. Mecmualar; manzum, mensur ve manzum-mensur karışık olmak üzere üç başlık altında incelenebilir. Manzum mecmualar içerisinde yer alan şiir mecmuaları arasında mecmua-i kasaid, mecmua-i gazeliyat, ilahi mecmuaları, nazire mecmuaları vb. sayılabilir. Ayrıca belli bir nazım türü ve şekline yoğunlaşmadan toplanan şiir mecmuaları da bulunmaktadır. Bunlardan birisi de Bibliotheque Nationale Turc 306 numarada kayıtlı şiir mecmuasıdır. Söz konusu eserde gazellerin sayısı daha fazla olsa da tahmis, müseddes, müfret, kıt'a ve rubai gibi birçok nazım şekli ile yazılmış şiirler de yer almaktadır.

Mecmuadaki şiirlerin hepsi 15, 16 ve 17. yüzyıl şairlerine aittir. En fazla şiirleri bulunan şairler ise Bâkî, Hâletî-i Gülşenî ve Necâtî'dir. Mecmuanın müstensihî ve istinsah tarihi hakkında herhangi bir bilgi bulunmasa da mecmuada şiirleri yer alan şairlerin yaşadıkları yüzyıllardan hareketle 17. yüzyılda istinsah edildiği söylenebilir.

Çalışmamızda 133 varaktan meydana gelen bu mecmuadaki Türkçe şiirlerin çeviri yazılı metinleri verilmiş, bu şiirler Mecmuaların SistematiK Tasnifi Projesi dâhilinde incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, MESTAP, Şiir Mecmuası.

ABSTRACT

**A TRANSCRIBED COPY OF JOURNAL "BIBLIOTHEQUE NATIONALE
TURC 306" AND THE FEATURES OF ITS CONTENTS ACCORDING TO
MESTAP****Master of Arts – 2019, Department of Turkish Language and Literature.**

Derived from the Arabic root “jem/cem,” the term mecmua [English: journal, magazine] to a bound anthology containing various works as selected according to the taste of the compiler. Mecmuas can be classified and examined under three categories: verse, prose, and mixed verse-prose. Poetry or verse mecmuas can be further divided into so called mecmua-i kasaid, mecmua-i gazeliyat, divine/spiritual mecmuas, and nazire mecmuas, among others. There are also poetry mecmuas that do not concentrate on a particular type or form of verse type at all—that are more general in nature. Among these is “Bibliothèque Nationale Turc 306.” Although this particular mecmua contains a relatively high volume of ghazals, it also contains poetry written in the tahmis, *müseddes*, *müfret*, *kit’a*, and *rubai* forms as well—almost all of which belonging to 15th, 16th, and 17th century poets, and most notably include Bâkî, Hâletî-i Gülşenî, and Necâtî. While there exists no biographical information about the history of compiler/copyist of this mecmua, we nevertheless can assume that the poets featured were copied down in the 17th century.

In this study, we have attempted both to provide transcribed versions of the Turkish poetry featured in aforementioned 133-page mecmua manuscript, and to examine that poetry within the framework of the Systematic Mecuma Classification Project (aka MESTAP).

Keywords: Mecmua, MESTAP, Poetry Journal.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	I
ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	VI
TABLolar LİSTESİ.....	VII
GİRİŞ	1
MECMUA	1
a. Mecmuanın Tanımı	1
b. Mecmualar Hakkında Genel Bilgiler	1
c. Mecmuaların Tasnifi	3
d. Mecmuaların Önemi veya Mecmuaların Edebiyat Tarihi ve Edebiyat Bilgilerine Katkıları	8
BİRİNCİ BÖLÜM	
1. BIBLIOTHEQUE NATIONALE TURC 306 NUMARADA KAYITLI MECMUANIN TANITILMASI	10
1.1 Mecmuanın Fiziksel Tavsifi.....	10
1.2. Mecmuanın İçerik Tavsifi	10
1.3. Mecmuada Yer Alan Şairi Bilinmeyen Şiirler	14
1.4. Mecmuada Yer Alan Arapça ve Farsça Şiirler	14
1.5. Mecmuada Yer Alan Nazım Biçimlerinin Dağılımı	15
1.6. Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları.....	15
İKİNCİ BÖLÜM	
2. MECMUANIN MESTAP'A GÖRE TASNİFİ.....	17
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
3. BIBLIOTHEQUE NATIONALE TURC 306 NUMARADA KAYITLI MECMUANIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ	57
3.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem.....	57
3.2. Metinde Kullanılan Çeviri Yazı Alfabetesi	59
3.3. Metin	60
SONUÇ.....	311
KAYNAKÇA	312
EKLER.....	320
ÖZ GEÇMİŞ.....	322

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: Adı geçen eser
bk.	: Bakınız
C.	: Cilt
haz.	: Hazırlayan
HD	: Hayâlî Divanı
NBD	: Necatî Beg Divanı
nr.	: Numara
s.	: Sayfa
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
Yay.	: Yayımları, yayınları

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo	Sayfa Nr.
Mecmuada Yer Alan Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıla Göre Dağılımı ve Şiir Sayıları	11-13
Mecmuada Yer Alan Şairi Bilinmeyen Şiirler ve Nazım Şekilleri	14
Farsça Şiirlerin Nazım Şekillerine Göre Dağılımı	14
Mecmuada Yer Alan Nazım Biçimleri	15
Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları	15-16
MESTAP'a Göre Mecmuanın Tasnifi	17-56

GİRİŞ

MECMUA

a. Mecmuanın Tanımı

Arapça “cem” kökünden türemiş olan mecmua kelimesi hakkında “bazı müntahabâtın kaydına mahsus olan defter risale, risale-i mevkuta¹; seçilmiş yazılardan bir araya getirilmiş kitap, cönk, şiir antolojisi²; toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzîm edilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap³; güldeste⁴; içinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap, düzenli bir şekilde toplanıp biriktirilmiş, bir araya getirilmiş şeylerin tamâmı, koleksiyon⁵; terim olarak, seçilmiş şiir, münşe’at, güfte vb. eserlerin toplanarak bir araya getirildiği eserlerin genel adı⁶” gibi tanımlar yapılmıştır.

Köksal ise mecmuayı “*farklı kişilere ait metinlerin/metin parçalarının bir araya getirildiği eserler bütünü*”⁷ olarak açıklamıştır. Tüm bu tanımlara bakıldığında mecmuanın derleyecisinin zevkine göre seçilmiş farklı ya da aynı türdeki eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş metinler olduğu söylenebilir.

b. Mecmualar Hakkında Genel Bilgiler

Mecmualar, İslamiyet’ten önce Arap kültüründe şiirin oldukça ön planda olması sonucu gelişmeye başlamıştır. Bu dönemde beğenilen şiirler divan ya da risale şeklinde tertip edilerek gelecek nesillere aktarılmaya çalışılmıştır.⁸ İslamiyet’ten sonra mecmua türünün gelişmesi ise Hz. Peygamber’in hadis yazımına izin vermesi ile olmuştur. Bu izinden sonra bazı sahabeler Hz. Peygamber’den duyduklarını belirli bir düzen içinde bir araya getirmeye başlamışlardır. Bunun

¹ İbrahim Cûdî, *Lügat-ı Cûdî (haz. İsmail Parlatur vd.)*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2006, s. 297.

² Mehmet Kanar, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Say Yay., Ankara 2011, s. 759-760.

³ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yay., Ankara 2015, s.689.

⁴ İsmail Parlatur, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yay., Ankara 2004, s. 1033.

⁵ İlhan Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Yay., İstanbul 2016, s. 784.

⁶ Ahmet Mermer, Neslihan Koç Keskin, *Eski Türk Edebiyatı Terimler Sözlüğü*, Akçağ Yay., Ankara 2011, s. 66.

⁷ <https://mecmualar.tr.gg/Mecmualar-ve-C.oe.nkler-Hakk%26%23305%3Bnda-Genel-Bilgiler.htm> [Erişim Tarihi: 22.11.2019].

⁸ Kaçar vd., *Osmanlı Edebî Metinlerini Anlama Kılavuzu*, Kesit Yay., İstanbul 2015, s. 368.

sonucunda hadis literatüründe sahife, cüz ve kitap adıyla anılan ilk derlemeler ortaya çıkmıştır.⁹

Türk edebiyatında mecmua türünün tam olarak nasıl ortaya çıktığı ve geliştiği hakkında kesin bir bilgi bulunmasa da eldeki verilerden hareketle bu türün XV. yüzyıldan itibaren ortaya çıktığı söylenebilmektedir. 1437’de Ömer Bin Mezîd tarafından derlenen Mecmûatü’n-Nezâir edebiyatımızda mecmua türünün ilk örneği olarak gösterilmektedir. Bir nazire mecmuası olarak derlenen bu eserden sonra, farklı şairlere/yazarlara ait farklı türdeki eserler bir araya getirilmeye devam edilmiş, böylelikle mecmua türü gelişmeye başlamıştır. XVI. yüzyılda devletin içinde bulunduğu “altın çağ” edebiyat, kültür ve sanat alanında yaşanan gelişmeleri de olumlu etkilemiş, bu durum mecmuaların sayısının artmasına da sebep olmuştur. XIX. yüzyıla kadar hatta bu yüzyıldan sonra da derlenmeye devam edilen mecmualar, edebiyat ve kültür tarihimiz açısından önemli kaynaklar hâline gelmiştir.¹⁰

Mecmualar derleyicisinin tercihinine göre Arapça, Farsça veya Türkçe olarak tek bir dille yazılmış metinlerden oluşabileceği gibi bu dillerin ikisi veya üçü ile yazılmış metinlerin derlenmesiyle de meydana gelebilmektedir. İlmî ve dinî konularda derlenmiş mecmuaların genellikle mensur ve Arapça, edebiyat ve sanat konularındakilerin ise manzum ve Farsça-Türkçe olduğu görülmektedir.¹¹ Mecmualar, derleyicisinin zevkine bağlı olarak meydana getirildiği için düzenleri ve içerikleri de derleyicisine göre değişmektedir. Tertipli mecmuaların yanı sıra düzensiz birçok mecmuanın da bulunması bu nedenledir.¹²

Mecmuanın isimlendirilmesi içeriğine göre yapılmaktadır: Mecmûatü’l-ehâdis, mecmûatü’r-resâil, mecmûa-i fetâvâ, mecmûa-i ed’iye, mecmûa-i eş’âr, mecmûa-i tevârîh, mecmûa-i fevâid gibi. Bunun dışında mecmuaların eğer derleyicisi güvenilir ve tanınmış bir kişiyse derleyicisinin adıyla anıldığı, özel bir adının olduğu (Ezhâr-ı Efkâr vb.) ya da içinde mecmua veya aynı kökten türetilmiş kelimelerin

⁹ Mustafa Uzun, “Mecmua”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. C. XXVIII, Ankara 2003, s. 266.

¹⁰ Kaçar vd., **a.g.e.**, s. 368.

¹¹ Uzun, **a.g.e.**, s. 267.

¹² İskender Pala, **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, L&M Yay., Ankara 2002, s. 312.

bulunduğu Arapça, Farsça, Türkçe veya mülemma başlıklar taşıdığı da görülebilmektedir.¹³

c. Mecmuaların Tasnifi

Mecmualar üzerine Agâh Sırrı Levend, Günay Kut, Atabey Kılıç, Mehmet Gürbüz ve M. Fatih Köksal çeşitli tasnifler yapmışlardır.

Levend'in yaptığı tasnif şu şekildedir:

- a. Nazireler mecmuaları,
- b. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları,
- c. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- ç. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- d. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar.¹⁴

Günay Kut'un tasnifi ise şöyledir:

1. Nazire mecmuaları,
2. Seçme şiir mecmuaları,
3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan mecmualar,
4. Karışık, yani manzum ve mensur veya farklı dillerle yazılmış parçalardan oluşan mecmualar,
5. Derleyeni belli mecmualar.¹⁵

¹³ Uzun, a.g.e, s. 266-267.

¹⁴ Âgâh Sırrı Levend, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Dergâh Yay., İstanbul 2015, s. 166.

Atabey Kılıç'ın tasnif başlıkları şunlardır:

1. Tertip durumuna göre mecmualar

a. Mürettep olmayan mecmualar

b. Mürettep mecmualar

2. Şekil bakımından

a. Manzum metinler mecmuaları

b. Mensur metinler mecmuaları

3. Dil bakımından

a. Arapça mecmualar

b. Farsça mecmualar

c. Türkçe mecmualar

d. Çok dilli mecmualar

4. Muhteva bakımından

a. Din

b. Tasavvuf

c. İlm-i nücum / fal ve remil

d. Hikâye/latîfe

e. Hezel ve hiciv

f. Edviye

g. Musiki

h. Hat ve kitabet

¹⁵ Günay Kut, "Mecmua", **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler**, Dergâh Yay., C. VI, Ankara 1986, s. 170-174.

5. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar.¹⁶

Mehmet Gürbüz ise mecmuaları; şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları, şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmuaları, nazire mecmuaları, şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar, bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmualar olmak üzere beş grupta sınıflandırır.¹⁷

Bu konuda yapılan son tasnif Köksal'a aittir. Köksal mecmuaları şekil ve içerik bakımından olmak üzere iki ana başlıkta sınıflandırmıştır:

I. Şekil Bakımından

A. Kitap şeklinde tertiplenmiş mecmualar

1. İçinde birden fazla eserin bulunduğu mecmualar
2. Tamamı bir eser olan mecmualar

B. Tûlânî (uzunlamasına) ciltlenmiş mecmualar

II. Muhteva Bakımından

A. Risale Mecmuaları

a. Farklı Müelliflere Ait Eserleri Toplayan Risale Mecmuaları

1. Aynı/yakın/benzer konudaki/türdeki eserleri toplayan risale mecmuaları

i. Divan mecmuaları

ii. Lügat mecmuaları

iii. Mesnevi mecmuaları

iv. Mi'râciye mecmuaları

¹⁶ Atabey Kılıç, "Mecmua Tasnifine Dair", **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, (Haz. Hatice Aynur vd.), Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 77-96.

¹⁷ Mehmet Gürbüz, "Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, (Haz. Hatice Aynur vd.), Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 99-113.

v. Mevlid mecmuaları

vi. Hilye mecmuaları

vii. Şehrengiz mecmuaları

2. Farkı konulardaki eserleri toplayan risale mecmuaları

b. Aynı Müellife Ait Eserleri Toplayan Mecmualar

B. Diğer Mecmualar

a. Manzum mecmualar

i. Şiir mecmuaları ve cönkler

1. Şiir mecmuaları

a. Sistematik (mürettep) şiir mecmuaları

b. Karışık şiir mecmuaları

2. Cönkler

a. Klasik cönkler

b. Farklı muhtevadaki cönkler

ii. Belli bir nazım şekline tahsis edilmiş mecmualar

1. Kaside mecmuaları

2. Gazel mecmuaları

3. Müstezâd mecmuaları

4. Şarkı mecmuaları

5. Beyit mecmuaları ve müfred mecmuaları

6. Rubâi mecmuaları

7. Kıt'a mecmuaları

iii. Belli bir nazım türüne tahsis edilmiş mecmualar

1. İlahi mecmuaları
2. Naat mecmuaları
3. Mersiye/muharremiye mecmuaları
4. Nazire mecmuaları
5. Tarih mecmuaları
6. Vefeyât mecmuaları
7. Muamma mecmuaları
8. Lügaz (Elgâz) mecmuaları
9. Güfte mecmuaları
- b. Mensur mecmualar
 - i. Belli bir konuya tahsis edilen mecmualar
 1. Din ve tasavvufa dair mecmualar
 2. Müspet ilimlere dair mecmualar
 3. Gizli ilimlere dair mecmualar
 4. Muhtelif sanat dallarına dair mecmualar
 5. Dil ve edebiyata dair mecmualar
 - ii. Belli bir konuya tahsis edilmeyen mecmualar
- c. Manzum-mensur karışık mecmualar
 - i. Eş'âr ve fevâyid mecmualar¹⁸

¹⁸ Mehmet Fatih Köksal, "Yazma Mecmualara Dair Yeni Bir Tasnif Denemesi", **2. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi/2nd International Congress Of Eurasian Social Sciences**, Antalya 2018, s. 87-92.

d. Mecmuaların Önemi veya Mecmuaların Edebiyat Tarihi ve Edebiyat Bilgilerine Katkıları

İçerik bakımından oldukça zengin olan mecmualarda birçok bilgiye rastlamak mümkündür. Mecmualar -özellikle şiir mecmuaları- şairlerin biyografik bilgilerini, kaynaklarda adı geçmeyen ya da unutulmuş şairlerin şiirleri ile bilinen şairlerin divanlarında yer almayan/bilinmeyen şiirlerini, divanlarda yer alan şiirlerin farklı şekillerini (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) ihtiva etmektedir. Bazı şiirlerin sadece mecmualarda yer almasının sebebi, şairin beğenmediği şiirlerini divanına almamasından ya da bu şiirler karalama hâlinde kaldığı için sonradan mecmua derleyicisi tarafından fark edilmesinden, bazı şiirlerin divan tertibinden sonra yazılmış olmasından, mecmuayı derleyen kişinin yararlandığı divan nüshasının kaybolmuş ya da henüz ele geçmemiş olmasından kaynaklanabilmektedir.¹⁹

Mecmualarda bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekillerine, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tiplerine, farklı bend yapılarına; yeni türlere ve edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıbı örneklerine tesadüf edilebilmektedir. Bilinmeyen ya da varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserler (özellikle kırk hadis, miraciye, yüz hadis, şehrengiz vb.) de mecmualarda yer alabilmektedir.

Şiirseven ya da bir kısmı kendisi de şair olan kişiler tarafından toplanan mecmualar, derleyecisinin zevkini yansıtmasının yanı sıra dönemin genel beğenisiyle ilgili ipuçları da sunmaktadır. Bir şairin şiiri o dönemin mecmualarında çokça yer alıyorsa döneminde beğenildiği, nazım şekillerinin sıklığına göre hangi nazım şeklinin rağbet gördüğü vb. hakkında yorum yapılabilir. Mecmualarda bulunan nazire örneklerinden ya da nazire mecmualarından şairler arasındaki etkileşimin takibi yapılabilir.

Mecmualarda edebiyatla ilgili bilgilerin yanı sıra edebiyat dışı bilgiler de yer almaktadır. Mecmuanın boş kalmış sayfalarında ya da derkenarlarında çeşitli dualar, otlarla ilaç yapım tarifleri, tılsım, vefk, reml, tefe''ül gibi gizli ilimler (havâs) denilen itikatlara dair notlar, tarih kıt'aları, müstakil matla ve müfredler, bazı münşeat

¹⁹ Beyhan Kesik, "Bâkî'nin Yayınlanmamış Bazı Şiirleri (Üç Gazel Bir Matla)", *Aydın Türklük Bilgisi Dergisi*, Yıl II, Sayı II, 2016, s. 80.

örnekleri vb. bulunabilmektedir. Bu nedenle mecmuaların edebiyat araştırmacıları kadar sosyoloji, tarih (özellikle kültür tarihi), kültürel antropoloji, halkbilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanına giren önemli eserler olduğu söylenebilir.²⁰

Mecmuaların edebiyat kültür ve tarihimiz açısından bu denli önemli olması ancak üzerine düzenli ve yoğun çalışmaların yapılamaması sonucunda M. Fatih Köksal tarafından “Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi” başlatılmıştır. Bu projeye birlikte mecmualarda yer alan bilgilerin düzenli ve sistemli bir şekilde ele alınması sonucunda “Türk milletinin kültür kodlarının ortaya konulması” amaçlanmaktadır. Projeye birlikte 4-5 yıl içerisinde Türkiye kitaplıklarında bulunan bütün şiir mecmualarının, 10 yıl içinde de bütün -edebiyatla ilgili- mecmuaların ve cönklerin dökümünü elde edilerek bir “veri bankası” oluşturmak hedeflenmektedir.

²⁰ M. Fatih Köksal, “Şiir Mecmualarının Önemi ve “Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)”, **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkamarı**, (Haz. Hatice Aynur vd.), Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 409-431.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BIBLIOTHEQUE NATIONALE TURC 306 NUMARADA KAYITLI MECMUANIN TANITILMASI

1.1 Mecmuanın Fiziksel Tavsifi

Eser adı: Eser, “Mecmua” adıyla kayıtlıdır.

Kâğıt: Parşömen.

Yazı: Başlıklar da dâhil olmak üzere tüm metin siyah mürekkeple yazılmıştır. Mecmuada farklı yazı stilleri yer almaktadır.

Varak, satır ve sütun sayıları: Varak sayısı 133’tür. Satır ve sütun sayısı muhtelif.

Ebat: 14x6.5 dış, iç ölçüler muhtelif.

Müstensih: Belli değil. Kütüphane kayıtlarında “mecmuanın farklı kişiler tarafından yazıldığı” bilgisi mevcuttur. Eserde farklı yazı stillerinin bulunması, yazı stiline değiştigi kısımlarda hatalı yazımların çoğalması ve özensizliğin göze çarpması, söz konusu kısımlarda aruz vezninin tam uygulanamaması, birçok şiirin vezinsiz olması ya da vezin tespiti yapılamayacak derecede yanlış yazımın bulunması bu bilgiyi sağlamlaştırmaktadır.

İstinsah Tarihi: Belli değil. Mecmuadaki şiirlerin şairlerinin yaşadığı yüzyıldan hareketle 17. yüzyılda istinsah edildiği söylenebilir.

1.2. Mecmuanın İçerik Tavsifi

Mecmuada şiirleri bulunan şairler Acemî, Adlî (III. Mehmet), Ahdî, Âlî (Gelibolulu Mustafa Âlî), Alî, Bâkî, Behiştî, Belîgî, Bezmî, Câmî, Cemâlî, Emrî, Enverî, Fârisî, Fedâyî, Fevrî, Figânî, Firâkî, Fuzulî, Hâfız, Hâletî-i Gülşenî, Hâtemî, Hayâlî, Hayretî, Hazret Efendi, Halîfe, Hüdâyî, İbâdî, İshâk, Kâni’î, Kelâmî, Kemâl Paşazâde, Kuloglu, Latîfi, Mahfî, Makâlî, Mecdî, Mesîhî, Muhibbî, Na’tî, Necâtî, Nesîmî, Nev’î, Nihâlî, Niyâzî, Nizâmî, Ömrî, Rahîmî, Revânî, Rumî, Ruşenî, Sa’dî, Sâ’î, Sâkinî, Selmân, Sırrî, Sürurî, Şâfi, Şem’î, Şerîfi, Şuhûdî, Tebrîzî, Tîgî, Ubeydî,

Vâlihî, Yahyâ, Yetîmî, Za'fî, Za'ifî, Zâtî ve Zuhurî'dir. Bunlar dışında şairi belli olmayan toplam 171 şiir bulunmaktadır.

Mecmuada 365 şiir yer almaktadır. 7 şiirin birkaç değişiklikle farklı varaklarda yeniden yazıldığı görülmektedir. Bu nedenle toplam şiir sayısı 358'e düşmektedir. Bâkî (62), Hâletî-i Gülşenî (10) ve Necâtî (9) mecmuada en fazla şiiri yer alan şairlerdendir.

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıla Göre Dağılımı ve Şiir Sayıları

Yaşadığı Yüzyıl	Şair Sayısı	Şairler	Şiir Sayısı
15. yüzyıl	5	Necâtî	9
		Nesîmî	3
		Nizâmî	2
		Sürûrî-i Acem	2
		Mesîhî	1
16. Yüzyıl	33	Bâkî	62
		Hâletî-i Gülşenî	10
		Yahyâ (Taşlıcalı Yahyâ)	8
		Hayâlî	6
		Hayretî	5
		Revânî	5
		Makâlî	3
		Câmî (Mollâ Câmî)	3
		Lâtîfî	2
		Kemâl Paşazâde	2
		Fevrî	2
		Figânî	2
		Fuzûlî	2
		Âlî (Gelibolulu Mustafa Âlî)	2
Nev'î	2		

Tablo 1 Devamı

Yaşadığı Yüzyıl	Şair Sayısı	Şairler	Şiir Sayısı
16. Yüzyıl		Şem'î (Prizrenli)	2
		Adlî (III. Mehmet)	1
		Ahdî	1
		Behiştî	1
		Belîğî	1
		Cemâlî (Cemâleddin İshak el-Karamanî)	1
		Emrî	1
		Enverî	1
		Halîfe	1
		Hâfız	1
		Hüdâyî	1
		Niyâzî	1
		Muhibbî	1
		Rûşenî	1
		Selmân	1
		İshâk	1
		Ubeydî	1
Zâtî	1		
17. Yüzyıl	4	Ömrî	4
		Fedâyî	3
		Nihâlî	2
		Vâlihî	2

Tablo 1 Devamı

Bilinmeyenler (15, 16 ve 17. Yüzyıl Olması Muhtemel)	26	Sâ'î (Mustafa Çelebi)	2
		Mahfî	1
		Mecdî	1
		Fârisî	1
		Sâkinî	1
		Firâkî	1
		Hazret Efendi	1
		İbâdî	1
		Kâni'î	1
		Kelâmî	1
		Muhlis Efendi	1
		Na'tî	1
		Şâfî	1
		Kuloğlu	1
		Râhimî	1
		Rûmî	1
		Sa'dî	1
		Sırrî	1
		Şerifî	1
		Şuhûdî	1
Tebrîzî	1		
Tîgî	1		
Bezmî	1		
Yetîmî	1		
Za'fî	1		
Zuhûrî	1		

1.3. Mecmuada Yer Alan Şairi Bilinmeyen Şiirler

Mecmuada 172 şiirin mahlası gösterilmemiştir. Bunların nazım biçimlerine göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

Tablo 2: Mecmuada Yer Alan Şairi Bilinmeyen Şiirler ve Nazım Şekilleri

Nazım Şekli	Sayısı
Beyitler (Müfred, Matla)	105
Kıt'a	23
Gazel	15
Nazm	12
Rubai	9
Tuyuğ	1
Müselles	1
Murabba	1
Muhammes	1
Terci-bend	1
Koşma	1
Semai	1
Toplam	171

1.4. Mecmuada Yer Alan Arapça ve Farsça Şiirler

Mecmuada 1 Arapça rubai ve 28 Farsça şiir yer almaktadır.

Tablo 3: Farsça Şiirlerin Nazım Şekillerine Göre Dağılımı

Nazım Şekli	Sayısı
Beyitler (Müfred, Matla)	20
Gazel	5
Nazm	1
Kıt'a	1
Rubai	1
Toplam	28

1.5. Mecmuada Yer Alan Nazım Biçimlerinin Dağılımı

Tablo 4: Mecmuada Yer Alan Nazım Biçimleri

Nazım Biçimi	Adedi
Gazel	170
Beyit (matla, müfred)	126
Kıt'a	28
Nazm	15
Rubai	9
Tahmis	3
Müseddes	2
Terci-bend	2
Kaside	1
Muhammes	1
Müselles	1
Mesnevi	1
Murabba	1
Tuyuğ	1
Koşma	1
Semai	1
Ferd	2
Toplam	365

1.6. Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları

Mecmuada 17 farklı kalıp kullanılmış olup bunlar arasında en çok kullanılanı, remel bahrinin “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” kalıbıdır. Aruzla yazılan şiirlerde derleyicinin vezin yönünden kusurlu mısra ve beyitlere yer verdiği görülmektedir. Hiçbir aruz kalıbına uymayan şiirler MESTAP tablosunda “?” olarak belirtilmiştir. Mecmuada kullanılan kalıplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5: Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları

Aruz Kalıbı	Adet
Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	88
Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	54
Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	39
Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	31
Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	21
Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün	13
Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ûlün	12
Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	7
Mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün	5
Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün	4

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	2
Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	2
Fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ül	1
Mef'ülü mefâ'ilün mef'ülü mefâ'ilün	1
Mef'ülü mefâ'ilün	1
Müfte'ilün mefâ'ilün müfte'ilün mefâ'ilün	1
Ahrem	1
Toplam	283

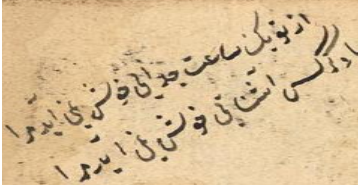
İKİNCİ BÖLÜM

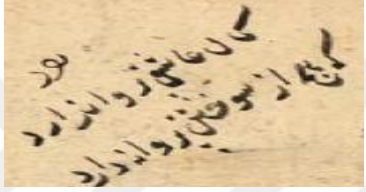
2. MECMUANIN MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

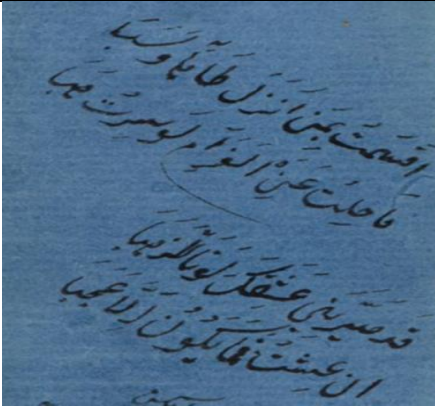
Yer Nu.		Bibliothèque Nationale de France, Turc 306					
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1a	-	Niçe biñ âdem oğlanı helâk Tâ kim bu yalancı kaḥpe dünyâda ola bir	-	Müfred		?	Birinci ve ikinci mısraın son kısımları yıpranma nedeniyle okunamamıştır.
1a	-	Şanmañuz cihânda kim ben öliceḳ Kimi cânım kimi Ala	-	Müfred		-	Başlık: Müfred.
1a	-	-	-	Müfred	Bâh-nâme	-	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
1a	-	Efendüm saña bir a'lâ naşîḥat Hazer kıl ḥâneñe nâ-dân getürme	Kitâb olsun pādşâhum ²¹ Şaḳın ehl-i hevâ yârân getürme	Kıt'a/4		..-/.-./.-	Başlık: Kıt'a.
1a	-	Der-i deryâyı ser-mest ü 'alî Cân-ı şîrîn maḥmidet ü 'alî		Matla		-	
1b	-	-	-	Müfred	Bâh-nâme	-	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
1b	-	-	-	Ferd	Bâh-nâme	-	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
1b	-	Bir gün evlâdım çıkardım tama caḳ Yukarıdan didi kuẓğun ğaḳ ğaḳ	-	Matla		..-/.-./.-	Başlık: Müfred.
1b	-	-	-	Kıt'a/2	Bâh-nâme	..-/.-./.-	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.

TABLO 6: Bibliothèque Nationale Turc 306 Numarada Kayıtlı Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni ve MESTAP'a Göre Tasnifi

²¹ Mısraın vezni bozuktur.

2a	Nev'î	Yâr işi ey dil kolay ammâ ğam-ı ağıyâr güç Vaşl-ı gül âsân velî şabr-ı cefâ-yı hâr güç	Nev'iyâ esrr-ı 'aşkı şaklamak âsân degül Mey içüp keyfiyyetini itmemek izhâr güç	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Gazel-i Nev'î Efendi. Tulum-Tanyeri 1977: 255-256.
2a	Kuloğlu	Var mı cihânda bir dağı ben aşık-ı maḥzûn gibi Bir serv-i kad mi bulunur ol kâmet-i mevzûn gibi N'ola taş gibi her dem katı olsa güher O Kuloğlu taş sıkça	-	Nazm?		?	Bu manzume Sadettin Nüzhet'in <i>Kuloğlu</i> (1946) eserinde bulunmamaktadır.
2b	-	-	-	Kit'a/3	Bâh-nâme	-	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
2b	-	Ḳande kim bir pâk-zât olursa yanınca müdâm Bir pelîd [û] nâ-kes [û] naḥs [û] cüdam eksük degül	-	Müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.
3a	-	-	-	Müfred	Bâh-nâme	-.--/-.--/-.--/-.--	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
3a	-	-	-	Müfred	Bâh-nâme	-	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
3a	-	Hâḳ 'inâyet eyledi luṭf ehline Ḳahr olan ḳahr oldı ḳahrûñ ḳahrına	-	Matla		-.--/-.--/-.--	
3a	-	Çünkü gül-i aşlma Ḥükm-i ceḥline vü ehline	-	Matla		?	
3b	-		-	Matla		-	Farsça manzume.

3b	-		-	Matla		-	Başlık: Müfred. Farsça manzume.
3b	Nizâmî	Kaddûñ kıyâma gelse firâkuñ düşer dile Zîrâ kıyâm-ı fitne kıyâmet nişânidur	-	Müfred		--/././././././-	Başlık: Nizâmî. Bu manzume 5 beyitlik bir gazeldir. Savran 1996: 23.
3b	‘Ömrî	Garîk-i cürm ü günâhum benüm suçum çokdur Huzûr-ı Hâkka dilâ varmağa yüzüm yokdur	-	Matla		././././././././-	Başlık: ‘Ömrî.
4a	Hzret Efendi	Ser-firâz ol dâimâ ‘âlemde sen sağ ol hemân Ben fakîrûñ ekmek [ü] tuzı olayın her zamân	Şafvetüm pür-şafâdur dâimâ işüm benüm Şâfûm şanma küdüretden ola bende nişân	Gazel/5		././././././././-	Başlık: Hzret Efendi.
4b-5a	‘Ömrî	Ruḥuḥna verd-i ṭarî lâle-i nu‘mân mı disem Lebûñe câm-ı şafâ çeşme-i hayvân mı disem	‘Ömriyâ ol ḥaṭ u ḥâle bakamam ḥayret olur ‘Acebâ nûr-ı leṭâfet ḥaṭ-ı reyḥân mı disem	Gazel/9		././././././././-	
5a	-	Gör dîde-i Ya‘kûba n’ olur pîreñenüññ Aḥzânûña ey Yûsuf-ı cân kırd gibi tebden?	-	Müfred		--/././././././-	
5b-7b	‘Ömrî	Ey ‘aşk gelür bir kes-i bîmârî bulursuñ Bir gûşe-i vaḥdetde dil-efgârî bulursuñ Bir miñnet-i cân-süz ile bî-zârî bulursuñ Âlâm u ğam-ı ‘aşkla ḥün-ḥ’ârî bulursuñ Her kânde ise ‘âşik-ı nâ-çârî bulursuñ Bir boynı buruḳ ğam-zede bîmârî bulursuñ	Göñlüm yine bir şüḥ-ı dil-ârâma düşürdüñ Bir şivesi çok gözleri bādâma düşürdüñ ‘Uşşâkı bugün ‘ays u mey-i câma düşürdüñ ‘Ömrî gibi ‘aşk ehlini âlâma düşürdüñ Her kânde ise ‘âşik-ı nâ-çârî bulursuñ Bir boynı buruḳ bî-kes ü bîmârî bulursuñ	Müseddes/9		--/././././././-	
7b	Fârisî	Tîĝ-ı hüzn ile figâr idi ten-i şad-pâre Ḥaçner-i cevri ile cân u dile bir zaḥm açduñ	Hele ey Fârisî meydân [u] saḥâ toĝrusı bu Bize geldükde ‘atâ vaḳti egri kaçduñ	Kıt’a/2		././././././././-	Başlık: Kıt’a. Bu manzume <i>II. Osman</i> (Keskinkılıç 1999), <i>Sultan II. Osman ve Şîri</i> (İspirli, Kiremitçi 2004) ile <i>Sultan II. Osman (Fârisî) ve Divânçesi</i> (Erdemir 2018) çalışmalarında bulunmamaktadır.
8a	-	Bâr-ı girân-ı ‘aşkuñı çekmez rakîb-i ḥar Râh-ı ğamuñda yok yire ancak bilin bükür	Çevĝân-ı zülf-i yâra ki kellem top olmaya Meydân-ı ‘aşk içinde daḫı yayına yürür	Gazel/6		--/././././././-	

8b	-	-	-	Müfred	Bâh-nâme	-	Başlık: Laṭife. Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
8b	-	Şehā kūyuñ tolanduğum izüñ tozına irmekdür Dem-â-dem vaşluña ilmek hemân bir gün geçürmekdür	-	Matla		---/---/---/---	
8b	-	Tatlu geldi anı çün kırı komaduğum fakır Nâzla ol Bosnevî dil-ber baña selâm yok mı dir	-	Matla		---/---/---/---	Başlık: Müfred.
8b	-	-	-	Müfred		-	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
8b	-	Egerçi cism-i laṭîfî o mâhuñ ablağdur Az degül hoşmada haylice muğallağdur	-	Matla		---/---/---/---	Başlık: Müfred.
9a	-		-	Rubai		-	Arapça manzume.
9a	-	-	-	Müfred	Bâh-nâme	-	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.

9a	-	-	-	Müfred			Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
9a	-	-	-	Müfred	Bâh-nâme	-	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
9b	Maḳālî	Bekler gözün alup ele tîr ü kemân kemîn Der-bend-i 'aşk kim geçer ey bî-emân emîn	Ey şeh-süvâr-ı hüsn nazar kıl Maḳâliye Senden budur murâdı [anuñ] hemân hemîn	Gazel/6		--/-. / .-- / - / -	
10a	-	Degeneksüz gezer ortada çapucıbaşı Lâzım oldı aña bu derde hezârân degenek	Degenek bulmaz ise işte 'aşâyı gîrem Böyle heybetlü ağaya degenek böyle gerek	Kıt'a/2		..- / ..- / ..- / ..-	Başlık: Laṭife Rubâ'î. Başlık bu şekilde olsa da manzumenin nazım şekli "kıt'a"dır.
10a	-	-	-	Müfred	Bâh-nâme	..- / ..- / ..- / ..-	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
10a	-	-	-	Kıt'a/2	Bâh-nâme	-	Başlık: Rubâ'î. Başlık bu şekilde olsa da manzumenin nazım şekli "kıt'a"dır. Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
10a	-	Ĥabîbüm va 'de-i vaşluñ müyesser olsa olmaz mı Begüm ra'nâ olan dil-ber öpülmez mi koçulmaz mı	-	Matla		..- / ..- / ..- / ..-	Başlık: Müfred.
10b	Maḳālî	Gavväs-ı baĥr-ı 'aşk geçer seg-i rakîbe ger 'Uşşâk içinde olmaya mı bir derün yüzer ²²	Sen ey Maḳâlî nâdir-i güftâr-ı dehrsîn Nazmuñ 'aceb mi olsa cihân içre mu'teber	Gazel/5		--/-. / .-- / - / -	

²² Bu beyit *Sultân-ı Ĥübâna Münasib Eş'âr* (Gürebüz 2018: 406)'da bulunmaktadır.

11a	-	Deli Berkî didükleri bir kec-tab' bî-edânîdür ²³ Babası boz yoğuş vādîlerinüñ kaltabânîdür	Deli Berkî helâ-h'ârın deh[î]rûñ yāve hünîler Cehennem köpegi yâhûd kudurmuş bir zebânîdür	Gazel/4	Hiciv	---/---/---/---	Başlık: Hicv-i Deli Berkî. Bu manzumenin ikinci beytinin ilk mısrası müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
11a	Kelâmî	Dil perîşândur be-ğâyet hâl bir yüzden dağı Pâdşâhum şimdilik ahvâl bir yüzden dağı	-	Matla		---/---/---/---	Başlık: Kelâmî.
11b	-	Kıldı kemân-ebûlaruñ tîr-i ğama sînem siper Öldürdi a zâlim beni bu 'işvelerle şîveler	-	Matla		---/---/---/---	Başlık: Laţîfe.
11b	-	-	-	Terci-bend/1	Bâh-nâme	---/---/---/---	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
11b	-	-	-	Rubai	Bâh-nâme	-	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
12a	-	Beñzer cihânüñ işi hemân düş hayâline Añlar bu sözi 'ârifüñ düş hayâline	-	Matla		---/---/---/---	Başlık: Müfred.
12a	-	Luţf eyle gâhî kıl şehâ ahvâl-i 'uşşâka nazar Raħm eyle eşk-i çeşmüm[e] ey dîde-i cânım 'Ömer	-	Matla		---/---/---/---	Başlık: Müfred.
12a	-	Diyem cenâb-ı hazret yevmü'l-ihsân ola Luţfeyle şevket ile kavlinde hesâb ola Dünyâ evine konduñ oturduñ bir iki gün Lâfımda ço günden ki kem hesâb ala	-	Rubai		?	Başlık: Rubâ'î.
12a	-	-	-	Rubai	Bâh-nâme	-	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.
12b	-	Bileler yok yire cân virdüğü ol gonce-feme Varıcağ hicr-i fikr ile diyâr-ı 'ademe	-	Matla		---/---/---/---	Başlık: Müfred.

²³ Mısraın vezni bozuktur.

12b	-	Bu beg ođlı bu sipāhī dime ayađına dūş Kıoçlar bunda falān ibn-i filānlar var imiř	-	Müfred		..-/.-.-/-.-	
13a	Hātemī	Hātemī eller ‘aybın gözedür Hāk budur böyle bir kıyāfet geydi	-	Müfred		..-/.-.-/-.-	Başlık: Laṭīfe.
13a	-	Yā nedür hemān ol aşma yüzün ‘Ömrüm içinde görmeyüp cevrin	-	Matla		..-/.-.-/-.-	
13a	-	-	-	Kıt’a/2	Bāh-nāme	-	Başlık: Laṭīfe. Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dāhil edilmemiştir.
13a	-	-	-	Kıt’a/2	Bāh-nāme	-	Başlık: Laṭīfe. Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dāhil edilmemiştir.
13b	-	Cāmesiyle kucagör ol şanemi doynca Kiřinüñ cānı çıkar cāmesini şoyınca	-	Matla		..-/.-.-/-.-	Başlık: Müfred.
13b	-	Dün gice vākı’ amda bir gözümü Kendü kāřānem içre kondurdı	Şem’e karşı giceyle aldı ele Büzügin bal mūmına döndürdi	Kıt’a/2		..-/.-.-/-.-	Başlık: Laṭīfe.
14a- 15a	Raḥīmī	Her hīze gönül virme řaķın dime güzeldür Hep mühmel ü murdār denī cılf ü çepeldür Sevdā-yı ser-i zūlf saña tül-i emeldür Hořdur dem-i vuřlat velī hicrānı eceldür ‘Uřřāk ile hep pīřleri ceng ü cedeldür Nekbet getirür başuña ‘arżü ki ħaleldür Bī-devlet iden ādemi hep kıubĥ-ı ‘ameldür ħarb-ı meseldür	Şaç vü řaķal ağardı [senüñ] utan edeb yā İlle de gülünç olma idüp özüñi rüsvā Gelmez mi ölüm ħavf senüñ kıalbūñe ařlā Maĥşerde olursa kıamu itdüklertüñ iřřā Yarın saña düzaĥ olısar menzil ü me’vā Kıl tevbe Raḥīmī ola kım ‘afv ide Mevlā Bī-devlet iden ādemi hep kıubĥ-ı ‘ameldür ħarb-ı meseldür	Terci-bend/5	Pend-nāme	--/.-.-/-.-	Başlık: Tercī’-bend-i Mevlānā Raḥīmī Efendi.
15a	-	Bugün Mışır-ı melāĥatde ‘azizüm řāĥ-ı ĥübānum Leṭāfet mülkine sultān olan āřüb-ı devrānum Felekde señ gibi bir řāĥ bulunmaz māĥ-ı tābānum Ĥasenüm bāđ-ı ĥüsn içre şalın serv-i ĥırāmānum	-	Nazm		..-/.-.-/-.-	
15b	Vālihī	Düşmen-i bed-ĥāĥa dil-ber kı kıoçulmağdan gelür Ser-fürü eyler o ser-keş baña alçağdan gelür	Vālihī gelmezse şüfiden ‘aceb mi ‘aşk-ı pāk Her kıabāĥat lā-cerem elbette aĥmađdan gelür	Gazel/5		..-/.-.-/-.-	

16a	Zāfī	Gönlüm şaçuında beste gāyetde dil-şikeste ²⁴ Bendeñ durur efendi ²⁵ bunlar şikeste beste	Zāfī kulum dimiş yār aduñ mübarek olsun Gāyetde tāli-tūñ hoş fālūñ ne ²⁶ hüceste	Gazel/5		--./--./--./---	Çavuşoğlu-Tanyeri 1987: 255.
16b	Bākī	Bulmağ isterdi 'aşk içinde murād Yār-ı Şīrīn degül midür Ferhād	Bākī hicrūñ gamıyla cān virdi Dād ey pādşāh-ı 'ālem dād	Gazel/5		..-./-./-./-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 62-63.
17a	Bākī	Dil milketini yaqdı hayāl-i dehān-ı yār Virdi fenāya gösgötürī şehri bir şīrār	Bākī yanardı tāb-ı teb-i hicr-i yār ile Su sepmeyeydi yūregine şī'r-i āb-dār	Gazel/5		--./-./-./-./-	Başlık: Velehū. Küçük 2015: 163.
17b	Bākī	Cām-ı şarāb la'l-i lebūñ mübtelāsıdır Şol büseler ki andan alur kan bahāsıdır	Bākī sözüñde ²⁷ saña bugün hem-cenāh yok Tab'-ı bülendūñ evc-i belāgat hümāsıdır	Gazel/5		--./-./-./-./-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 150.
18a	'Alī	Şalın ey şeh-levend-i hoş-refitār Ne levendāne tavr u tarzūñ var	Añma 'aşūrī gönderin ' Alī Aşurī cündidür o şeh-süvār	Gazel/7		..-./-./-./-	Başlık: 'Alī. Aksoyak 2018: 589-590.
18b	Bākī	Çeşm-i pür-hünüm yoluında eşk-bār itsem gerek Ayağūñ toprağına ²⁸ gevherler nisār itsem gerek	Bezm-i kesretten çekildi cāmveş Bākī gönül Tekye-i 'uzletde vahdet ²⁹ ihtiyār itsem gerek	Gazel/5		-.--./-./-./-./-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 268.
19a	Bākī	İdi şikār gönlümü bir şūh u şeh-levend ³⁰ Müjgānı tır ü kemān kaşı ³¹ turrası kemend	A'dā yanūnda hurrem [u] hāndān u şādmān Bākī gamuında zār u dil-efgār u dermend	Gazel/5		--./-./-./-./-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 121.
19b	Bākī	Fermān-ı 'aşka cān ile var inkiyādumuz Hük-m-i kazāya zerre kadar yok 'inādumuz	Minnet Hūdāya devlet-i dünyā fenā bulur Bākī kalur şahīfe-i 'ālemdede adumuz	Gazel/5		--./-./-./-./-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 218.
20a	Bākī	Ten pāy-māl ü serde gam-ı 'aşk-ı yār ise Ayağda kaldum elde degül ihtiyār ise	Bākī cihānda resm-i vefādan nişāne yok Yār adın añma 'akluñ ³² saña yār ise	Gazel/5		--./-./-./-./-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 373.
20b	Bākī	Çerāğ-ı bezm-i vaşl olmağa bir şeb 'arızı nūrī Keffili boynıdır ol meh-likānuñ şem-i kāfūrī	Virildi cāna ey Bākī nigāruñ manşīb-ı 'aşkı Elifler na'llerdür sinede tuğrā-yı menşūrī	Gazel/5		..-./-./-./-./-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 414.
21a	-	Bu dūn nā-dān ile zevkuñı eyle sür demi Ehl-i 'irfān ile eyler-iseñ her demi Dutma ādem yirine Türkün olma hem demi	Her kaçan bahs olsa 'āleme Türk olan eyler 'inād Muktezāsınca virür cevābı el-'inād Her ne deñlü fāzil ise yok sözinde irtibāt	Müselles?/4		?	

²⁴ gāyetde dil: kapuında cān

²⁵ benden durur efendi: bendendür efendüm

²⁶ ne: bu gün (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

²⁷ sözüñde: suhanda

²⁸ toprağına: tozına (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

²⁹ 'uzletde vahdet: vahdetde 'uzlet

³⁰ şūh u şeh-levend: şūh-ı şeh-levend

³¹ kemān kaşı: kaşı kemān

³² 'akluñ: 'akluñ eger (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

21b	Hayālī	Ne hoş bīmār olur yā Rab ol iki nā-tüvān gözler Kucağına alup ebrūlar olmuş mihr-bān gözler	Hayālī kurş-ı hürşid ü mehūn ³³ dāyım gedāsıdur Felekden eylemez şāhum şikāyet hākk-ı nān gözler	Gazel/5		.---/---/---/---	Başlık: Hayālī. Tarlan 1992: 144.
22a	-	Bir sehlil fırsat eline girse andan beklenür Manşıba irdüm şanur bir haylice bār dilenür ³⁴	-	Matla		---/---/---/---	
22b	Za'ifi	Ma'müre-i zamāne ki gāyet harāb imiş Dergāh-ı şeh didükleri bir köhne bāb imiş	Şordum şifa-yı haste-dili la'lüm em didi Za'ifi leb-i nigār ne hāzır-cevāb imiş	Gazel/5		--/---/---/---	Başlık: Za'ifi. Bu manzume <i>Rumelili Za'ifi Divānı</i> (Akarsu 2011)'nda bulunmamaktadır.
23a	Revānī	Hābāb-ı mey gibi zāhid şarāba virmezim tāci ³⁵ İçüp ³⁶ rind-i cihān olmuş gezer mey-hāne mey-hāne	Revānī 'arīf ol elden düşürme hātem-i cāmı Bilürsin kim degül bākī ³⁷ cihān mülki Süleymāna	Gazel/5		.---/---/---/---	Avşar 2017: 393.
23b-26b	Bākī	Bihāmdillāh refik oldı yine tevfiğ-i Rabbānī Muzaffer kıldı sultān u civān-baht-ı cihān-bānı	Hemīşe fetḥ-i firūzı livāna istivā olsun ³⁸ Kapuña ilticā itsün ³⁹ cihānuñ hān u hākānı	Kaside/37	Medhiye	.---/---/---/---	Başlık: Kaside-i Bākī Efendi Sellemeullāh Berāy-ı ⁴⁰ Küçük 2015: 414.
27a	Bezmī	Ha'b-ı gāfletde baña her gice cānān görünür Çeşm-i Ya'kūba meger Yūsuf-ı Ken'ān görünür	Bezmiyā göremedüm diyü şikāyet itme Saña bir gün şağın ol āfet-i devrān görünür	Gazel/5		..---/---/---/---	Başlık: Bezmī.
27b	Firākī	Vefālar eyle 'uşşāka cefākār olma sultānum 'Adālet eyle āfāka sitemkār olma sultānum	Firākī merdāne yūri baş egme devrāna Yazıkdur degme nā-dāna talebkār olma sultānum	Gazel/5		.---/---/---/---	Başlık: Firākī.

³³ hürşid ü mehūn: hurşid-i mehîn

³⁴ İşbu söz meşhurdur Türkün söylenür. Her ne deñlü mün'im

³⁵ virmezim tāci: vireli tācım

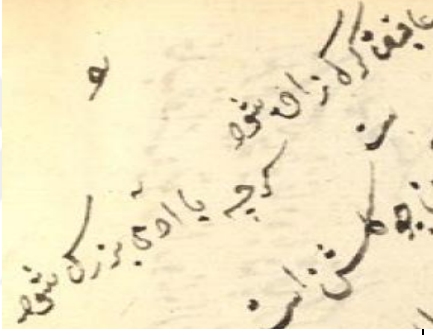
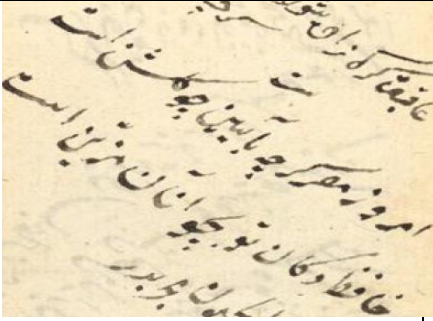
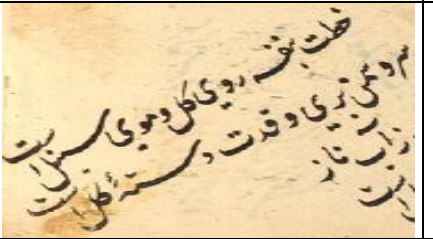
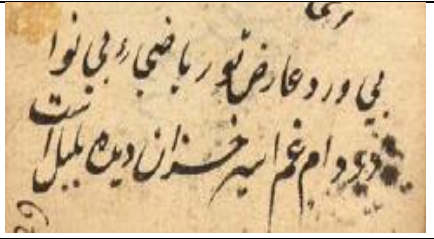
³⁶ içüp: içer

³⁷ kim degül bākī: kalmamışdır çün

³⁸ istivā olsun: iltivā itsün

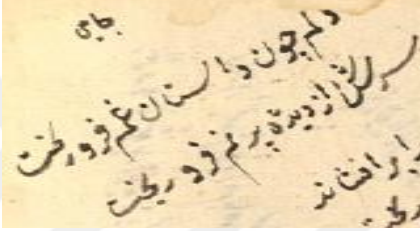
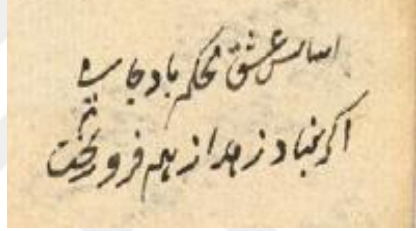
³⁹ itsün: kılsun

⁴⁰ Kaside-i Bākī Efendi Sellemeullāh Berāy-ı : Tehniye-i kudüm-i Sultān Meḥemmed Hān-ı Gāzī ez sefer-i hüceste-eser.

28a	-		-	Matla		-	Başlık: Müfred. Farsça manzume.
28a	-		-	Matla		-	Başlık: Beyt. Farsça manzume.
28b	Bakī	Zaḥm-ı dilden kan akar bu çeşm-i giryān bī- haber Ġarķa virdi 'ālemi bir kaṭre 'ummān bī-haber	İtlerüñle her gece ğavgāda Bakī çakerüñ H'āb-ı ğafletde yatur aġyār u nā-dān bī-haber	Gazel/5		---/---/---/---	Başlık: Bakī Efendi. Ergun 1935: 340-341. Kesik 2012: 117. Köksal 2013: 329.
29a	-			Gazel/5		-	Farsça manzume.
29b	Nev'ī	Bakma nā-dān olana ḥusrev-i devrān ise de Nazar it ehl-i dile ḥāk ile yeksān ise de	Hāne-i kalbini yap luṭfuñ ile Nev'īnūñ Maḥzen-i sırr-ı Ḥudādur n'ola virān ise de	Gazel/5		...-/...-/...-/...-	Başlık: Nev'ī Efendi. Tulum-Tanyeri 1977: 466.

30a	Mesîhî	Seyl-i eşküm cüst ü cüyunda dem-â-dem câridür N'eylesün sen serv-ı-kaddûn 'âşık-ı dîdâridür	Tûfî-i tab'ın Mesîhî yi bende gūyâ iden Bir şeker-leb dil-berûn âyine-i ruhsâridür	Gazel/5		---/---/---/---	Başlık: Mesîhî. Mengi 2014: 143.
30b	-	İlâhî bidâyet senûndür senûn Hudâyâ nihâyet senûndür senûn	Şeh-i enbiyânun cülüs itdüğü Sa'âdet siyâdet senûndür senûn	Gazel/4		---/---/---/---	
31a	-	Bu dil mülkin yine bir çeşm-i Tâtârum idüp yağmâ Vücûdum şehrini yakdı ser-â-ser ol semen- sîmâ Reng-i tâvus-ı cevelânma 'âşık kamu dünyâ Muhammed şâh-ı hûbânun bulunmaz hüsine hem-tâ	-	Nazm		---/---/---/---	Başlık: Der-makâm-ı Nişâbürek.
31a	-	Melâmet itme beni serv-i büleldümi gör Bil evvelâ kime kul olduğı efendümi gör Şikâyetüm bu saña bîmâr gözleründedür ⁴¹ Dimesûn anlara bir kerre derdmendün gör	-	Nazm		---/---/---/---	
31a	-		-	Matla		-	Farsça manzume.
31b	Şerîfî	Şaçun zencirine çekseñ dil-i dîvâne incinmez Şalup çâh-ı zenehdânun kosañ zindâna incinmez	Katı nâzûkdür ol birüne teşbîh eyleme la'lûn Dime şaçın Şerîfî hâtır-ı cânân incinmez	Gazel/5		---/---/---/---	Başlık: Şerîfî.
32a	'Ömrî	Kızarmış gül gül olmuş ruhların keyf-i leţâfetden Hüseynüm la'l-i nâbuñ kaţredür gūyâ zerâfetden	Hevâ-yı bezm-i vuşlat kemterî ' Ömrî dimâğunda Dağı uşanmadı geçmez misûn câm-ı zerâfetden	Gazel/5		---/---/---/---	Başlık: 'Ömrî.
32b	Fevrî	Cân belâ başka belâdur bu dil-i zâr dağı Ne belâdur baña bu çeşm-i sitemkâr dağı	Ġam belâ 'aşk belâ yâr belâ derd belâ Ne belâ Fevriye bu çeşm-i sitemkâr dağı	Gazel/5		---/---/---/---	

⁴¹ Mısraın vezni bozuktur.

33a	Cāmī			Gazel/5		-	Başlık: Cāmī. Farsça manzume.
33b	Revānī	Şol serv gibi kâmet-i dil-cüya ne dirsün Şol güller ile sünbül-i hoş-büya ne dirsün	Zâhid dir imiş tevbeliyüm cām u şarāba ⁴² Billāhi Revānī ⁴³ şu bed-hüya ne dirsün	Gazel/5		--./--./--./--	Başlık: Revānī. Avşar 2017: 332-333.
34a	‘Ālī	Şalın çep-râst zerrîn düğmelerle ey melek-simâ Meleksin nürdan bâl aç da pervâz eyle bî-pervâ	Dönüpdür necm-i gîsû-dâra her bir şatrı ey ‘ Ālī Bu şi‘rüm ⁴⁴ görse tahsîn ide gökde kevkeb-i Şi‘râ	Gazel/5		..--./..--./..--./..--	Başlık: ‘Ālī. Aksoyak 2018: 514.
34b	Bākī	N’ola gelse dil-i mecrûha derd-i dil-rübâdan hâz İder haste ne deñlü nâ-ümîd olsa devâdan hâz	İlâhî tab‘-ı Bākī den rûsüm-ı ğayrı mahv eyle Ki ‘aşla kalmaya kalbinde naqş-ı mâ-sivâdan hâz	Gazel/6		..--./..--./..--./..--	Küçük 2015: 237.
35a	Rümî	Hicr-i ruhuñda çeşm-i terüm hûn-feşân olur Bir cüy-ı derd ki aqduğı yir haksitân olur	Rümî egildi ‘aşk ile şüfi riyâ ile Yağşı ki biri yağşı yamānuñ yamān olur	Gazel/5		--./-./-./-./-/-	
35b	Bākī	Bir iki gün çekelüm cevri ü cefâsın kadehûñ Ola bir gün sürevüz ⁴⁵ zevk u safâsın kadehûñ	Bākī yâ dün gece meclisde gül-eşânlar ile Mâh-tâb itmiş idük bezme ziyâsın kadehûñ	Gazel/5		..--./..--./..--./..--	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 266-267.
36a	Bākī	Açaldan sine-i mecrûha zaħmumdan revân ⁴⁶ hançer O zaħm içre zebândur şerh ider ‘âlem ⁴⁷ ‘ayân hançer	Taķılmış pâyına yârûñ cevâhir ‘arz idüp Bākī Miyânın koçmağ için varın itmiş der-miyân hançer	Gazel/5		..--./..--./..--./..--	Başlık: Bākī. Kesik 2016: 83.
36b	Bākī	Haste-i derd-i ‘aşk-ı cānānem Mübtele-yı belâ-yı hicrānem	Bākī yâ çün vaşlına ⁴⁸ irmez isem Ġam tenürında nice bir yanam	Gazel/5		..--./-./-./-/-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 304.
37a	Emrî	Dil reh-i ğamda cāna kaçlanmaz Cān ten-i nâ-tüvāna kaçlanmaz	Ölür Emrî lebünde yara görüp Kimseler zaħm-ı cāna kaçlanmaz	Gazel/4		..--./-./-./-/-	Başlık: Emrî. Saraç (yty.): 122.
37b	Bākī	Tutalum mihrî görem tal‘at-i dil-ber yirine Kime dil bağlayam ol zülf-i mu‘anber yirine	İşigün taşu ile hâk-i hârimûñ besdür Bākī -i haste-dile bālîş ü bister yirine	Gazel/5		..--./..--./..--./..--	Küçük 2015: 361-362.

⁴² cām u şarāba: cām-ı şarāba

⁴³ Revānī: Revānī yâ (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

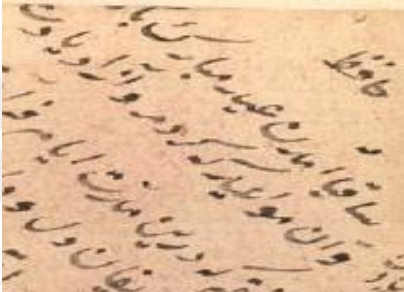
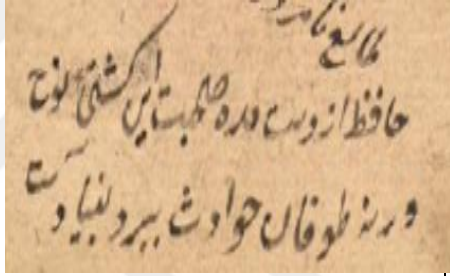
⁴⁴ şi‘rüm: şi‘ri

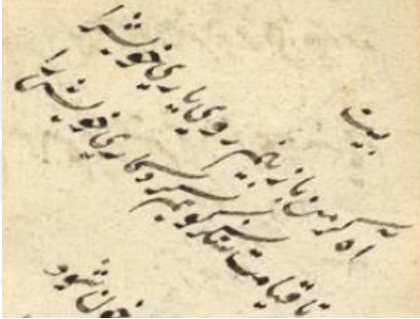
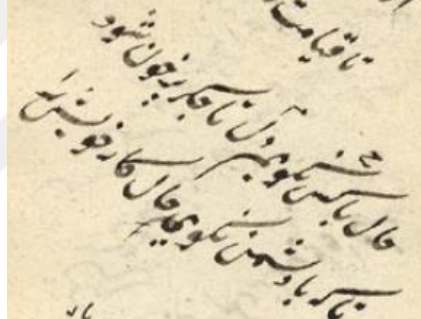
⁴⁵ ola bir gün sürevüz: sürevüz bir dem ola

⁴⁶ revân: dehân

⁴⁷ ‘âlem: hâlüm

⁴⁸ çün vaşlına: hûñ-ı vaşla

38a	Hāfız			Gazel/7		..-./..-./..-./..-	Farsça manzume. Kanar 2011: 86.
38b	Bākī	Ol āftāb-ṭal'ata kim dirse mäh-rü Olsun cihānda meh gibi dāyim siyāh-rü	Küyuñ yolında Bākī -i üftāde var iken Ḥayfā o keff-i pāya süre ḥāk-rāh rü	Gazel/5		--./-./-./-./-.-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 347.
39a	'İbādī	Sevdügüm bir civān cündīdür Ġamze-i mesti tīg-ı Hindīdür	Kimse bakmaz bir ile ağıyara Ol nāhid sāyeveş sürindürür	Gazel/8		..-./-./-./-.-	
39b	-	Ey pādşāh [biz] niceyüz diñle sözümi al ḥaber Āḥir bu rüşvetle ide mülküñ senüñ zır ü zeber	Toldı cihāna delüler 'ālem ṭolupdur zulm ile Şimden girü bārī hele 'adl eyleyüp zulmi gider	Gazel/5		--./-./-./-./-.-	
40a	Nesīmī	Nür-ı ḥikmet zāhir oldı sen perī-ruḥsāreden Şu'le düşdi 'āleme şol peyker-i meh-pāreden	Çün Nesīmī Āb-ı ḥayvān Ḥızr-ı zinde istedi Sen daḥī nüş eylegil şol la'l-i şekker-pāreden	Gazel/5		-./-./-./-./-.-	Başlık: Nesīmī. Ayan 2014: 615.
40b	Bākī	Eṭrāf-ı çemenzārı yine āb dolandı Güzlāra girüp her yaña şalımdı bulandı	Bākī yi mey-i nāba yemīn itdi dimişler Gül gibi ele sağar alup içmez ol andı	Gazel/5		--./-./-./-./-.-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 425-426.
41a	Nesīmī	'Ārif-i lā-mekān otuz ikidür Şāḥib-i cism ü cān otuz ikidür	Gör Nesīmī ki şüret ü ma'nī Āşkār ü nihān otuz ikidür	Gazel/7		..-./-./-./-.-	Ayan 2014: 322.
41b- 42a	-	Seg-i küyuñla şu 'aşık varup ülfet bulmaz Baş çeküp başı göge irse de rağbet bulmaz Dāḥil olmaz ḥarem-i ḥāşşuña fırsat bulmaz İrmeyen bezm-i şafā-baḥşuña ḥürmet bulmaz Düşmeyen ayaḡuña päye-i rif'at bulmaz	Sevdügün bilse olur ḥaste dilir-i mağrūr Gün gibi burc-ı melāḥatde doğup ide zuhūr Olsalar mülk-i leṭāfetde 'aceb mi mesrūr Mıhr-i 'uşşāk ile meh-rūlar olurlar meşhūr Yoḥsa anlar yaluñuz ḥüsn ile rağbet bulmaz	Muhammes/3		..-./-./-./-./-.-	
42a	-	Şerḥ olup rāz-ı dilüm ḥalka 'ayān egleseñ	-	Ferd		-./-./-./-./-.-	
42a	-	Gel ey vā'iz ko pendı ḥāl-i dilden bī-ḥabersin sen Beni dīvāne kıldı ol perī bilmem ne dirsün sen	-	Matla		---./---./---./---	Başlık: Müfred. Genç 2018: 162. Tunç 2005: 49.
42a	-	Raḳīb-i rüy-ı siyehle begüm seyr itme iḥsān it İder mi ey perī-sīmā melek hem-rāh şeyṭanı	-	Müfred		---./---./---./---	Başlık: Müfred.

42b	-			Nazm		-	Başlık: Beyt. Farsça manzume.
42b	-	N'îçün alursuñ raķībūñ aķçesin direm didi yār Pādşāh olan alur eline kāfirden ħarācı	-	Müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.
42b	-	Karşuki mermere dek olup dögülürse raķīb Pāy-dār olmaz şaķın aldanma ķurbān olduğı	-	Müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.
43a	Nesīmī	'Aceb la'lūñ midür ⁴⁹ yā cān-ı aĥbāb 'Aceb zūlfūñ midür ⁵⁰ zencīr-i pūr-tāb	Nesīmīnūñ gözi yāruñ ğamından Dürūñ dūrci midür yā baĥr-ı sīm-āb	Gazel/5		..--/..--/..--	Ayan 2014: 196.
43b	'Ubeydī	Nice dil tūrūne nişān olsun Nice bir ķāmetüm kemān olsun	Şaķla dilde 'Ubeydī fāş itme Ĝam-ı dil-dār[ı] ķo nihān olsun	Gazel/5		..--/..--/..--	Başlık: 'Ubeydī. Arslan 2013: 475.
44a	-	Aĥşam olup o meh-rū ben nā-tüvānda yatmaz Aña ta'accüb itmeñ dil-ber yabānda yatmaz Kimdür ki ol kıran ben [ki] nā-tüvānda yatmaz Cān içredür ĥayālī dil-ber yabānda yatmaz	-	Kit'a		--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Kıt'a.
44a	Bākī	Sīnene 'aşķ ile elifler kes Bilsün ol yār[i] ⁵¹ sevdüĝüñ herkes	'Aşķ yolında baş gide Bākī Başdan gitmeye hevā vü heves	Gazel/5		..--/..--/..--	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 229.
44b	Ža'fi	Kanı bir taĥķīka irmiş dīni ĩmānı dūrüst Söyleşem maĥfi anuñla sır-ı cānānı dūrüst	Öz vücūdumda ĥalīfe olalı Dāvüdvār Ža'fiyā bildüm nedür mühr-i Süleymānı dūrüst	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Ža'fi. Bu manzume <i>Za'fi-i Gülşeni Divanı</i> (Adak 2006)'nda bulunmamaktadır.

⁴⁹ midür: mi şol

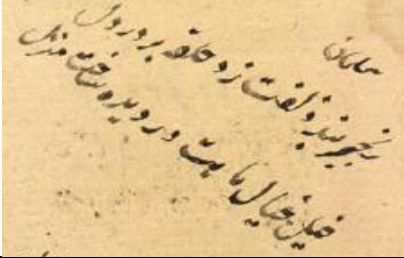
⁵⁰ midür: mi yā

⁵¹ yār[i]: servi

45a	-	Beri baĥ âdem-i abdâl Benüm yârumı gördüñ mi Seyr idersüñ bu 'âlemi Benüm yârumı gördüñ mi	Yollara giden yolcular Bu yüregümde var acılar Tekkeye giden hâcılar Hâcî yârumı gördüñ mi	Semai/5		4+4=8	
45b	Nihâli	Ey serv-ĥad sirişkümi döndürme seyle gel Meksür-ı ĥâtır itme beni kesrin ile gel	Oldı çü nâle âhına hem-dem Nihâlmünñ Ben 'âşik-ı nizârı koma bu ĥam ile gel	Gazel/5		--/./././././.-	Başlık: Nihâli.
46a	-	Âdemide ma'rifet hoş tâc imiş Mâl u mülk ü saltanatla bâc imiş Ma'rifetsüz âdemî muhtâc imiş 'Âlem anuñ olsa ĥarnı aç imiş	-	Kıt'a		-./././././.-	Başlık: Kıt'a.
46a	-	Cümle 'âlem muşĥaf-ı âyât imiş Ol şifât imiş vücuduñ zât imiş Ger 'Arab ger Hind ü Türk ü Tât imiş Yüzlerinde beñ saña âyât imiş	-	Kıt'a		-./././././.-	Başlık: Kıt'a.
46b	Bâkî	Müşkil imiş ki dil-rübâ tıfl ola dil-sitân ola 'Âşik-ı zâr u mübtelâ pîr ola nâ-tüvân ola	Bâkiye sâkiyâ ferâh vir ki fenâ bula terâĥ Şol meyi şun ki bir ĥadeĥ pîr içe nev-civân ola	Gazel/5		--/./././././.-	Başlık: Bâkî Efendi Sellemehullâh. Küçük 2015: 349.
47a	-	-	-	Kıt'a/2		-	Başlık: Laţife. Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle ĥalışmaya dâhil edilmemiştir.
47a	-	Oldı 'Osmân ıla evc-ĥîz yine defter-dâr Biri oĥıldan biri sünbül birisi lâle-'izâr	-	Matla		..-/./././././.-	Başlık: Müfred.
47a	-	Sadr-ı 'âlîyye taĥdîr eyledi Ĥaĥ Şimdilik ĥeksün hele derd ü ĥamı Sünbül ola bir lâle-'izâr uñ hem-demi Ortaya oĥıldan mı	-	Rubai		?	Başlık: Rubâ'î.
47a	-	'Âlî himmet olduĥı'çün başa ĥıĥdı lâle-'izâr Şon himmeti olduĥı'çün saña şaĥdı gül-'izâr	-	Matla		?	Başlık: Müfred.
47b	-	Mâh dirlerse saña ger itme 'aceb Eĥĥânumuz kişiye gökden durur	-	Müfred		?	Başlık: Müfred.
47b	-	Mâh-ı tâbânım mihr-i raĥşânım Yâduma gelür şormaz aĥlarum Mevzün ĥâmetüm serv-i revânım Yâduma gelür şormaz aĥlarum ⁵²	Nâz-perversin din yüzleri cânım Âdem öldürür mest ⁵³ gözleri cânım Taĥlı dilleri şîrin lebleri Yâduma gelür şormaz aĥlarum	Koşma?/2		5+5=10	

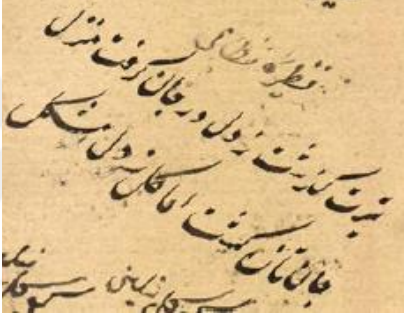
⁵² Bu mısradan sonra mecmuada "Fâkirüm ĥanlarla aĥlarum" şeklinde bir mısra daha bulunmaktadır.

⁵³ Ser-mest.

47b	-	Nüzül dise yâ tarafa turur Eger hâya eger bu kibr-i hannâs Kamusın vakfa 'âm olsun cihânda 'Ayn oldu kim yâ <i>eyyühennâsü</i> ⁵⁴	-	Rubai		?	Başlık: Rubâ'î.
48a	-	Ma'sûksın ü 'aşksın ü 'âşksın 'İzârsın ü küh-kensin ü dâmensin Ki dîde-i 'âşık içre seyrân idici Ki dîde-i gamze ile gönülleri yakansın	-	Rubai		Ahrem	Başlık: Şî'r.
48a	-	Ehl-i sem'ün sem'ine şıgmaz güzâf 'Ârif olan câhili eyler mu'âf Her kim itmez 'aşkınun yolında şaf Gül u ğışdur kalb ğışdur be-hilâf	-	Tuyuğ		-.--/-.--/-.--	Başlık: Şî'r.
48b	Bâkî	Tıfl iken dâyesi kucağında Gül idi kopmaduk budağında	Bâkî ⁵⁵ rez duhterinün ol engüş Sîm halhâlidür ayağında	Gazel/5		..--/..--/..--	Başlık: Bâkî. Küçük 2015: 363.
49a	Selmân		-	Matla		-	Başlık: Selmân. Farsça manzume.

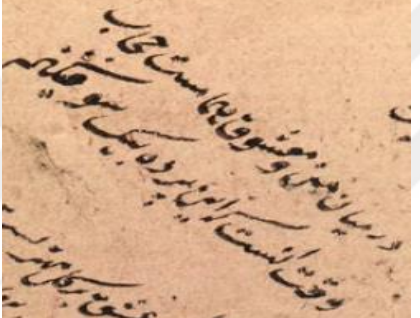

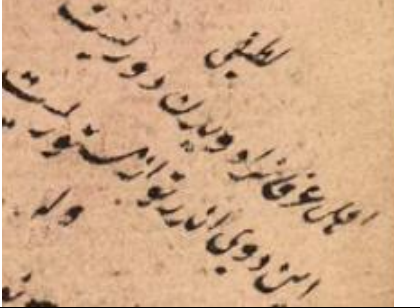
⁵⁴ “Ey insanlar!” anlamına gelen bu söz Kur’an’da 20 ayette geçmektedir: Yunus 10/23, Yunus10/57, Yunus 10/104, Yunus 10/108, Lokman 31/33, Bakara 2/21, Bakara 2/168, Fatır 35/3, Fatır 35/5, Fatır 35/15, Hac 22/1, Hac 22/5, Hac 22/49, Hac 22/73, Nisa 4/1, Nisa 4/170, Nisa 4/174, Araf 7/158, Hucurat 49/13, Neml 27/16.

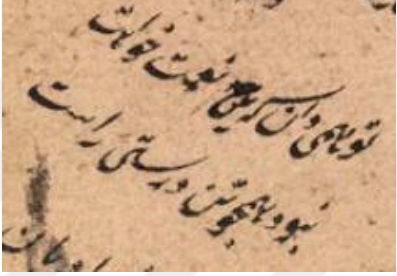
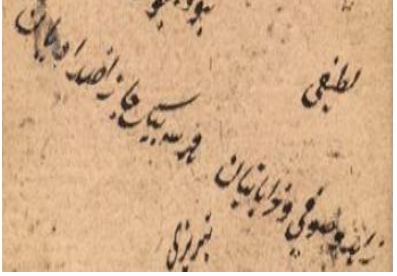
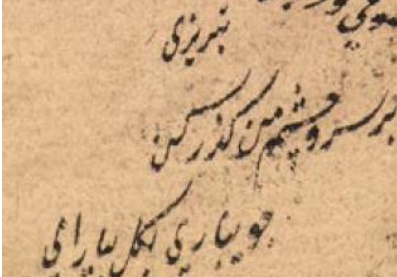
⁵⁵ Bâkî: Sâkî

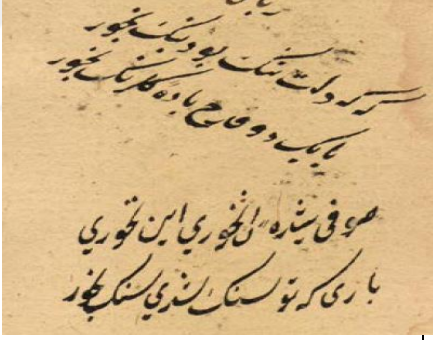
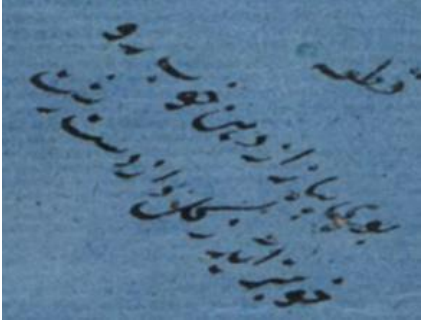
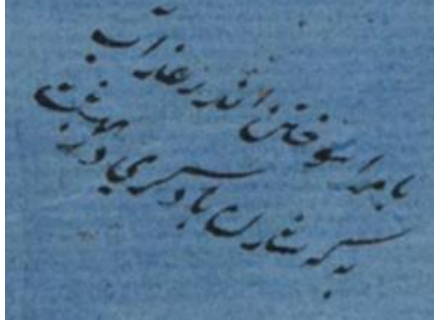
49a	Nizāmī		-	Matla		-	Başlık: Nazîre-i Nizāmî. Farsça manzume.
49a	-	Güzellerüñ âlâyına şalındı gönül n'eyleyin Baħr-i 'aşka mähileyin talındı gönül n'eyleyin	Yār ile şafālar kılan ğam leşkerin talan iden Ey başına devlet konan şalındı gönül n'eyleyin	Gazel/3		---/--/--/--/--	Başlık: Nevā.
49b	Nihālī	Ey serv-kağ sirişkümi döndürme seyle gel Meksür-ı hātr itme beni kesrin ile gel	Oldı çü nāle āhına hem-dem Nihālīn üñ Ben 'āşık-ı nizārī ğoma bu ğam ile gel	Gazel/5		--/--/--/--/--	Başlık: Nihālī. 45b'de yer alan bu manzume bu varakta yeniden yazılmıştır.
50a	-	Bend-i şalvārı ceybüñ güyiyā kim mārđur Pās-bān olup tolanur genc-i sīmīn üzre	-	Müfred		---/--/--/--/--	Başlık: Müfred.
50a	-	Didüm ey sīm-ten dil-ber bilün çoçmağa kâbil mi Gülüp nāz ile ol gül-ruĥ eyitdi belki akbeldür	-	Müfred		---/--/--/--/--	Başlık: Müfred.
50a	-	Şol kaçar nüş eylemiş dil-ber şarāb-ı nāz kim Şivesinden turamaz bir dem ayağı üstine	-	Müfred		---/--/--/--/--	Başlık: Müfred.
50b	Yahyā	Bu āh ile yaşum bu nāle vü efgānum Cānāna beyān eyler aĥvāl-i perişānum	Yaşı gibi karşıya Yahyā çıkar cānı ⁵⁶ Nāz ile kaçan gelse ol āfet-i devrānum	Gazel/5		--/--/--/--/--	Başlık: Velehü. Çavuşoğlu 1977: 457.
51a	Şem'ī	Elüm alduñ beni birden götürdün dest-gİR olduñ Ĥudā 'ömrüm saña iki cihānda dest-gİR olsun	Bahār-ı devletüñ nekbet hazānın görmesün herğiz Hemīşe gülşen-i baĥtuñ efendüm şolmasun gülsün	Kıt'a/2		---/--/--/--/--	Başlık: Kıt'a-i Şem'ī. Bu manzume <i>Şem'ī Dīvānı</i> (Karavelioğlu 2004)'nda bulunmamaktadır.
51a	-	Yüklendi gitdi aĥşāb-ı la'neti raĥīb Oldı cehenneme <i>ĥammālete'l-ĥaĥab</i> ⁵⁷	-	Müfred		?	Başlık: Müfred.
51b	Yahyā	Bileli sevdüğümi taşa tutar yār beni Aña şādum ki dirig itmez elinden geleni	Cān u dilden sever ol şems-i cihānī Yahyā Nitekim Aĥmed-i Muĥtārī Üveyse'l-Ķaranī	Gazel/6		---/--/--/--/--	Başlık: Yahyā Beg Sāhib-i Ĥamse. Çavuşoğlu 1977: 581-582.

⁵⁶ Yaşı gibi karşıya Yahyā çıkar cānı: Yaşı gibi Yahyānuñ karşıya çıkar cānı (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

⁵⁷Vemraetuhu hammālete'l-hatab: "Boynunda bükülmüş hurma liflerinden bir ip olduğu hâlde sırtında odun taşıyarak karısı da (o ateşe girecektir)." Tebbet, 111/4.

52a	-		-	Müfred		-	Başlık: Beyt. Farsça manzume.
52a	-		-	Matla		-	Başlık: Velehü. Farsça manzume.
52a	Laṭīf		-	Matla		-	Başlık: Laṭīf. Farsça manzume.

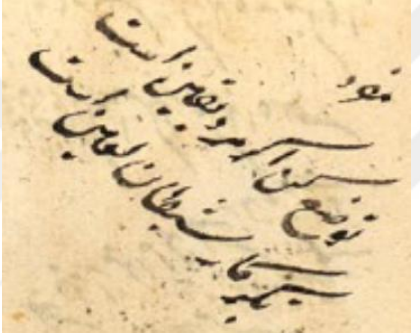
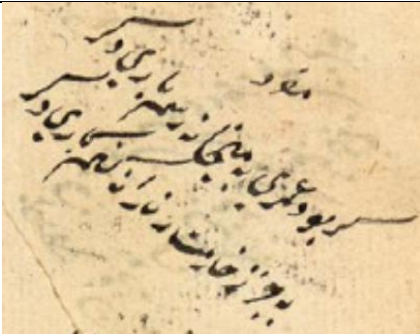
52a	Latîfî		-	Matla		-	Başlık: Velehû. Farsça manzume.
52a	Latîfî		-	Matla		-	Başlık: Latîfî. Farsça manzume.
52a	Tebrîzî		-	Müfred		-	Başlık: Tebrîzî. Farsça manzume.
52b	Hüdâyî	Baňa incinmiş nigâr-ı dil-sitânüm söylemez Bendesine nâz ider şâh-ı cihânüm söylemez	Ey Hüdâyî ben niyaz itdükçe bülbüller gibi Nâz ider ol gönce-i bâğ-ı cinânüm söylemez	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-..	Başlık: Hüdâyî. Kaçalın 2016: 210.
53a	-	Âh ile figân eyledi [bir] hoşça yigitcek Râzını 'ayân eyledi bir hoşça yigitcek	-	Matla		--./..-./..-./..	Başlık: Gazel-i Behiyye.
53b	Zuhûrî	Cihân içinde 'âşıklar n'olaydı Maḥabbet hüsni ile bâkî kalaydı	Kaçurmazdum Zuhûrî anı elden Eteğine elüm bir kez ireydi	Gazel/5		..-./..-./..-/-	Başlık: Zuhûrî.
54a	Âlî	Bir kara şu ile yârâna virür fîncanı Halk n'eyler görühüz kahvecinüh oğlanı	Kahvenüh bakma yüzi karasına ey Âlî Añdurur 'âşıka ol hâl-i ruh-ı cânanı	Gazel/7	Kahve-nâme.	..-/-..-/-..-/-..	Başlık: Âlî-i Emîrî.

54b	Bākī	Şöyle olmuş cām-ı 'aşk-ı yârdan mest ü ħarâb Kendüsin divârdan divâra urmuş âftâb	-	Matla			Başlık: Bākī. Bu manzume 6 beyitlik bir gazeldir: Küçük 2015: 113.
54b	-	Didüm ey meh seyre çık kim bāg-ı dil-cüdur bugün Dağıdup zülfin didi kim gün bellüdüir bugün	-	Matla		-./-./-./-./-./-./	Başlık: Ferd. Başlık bu şekilde olsa da nazım birimi "matla"dr.
54b	-		-	Rubai		-	Başlık: Rubā'ī. Farsça manzume.
55a	-			Kit'a		-	Başlık: Kıt'a. Farsça manzume.
55a	-	Bir meclisün ki revnaķı ol kâse-bâz ola Lâyıķ budur ki anda az ola	-	Matla		--./-./-./-./-./	Başlık: Ferd. Başlık bu şekilde olsa da nazım birimi "matla"dr.
55a	-	Dil-bertün gönli saña aķmaz dime ey dil aķar Âteş-i 'aşķa seni yaķmaz dime yâ var yaķar	-	Matla		-./-./-./-./-./	Başlık: Müfred.

55b	Bakī	Lāle-ḥadler kıldılar gül-geşt-i şahrā semt semt Bāğ u rāğī gezdiler idüp temāşā semt semt	Şi'r-i Bakī seb'a-i iklīme olmuşdur ⁵⁸ revān Okırsa yiridür bu nazm-ı ğarrā semt semt	Gazel/5		---/---/---/---/---	Başlık: Bakī Çelebi. Küçük 2015: 115.
56a	-	Dil-ber dimiş ki 'aşık gidem senüñle tenhā 'Aşık dimiş ki ey dōst andan tenhā ⁵⁹	-	Matla		--/---/---/---/---	Başlık: Müfred. Bu manzume 5 beyitlik bir gazeldir.
56a	-	Yār olup ağıyāra ādemler begenmez ol perī Kendüye hem-rāh idinmiş ya'nī bizden yigleri	-	Matla		---/---/---/---/---	Başlık: Müfred. Küçük 2015: 420-421.
56b	Figānī	Burc-ı şeref üzre görüp ol ruḥları māhı Āhum sevinüp gök yüzine atdı külāhı	Yār işigini bekle odur maṭlab-ı a'lā Terk eyle Figānī yūri var mañşib u cāhı	Gazel/5		--/---/---/---/---	Başlık: Figānī. Karahān 1966: 125.
57a	Sā'ī	Rāz [u] sır-beste[yi] aḥvāl-i perīşān dutmaz Kıssa-i ğuşşā vü derdi ğam-ı hicrān dutmaz	'Ālem-i vaşlını şerḥ itmek olur ey Sā'ī Müşkil ammā elem [ü] miḥnet-i hicrān dutmaz	Gazel/5		---/---/---/---/---	Başlık: Sā'ī-i Nakkaş.
57b	Yetimī	Aglaram her gece men derd ile uyuyamam Dökerem gözyaşını cevri ile Ya'kūbıyam	Ey leb-i ğonce Yetimī nice kan ağlamasun Dest-i cevri ile bükersün meni mektūbıyam	Gazel/5		---/---/---/---/---	Başlık: Yetimī. Bu manzume <i>Yetimī Divānı</i> (Piroğlu 1996)'nda bulunmamaktadır.
58a	-	Kākül-i dil-ber ki etrāf-ı 'arāçından çıkar Güyyā misk-i Ḥotendür Çin [ü] Māçından çıkar	-	Matla		---/---/---/---/---	Başlık: Müfred.
58a	-	Ey hilāl eyleme ebrü-yı nigār ile cidāl Tırnağın kesse olur niçe senüñ gibi hilāl	-	Matla		---/---/---/---/---	Başlık: Müfred.
58a	Maḳālī	Biz ki zeyn olduk Maḳālī ḥalka ḥalka dāğ ile Rüy-ı yarı görmege başdan ayağa dideyüz	-	Müfred		---/---/---/---/---	Başlık: Müfred. Gıynaş 2017: 915. Solmaz 2018: 277. Bu manzume 5 beyitlik bir gazeldir.
58b	Bakī	Ruḥuñ berg-i gül-i sīr-āba beñzer Leb-i la'lüñ şarāb-ı nāba beñzer	Cihān efsānedür aldanma Bakī Ġam u şādī ḥayāl-i ḥ'āba benzer	Gazel/5		---/---/---/---	Başlık: Bakī Çelebi. Küçük 2015: 172-173.

⁵⁸ olmuşdur: oldukça

⁵⁹ Mısraın vezni bozuktur.

59a	-		-	Matla		-	Başlık: Müfred. Farsça manzume.
59a			-	Matla		-	Başlık: Müfred. Farsça manzume.
59a	Muḥliş	Beni gördükçe ol şüh püser nāzlanur Bilür ašüfteyüz nāz geçer nāzlanur	-	Matla		..-/.-.-/.-.-	Başlık: Müfred.
59b	Yaḥyā	Ğarażum bu ki muşāhib idinem yārı baña Vay eger kılmaz ise Ḥazret-i Ḥaḳ yārı baña	Secde eyler göricek ol güneşi ey Yaḥyā Öykinüp yollarınıñ sāye-i dīvārı baña	Gazel/5		..-/.-.-/.-.-	Başlık: Yaḥyā. Çavuşoğlu 1977: 285-286.
60a	-	Ruḥuñ bāğın raḳīb-i dīv-sīret seyr ider her gün Yüzüñi göremez yıllarca ammā bunda ādem var	-	Müfred		..-/.-.-/.-.-	Başlık: Matla'. Küçük 2015: 100-101.
60a	-	Bī-pervādur ki bir şakalı cünüb Düşse dil-dāruñ üstine köp köp	-	Matla		..-/.-.-/.-.-	Başlık: Müfred.
60a	-	Eger körpe okursa bu varağdan Sulu şeffālülär vire dudakdan	-	Matla		..-/.-.-/.-.-	Başlık: Müfred.
60b	Bāḳī	Dil derdini ğamuñla dil-efğār olan bilür Bīmār ḥālını yine bīmār olan bilür	Sevdā-yı zülf-i yār ile Bāḳī ne çekdüğün Bend-i kemend-i 'aşka giriftār olan bilür	Gazel/5		..-/.-.-/.-.-	Başlık: Bāḳī Çelebi. Küçük 2015: 151-152.
61a	-	Bu ne ḥüs-n-i cemāl olur yā Rab Baḳıcaḳ 'aḳl u fikr olur ma'düm	Bu ne ḥikmet durur gören anı Ola seyr-i cemālden maḥrüm	Kıt'a/2		..-/.-.-/.-.-	Başlık: Matla'.

61b	Bākī	Cevr ü cefāna kā'il olurdu veli şehā Maḥşūş olaydı ol da cihānda hemān baña	Vaşşāfısın o serv-kađūñ rāstı bugün ⁶⁰ Ṭab'-ı büled-ṭarzuña aḥsent Bākīyā	Gazel/5		--/./--/./--/./-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 107-108.
62a	Bākī	Gülsitān bezm-i şarāb u cām-ı mey güldür baña Kulcul-i ḥalk-ı şurāḥī şavt-ı bülbüldür baña	Ḥaydar-ı Kerrāriyüm meydān-ı nazmuñ Bākīyā Nevk-i ḥāme Zülfikār u ṭab'-ı Düldüldür baña	Gazel/5		-./--/./--/./--/./-	Başlık: Bākī Çelebi. Küçük 2015: 108-109.
62b	Bākī	N'ola dehr içre nişānum yoğ ise 'Ankāyum Ne 'aceb seyl gibi çağlamasam deryāyum	Bākīyā dīn-i Muhammed ḥaḳ için 'ālemde Dem-i cān-baḥş ile nazm içre bugün 'İsāyum	Gazel/5		..--/./--/./--/./-	Başlık: Bākī Çelebi. Küçük 2015: 294-295.
63a	Sā'ī	Ḥaṭādur mest olup meclisde dil-ber sīne-çāk olmaḳ Şafādan yaḥtemildür 'aşık-ı bī-dil helāk olmaḳ	Tenüñ mi dāğ-ı sūzān sende āsar-ı maḥabbet var Nedendür sözlertün Sā'ī ki böyle sūznāk olmaḳ	Gazel/5		---/./---/./---/./---	Başlık: Sā'ī.
63b	Bākī	Esb-i nāz ile beni yār idüpdür pā-māl Na'ller şekli aña sīnede olmışdur dāl	Bākīyā baña gedā-yı der-i yār olmaḳdur Pāye-i 'izz u şeref māye-i baḥt u iḳbāl	Gazel/5		..--/./--/./--/./-	Başlık: Bākī Çelebi. Küçük 2015: 282.
64a	-	-	-	Gazel/4		-	Bu manzumenin tamamı müstehcen ifadeler içermesi nedeniyle çalışmaya dāhil edilmemiştir.
64b	Bākī	Cānāne cefā kılsa n'ola cāna şafādur Ağyār elemin çekdügümüz yā ne belādur	Sākī mey-i Bākīyā ı getir bezme şafā vir Çün kār-ı cihān 'ākıbetü'l-emr fenādur	Gazel/5		--/./--/./--/./--	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 166-167.
65a	Fuzūlī	Cānumuñ cevheri ol la'l-i şeker-bāra fedā 'Ömrümün ḥāşılı ol şive-i reflāra fedā	Ey Fuzūlī n'ola ger şaklar isem cān-ı 'azīz Vaḳt ola kim ola bir yār-ı sitemkāra ⁶¹ fedā	Gazel/6		..--/./--/./--/./-	Başlık: Fuzūlī. Akyüz vd. 1958: 131.
65b	Bākī	Hergiz ne kağr u cāh u ne sīm ü zer isterin Bir serv boylu dil-ber-i sīmīn-ber isterin	Bākī gedā-yı meygede-i 'aşḳ olup yine Bezm-i ğamında ol şanemün sāğar isterin	Gazel/6		--/./--/./--/./-	Başlık: Bākī Efendi. Küçük 2015: 338-339.
66a	Sırrī	Sende ḥadden ziyāde ra'nālīḳ Baña yüz ṭutmasın mu şeydālīḳ ⁶²	Olmaz oğlı durur kelām-ı Belīg Sırrīyā ancaḳ ola babalīḳ	Gazel/5		..--/./--/./-	Başlık: Sırrī. Bu manzume <i>Üsküdarlı Sırrī Divanı</i> (Kazan 2003) ve <i>Trabzonlu Sırrī as an Example of Poets in Divan Literature</i> (Gönel 2010) çalışmalarında bulunmamaktadır.
66b	Bākī	Her kaçan gönlüme fikr-i 'ārız-ı dil-ber düşer Güyyā mir'āta 'aks-i pertev ü enver ⁶³ düşer	'Ārız u ruḥsāruñı medḥ itse Bākī her kaçan Şi'ri anuñ ey gül-çihre böyle rengīn-ter düşer	Gazel/5		-./--/./--/./--/./-	Başlık: Bākī Çelebi. Küçük 2015: 174-175.

⁶⁰ bugün: bu kim

⁶¹ yār-ı sitemkāra: şūḥ-ı sitemkāra

⁶² Müstensih bu beyittteki “-līḳ” ekini ۷ ile yazmıştır.

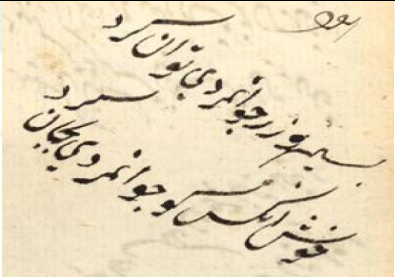

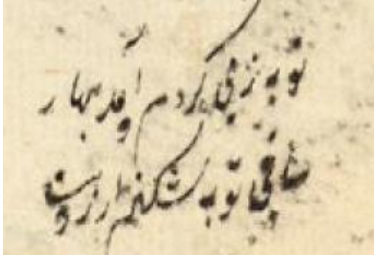
⁶³ pertev ü enver: pertev-i ḥāver

67a	-	Yā Rab vücūd kühen-i libāsın deġişmedin 'Ömr-i āftāb burc-ı zevāle irişmedin Göster cemāl-i yār baña alma cānumı Koca koca enükle buluşup görüşmedin ⁶⁴	-	Nazm		--/..-/..-/..-	Başlık: Maṭla'. Başlık bu şekilde olsa da nazım şekli "nazm"dır.
67b	Bākī	Berg-i gülden ruḥı ol lāle-'izāruñ terdür Nükte fehm eyle begüm ḥaylice rengin yirdür	Cüy-ı ḥüsn ābı taşup çıkdı o servün biline Bākıyā şanma miyānında duran ḥançerdür	Gazel/5		...-/...-/...-/...-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 167.
68a	Bākī	Oldı dil bir büt-i şirīn-dehenün Ferhādı Aña lālā geçinür Ḥusrev ü Şirīn dādı	Cevre katlanmak olurdu n'idelüm ey Bākī 'Ahd-i dil-ber ⁶⁵ gibidür şabrumuzuñ bünyādı	Gazel/5		..-/..-/..-/..-	Başlık: Velehü. Küçük 2015: 423.
68b	Bākī	Yılda bir açılıp ancak şen olur bāğda gül Kanı ol gonce-i ḥandān gibi şūḥ ü şengül	Düd-ı āhın yine Bākī şerer-ālūd itdi Yāra 'arz eyledi bir dāne zer-efşān sünbül	Gazel/5		...-/...-/...-/...-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 283.
69a	-	Bu dil mülkin yine bir çeşm-i Tātār eyledi yağmā Vücüdüm şehrini yakdı ser-ā-ser ol semen- sīmā Anuñ tāvus-ı cevlanına 'āşık 'āşık kamu Meḥammed şāh-ı ḥübānuñ bulunmaz ḥüsnine hem-tā	-	Nazm		...-/...-/...-/...-	Başlık: Nişābürek. 31a'da yer alan bu manzume birkaç deġişlikle bu varakta yeniden yazılmıştır.
69b	Figānī	Yilsün yoluñda yıllar ile dil şabā gibi Görsün cefāñı cānına cānā vefā gibi	Gördi Figānī rā kaşuñı fikr idüp didi Ḳaddüm iki bükün benüm āḫir bu rā gibi	Gazel/5		--/..-/..-/..-	Başlık: Figānī. Karahān 1966: 130.
70a	Sākini	'Arz-ı ḥüsn eyle yıldırı içre māh-ı Ḥüseyn ⁶⁶ Görmedi devr-i zamān bir daḫı mānend-i Ḥüseyn	Sākini medḥ-i Ḥüseyn söylemeden itme dirēġ Kim 'Alī bendesiyüz Ḥaḳḳ-ı Ḥasan ile Ḥüseyn	Gazel/7		...-/...-/...-/...-	
70b	Fevrī	Yürü hey 'ahd yok ikrārsuz peymān-şiken Yürü hey Pārisī ferdāsı bī-ḥad ġamze-zen dil- ber	Yürü hey kendü gülzār-ı leṭāfet özleyin gül-bün Nihān-ı hicri bāġ-ı cān-ı Fevride diken dil-ber	Gazel/5		...-/...-/...-/...-	Başlık: Fevrī Efendi.
71a	'Acemī	Bir perī görüp oldum yoluñda ḥāk-rāh Bülbülāsā güleşen-i küyuñda kıldum āh [u] zār Giryeden seyl-i sirişküm oldı baḫr-ı bī-ḳarār Ruḫları alım Meḥammed baña olmaz mı kenār	-	Nazm		...-/...-/...-/...-	Başlık: 'Acemī.
71a	-	Demidür aġlar isem gonce-i ḥandānum yok Gülüp açılmaġa bir dāne gülistānum yok Elde cām-ı mey yok Kıldı yok	-	Nazm		...-/...-/...-/...-	

⁶⁴ Bu sayfanın devamında karalamalar mevcuttur.

⁶⁵ 'ahd-i dil-ber: 'ahd-i ḥübān

⁶⁶ Mısraın vezni bozuktur.

71b	Bakī	Türmaz yanumda hañçerini vaşf ider nigār Ya'nī baña tokındurur ol şūh u şivekār	Haylī dimāğ bağladı 'ālemde Bakīyā Hāl-i nigāra öyküneli nāfe-i Tatār	Gazel/5		--/./-./-./-./-	Başlık: Bakī. Küçük 2015: 130.
72a-72b	-	'Ale's-şabāh ki oldum celīs-i meclis-i rāz Sarāy-ı kalbūme şaldı sırveş gayb-ı āvāz	Hevesler ile gönül birine tā'at eyleyesün Büt olsa hırkañ içinde dürtüst olur mı namaz	Gazel/9		./-./-./-./-./-./-	
73a	-		-	Matla		-	Başlık: Müfred. Farsça manzume.
73a	-			Gazel/3		-	Farsça manzume.
73b	-	Çıkmadın gülün feżādan raqam-ı būd [u] ne- būd Bitmeden hār-ı 'ademden gül-i gülzār-ı vücūd	Kılmadın efserini husrev-i seyyāre sefid İtmedin hırkasını şüfi-i eflāk-ı kebūd	Gazel/4		..-./-./-./-./-./-	
74a	-	Bugün Mecdī karındaşımı bir hengāmda gördüm Varup maşşūdum işmār idüp ardından doğundurdum	Hümāveş gökde uçarken ayağı yire inmezdi Hele ben n'eyledümse eyledüm fi'l-hāl kondurdum	Kıt'a/2	Laṭīfe.	.-./-./-./-./-./-	Başlık: Laṭīfe.
74a	-	-	-	Kıt'a/2	Bāh-nāme	-	Başlık: Laṭīfe-i Diğer.
74a	-	Artuk içme diyü çok and içürdiler baña Şimdin muhkem yemīn itdüm ki artuk içmeyem	-	Müfred		?	Başlık: Müfred.
74b	-	Didiler yār hayli aqçe harcar Didüm harc itse cāyız ardı işler	-	Matla		?	Başlık: Laṭīfe.

74b	-	-	-	Müfred	Bâh-nâme	-	
74b	-	Sîm ü zer çekmekte babası gibi ... anası gibi	-	Matla		?	Başlık: Müfred.
74b	-	-	-	Müfred	Bâh-nâme	-	
74b	-	-	-	Rubai	Bâh-nâme	-	
75a	-	Rûy-ı hübanî cemâl eylemedin rûh-efzâ Dil-i 'uşşâkı fırâk eylemedin gam-fersûd	Cilve-i hüsn-i cihân-perverüñe cân-ı 'alî Büd-ı âşüfte vü tâ mest-i cihân h'âher бүd	Kıt'a/3		.../.../.../...-	
75b	Bâkî	Dil derdini gamuñla dil-efgâr olan bilür Bî-çâre ⁶⁷ hâlini yine bîmâr olan bilür	Sevdâ-yı zülf-i yâr ile Bâkî ne çekdüğün Bend ü kemend-i ⁶⁸ 'aşka giriftâr olan bilür	Gazel/5		--/.../.../...-	Başlık: Bâkî. Küçük 2015: 151-152.
76a	Bâkî	Cihânüñ ni'metinden kendü âb ü dânemüz yigdür İlün ⁶⁹ kâşânesinden güşe-i vîrânemüz yigdür	Hümâ-yı evc-i 'izzet gibi gayretsüzden ey Bâkî Maḥabbet şem'ine şehper yaḫan pervânemüz yigdür	Gazel/5		.../.../.../...-	Başlık: Bâkî. Ergun 1935: 374.
76b	Revânî	Yüzüne âftâbın nisbeti var Saña yirden göge dek minneti var	Güneş yüzlülere içdi toluyı Revânî nün 'aceb germiyyeti var	Gazel/4		.../.../.../...-	Başlık: Nazîre-i Revânî. Avşar 2017: 231.
77a	Necâfî	Çenârın kadd-i yâra nisbeti var Eli yufka velî hoş himmeti var	Yüzün sürer ayağuna ⁷⁰ Necâfî Eyü varur başında devleti var	Gazel/5		.../.../.../...-	Başlık: Necâfî. Tarlan 1997: 198.
77b	Enverî	N'ideyin şahñ-ı çemen seyrini cânânüm yok Bir yanumda ⁷¹ şalnur serv-i hürâmânüm yok	Enverî ki n'ola küyünde figân eylerse ⁷² Dime ey gonce-dehen bülbül-i hoş-h'ânüm ⁷³ yok	Gazel/5		.../.../.../...-	Başlık: Enverî. Kurnaz-Tatçı 2001: 119.
78a	-	Şive vü nâza gâyet olmaz mı Bu ğinâya nihâyet olmaz mı Kâdî olduḫda Ḥazret-i Ḥaḫka Ḥüblardan [hiç] şikâyet olmaz mı	-	Rubai		.../.../.../...-	Başlık Rubâ'î. Başlık bu şekilde olsa da rubai kalıbıyla yazılmamıştır.
78a	-	Sözleri şîrîn şekerden kendü âdem cândur İsmi Yûsufdur melâhat mülkinün sultânıdur	-	Matla		.../.../.../...-	Başlık: Müfred.
78a	-	Gönül bir dem karar itmez görelden sen dil- ârâyı Ḥabîbüm kâdesin öldüm seni arayı arayı	-	Matla		.../.../.../...-	Başlık: Müfred.
78b- 79a	Muḫibbî	Gülşen-i küyî baña bâğ-ı İrem gibi gelür Ḥaḫ naşib eyler ise aña irem gibi gelür	Ey Muḫibbî yüzine bakmağa yoḫdur [tâkat] Tağıdup 'aḫlumı kendüm yitirem gibi gelür	Gazel/5		.../.../.../...-	Başlık: Muḫibbî. Yavuz-Yavuz 2016: 646.

⁶⁷ bî-çâre: bîmâr

⁶⁸ bend ü kemend: bend-i kemend

⁶⁹ İlün: ilin

⁷⁰ Yüzün sürer ayağuna: Ayağına yüzün sürer

⁷¹ yanumda: yanumca

⁷² Enverî ki n'ola küyünde figân eylerse: Enverî gülşen-i küyünde figânlar eyler

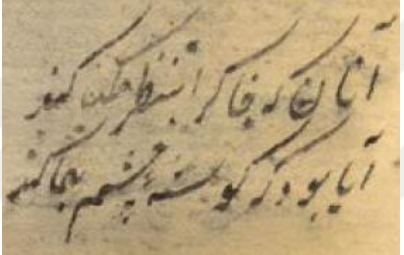
⁷³ bülbül-i hoş-h'ânüm: bülbül-i nâlânüm

79a-79b	Kāni'ī	Yine ol serv-i dil-ārāmı görem gibi gelür Ayağı toprağına yüzi sürem gibi gelür	Şakın ey Kāni'ī itme eşüğünden beni red 'Aşık-ı şādık ol bağ-ı elem gibi gelür	Gazel/5	..-./..-./..-./..-	Başlık: Kāni'ī.
79b	-	'Aceb maḥbüb-ı garrāsın eyā dil-berlertün şāhi İnen şirīn şeker lebsin begüm vallāhi billāhi	-	Matla	..-./..-./..-./..-	Başlık: Müfred.
80a-80b	Bākī	Bir lebi ḡonce yüzi ḡülzār dirseñ işte sen Ḥār-ı ḡamda 'andelīb-i zār dirseñ işte ben	Bākıyā Ferhād ile Mecnūn-ı şeydādan bedel 'Aşık-ı bī-şabr u dil kim var dirseñ işte ben	Gazel/7	..-./..-./..-./..-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 334.
80b	-	Ehl-i 'irfān ḥıdmetin kıl eyle kesb ü ma'rifet Cāhile yār olma ki nādān olursun 'akıbet	-	Matla	..-./..-./..-./..-	Başlık: Müfred.
80b	-	Zāhidā adı ḥarābātuñ cihān-ābāddur Bu esās-ı meygede bir kāfiri bünyāddur	-	Matla	..-./..-./..-./..-	
81a	-	Yāra karşı dūd-ı āhum pūr-şirār olmak neden Gün görünür kec-kevākib āşkār olmak neden	-	Matla	..-./..-./..-./..-	Başlık: Müfred. Üst 2018: 2687. Bu manzume 5 beyitlik bir gazeldir.
81a	-	Mā-cerāmı fāş iden eşk-i revānumdur benüm Yirūmi 'ūd eyleyen sūz-ı nihānumdur benüm Büstān-ı dilde her tırūñ eyā kaşı kemān Lāle-i ḡonce-dehān serv-i revānumdur benüm		Nazm	..-./..-./..-./..-	Başlık: Penc-ḡāh.
81a	-	Ḥandān var Fūrkat var Allāh ola Yārinden Var	-	Nazm?	?	Başlık: Rast-seḡāh.
81b	-	Seyr iden hicrāna dürlü la'1 olur cānāneye Bir ḥaberdür söylenür illā biz anı görmedük	-	Müfred	..-./..-./..-./..-	Başlık: Müfred.
81b	-	... ḥaqqı'çün Allāhum Kimseyi derde mübtelā itme	Yārını yāruñ ya'nī 'aşık-ı zāra ⁷⁴ Yād kimseyle āšnā itme	Kıt'a/2	..-./..-./..-	Başlık: Matla'.
81b	Yaḥyā	Āh kim ḡam kilidinūñ dili yok 'Aşıkūñ bundan özge müşkili yok	-	Matla	..-./..-./..-	Başlık: Yaḥyā fermāyed. Bu manzume <i>Yaḥyā Beg Dıvanı</i> (Çavuşoğlu 1977)'nda bulunmamaktadır.
81b	Yaḥyā	Buldı ḡam kilidinūñ dilini Koç civānuñ bilini em dilini	-	Matla	..-./..-./..-	Başlık: Cevāb.
81b	Yaḥyā	Gün gibi mihr ü maḥabbet 'āleme yayılmasa Sevdüğümü sevdüğümden ḡayrı kimse bilmesa	-	Matla	..-./..-./..-./..-	Başlık: Yaḥyā. Çavuşoğlu 1977: 530. Bu manzume 5 beyitlik bir gazeldir.
81b	-	Ḡamdan öldüm hey meded rūḥ-ı revānum gelmedi Öğüdünden daḡı yirine bu cānum gelmedi	-	Matla	..-./..-./..-./..-	

⁷⁴ Mısraın vezni bozuktur.

81b	Necâî	Dünyâyı bir yaña qosalar bir yaña seni Baña seni gerek [seni] ey bî-vefâ seni	-	Matla		--/-.-/-.-/-.-	Tarlan 1977: 517-518. Bu manzume 7 beyitlik bir gazeldir.
82a	Bâkî	Cânân odur ki meyl ide anı görince cân Esbâb-ı hüsnî hûb ola ammâ be-şart-ı ân	Â'dāya baş egdüremez kimse Bâkî yâ Şemşîr gibi olmayıcağ ser-be-ser zebân	Gazel/5		--/-.-/-.-/-.-	Başlık: Bâkî. Küçük 2015: 324.
82b	Bâkî	'Aşkuñ zahmeti hüd cânuma minnetler idi Döstüm cevr ü cefa[lar] da ne zahmetler idi	Ten-i Bâkî [yi] ser-â-pâ kılıcuñ pârelese Şöyle vallâhi begüm cânına minnetler idi	Gazel/5		..-/-.-/-.-/-.-	Başlık: Bâkî. Küçük 2015: 412-413.
83a	Kemâl Paşa- zâde	Gülşene servüñden iletmiş haber peyk-i şabâ El uzatmış kim çenâr anuñla ide merhabâ	Nev-'arūs-ı Mısr tutdı yüzine nîli nikâb Zülfiñüñ şâmında zâhir olalı hüsñ ü bahâ	Gazel/5		.-.-/-.-.-/-.-.-	Başlık: Kemâl Paşa-zâde. Demirel 1996: 11.
83b	İshâk	İsterüm zâd-ı gamuñ dilde firāvân olsun Ki cihândan sefer itmek baña âsân olsun	Lebüni öpsem didüm nâz ile dil-dâr didi Hele İshâk saña didüm bu dağı ihşân olsun ⁷⁵	Gazel/5		..-/-.-.-/-.-.-	Başlık: İshâk. Çavuşoğlu-Tanyeri 1990: 257-258.
84a	Bâkî	Zahm-ı sînem ol gözi mekkâra gâyet hoş gelür Yara açarsam revâdur yâra gâyet hoş gelür	Câna râhatdur ser-i küyuñda âh itdükleri Ol hevâlar Bâkî -i bîmâra gâyet hoş gelür	Gazel/5		.-.-/-.-.-/-.-.-	Başlık: Bâkî. Küçük 2015: 134-135.
84b	-	Niçe cân virürler hâkine pâ-mâlinüñ mest olupdur gül-i ruhına Kâmetiyle kâmetin dal itdi serv-i bâlinüñ Kimseler görmüş degül mişlini 'Abdî Bâlinüñ nazar kâmet-i bâlâ-bülend 'Âşık-ı şürîdeler yolında anuñ müstmend Kapusında bencileyin var niçe biñ dermend Kimseler görmüş degül mişlini 'Abdî Bâlinüñ	Murabba'		.-.-/-.-.-/-.-.-	
85a	Kıyâsî?	Zîkr-i bismillâh ile çün geldüm urgân üstine El ayağ üzre yürür ben yürürüm cân üstine	Ey säye-i 'adlün'de hoşdur hâlümüz Hûb du'âlar iderüz Sultân Murâduñ üstine	Gazel/5		.-.-/-.-.-/-.-.-	Başlık: Kıyâsî?
85b	-	Ey gül-i gülzâr-ı cennet 'arz-ı dîdâr ile gel İç şarâbı ruhların gül-gün gül-nâr ile gel Serv-i bâğa çık şakin bülbül gibi zâr eyle gel 'Azm-ı taraf-ı gülşen it nâz ile refât eyle gel	-	Kıt'a		.-.-/-.-.-/-.-.-	Başlık: Kıt'a.
86a	-	Bugün bir mâh-ı nev gördüm Dimişler adına	Şunuñ gibi biridür kim Deli olur gören uşlı	Kıt'a/2		.-.-/-.-.-	Başlık: Kıt'a.
86a	Rüşenî	'Aşk olan yirde şubh ü şâm olur Ne şalât ü savm ü ne İslâm olur	Cümlesinden pāk ider ol 'aşk-ı pāk Ğayreti anuñ kılar ğayrı helâk	Mesnevi/2		.-.-/-.-.-/-.-	Başlık: Rüşenî. Bu manzume <i>Dede Ömer Rüşenî Dîvân</i> (Tavukçu yty.)'nda bulunmamaktadır.
86b	Cemâlî	İlâhî luţf [u] cüduñdan şefî' eyle Habîbüñi Tarîküñde refik eyle bize imânî Kur'ânî	Eger bir harfini cânâ Cemâl ñüñ kabul itseñ Çıka vaşfuñ cemâlinde yine bir tâze dîvânî	Kıt'a/2		.-.-/-.-.-/-.-.-	Başlık: Kıt'a. Bu manzume 9 beyitlik bir gazeldir. Donuk 2016: 101-102.
86b	-	İlâhî ger bu luţf nev hem-râh Şür kadri ne maqbülân-ı dergâh	-	Matla		?	Başlık: Müfred.

⁷⁵ saña didüm bu dağı ihşân olsun: saña var bu da ihşân olsun (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

86b	-		-	Matla			Başlık: Müfred. Farsça manzume.
87a	-	Läleler çıktı kızıl tâc ile şâhlar gibi Çekdi süsen hançerin seni sipâhiler gibi	-	Matla		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.
87a	Muhlis	Beni gördükçe ol şüh püser nâzlanur Bilür âşüfteyi yüz nâzi geçer nâzlanur	Nâzını hâdden geçürüp gel beni ağlatma didüm Güler ağlar ü gam dahı püser nâzlanur	Kıt'a/2		..--/..--/..--/..--	Başlık: Kıt'a. 59a'da tek beyti verilmiş olan bu manzume birkaç değişiklik ile bu varakta yeniden yazılmıştır. Manzumenin vezni tutarsızdır.
87b	-	Câna kâr itdi meded ol gamze-i fettân okı Mushaf-ı hüsnüñ açup gel Kur'ân okı	-	Matla		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.
87b	-	Dil-berüm mektebeddür ben yollar üzre muntazır Ey mu'allim lutf idüp ol serv-i âzâd ile gel	-	Müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.
87b	-	Sîneme çekmege bir serv-i dil-ârâm olsa Ser-keş olmasa inen 'âşıkına râm olsa	-	Matla		..--/..--/..--/..--	Başlık: Müfred.
87b	-	Ey felek yârum gibi bir bi-vefâ gördün mi hiç Yâ benüm gibi belâ-keş mübtelâ gördün mi hiç Bunca yıldur devr idersün bucağı ser-tâ-ser Bir ser-i ser-keş ser-âmed dil-rübâ gördün mi hiç	-	Nazm		-.--/-.--/-.--/-.--	
88a	Maḥfi	Öpsem seni doyunca doyunca seni öpsem Öpsem dimeseñ n'ola n'ola dimeseñ öpsem	Maḥfi kuluñum şâhum şâhum kuluñum Maḥfi 'Âlem dükeli bildi bilindi dükeli 'âlem	Gazel/5		--./---/--./---	
88b	Revânî	N'ola dirlerse saña dil-ber-i ra'nâdur bu Hele dirlir baña da 'âşık-ı şeydâdur bu	Vaşf-ı haddüñle gören şî'r-i Revânî yi didi Bâğ-ı cennetde açılmış gül-i ra'nâdur ⁷⁶ bu	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	Başlık: Revânî. Avşar 2017: 393.
89a	-	Hergiz şâ'ir ola medh itmeye 'Abdullâh İttifâçça anı zemm iderüz vallâh Kâmet uzun görenler ruḥ-ı 'Abdullâhı Ser-i serv üzre karar itdi şanurlar ol mâh	-	Nazm		?	
89a	-	Yüklenüp gel çekme ḥarvâr ey gönül dünyâ ğamın Çün çekersen bâr çek bir dil-ber-i ra'nâğamın	-	Müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.

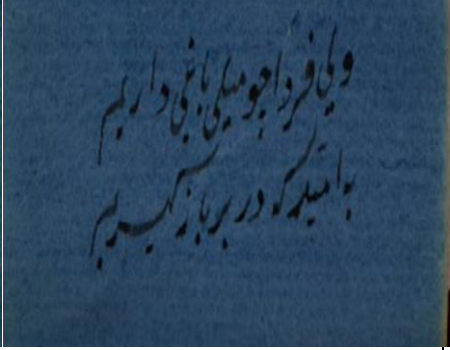
⁷⁶ gül-i ra'nâdur: gül-i zîbâdur

89a	-	Hergiz şâ'ir ola medh itmeye 'Abdullâhı İtîfâkça anı zemm iderüz vallâhı Kâmet uzun görenler ruh-ı 'Abdullâhı Ser-i serv üzre qarâr itdi şanurlar ol mâhı	-	Nazm		?	Başlık: Müfred. Başlık bu şekilde olsa da nazım şekli "nazım"dır. Mecmuada bu manzume aynı sayfa içerisinde düzeltilerek yeniden yazılmıştır.
89b	-	Muştılık ey didi hūrlar bugün nev-rūzdu ⁷⁷ Cām-ı mey nūş itdiler keyfle mübârek rūzdu	-	Matla		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.
89b	-	A rūhūm ben kuluña bir nazâr kıl Nazâr kılmasañ âhumdan hâzer kıl	-	Matla		-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.
89b	-	Her kimūn bir rūh muşavver dil-güşâ cânân[ı] yok Bir ten-i fersüdedür haqqâ budur ki cânı yok	-	Matla		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.
89b	-	-	-	Müfred		-	Mecmuaya sonradan eklenmiş olan bu manzume silik olduğu için okunamamıştır.
90a	-	Ey kadeh her dem öpersün yāruñ leb-i hāndānını ⁷⁸ Kana kana içmeyin mi kanuñı şimdî senüñ	-	Müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.
90a	-	Benüm serv-i ser-efrāzum raqībūñ varma yanma Elif kim o leşe lāme olur bî-iştibāh egri	-	Müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.
90a	-	Yā İllāhī it raqībūñ cânma yüz biñ belā Buña âmīn diyen bulsun cennet dürlü şafā ⁷⁹	-	Matla		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.
90a	-	Melāmet şehridür çeşmüm başum üstinde ğam dāğı Akar seyl-āb eşkümden içinde iki ırmağı	-	Matla		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Müfred.

⁷⁷ Mısraın vezni bozuktur.

⁷⁸ Mısraın vezni bozuktur.

⁷⁹ Mısraın vezni bozuktur.

90b	-			Gazel/6		-	
91a	-	Hemîşe devlet ile kām-rân ol Vaķâr u haşmet ile şadmân ol	Ki dāyim sāyeñüzde ola rāhat Recāmuz bu durur daĥı hemân ol	Gazel/5		.-../.-../.-	
91b	Tiġī	Mest oldı görüp cām-ı lebûñ bu dil-i pür-şevķ Ey sākī-i erbāb-ı maĥabbet yine mi zevķ	-	Matla		--./.-../.-../.-	Başlık: Müfred-i Tiġī.
91b	Yahyā	Mest ü lāya'kıl ider ādemi cām-ı Cem-i 'aşķ Geçürür iki cihāndan kişiyi 'ālem-i 'aşķ	-	Matla		.-../.-../.-../.-	Başlık: Müfred. Bu manzume 5 beyitlik bir gazeldir. Çavuşoğlu 1977: 410.
91b	-	Beni şol deñlü za'îf eyledi 'aşķuñ hevesi Cism olurđı kabā egnüme perr-i mekesi	-	Matla		..-../.-../.-../.-	Başlık: Müfred.
92a	Bākī	Meclis-i 'aşķa girüp ayağı evvel çekdüm Mā-sivādan götüri āĥir-i kār el çekdüm	Bākıyā ĥün-ı dili dīde düketdi gördüm Mey-i nābı bedel-i mā-yeteħallel çekdüm	Gazel/4		..-../.-../.-../.-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 302.
92b	Bākī	Gel ey sākī bulunmaz böyle 'ālī dil-güşā meclis Getür cām-ı muşaffāyı kim olsun pür-şafā meclis	Kādeĥ fıskıyye mey şu ĥalka-i rindān anuñ ĥavzı Sarāy-ı 'aşķa ⁸⁰ şādırvān olupdur Bākıyā meclis	Gazel/5		.-../.-../.-../.-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 227-228.
93a	Ĥayretī	Ne āteş ü bād ne āb u gil idüm cānā Sen serv-i hevā-baĥşa ben māyil idüm cānā	'Aşķ eyledi āvāre ben Ĥayretiyi yoĥsa Her ĥıdmete cān ile müsta'cil idüm cānā	Gazel/5		--./.-../.-../.-	Başlık: Ĥayretī. Çavuşoğlu 1981: 133.
93b	'Adlī	Yoķ durur zülme rızāmuz 'adle biz māyillerüz Gözlerüz Ĥaķķuñ rızāsın emrine ķāyillerüz	Püte-i 'aşķ içre ' Adlī kāl idelden ķalbümüz Ėill u Ėışdan ĥāliyüz 'ālemde şāft-dillerüz	Gazel/6		.-../.-../.-../.-	Başlık: Gazel-i Sultān Mehemmed Ĥān Ĥāle 'Ömrehü İsen vd. 2012: 147.

⁸⁰ sarāy-ı 'aşķa: sarāy-ı şevķa

93b	Mollā Cāmī		-	Matla		-	Başlık: Mollā Cāmī. Farsça Manzume.
94a	Niyāzī	Devlet el virmez ise baña felâket bâkî ‘İzzet olmazsa müyesser yine zillet bâkî	Seni bir zevk ü şafâya felek ırgürmez ise Hiç saht olma Niyāzī ğam u miñnet bâkî	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlık: Niyāzī. Köksal 2017: 1706.
94b	Necātī	Yaraşur kim seni ser-defter-i hūbān yazalar Nāme-i hūsnūñ için bir yeñi ‘unvān yazalar	Döştlar şi‘r-i Necātī okınurken ne ‘aceb ⁸¹ Yazalar yañılalar ⁸² defter ü divān yazalar	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlık: Necātī. Tarlan 1997: 272-273.
95a	Necātī	Yār bizden ğayrıya çok çok selām itmiş yine Şehr için başdan başa dārū’s-selām itmiş yine	İtlerüm bile Necātī bilece olsun dimiş Kulları bābında şāhum ihtimām itmiş yine	Gazel/6		..-./..-./..-./..-	Başlık: Necātī. Tarlan 1997: 491-492.
95b	Necātī	Şol ki yāri hoş görür komaz bugüne ⁸³ yarına Cenneti didāra şatar ‘aşk ola didārına	Ey Necātī ol şeker-leb gülmeyince gül gibi Muṭṭali’ olmadı kimse ağzınıñ ikrārına ⁸⁴	Gazel/7		..-./..-./..-./..-	Başlık: Necātī. Tarlan 1997: 455-456.
96a	Bākī	Devrān ayağın şöyle şikest itdi şarābuñ Güyā ki mey-i nāba gözi degdi habābuñ	Bākī yine şaçıldı nemek ⁸⁵ bāde-i nāba Bilsek ‘acebā aşlı nedür bu şeker-ābuñ	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 266.
96b	Bākī	Gönder efendi sīneme tīr-i belālaruñ Olsun siper belālaruña mübtelālaruñ	Bākī -i haste-hāṭırı inletme döştum Maqbūl olur du‘āsı şaķın mübtelālaruñ	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 261-262.
96b	-	A‘lā sanurdum ol şanemūñ kaddi pest imiş Naķşın çıkardum anuñ erāzil perest imiş	-	Matla			Başlık: Maṭla‘.
97a	Bākī	Āyīne-şifāt şāf gerek şafha-i sīne Gün gibi ziyā-güster ola rüy-ı zemīne	Pürdür güher-i pāk ile mecmū‘a-i Bākī Deryā dil-i dānādur aña sīne sefine	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Küçük 2015: 365.
97b	Bākī	Nağamāt eylemege başladı şanma anı sen Ehl-i süzuñ şanemā āteşin üfler ney-zen	Bākī ye ‘işret ü ‘ayş itmege hierūnde yiter Nāle ney göz yaşı mey fikr-i vişālūñ gülşen	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 321-322.
98a	Bākī	Dil derd-i ‘aşk-ı yār ile bezm-i belādudur Kad çeng ü nāle nāy u ciger hūni bādedür	Men‘ eyleme yanūca sürünsün ko sāyevār Bākī kuluñ da pādşāhum ⁸⁶ bir fütadedür	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 154.
98b	Bākī	Ey şabā dil rahtın o gīsū-yı ‘anber-bāra çek ‘Aşık-ı divāneyi zencir-i zūlf-i yāra çek	Sīne bir eglenceden hālī gerekmez Bākī ya Yāre sen kādır degülsin bārī miskīn yāra çek	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 257.

⁸¹ Döştlar şi‘r-i Necātī okınurken ne ‘aceb: Şi‘r-i dil-süz-i Necātī var iken hayf ola kim

⁸² yazalar yañılalar: Halk yazub yañılıb

⁸³ bugüne: bu günü

⁸⁴ ikrārına: esrārına

⁸⁵ Mecmuada bu sözcükten sonra “mey” sözcüğü yer almaktadır.

⁸⁶ pādşāhum: pādīşehüm (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

99a	Bākī	Gönceyi dil-teng ider la'l-i dūr-eşānuñ senüñ Läleye hoş reng ider gül-berg-i handānuñ senüñ	Nükte-i rengin ile elfāzuñ ey Bākī senüñ ⁸⁷ La'l-i dil-berdür meger ser-çeşme-i cānuñ senüñ	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 265.
99b	Bākī	Fitneye āgāz idelden ğamze-i cādūlaruñ Geh görünür gāh görünmez ol hilāl ebrūlaruñ	Hurdeler geçmiş durur dendānuñ evşāfında kim Hāme-i Bākī delüpdür baĝrıñ lü'lü'lerüñ	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 256-257.
100a	Bākī	Üstād eline girmedi nā-puhtedür henüz Nāzük tenüñle eylesesün sīm-i hām baĝs	Bākī ferīd-i fenn-i suĝansın nizā'ı ço İlzām iderler itme şaĝın iltizām baĝs	Gazel/5		--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 116.
100b	Bākī	Görüp táb-ı 'izāruñ hātırı nerm oldı Nāhīdūñ İçüp 'aşkuñ şarābın kellesi germ oldı hūrşīdūñ	Gedā-yı küy-ı cānāne şaĝın öykünme ey Bākī Sefāhatdür bilürsün muĝtezā-yı şāha taklīdūñ	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Velehū. Küçük 2015: 255.
101a	Bākī	Kaddümi çeng eşkümi rüd eyledüñ Cismüm āteş cānumı 'ūd eyledüñ	Küñl-i ħāk-i pāy-i yāri sürmeden ⁸⁸ Çeşmüñe ⁸⁹ Bākī 'aceb sūd eyledüñ	Gazel/5		-.--/-.--/-.--	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 262.
101b	Yahyā	Duyuldu rāz-ı nihānum ⁹⁰ ziyāde iltiyāmumdan Seni sevdüĝüm añlandı tevāzu'la selāmumdan	Anuñ'çün okımaz eş'ārımı cānān benüm Yahyā ⁹¹ Şefā'at eylemek lāzım gelür sūz-ı kelāmumdan	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Yahyā. Çavuşoĝlu 1977: 473-474.
102a	Necātī	Didüm ey dil saña yār ide vefā handān ol Āh idüp derd-i derün ile didi andan ol	Ey ⁹² Necātī ğam-ı cānān ile cānuñ çıksun Saña kim didi ki her bir güzele ⁹³ ħayrān ol	Gazel/7		..--/..--/..--/..--	Tarlan 1977: 350.
102b	Necātī	Gözlerüñ ile deĝişdüñ göñlümi bir ğayrıya ⁹⁴ Aldamaĝ āsān olur çünkim ola 'ayyār mest ⁹⁵	N'ola ħüsnüñden Necātī olsa bī-hüş ey şanem Büy-ı güldendür dem-ā-dem bülbül-i gülzār mest	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Tarlan 1977: 163.
103a	Necātī	Bezm-i ğamda 'aĝl u cāni itdi la'l-i yār mest Cām iki oldı ne var olsa ğamu hüşyār mest	Dilde sırr-ı 'aşkuñı şaĝladuĝum 'ayb eyleme Olagelmışdür ider keyfiyyetin inkār mest	Gazel/4		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Necātī. Tarlan 1977: 163-166. <i>Divan</i> 'daki 29. gazelin ilk iki beyti ile 34. gazelin 2. ve 3. beyti birleştirilmiştir.

⁸⁷ senüñ: revān

⁸⁸ sürmeden: çeşmüñe

⁸⁹ çeşmüñe: sürmeden

⁹⁰ rāz-ı nihānum: 'ışk-ı pinhānum

⁹¹ cānān benüm Yahyā: cānānum ey Yahyā

⁹² ey: ço

⁹³ her bir güzele: var her güzele

⁹⁴ ğayrıya: ğamze

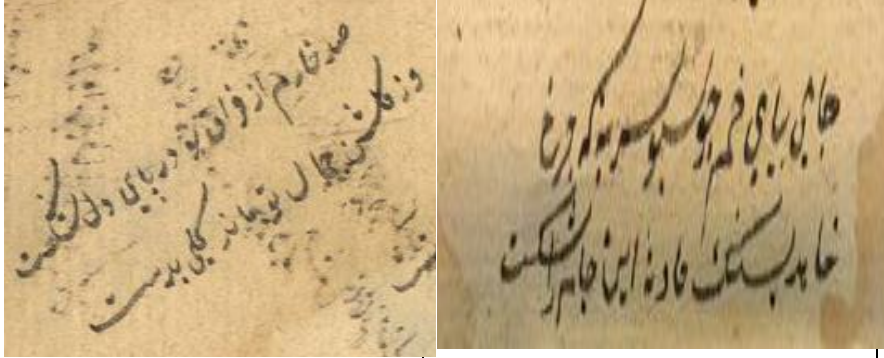
⁹⁵ Bu beyit *Necātī Beg Divanı*'nda 34. gazelde yer almaktadır.

103b	Necāī	Bir gözi āhū ile kavlı ü kararum var yine Körlüğüne it ⁹⁶ raķībūñ hoş şikārum var yine	Çıkdı yaşum gibi gözümde cihān gevherleri Şol Necāīyūm ki dürr-i şehvārum ⁹⁷ var yine	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Necāī. Tarlan 1977: 359. <i>Divan</i> 'da redif “-(I)m var benüm” şeklindedir.
104a	Belīgī	Sözümüz ⁹⁸ añlayamaz şūfi bizüm kāl ehli Bī-zebān söyleşelüm var ise bir hāl ehli	Her dem āl ile Belīgī öper ol serv ayağın Görmedüm hūn-ı sirişküm gibi bir āl ehli	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	Başlık: Belīgī. Solmaz 2018: 122-123.
104b	Fedāyī	Münakkaş olmuş idi dilde hayāl-i Ka'be Hamdū lillāh ki naşīb oldı vişāl-i Ka'be	Dil-i virānemūzi eyledi beytū'l-ma'mūr Ey Fedāyī şeref [ü] 'izz ü celāl-i Ka'be	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	Başlık: Ğazel-i Fedāyī.
105a	Fedāyī	Merhabā ey harem [ü] hāne-i bennā-yı kader Merhabā ey ser-i küy-ı şıla-yı Peyğamber	Merhabā ey niçe biñ cān Fedāyī yoluña Dem-be-dem ola fedā tā dem-i rüz-ı maşşer	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	Başlık: Velehū.
105b	Fedāyī	Merd-i sālik idemez fakr ile taħķīka sefer Zāhidā ister iseñ kıлмаға Haccū'l-ekber	Nażar-ı pāk idegör öldi Fedāyī zīrā Mü'minūñ kalbi nażargāh-ı Hālil-i ekber	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	Başlık: Ğazel-i Fedāyī.
106a	Fuzūlī	Ol periveş kim melāhat mülkinūñ sultānidur Hük m anuñ hükmi baña fermān anuñ fermānidur	Ey Fuzūlī ola kim raħm ide yār efgānuña Ağlağıl zār anca kim zār ağlamak imkānidur	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Fuzūlī. Akyüz vd. 1958: 210.
106b	Bākī	Haremūñ ravza-i cināna deger İşigūñ taķ-ı āsmāna deger	Elūñ ol zülfe degmek ey Bākī Hāşılı 'ömr-i cāvidāna deger	Gazel/7		..--/..--/..--/..--	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 171.
107a	Bākī	'Ārīzuñ āb-ı nābdur gūyā Zeķanuñ bir habābdur gūyā	Bākīyā hāl-i 'anberīni anuñ Nāfe-i müşg-i nābdur gūyā	Gazel/6		..--/..--/..--/..--	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 109-110.
107a	Bākī	Gülsitān bezm-i şarāb u cām-ı mey güldür baña Kulķul-i haķ-ı şurāhī savt-ı bülbüldür baña	Haydar-ı Kerrāriyüm meydān-ı nazmuñ Bākīyā Nevk-i hāme Zūlfikār u taḅ' Döldüldür baña	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Velehū. Küçük 2015: 108-109.
107b - 108a	Bākī	Cümle haķ-ı 'āleme hükmin geçürdi tir-i 'aşķ Kesdi hep da'vāları şemşir-i 'ālem-gir-i 'aşķ	Bākīyī zār u zebūn itdūñ yigitlik bu mıdur Sen tüvānā nev-civān ol nā-tüvān bir pīr-i 'aşķ	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Bākī Çelebi. Küçük 2015: 245-246.
108a	Mecdi	Kardeşūñ Muşlī için bir söz işitdüm Mecdiyā Vākī'ā gercek ise haylī kaḅahat eylemiş	Bir ğulām-pāre köpek uluyup ol āhūyı Şöyle böyle diyerek çāk bu dīne(?) āl gitmemiş	Kıt'a/2		-.--/-.--/-.--/-.--	
108b - 109a	Bākī	Degme naħcīrīn şikār itmez bu deştūñ şir-i 'aşķ Şir-merdān-ı dil-āverdür yine naħcīr-i 'aşķ	Hānķahdan toğrı 'azm itse n'ola mey-hāneye Bākīyī çün böyle irşād eylemişdür pīr-i 'aşķ	Gazel/9		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Bākī. Küçük 2015: 246.

⁹⁶ it: seg

⁹⁷ dürr-i şehvārum: dürr-i şāhvārum (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

⁹⁸ sözümüz: dilimiz

109b - 110a	-	Ehl-i İslâma virüp fırsatı hallâk-ı cihân Kâfir iline kılıç şaldı olup el-Şuran	Didi bu mışra' fethin işidenler târih Dökilüp cebr ile alındı tîğ ile Kûmrân	Kit'a/7	Tarih	..-./..-./..-./..-	Başlık: Tarîh-i Fütühât-ı [Kûmrân]
110a	-	Geçdi mâh-ı Receb ey kaşı hilâlüm [geldi] Şa'bân Vaşluña irmiş iken aldı bu ğarîbin Ramazân	-	Matla		-.-/-.-/-.-/-./-	Başlık: Müfred.
110b	Bâkî	Cânân odur ki meyl ide anı görünce cân Esbâb-ı hüsni hûb ola ammâ be-şart-ı ân	A'dâya baş egdüremez kimse Bâkıyâ Şemşîr gibi olmayıcağ ser-be-ser zebân	Gazel/5		--./-.-/-.-/-./-	Başlık: Velehü. 82a'da yer alan bu manzume bu varakta yeniden yazılmıştır.
111a	Bâkî	'Aşkuñuñ zahmeti hod cânuma minnetler idi Döstüm cevr ü cefalar da ne zahmetler idi	Ten-i Bâkî [yi] ser-â-pâ kılıcuñ pârelese Şöyle vallâhi begüm cânına minnetler idi	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlık: Bâkî. 82b'de yer alan bu manzume bu varakta yeniden yazılmıştır.
111b	Hayâlî	Sen ey bülbül kebâb-ı âteş-i 'aşk-ı gül olmuşsun Be yana yana hey miskîn nedür hâlûñ kül olmuşsun	'Aceb şürîde-hâl olduñ Hayâlî la'l-i yâr için Melâmet ⁹⁹ çârsüsında harîdar-ı mül olmuşsun	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Tarlan 1992: 222.
112a	Hayâlî	Ġam acısını lezzet-i dünyâya virmezsin Künc-i belâyı kişver-i Dârâya virmezsin	Ben ol Hayâliyüm ki bâb-ı kevneyni ¹⁰⁰ Hür-ı behîşt-i şâdî-i ferdâya virmezsin	Gazel/5		--./-.-/..-./..-	Tarlan 1992: 239-240.
112b	Câmî			Gazel/5		-	Farsça manzume.
113a	Hayâlî	Halk-ı 'âlem 'andelîbi murğ-ı cânüm şandılar İtdüĝi nâlişleri âh u fiğânüm şandılar	Ser-fürü itdi Hayâlî baña erbâb-ı kemâl Bende-i maqbûl-i şâh-ı nükte-dânüm şandılar	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Tarlan 1992: 121.

⁹⁹ melâmet: melâhat

¹⁰⁰ bâb-ı kevneyni: bu gün yâr u giryemi (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

113b	Hayālî	Bir 'āleme irmiş durur erbāb-ı harābāt Kim düşde dağı görmez anı chl-i münacāt	Sevdā-yı cihānı koma gönlünde Hayālî Ol Ka'be-i 'ulyāyı n'îçün mesken ider Lāt	Gazel/5		--./--./--./--	Tarlan 1992: 99.
114a	Kemāl Paşa- zāde	Mey şafak encüm kadeh bu nüh-felek hum- hānedür Şeb külāhın kec geyer beñzer ki meh mestānedür	Ben niçe hurmet kılup el üzre dutmayam müdām Ol gözi āhūları rām eyleyen peymānedür	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Bu manzume <i>Ibn-i Kemāl Divānı</i> (Demirel 1996)'nda bulunmamaktadır.
114b	-	Ey kādî saña da'vācı Yezdān olacağdur ¹⁰¹ Maḥşer 'araşātındaki dīvān olacağdur	Bu sāz ki sen perdeler ardında çalarsun Şanma ki anuñ nefhası pinhān olacağdur	Gazel/5		--./--./--./--	
115a	Revānî	Diş bilersün ey gönül yāruñ leb-i ḥandānma Kim görüp dürür ¹⁰² kişi kāsıd ide kendü cānma	Rüy-ı dil-berler ḥayālîyle Revānî bu gönül Döndi [şol] mir'atı çok āyineci dükkānma	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Revānî. Avşar 2017: 371.
115b	Behiştî	<i>Elā yā eyyūhe's-sāķī edir ke'sen ve nāvilhā</i> ¹⁰³ Bizi öldürmedin ğam ğāfil olma çāreler ¹⁰⁴ kıl hā	Behiştî sāde-rūlarla mülākāta du'ā kılsañ Ķabūl olmağa sīneñde gerekmez kıl Ķadar ğil hā	Gazel/5		---/---/---/---	Başlık: Behiştî. Aydemir 2000: 229-230.
116a	Vālihî	Jāleveş ğiryānuñ oldum ğul gibi ḥandān iken Boynu bağlu bir Ķul oldum başuma sultān iken	Ağzı dadın bilmeyen nā-dāna virme dōstum Leblerūñ sebūsına Vālihî ḥayrān iken	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Vālihî Efendi.
116b	-	Ne kārūm var idi cānānum bu dār-ı dünyāda Seni bulmağ için geldüm hemān bu miḥnet- ābāda	-	Müfred		---/---/---/---	
116b	-	Sīne-i 'uşşāķda ol ğice cānān ğiceler Ķündüz olur ğicesi ğünleri olur ğiceler	-	Matla		-.--/-.--/-.--/-.--	
116b	-	Pāy-māl eyleme ki süy-ı anber-eḫşānuñ Ķuyruğın başma nigārā uyur ejderhānuñ	-	Matla		..--/..--/..--/..--	
116b	-	Her kimūñ bir rūḥ-perver dil-ğüşāsı yok Bir ten-i fersüdedür ḥāķķā budur ki cāni yok	-	Matla		-.--/-.--/-.--/-.--	

¹⁰¹ Mısraın vezni bozuktur.

¹⁰² görüp dürür: görüpdür kim

¹⁰³ *Hāfız-ı Şirāzî Divānı*'ın ilk gazelinin ilk mısraının tazminidir. "Ey Sāki, kadehi döndür, meclistikilere ve bana sun." anlamına gelmektedir. Bazı araştırmacılar Hāfız'ın bu şiiri Yezid ibni Muaviye'den aldığı iddia etse de bu görüş pek yaygın değildir.

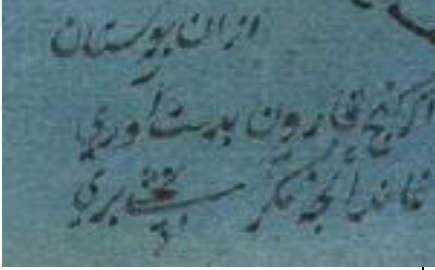
¹⁰⁴ çāreler: çāremüz

116b	-	Ey Necâî çünkü gördün o yalandur bu yalan Bu fenâ dünyâda sen de bir iki gün oyalan	-	Matla		---/---/---/---/---	Bu manzume <i>Necâî Beg Divanı</i> (Tarlan 1977)'nda bulunmamaktadır. Büşra Çelik'in yayımladığı "16. Yüzyıl Şairlerinden Fakîri ve Şiirleri" adlı makalede küçük bir farkla yer almaktadır (Çelik 2019: 842): Ey Fakîrî çünkü bildün o yalandur bu yalan Bu fenâ dünyâda sen de bir iki gün oyalan <i>Gülşen-i Şu'arâ</i> (Solmaz 2018: 103)'da da Usûlî'ye ait gösterilen böyle bir beyit bulunmamaktadır.
117a - 118a	Sürürî	Cün perîşân oldı ruhsârûnda zülf-i târesi Şubhümî gam şâmına döndürdi bahtum karası Sînemün söyler saña ağzın açup her pâresi Döstüm gönüm olaldan gamzenün âvâresi Tökilür gözden yaşum yirine bağrum pâresi	Bir saçî sünbül yüzi gül fitne-i devr-i kamer Muşhaf-ı hüsninde yazılmış ki <i>mâ hâzâ beşer</i> ¹⁰⁵ Gösterilden pâk-i ruhsârın perî tek bir nazâr Dâğ-ı sevdâdan Sürürî eyle yanmışdur ciger Kim görünür şu'le-i âhumdan âteş pâresi	Tahmis/5		---/---/---/---/---	Başlık: Tahmîs-i Sürürî. Bu manzume <i>Acem Sürürî ve Divançesi</i> (Şaripbekova 2001)'nde bulunmamaktadır.
118a	Bâkî	Dil-ber oldur ki meyl ide görince anı cân Esbâb-ı hüsnî hûb ola ammâ be-şarţ-ı ân	-	Matla		--/---/---/---/---	Başlık: Müfred. Küçük 2015: 324 (bk. 82a ve 110b).
118a	-	Halka halka kâkülün tağ boynuma zencîrveş Kande gitseñ 'aşîkuñ yanuñca gitsün tîrveş	-	Matla		---/---/---/---/---	Başlık: Müfred.
118b - 120a	'Ahdî	Dün bâğa geldi gül gibi bir serv-i ser-bülend Şermile ile kızardı serv oldı pây-bend Pâyına düşdi sâye gibi mihr-i hod-pesend Kul oldı haţ-ı 'ârızına cân-ı müstmend Reyhân-ı haţtı ile ol ne semendür didüm didi Muşhaf yüzümde haţ-ı imânuñ durur senün	Çıkdı kapuya çin seher ol reşk-i âftâb Pâyına düşdi zerre-şîfat niçe şeyh ü şâb Güftâra geldi eyledi ben bendeye 'itâb Bir katreden döküp niçe yüz biñ hõşâb Ol katre ne 'aķîķ-i Yemendür didüm didi ' Ahdî tılısm-ı genc-i nihânuñ durur senün	Müseddes/7		--/---/---/---/---	Başlık: Müseddes-i 'Ahdî-i Bağdâdî. Bu manzume Ahdî'nin şiirleri ile ilgili yapılan çalışmalarda (Maziğlu 1981, Güler 1994, Gültekin 2015) bulunmamaktadır.

¹⁰⁵ Mâ hâzâ beşeran in hâzâ illâ melekün kerîmün: "...bu bir insan değil, olsa olsa yüce bir melektir." (Yusuf, 12/31).

120a	Sa'dî		-	Matla		-	Farsça manzume. Başlık: Sa'dî.
120a	-	Dil kafes rāz-ı murğ-ı vaḥşidür Murğ-ı vaḥşî kafesinde vaḥşidür	-	Matla		-	Başlık: Müfred.
120b - 121a	Sürürî	Menüm gönüm senün zülf-i perîşânuñda kalmışdur Gözüm âyine tek ruhsâr-ı tâbânuñda kalmışdur	Şafağda 'ıkd-ı pervîn görmege rûḥ-ı melâhatde ¹⁰⁶ Sürürî gözleri la'lünle dendânuñda kalmışdur	Gazel/6		---/---/---/---	Başlık: Sürürî. Şarîpbekova 2001: 249.
121a	-	Öğürin gözlerüm cemâlünle Ol kaçan eglenür ḥayâlünle Gele inşâf ile billâhi Ayrılk bir midür vişâlünle	-	Kit'a		...-/...-/...-	Başlık: Kıt'a.
121b - 123a	Na'tî	Mîhrün ey meh-pâre ağıyâra fırāvân olmasun Gülşen-i bâğ-ı ruḥuñ her ḥâra seyrân olmasun Bî-nikâb olma yüzün görmege imkân olmasun İsterüm ḥüsnün gibi cevruñe pâyân olmasun Kim seni sevmek cihân ḥalkına âsân olmasun	Ser-i ser-keş kulıdur sen muntehî bâlâ-ḳadûñ Lâleler bağrın yaḳar 'aşkına sen ziyâ-ḥadûñ Na'tî -i üftâdeye sen sâye-i ser-âmedûñ Şöyle yaḳdı dâğ-ı hicrânun yüregin Aḫmedûñ Ġam degül ey lâle-ruḥ tek dâğ-ı ḥırmân olmasun	Tahmis/7		...-/...-/...-/...-	Başlık: Tahmîs-i Na'tî.
123a	-	Ka'be-i vaşluñ naşib it baña Rabbü'l-celîl Eylar idüm eşk-i çeşmüm yoluña cânâ sebîl	Zemzem-i luṭfuñ dirîğ itme be-ğâyet teşneyüz Gel Ḥalîlüm çün bilürsün cennete girmez baḫîl	Kit'a/2		...-/...-/...-/...-	Başlık: Kıt'a.
123b	Hâletî	Mâyilüz gerçi ki her tâze nihâli severüz Bülbül-i Gülşeniyüz biz gül-i alı severüz	Evvelâ Hâletî inkâr olmur mı 'aşka Âhiri sözümlüzün bu ki me'âli severüz	Gazel/5		...-/...-/...-/...-	Altunel 1988: 91.
124a	Hâletî	Pertev-i envâr-ı Ḥaḳdur o cemâli bilmişüz Ya'nî kim meclâ-yı zât-ı Zü'l-celâli bilmişüz	Cân u dilden ḥubb-ı dünyâyı ferâmüş eyledük Hâletî dehrün nedür âḫir me'âli bilmişüz	Gazel/5		...-/...-/...-/...-	Altunel 1988: 94.
124b	Hâletî	Ey şanem sihr itdi çeşmün baña câzûlar mıdur Sünbülün şalmış kemendi vaḥşî âḫûlar mıdur	Hâletî veş eyleyen 'uşşâkı bilsem ey 'aceb Bir nazarda cân alurlar ol perî-rûlar mıdur	Gazel/5		...-/...-/...-/...-	Bu manzume Hâletî-i Gülşenî (Altunel 1988) ve Azmiẓâde Hâletî (Kaya 2017) divanlarında bulunmamaktadır.

¹⁰⁶ rûḥ-ı melâhatde: evc-i melâhatda

125a	Hâletî	Yitürdüm cânımı cânânı buldum Göñülden yâr olan ihvânı buldum	Nihâyet yok durur derd ü belâya Dime sen Hâletî dermânı buldum	Gazel/5		---/---/---	Altunel 1988: 129.
125b	Hâletî	Göñülde bir melek-simâyı buldum Yitürmişdüm dil-i şeydâyı buldum	Hızırveş ölmeden ölmezden evvel Dime sen Hâletî ihyâyı buldum	Gazel/5		---/---/---	Altunel 1988: 130.
126a	Hâletî	Didüm ayağın öpsem didi ki epsem epsem Düşüp yoluñda ölsem didi ki epsem epsem	Bu Hâletî -i bî-cân inler yoluñda her ân Göñlüñi kılma vîrân didi ki epsem epsem	Gazel/5		--/---/---/---	Altunel 1988: 138.
126a	-		-	Matla		-	Farsça manzume.
126b	Hâletî	Bâğ-ı 'âlemde bugün bir gül-'izârum var benüm Gül yüzünñ şevkına feryâd u zârüm var benüm	Cân u dilden bulmuşum ey Hâletî gâyet sürür Şimdilik halk-ı cihândan çün kenârüm var benüm	Gazel/5		---/---/---/---	Altunel 1988: 140.
127a	Hâletî	Sırr-ı dehenün gonce-i ter bülbüle söyler Gülşende açup râz-ı lebün bülbüle söyler	Ey 'arız-ı gül Hâletî bu nazm-ı dağıkî Sen lebleri mül beñleri pür-fülfüle söyler	Gazel/5		--/---/---/---	Bu manzume Hâletî-i Gülşenî (Altunel 1988) ve Azmizâde Hâletî (Kaya 2017) divanlarında bulunmamaktadır.
127b	Hâletî	Ey elif-kad kâmetündür çekdüren âhı baña Râ-kaşuñ 'aksi dürür kim gösterür mâhı baña	Hâk-pâyün başuma tâc-ı sa'âdetdür benüm Hâletî 'arz itmesünler efser-i şâhı baña	Gazel/5		---/---/---/---	Altunel 1988: 52.

128a	Hāletī	‘Aşık olsağ yine bir taze-ruh-ı zibāya Bülbül olsağ yine bir gonçe-gül-i ra’nāya	Bize ey Hāletī ‘aşk ehli gerekdür dil-dār Gāhıce tā ki vefā ide dil-i şeydāya	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-..-/-	Altunel 1988: 176.
128b - 130a	Halife	Sünbül-i sır-āba ol kim şayd u gīsū koymış ad Cān kuşı ‘çün dām urup ¹⁰⁷ zülf-i semen-bū koymış ad Şem‘-i kāfūrī yaradup dest ü bāzū koymış ad Ol ki serve rūh virmiş kadd-i dil-cū koymış ad ‘Ārızuñı yāsemendin yā şanup rū koymış ad	Sen nigāra eyle kim yokdur melāhatde nazır Yok dağı ‘uşşāk içinde bir Halife tek esir ¹⁰⁸ Men ayağa düşmişe ¹⁰⁹ luft eyle olğıl ¹¹⁰ dest-gür Sen tegi nāz ehline it kec ¹¹¹ Niyāziyi esir Bes ¹¹² saña sultān maña kemter du‘ā-gū koymış ad	Tahmis/7		.-.-/-.-.-/-.-.-/-.-.-	Kadioğlu 2018: 326-327.
130a	-	İllere karşı bakup yüzüne āh eylemedüm Severin didüm ise saña günāh eylemedüm	-	Matla		..-.-/-.-.-/-.-.-/-.-.-	
130b	Şuhūdī	Kimine bende kim zencir-i ‘aşkuñ cāna bend eyle Hudā yā şevk-ı didāruñ dil-i zāra kemend eyle	Hudā yā āb-rüy-ı Muştafa u Murtażā Hakkı Şuhūdī bī-vücutü āteş-i ‘aşka sipend eyle	Gazel/5		.-.-/-.-.-/-.-.-/-.-.-	Bu manzume <i>Şuhūdī Dīvānı</i> (Eğri 1989) ve <i>Şuhūdī Dīvānçesi</i> (Can 2005)’inde bulunmamaktadır.
131a	Şem‘ī	Alursa cānumı ğamzeñ n’ola ‘ömrüm revān olsun İçerse leblerüñ kanum efendüm nüş-ı cān olsun	Oñulmaz derdüñüñ dāğı ¹¹³ yürü ‘arz eyle dil-dāra Niçe sinede Şem‘ī bu göynükler nihān olsun	Gazel/5		.-.-/-.-.-/-.-.-/-.-.-	Karavelioğlu 2014: 202.
131b	-	Ahmedüm cān Ahmedüm derdüme dermān Ahmedüm Lebleri cān hastesine Āb-ı hayvān Ahmedüm	Bī-sebeb zülfüñ kemendin şalma her cān boynına Hañır-ı revnak gibi olma perişān Ahmedüm	Gazel/5		.-.-/-.-.-/-.-.-/-.-.-	
132a	‘Alī	Gül-‘izārum itdi çün meyl sarāy-ı Edrine Şevke geldi bülbül destān-ı sarāy-ı Edrine	Ey ‘ Alī bu şi‘r-i sāfi-i revānāsā yiter O muğan isterse yārān-ı şafā-yı Edrine	Gazel/5		.-.-/-.-.-/-.-.-/-.-.-	
132b	Şāfi	Bād-ı şabā muşaffī şahñ-ı çemen muţarrā Āb-ı revān-ı mücellāyı şun imdi şahbā	Cām-ı şarāb-ı şāfi yār ile ola kāfi Budur cevāb Şāfi sākī şun imdi şahbā	Gazel/5		--./-.-.-/-.-.-/-.-.-	
133a	-	Göz göz oldı cism-i zārum nāvek-i dil-dārdan Cümle-i çeşm oldı ammā doymadum didārdan	-	Matla		.-.-/-.-.-/-.-.-/-.-.-	Başlık: Müfred.
133a	-	Büse cer ider girüp hengāme-i ‘aşkunda dil Yok mıdur bir gonçe-leb kendin bilür degül gibi	-	Müfred		.-.-/-.-.-/-.-.-/-.-.-	Başlık: Müfred.
133a	-	İşitdün kim tolanurmuş giceyle küy-ı cānānı Şakınsun tutilur bir gün götür sev mäh-ı tābānı	-	Matla		.-.-/-.-.-/-.-.-/-.-.-	Başlık: Müfred.

¹⁰⁷ dām urup: dām edip

¹⁰⁸ esir: hakir

¹⁰⁹ düşmişe: düşmüşüm

¹¹⁰ olğıl: sen ol

¹¹¹ it kec: eden

¹¹² bes: hem

¹¹³ dāğı: dāğın

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BIBLIOTHEQUE NATIONALE TURC 306 NUMARADA KAYITLI MECMUANIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

3.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem

1. Şiirlerin sıralanmasında bir değişikliğe gidilmeksizin nüshadaki sıraya uyulmuştur. Tamamı müstehcen ifadelerden oluşan veya müstehcen ifadelerin çoklukta olduğu bâhnâmeler çalışmaya dâhil edilmemiş ancak metnin sıralaması içinde gösterilmiştir. Söz konusu ifadeler sadece birkaç yerde geçiyorsa “.....” ile ifade edilmiştir.

2. Metin içerisinde varak numaraları köşeli parantez “[]” işaretiyle gösterilmiştir: [1b] gibi.

3. Mecmua içerisinde yer alan şiirler için divan taraması yapılarak divanlar içerisinde yer alan şiirler dipnotlarla gösterilmiştir. Taranan şiirler söz konusu divanlarda ya da çalışmalarda yoksa dipnotta belirtilmiştir.

4. Mecmuadaki şiirlerin divanlarda ve çeşitli yerlerde yayımlanmış olanlarının ilgili eserlerle karşılaştırması yapılarak nüsha farklılıkları dipnotlarda gösterilmiştir.

5. Divanlarda gazel, tahmis vb. nazım şekillerinde yer alan şiirlerin mecmuada bazen tek beyit olarak yer aldığı görülmüştür. Bu durumda bu şiirlerin bütün beyitleri dipnotta verilmiştir.

6. Farsça edat ve ön ekler, eklendikleri kelimelerden kısa çizgi ile ayrı yazılmıştır: “*ser-mest, ser-levha...*” gibi.

7. Eklendiği kelimeye “*gibi*” anlamı katan “*-veş, -āsā*” gibi yapım ekleri bitişik yazılmıştır: “*bülbülāsā, lāleveş, sāyeveş...*” gibi.

8. İsimlerin sonuna gelerek onlara yapıcı, edici, kılıcı gibi etken ortaç anlamı katan Farsça “*-kār*” eki bitişik yazılmıştır: “*cevakār, sitemkār, şīvekār...*” gibi.

9. İsimlerin sonlarına eklenerek o isimlerle ilgili genellikle yer bazen de zaman bildiren isimler yapan “-istān ya da -sitān” eki ile isimlerin sonuna eklenerek bir nesnenin çok bulunduğu yeri gösteren yer adları yapan “-zār” eki bitişik yazılmıştır: “gūlistān; gūlzār, lālezār...” gibi.

10. Arapça ve Farsça kelimelerde, araya bazı ek veya edatlar getirilerek iki kelimenin tekrarlanmasıyla oluşturulan kelime gruplarında bu kelime ve ekler kısa çizgiyle birbirlerinden ayrı yazılmıştır: “dem-be-dem ...” gibi.

11. Ünlü ile biten bir kelimedden sonra yine ünlü ile başlayan başka bir kelime geldiğinde, vezin gereği ünlülerden biri düşürülmüş ve iki kelime arasına kesme işareti konulmuştur: “n’ola, n’eyler, n’içün...” gibi.

12. Birleşik isim ve birleşik sıfatların arasına kısa çizgi konularak ayrı yazılmıştır: “dil-şikeste, nev-bahār, gülşen-serāy...” gibi.

13. Özel isimler büyük harfle başlatılmış fakat bu isimlerden sonra gelen ekler, kesme işareti kullanılmadan yazılmıştır: “Hakka, Bākiden...” gibi.

14. Farsça kelimelerdeki “H/h” harfinden sonra gelen vâv-ı ma’dûleler “H/h” şeklinde yazılmıştır: “Hāce, hān...” gibi.

15. Türkçenin gramer yapısı gereği ünsüz sertleşmesi ses olayının gerçekleşmesi gereken yerlerde metne bağlı kalınmıştır: “itdi, devletde...” gibi.

16. Mecmua içerisindeki hece eksikliğinden kaynaklanan vezin hataları şiirlerin anlamını bozmayacak şekilde tamamlanarak köşeli parantez “[]” içinde gösterilmiştir.

17. Metinde geçen ayet ve hadisler italik olarak yazılmış ve dipnotlarda gösterilmiştir.

18. Mecmua içerisindeki Arapça ve Farsça manzumeler okunmamıştır.

19. Metnin kurulumunda Eski Anadolu Türkçesi dil özellikleri ve şairlerin yaşadıkları dönem göz önünde bulundurulmuştur. Bazı kelimeler dönemin imlâ özelliğine uygun olarak yazılmıştır. “Haḫ, Hāk” gibi muzaaf kelimeler vezne göre tek veya çift ünsüzle okunmuştur.

20. Eserin bazı yerleri silik ya da karalanmış olduğu için okunması sırasında bazı zorluklarla karşılaşmıştır. Bu nedenle okunamayan yerler “...” şeklinde gösterilmiştir.

21. Vezin tespiti yapılamayan manzumelerin ilgili kısmı “(?)” ile gösterilmiştir.

22. Mecmuada verilen başlığa sadık kalınmış, eğer başlık ile manzumenin nazım şekli uyuşmuyorsa dipnotta belirtilmiştir. Müfred ve matlalarda ise mestap tablosunda bu ayırım gösterildiği için herhangi bir farklılık belirtilmemiştir.

3.2. Metinde Kullanılan Çeviri Yazı Alfabeti

Tablo 5: Metinde Kullanılan Çeviri Yazı Alfabeti

آ، ا	Ā, ā; E, e
ء	'
ث	Ṡ, ṡ
ح	H, h
خ	Ḥ, ḥ
ذ	Z, z
ص	S, s
ض	Ẓ, ẓ; Ḍ, ḍ
ط	T, t
ظ	Z, z
ع	'
غ	Ġ, ġ
ق	Q, q
ك	K, k; G, g; Ñ
و	Ō, ō; Ö, ö; Ū, ū; Ü, ü; V, v
ه	a, e; H, h
ی	I, i; Ī, ī; Y, y
vâv-ı ma'dûle	˘

3.3. Metin

-1-

[Müfred]

(?)

[1a]

Niçe biñ âdem oğlanı helāk

Tā kim bu yalancı ahpe dūnyāda ola bir

-2-

Müfred

(-.../-.../-...)

anmañuz cihānda kim ben ölicecek

Kimi cānum kimi ala

-3-

[Müfred]

[Bāh-nāme]

-4-

 Kıt‘a

(---/---/--)

1 Efendüm saña bir a‘lā naşīhat
Hazer kıl hāneñe nā-dān getürme

2 Kitāb olsun pādşāhum¹¹⁴
Şağın ehl-i hevā yārān getürme

-5-

[Maṭla‘]

(?)

Der-i deryāyı ser-mest ü ‘alī
Cān-ı şīrīn maḥmidet ü ‘alī

-6-

Müfred**[Bāh-nāme]****[1b]**

-7-

Ferd**[Bāh-nāme]**

¹¹⁴ Mısram vezni bozuktur.

-8-

Müfred

(..--/..--/..--)

Bir gün evlādum çıkardum t̄ama cak

Yukarıdan didi kuzgun ğak ğak

-9-

[Kıt'a]**[Bāh-nāme]****-10-¹¹⁵****Ġazel-i Nev'ī Efendi¹¹⁶**

(.-./.-./.-./.-.)

- [2a]** 1 Yār işi ey dil kolay ammā ğam-ı aġyār güç
Vaşl-ı gül āsān velī şabr-ı cefā-yı hār güç
- 2 Bī-sebeb ğüftār müşkil āşnālġ mūmteni'
Böyle istignā şatan dil-dār ile bāzār güç
- 3 Bir oñulmaz yaradur 'aşk u maħabbet yarası
Hāşılı şarılmayınca çare [yok] tīmār güç

¹¹⁵ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, **Nev'ī Divan**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1977, s. 255-256.

¹¹⁶ 10/ 4b ile: güç

- 4 ‘Arz-ı hāle yok meded kūyına hod varmak muḥāl
Mest-i ‘aşkam şöyle kim güftār ile reftār güç
- 5 Nev‘iyā esrār-ı ‘aşkı şaklamak āsān degül
Mey içüp keyfiyyetini itmemek izhār güç

-11-¹¹⁷

[Naẓm?]

(?)

Var mı cihānda bir dahı ben āşık-ı maḥzūn gibi
Bir serv-i kad mi bulnur ol kāmēt-i mevzūn gibi
N’ola taş gibi her dem katı olsa güher
O Kuloğlu taş sıkısa

-12-¹¹⁸

[Kıṭ‘a]

[Bāh-nāme]

(--./-.-./.-.-./.-.-)

[2b]

¹¹⁷ Bu manzume Sadettin Nüzhet’in *Kuloğlu* (1946) eserinde bulunmamaktadır.

¹¹⁸ Bu manzume 3 beyitten meydana gelmektedir.

-13-

Müfred

(-.-/-.-/-.-/-.-)

Ḳande kim bir pāk-zāt olursa yanınca müdām

Bir pelīd [ü] nā-kes [ü] naḥs [ü] cüdām eksük degül

-14-

Müfred**[Bāh-nāme]**

(-.-/-.-/-.-/-.-)

[3a]

-15-

Müfred**[Bāh-nāme]**

-16-

[Maṭla‘]

(-.-/-.-/-.-)

Ḥaḳ ‘ināyet eyledi luṭf ehline

Ḳahr olan ḳahr oldı ḳahruñ ḳahrına

-17-

[Maṭla‘]

(?)

Çünkü gül-i aşlına

Hük-m-i cehline vü ehline

-18-

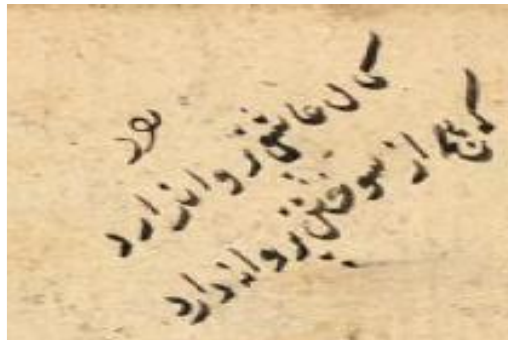
[3b]

[Maṭla‘]

-19-

Müfred

-20-¹¹⁹**Nizāmī****[Müfred]**

(--./-./-./-./-.)

- 1 Kıddũñ kıyāma gelse firākuñ dũşer dile
ZİRÄ kıyām-ı fitne kıyāmet nişānidur

-21-

‘Ömrī**[Maṭla‘]**

(.-/...-/...-/...)

- 1 Ğarīķ-i cürm ü günāhum benüm suçum çoķdur
Hużür-ı Haķķa dilā varmaĝa yüzüm yoķdur

¹¹⁹ Sadece tek beyti verilen bu manzumenin tamamı 5 beyit olup aşağıda gösterilmiştir:

1 Dāĝ-ı ĝamuñ ki mihr ü maḥabbet nişānidur
Sīnemde şaķlaram ki sa‘ādet nişānidur

2 Kıddũñ kıyāma gelse firākuñ dũşer dile
ZİRÄ kıyām-ı fitne kıyāmet nişānidur

3 ‘Aşķuñ nişānesin baña her kim şorar direm
Başda belā vü dilde nedāmet nişānidur

4 Kıddüm muķavves olalı hecrũñle cān u dil
Āmāc-ı ĝamda tİR-i melāmet nişānidur

5 Şād ol Nizāmī saña itüm didüĝine yār

Çün hürmet ehl-i zillet devlet nişānidur (Ömer Savran, **Karamanlı Nizāmī Dīvām’ndan Seçme Gazeller ve Bugünkü Türkçesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Şanlıurfa 1996, s. 23.)

[Ġazel-i] Ĥazret Efendi

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [4a] 1 Ser-firāz ol dāimā ‘ālemde sen saĝ ol hemān
Ben faķırüñ ekmek [ü] tuzı olayın her zamān
- 2 Dīde-i giryānumı kıldum yoluña selsebīl
Dil nişār ider yolına lü’lü’ [ü] mercān ‘ayān
- 3 Kūyuña vardum dil ü cānumı yaĝmā eyledüñ
Hey ne kāfirdür ĥarāmī gözlerüñ virmez amān
- 4 Kimseye baş egmez idüm ‘āleme sulţān idüm
‘Āķıbet ‘aşķuñ esīri oldum ey şāh-ı cihān
- 5 Şafvetüm pür-şafādur dāimā işüm benüm
Şāfum şanma küdüretten ola bende nişān

[Ġazel-i ‘Ömrī]

(..-/-.-/-.-/-.-)

- [4b] 1 Ruĥuña verd-i tarī lāle-i nu‘mān mı disem
Lebüñe cām-ı şafā çeşme-i ĥayvān mı disem

- 2 Ne hayāl eylesem eyā au evāfında
a-ı Kısra mı ya ura mı cihān-bān mı disem
- 3 Beni ‘āı iden ol urra-i pür-fitne ider
Sünbül-i gülen-i cān deste-i reyān mı disem
- 4 Hāl-i hindūa ne dirsün ki ruu devrinde
Māye-i fikr ü hayāl fitne-i devrān mı disem
- 5 Dili vīrān iden ol hūsn-i had ola kimi
Hālı cezb eyleyen ān mı disem ān mı disem
- [5a] 6 Sinn-i gül-gūn mı uf[u]da yine humret görünür
uya ‘as olmi ‘aceb mihr-i diraqān mı disem
- 7 Leb-i yāūtūadur hoası yāūt-ı revān
once-i cān mı disem yā gül-i handān mı disem
- 8 Ğamzee tīr ü güzārān-ı ‘Arab dirsem olur
emūe sihr [ü] hīle-sāz u pür-yaman mı disem¹²⁰
- 9 ‘Ömriyā ol ha u hāle baamam hayret olur
‘Acebā nūr-ı leāfet ha-ı reyān mı disem

¹²⁰ Mısram vezni bozuktur.

-24-

[Müfred]

(---/---/---/---)

Gör dīde-i Ya'qūba n'olur pīrehenūññ

Aḫzānuña ey Yūsuf-ı cān ḳurd gibi tebden?

-25-

[Müseddes-i 'Ömrī]

(---/---/---/---)

I

[5b]

Ey 'aşḳ gelür bir kes-i bīmārı bulursuñ

Bir gūşe-i vaḫdetde dil-efgārı bulursuñ

Bir miḫnet-i cān-süz ile bī-zārı bulursuñ

Ālām u ḡam-ı 'aşḳla ḫūn-ḫ'ārı bulursuñ

Her ḳande ise 'āşık-ı nā-çārı bulursuñ

Bir boynı buruḳ ḡam-zede bīmārı bulursuñ

II

Geh meyl-i ruḫ-ı yār ile āvāre idersuñ

Geh tīḡ-ı ḡam-ı 'aşḳ ile şad-pāre idersuñ

Geh mihr ü maḫabbetle dili yara idersuñ

Geh 'āşıkı Mansūr gibi dāra idersuñ

Her ḳande ise 'āşık-ı nā-çārı bulursuñ

Bir derd-i ḡam-ı 'aşḳla bīmārı bulursuñ

III

[6a]

Her ğam-zedenüñ meylini bî-dāda idersüñ

Her şüh-ı cefa-pîşeye dil-dāde idersüñ

Her ğamze-zeni şiveye āmāde idersüñ

Her dil-şüdeyi bendeyi āzāde idersüñ

Her kande ise ‘āşık-ı nā-çarı bulursüñ

Bir bağı yanıķ bî-kes ü bîmārı bulursüñ

IV

Bîmār-ı ğam-ı ‘aşkı görüp künc-i belāda

Şormazsüñ anı derd ile n’eyler o fütāde

Bir merd-i ğarîbi kurdup cevr ü cefāda

Eylersüñ anuñ nār-ı firāķını ziyāde

Her kande ise ‘āşık-ı nā-çarı bulursüñ

Bir bî-kes ü bîmār u dil-efġarı bulursüñ

V

[6b]

Bu ‘ālem-i ‘unşurda ne abāyî gezersüñ

Geşt eyleyüp ‘ālemleri şahrāyı gezersüñ

Şahrā-yı cihānda kammu eşyāyı gezersüñ

Bir merd-i cihān-gerd ile dūnyāyı gezersüñ

Her kande ise ‘āşık-ı nā-çarı bulursüñ

Bir boynı buruķ ğam-zede bîmārı bulursüñ

VI

Her ān gezüp? bir dil-i pür-ḥārı idersün
 Her laḥzada bir ‘āşık-ı ğam-ḥārı idersün
 Her dem dürişür merd-i dil-efgārı idersün
 Her gün dolaşur derde giriftārı idersün
 Her kande ise ‘āşık-ı nā-çārı bulursun
 Bir bağı yanıķ merdüm-i bīmārı bulursun

VII

[7a]

Geh şiddet ider ‘āşık-ı nālāna kıyarsun
 Geh āteş-i sūzān ile tā cāna kıyarsun
 Geh emr ü rızā redd ider imāna kıyarsun
 Geh tāk u kabā terkine sulṭāna kıyarsun
 Her kande ise ‘āşık-ı nā-çārı bulursun
 Bir boynı buruķ merd-i dil-efgārı bulursun

VIII

Dünyāyı gehī bī-kes ü aġyār idersün
 A‘lāyı gehī esefle ğam-ḥār idersün
 Dānāyı gehī kahr ile bī-zār idersün
 Ednāyı gehī vākıfen esrār idersün
 Her kande ise ‘āşık-ı nā-çārı bulursun
 Bir merd-i ğarībi dil-i pür-ḥārı bulursun

IV

[7b]

Gönlüm yine bir şūh-ı dil-ārāma düşürdüñ

Bir şivesi çok gözleri bādāma düşürdüñ

‘Uşşākı bugün ‘ayş u mey-i cāma düşürdüñ

‘Ömrī gibi ‘aşk ehlini ālāma düşürdüñ

Her kande ise ‘āşık-ı nā-çārı bulursuñ

Bir boynı buruğ bī-kes ü bīmārı bulursuñ

-26-¹²¹

Kıt‘a-i [Fārisi]

(../..-../..-../..-)

- 1 Tīğ-ı hüzn ile figār idi ten-i şad-pāre
Hānçer-i cevr ile cān u dile bir zaḥm açduñ
- 2 Hele ey Fārisī meydān [u] saḥā toğrusı bu
Bize geldükde ‘aṯā vakti egri kaçduñ

¹²¹ Bu manzume *II. Osman* (Keskinkılıç 1999), *Sultan II. Osman ve Şiiri* (İspirli, Kiremitçi 2004) ile *Sultan II. Osman (Fārisi) ve Dīvānçesi* (Erdemir 2018) çalışmalarında bulunmamaktadır.

-27-

[Ġazel-i ‘Ömrī]

(---/---/---/---)

- [8a] 1 Bār-1 girān-1 ‘aşkuñı çekmez raķīb-i ħar
Rāh-1 ġamuñda yoķ yire ancak bilin büker
- 2 Virdüñ metā‘-1 vaşluñı aġyāra rāygān
Ey h‘āce-i cemāl baña ne saña zarar
- 3 Destār-1 rif‘atüñ ucı gelmez baş aġrıdur
Erbāb-1 devlet kerti daġı çoķ burur şarar
- 4 Hāl-i ‘izār-1 yār bugün i‘tibārdadur
Deş-i Hıñāda nāfe-i çin göbegin urur
- 5 Dāmānuñ alsa çekme elem ger raķīb-i seg
‘Ömrī meşel durur kuduz it bulduġın țalar
- 6 Çevgān-1 zülf-i yāra ki kellem top olmaya
Meydān-1 ‘aşķ içinde daġı yāyına yürür

-28-

Laṭīfe

[Bāh-nāme]

(-./-./-./-./-.)

[8b]

-29-

[Maṭla‘]

(,---/---/---/---)

Şehā kūyuñ tolanduğum izüñ tozına irmekdür

Dem-ā-dem vaşluña ilmek hemān bir gün geçürmekdür

-30-

Müfred

(-./-./-./-./-.)

Ṭatlu geldi anı çün qurı komaduğum faķır

Nāzla ol Bosnevī dil-ber baña selām yoķ mı dir

-31-

Müfred

[Bāh-nāme]

-35-

Müfred**[Bāh-nāme]****(-./-./-./-./-.)**

-36-

Müfred**[Bāh-nāme]**

-37-

[Ġazel-i Maḳālī]**(-./-./-./-./-.)****[9b]**

- 1 Bekler gözün alup ele tîr ü kemān kemîn
Der-bend-i ‘aşḳ kim geĉer ey bî-emān emîn
- 2 Āhumdan ıztırābdadur her gün āsmān
Terdür yaşumdan ey yüzi meh her zamān zemîn
- 3 Gelmez kaçar o kevkeb-i ferḥunde yanuma
Olmaz gedāya ḥusrev-i şāhib-ķırān ķarîn

- 4 Yerleşdi qaldı [dilde] ğam-ı ‘aşkuñ evvelī
Gözde hayālūñ ey şeh-i ‘ālem mekân mekîn
- 5 Devr-i lebūñde bāde-i gül-gūnı dil müdām
İçmez ‘ayār-ı pāyuña itdi Yemān yemîn
- 6 Ey şeh-süvār-ı hūsn nazar kıl Maqāliye
Senden budur murādı [anuñ] hemān hemîn

-38-

Laṭīfe Rubā’ī**[Kıṭ’a]****(..--/..--/..--/..--)**

- [10a] 1 Degeneksüz gezer ortada qapucıbaşı
Lāzım oldu aña bu derde hezārān degenek
- 2 Degenek bulmaz ise işte ‘aşāyı ğirem
Böyle heybetlü ağaya degenek böyle gerek

-39-

Rubā’ī**[Bāh-nāme]**

-40-

Rubā'ī**[Bāh-nāme]**

-41-

Müfred

(---/---/---/---)

Ḥabībüm va‘de-i vaşluñ müyesser olsa olmaz mı

Begüm ra‘nā olan dil-ber öpülmez mi çoçulmaz mı

-42-

[Ġazel-i Maḳālī]

(---/---/---/---)

- [10b] 1 Ġavvās-ı baḥr-ı ‘aşḳ geçer seg-i raḳībe ger
‘Uşşāk içinde olmaya mı bir derüñ yüzer¹²²
- 2 Ey dāğ-ı sīne şadre geçüp germe gögsüñi
Ḳan ağlamakda merdüm-i çeşmüm seni başar
- 3 Ey āh-ı ser-firāz yūri āsmāna dek
Ṭutdı zemīni yir ḳomadı saña eşk-i ter

¹²² Bu beyit *Sulṭān-ı Ḥübāna Münasib Eş‘ār* (Gürbüz 2018: 406)’da bulunmaktadır.

- 4 Feryāduma irişmedi ol serv-i gül-‘izār
İtdüm egerçi gülşen-i kūyında nāleler
- 5 Sen ey Makālī nādir-i güftār-ı dehrsın
Nazmuñ ‘aceb mi olsa cihān içre mu‘teber

-43-

Hicv-i Deli Berķi**[Ġazel]**

(,---/,---/,---/,---)

- [11a] 1 Deli Berķi didükleri bir kec-ṭab‘ bī-edānīdür¹²³
Babası boz yoķuş vādīlerinüñ ḳaltabānıdur
- 2
- Çün ekmiş işbu ḳaḥbe-zādeyi bir künc-i nekbetde
- 3 Ḍalāletde ḳabāḥatde kemāl-i zemm [ü] ğıybetde
Eger kimdür dir iseñ mişli olmaya ḳabāḥatde
- 4 Deli Berķi ḥelā-ḥ‘ārın deh[i]rūñ yāve ḥünīler
Cehennem köpegi yāḥūd ḳudurmuş bir zebānīdür

¹²³ Mısram vezni bozuktur.

-44-

Kelāmī**[Maṭla‘]****(-./-./-./-./-.)**

- 1 Dil perīşāndur be-ğāyet hāl bir yüzden dağı
Pādşāhum şimdilik aḥvāl bir yüzden dağı

-45-

Laṭīfe**[Maṭla‘]****(-./-./-./-./-.)**

- [11b] 1 Kıldı kemān-ebrūlaruñ tūr-i ğama sīnem siper
Öldürdi a zālīm beni bu ‘işvelerle şīveler

-46-¹²⁴**Tercī‘-bend****(Bāh-nāme)**

-47-

Rubā‘ī**[Bāh-nāme]**

¹²⁴ Bu manzume tek bentten meydana gelmektedir.

-48-

Müfred

(---/---/---/---)

[12a]

Beñzer cihānuñ işi hemān düş hayāline

Añlar bu sözi ‘arīfūñ düş hayāline

-49-

Müfred

(---/---/---/---)

Luṭf eyle gāhī kıl şehā āhvāl-i ‘uṣṣāka nazār

Raḥm eyle eşk-i çeşmüm[e] ey dāde-i cānum ‘Ömer

-50-

Rubā‘ī

(?)

Diyem cenāb-ı ḥazret yevmü’l-iḥsān ola

Luṭfeyle şevket ile kavlinde ḥesāb ola

Dünyā evine ḳonduñ oturduñ bir iki gün

Lāfumda ḳo günden ki kem ḥesāb ala

-51-

Rubā'ī**(Bāh-nāme)**

-52-

Müfred**(..-/.-./..-/.-.)****[12b]**

Bileler yoğ yire cān virdüğüm ol ğonce-feme
 Varıcağ hicr-i fikr ile diyār-ı ‘ademe

-53-

[Müfred]**(..-/.-./..-/.-.)**

Bu beg oğlı bu sipāhī dime ayağına düş
 oğlar bunda falān ibn-i filānlar var imiş

-54-

Laıfe**[Müfred]****(..-/.-./..-/.-.)****[13a]**

ātemī eller ‘aybın gözedür
 Hāđ budur böyle bir kıyāfet geydi

-55-

[Maṭla‘]

(..-/-.-/-..-)

Yā nedür hemān ol aşma yüzün

‘Ömrüm içinde görmeyüp cevrin

-56-¹²⁵

Laṭife

[Bāh-nāme]

-57-¹²⁶

Laṭife

[Bāh-nāme]

-58-

Müfred

(..-/-..-/-..-/-..-)

[13b]

Cāmesiyle kucagör ol şanemi doynca

Kişinüñ cānı çıkar cāmesini şoyınca

¹²⁵ Bu manzume iki beyitten meydana gelmektedir.¹²⁶ Bu manzume iki beyitten meydana gelmektedir.

-59-

Laṭīfe**[Kıṭ‘a]**

(..-/.-./..-)

1 Dün gice vākı‘amda bir gözümü
Kendü kâşānem içre ƣondurdı

2 Şem‘e ƣarşu giceyle aldı ele
Büzügin bal mūmına döndürdü

-60-

Tercī‘-bend-i Mevlānā Raḥīmī Efendi

(---./---./---./---

I

[14a]

Her hīze göñül virme şaƣın dime güzeldür
Hep mühmel ü murdār denī cilf ü ƣepeldür
Sevdā-yı ser-i zūlf saña tūl-i emeldür
Hoşdur dem-i vuşlat velī hicrānı eceldür
‘Uşşāƣ ile hep pīşleri ceng ü cedeldür
Nekbet getürür başuña ‘arzū ki ḥaleldür
Bī-devlet iden ādemi hep ƣubḥ-ı ‘ameldür
..... ƣarb-ı meşeldür

II

Bir günde eger biñ kez iderseñ aña ‘izzet
 Yüzüñe gülüp bilmez anı zerrece minnet
 İster ki saña idi içine iriše nekbet
 Bir itüñ olur ‘izzeti olmaz saña rağbet
 Ger diler iseñ iriše ider saña devlet
 Ardına uyup her güzelüñ eyleme rağbet
 Bī-devlet iden ādemi hep k̄ub̄h-ı ‘ameldür
 ğarb-ı meşeldür

III

[14b]

İdüp niçe bir yelte bize böyle hevāya
 ‘Ömrüñ geçer bu fısk u fücür ile hebāya
 ˆTut devlet ināyet idüben tevbe Hudāya
 Ola ki icābet olına başla du‘āya
 Cānuñ gerek ise saña kayd itme ğatāya
 Olmaya ki nā-geh düşesün özge belāya
 Bī-devlet iden ādemi hep k̄ub̄h-ı ‘ameldür
 ğarb-ı meşeldür

IV

Eclāf ile ālūde olan ğürmeti olmaz
 Mezmūm-ı cihān olur iseñ ‘izzeti olmaz

Meşhūr-ı cihān olsa dahı raġbeti olmaz
 ‘Arzı yıkılur ‘ārı gider devleti olmaz
 Halk içre gezer der-be-der ü ġayreti olmaz
 Böyle olıcaġ kişi nice nekbeti olmaz
 Bī-devlet iden ādemi hep ġubh-ı ‘ameldür
 ġarb-ı meşeldür

V

[15a]

Şaç vü şaġal aġardı [senüñ] utan edeb yā
 İlle de ġülünç olma idüp özüñi rüsvā
 Gelmez mi ölüm ġavf senüñ ġalbüñe aşlā
 Maşşerde olursa ġamu itdüklerüñ ifşā
 Yarın saña düzaġ olısar menzil ü me’vā
 Ķıl tevbe Raġīmī ola kim ‘afv ide Mevlā
 Bī-devlet iden ādemi hep ġubh-ı ‘ameldür
 ġarb-ı meşeldür

-61-

[Nazm]

(.----/.---/.---/.---)

Buġün Mışr-ı melāġatde ‘azizüm şāh-ı ġübānum
 Letāfet mülkine sultān olan āşüb-ı devrānum
 Felekde señ gibi bir şāh bulunmaz māh-ı tībānum
 Ĥasenüm bāġ-ı ġüsn içre şalın serv-i ġırāmānum

-62-

[Ġazel-i Vālihī]

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [15b] 1 Düşmen-i bed-ḥāha dil-ber ki çoçulmağdan gelür
Ser-fürü eyler o ser-keş baña alçağdan gelür
- 2 Şanma cennetde murādi zāhidüñ dīdār ola
Gerçi söyletseñ saña ol şüret-i Ḥağdan gelür
- 3 Özge kuşdur zāhid-i sālūs açup [per] behişt
Şöyle söyler tut ki şimdi toğrı uçmağdan gelür
- 4 Karşulaşma baħr-ı ğamda rüzgār ile şağın
Bād-bān-ı fülk-i deyr nā-gāh yaprağdan gelür
- 5 Vālihī gelmezse şūfiden ‘aceb mi ‘aşğ-ı pāk
Her kabāhat lā-cerem elbette¹²⁷ aħmağdan gelür

¹²⁷ “elbette” sözcüğünün altında “‘ālemde” yazılıdır.

-63-¹²⁸[Ġazel-i Zātī]¹²⁹

(--./-.-/--./-.-)

- [16a] 1 Göñlüm şaçuñda beste ġāyetde dil-şikeste
Bendeñ durur efendi bunlar şikeste beste
- 2 Bu fānī mülke geldüm sen şāha ‘āşık oldum
Olmasun ey tabībüm ġurbetde kimse ħaste
- 3 Ayakladı bizi ġam ġāyet ayağda ħaldum
Sākī ayaklanurduğ şunsa ayağı deste
- 4 Gör zāhidi ki cānā ‘uşşāka ta‘n idermiş
‘Āķil olan uyar mı billāhi hīç meste
- 5 Zātī ħulum dimiş yār aduñ mübarek olsun
Ġāyetde tāli‘üñ ħoş fālūñ ne ħuceste

¹²⁸ Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanyeri, **Zatī Divanı**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Yay., İstanbul 1987, s. 255.

¹²⁹ 63/ 1a ġāyetde dil: ħapuñda cān

1b benden durur efendi: bendendür efendüm

3a ħaldum: ħalduğ

3b Sākī ayaklanurduğ şunsa: Şunsa ayaklanurduğ sākī

5b: ne: bu ġün (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

-64-¹³⁰

[Ġazel-i] Bākī

(..-/.-./..-)

- [16b] 1 Bulmak isterdi ‘aşk içinde murād
Yār-ı Şīrīn degül midür Ferhād
- 2 Defter-i fazl u dāniş evrākın
Şarşar-ı āhum eyledi ber-bād
- 3 Günbed-i çarḥ u şu‘le-i āhum
Tīġ-ı elmās u miġfer-i pūlād
- 4 Şeş-der-i ġamda zār kaldı gönül
Olmadı vuşlatuñ ḳapusı ġüşād
- 5 Bākī hicrūñ ġamıyla cān virdi
Dād ey pādşāh-ı ‘ālem dād

¹³⁰ Sabahattin Küçük, **Bākī Dīvānı**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2015, s. 62-63.

-65-¹³¹Velehü¹³²

[Ġazel]

(---/---/---/---)

- [17a] 1 Dil milketini yaqdı ħayāl-i dehān-ı yār
Virdi fenāya gösgötüri şehri bir şirār
- 2 Çāk itmeyeydi sīnemi şemşīr-i cev-r-i yār
Derd-i derūnum olmaz idi ħalkā āşkār
- 3 Ĥaqqā budur ki şimdiye dek rāst gelmedüñ
Ĥaddüñ gibi nihāle eyā serv-i gül-‘izār
- 4 Ĥılsun hemīşe anı emān-ı Ĥudā nigāh
İtmez nigāh [ħālūme]gerçi o gamzekār
- 5 Bākī yanardı tāb-ı teb-i hicr-i yār ile
Su sepmeyeydi yüregine şi‘r-i āb-dār

¹³¹ Küçük, a.g.e. s. 163.¹³² 65/ 3a gelmedüñ: gelmedüm

-66-¹³³[Ġazel-i] Bākī¹³⁴

(--./-./.-./-.-)

- [17b] 1 Cām-ı şarāb la‘l-i lebūñ mübtelāsıdır
Şol būseler ki andan alur an bahāsıdır
- 2 Rişteyle baġlayup [lebin] ol şūh didi kim
Mihmān-ı hān-ı vaşluma bu diş kirāsıdır
- 3 Hatt-ı ruhuñ ki dağı hicāb-ı hafādudur
‘Aş ehlinūñ efendi görünmez belāsıdır
- 4 Bālā-yı ser-nişīmen-i şeh-bāz-ı ‘aşdur
Furkatde na‘l şūreti şāhīn yuvasıdır
- 5 Bākī sözüñde saña bugün hem-cenāh yok
Tab‘-ı bülendūñ evc-i belāgat hümāsıdır

¹³³ Kūçük, a.g.e, s. 150.¹³⁴ 66/ 4b furkatde: farkumda
5a sözüñde: suanda

-67-¹³⁵[Ġazel-i] ‘Āli¹³⁶

(..-/.-./..-)

- [18a] 1 Şalın ey şeh-levend-i hoş-reftār
Ne levendāne tavr u tarzūñ var
- 2 ‘Arabī mūze vū ‘anterī cāme
Yemenī bürde qallāvī destār
- 3 Bedevī sīm eger o ħarbī raĥt
O zer-endūde ħaçer ol zūnnār
- 4 O celālī baķış o semt ü reviş
O cemāl ‘arż idiş o geşt ü güzār
- 5 Nedür ol nāzükāne teng-i qabā
Nedür ol cündiyāne bol şalvār
- 6 Nedür ol pūstīn-i ħavrānī
Ya o mellūta surĥ-güne-kenār

¹³⁵ İsmail Hakkı Aksoyak, **Gelibolulu Mustafa Āli Dīvānı**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2018, s. 589-590 (<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>).

¹³⁶ 67/ 2a ‘Arabī mūze vū ‘anterī cāme: ‘Arabī mūze ‘anterī cāme (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

-69-¹³⁹[Ġazel-i] Bākī¹⁴⁰

(---/---/---/---)

- [19a] 1 İtdi ŧikār göñlümi bir ŧüh u ŧeh-levend
Müjgānı tır ü kemān қаşı тұrrası kemend
- 2 Telh-i ŧarāb-ı ğuŧŧa-i devrānı anı def` ider
ŧīrīn lebin dehānuma alsam niteki қанд
- 3 Bu cism-i zerd ü zār [u] nizār ile nice bir
Yanam firākuñ āteŧine nitekim semend
- 4 Her dūna ŧāh-ı ğül gibi meyl itme dōstum
Düŧmez ğiyāha hem-ser ola serv-i ser-bülend
- 5 A`dā yanuñda hurrem [u] һandān u ŧādmān
Bākī ğamuñda zār u dil-efğār u derdmend

¹³⁹ Küçük, a.g.e. s. 121.¹⁴⁰ 69/ 1a ŧüh u ŧeh-levend: ŧüh-ı ŧeh-levend

1b kemān қаşı: қаşı kemān

2a devrānı anı: devrānı (Mecmuadaki ŧekliyle vezne uymamaktadır.)

3b semend: sipend

-70-¹⁴¹

[Ġazel-i] Bākī

(---/---/---/---)

- [19b] 1 Fermān-ı ‘aşka cān ile var inqıyādumuz
Hük-m-i kaçāya zerre kadar yok ‘inādumuz
- 2 Baş egmezüz edānīye dünyā-yı dūn için
Allāhadur tevekkülümüz i‘timādumuz
- 3 Biz müttekā-yi zer-keş-i cāha tayanmazuz
Haqquñ kemāl-i luṭfinadur istinādumuz
- 4 Zühd u salāha eylemezüz ilticā hele
Tutdı egerçi ‘ālem-i kevni fesādumuz
- 5 Minnet Hudāya devlet-i dünyā fenā bulur
Bākī kalur şahīfe-i ‘ālemde adumuz

¹⁴¹ Küçük, a.g.e, s. 218.

-71-¹⁴²[Ġazel-i] Bākī¹⁴³

(---/---/---/---)

- [20a] 1 Ten pāy-māl ü serde ğam-ı ‘aşq-ı yār ise
Ayaqda qaldum elde degül ihtiyār ise
- 2 Maḥbūb [u] mey mülāzemetinden qaçardı dil
Geldi yitişdi bir yañadan nev-bahār ise
- 3 Ḥātır kenāra mā’il iken baḥr-i ‘aşqda
Gird-āba şaldı fülk-i dili rūzgār ise
- 4 Cevr ü cefālar itmede ḥod başdan aşdı çarḥ
Ṭurmaz ‘itāb u nāz ider ol şivekār ise
- 5 Bākī cihānda resm-i vefādan nişāne yok
Yār adın añma ‘aqluñ saña yār ise

¹⁴² Küçük, a.g.e, s. 373.¹⁴³ 71/ 5b ‘aqluñ: ‘aqluñ eger (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

-72-¹⁴⁴[Ġazel-i] Bākī¹⁴⁵

(---/---/---/---)

- [20b] 1 Çerāġ-ı bezm-i vaşl olmaġa bir şeb ‘ārızı nūrı
Kefīli boynıdur ol meh-liķānuñ şem-i kāfūrı
- 2 Taķılup yanına ol ġün bile seyr itdüġi yitmez
Ayaġın öpmeġe şarkar nigāruñ şāh destūrı
- 3 Güvāhī zār-ı bāzūsın getürmiş Kūhken ‘aşķa
Bu devr içre ķabūl itmezler ammā şāhid-i zūrı
- 4 Fenāsın bildi dünyānuñ çekildi dār-ı ‘uķbāya
Sa‘ādet mülkine Bārī mużaffer ķıldı Manşūrı
- 5 Virildi cāna ey Bākī nigāruñ manşıb-ı ‘aşķı
Elifler na‘ıllerdür sīnede tuġrā-yı menşūrı

¹⁴⁴ Küçük, a.g.e. s. 414.¹⁴⁵ 72/ 2a ol ġün bile seyr itdüġi: her ġün bile şalınduġı

-73-

[Müselles?]

(?)

I

[21a]

Bu dūn nā-dān ile zevkuñı eyle sür demi

Ehl-i ‘irfān ile eyler-iseñ her demi

Dutma ādem yirine Türküñ olma hem demi

II

Dīni idüñ kāfire kıl itme Türke eylediği

Kendüyi ādem yirine kor olmaz eylediği

Görmesün Haq Te‘ālā Türke virmez begligi

III

Ki siyāh dağı olsa Türkten ulu Türk

Günde biñ kez görseñüz o dirsün

Meşnevīde Hāzret-i Monlā buyurmuşdur bunu

IV

Her kaçan baḡ olsa ‘āleme Türk olan eyler ‘inād

Muḳtezāsınca virür cevābı el-‘inād

Her ne deñlü fāzıl ise yok sözinde irtibāt

-74-¹⁴⁶[Ġazel-i] Ĥayālī¹⁴⁷

(,---/,---/,---/,---)

- [21b] 1 Ne hoş bīmār olur yā Rab ol iki nā-tüvān gözler
 ucağına alup ebrūlar olmiř mihr-bān gözler
- 2 Bu řahranuñ ider her murġı bir vādide pervāzı
 Gōñül kūy-ı cünūndan zevķ ider zāhid cinān gözler
- 3 Tecemmūlden taħammūlden yeg diyenler oldılar kānī
 Bu yolda sāye-i ĥāra niçeler saye-bān gözler
- 4 Dile tūr-i cefā urduñ nażar kıl anuma bārī
 řikāra zaħm irgürdükde çün řayyād an gözler
- 5 Ĥayālī urř-ı ĥürřid ü mehūñ dāyim gedāsıdur
 Felekden eylemez řāhum řikāyet ĥaķķ-ı nān gözler

-75-

[Maṭla‘]

(-.---/-.---/-.---/-.---)

- [22a] Bir sehlil furşat eline girse andan beklenür
 Mañřıba irdüm şanur bir ĥaylice bār dilenür¹⁴⁸

¹⁴⁶ Ali Nihat Tarlan, **Ĥayālī Divanı**, Akçaġ Yay., Ankara 1992, s. 144.

¹⁴⁷ 73/ 1a iki: ki

5a ĥürřid ü mehūñ: ĥurřid-i mehīn

-76-¹⁴⁹

[Ġazel-i] Źa‘ifi

(--./-./-./-./-.)

- [22b] 1 Ma‘mūre-i zamāne ki ġāyet ĥarāb imiř
Dergāh-ı şeh didükleri bir köhne bāb imiş
- 2 Cev cev ögidür ādemi gendüm gibi dirīġ
Tolab-ı çarĥ görine ‘aceb āsyāb imiş
- 3 Ĥall eyledi rumūz-ı maĥabbet mesā’ilin
řaĥife-i cemāl yārına ‘izzü’t-tāb imiş
- 4 Görmez cemāl-i yār şu kim bulmaya fenā
Kıldı beden kişiye bir ulu ĥicāb imiş
- 5 şordum řifā-yı ĥaste-dili la‘lüm em didi
Źa‘ifi leb-i niġār ne ĥāzır-cevāb imiř

¹⁴⁸ İřbu söz meřhürdür Türkūñ söylenür. Her ne deñlü mün‘im

¹⁴⁹ Bu manzume *Rumelili Źa‘ifi Dīvānı* (Akarsu 2011)’nda bulunmamaktadır.

-77-¹⁵⁰[Ġazel-i Revānī]¹⁵¹

(,---/,---/,---/,---)

- [23a] 1 Bahār oldı yine lāle ele cām aldı rindāne¹⁵²
Benefşe şeb-külāhını kıvırmışdur levendāne
- 2 Ĥabāb-ı mey gibi zāhid şarāba virmezın tācı
İçüp rind-i cihān olmış gezer mey-ĥāne mey-ĥāne
- 3 Murabba‘lar geyüp şūfi müşselşel nūş idüp dāyım
Geçüp mey-ĥāne şadrında oturmuşdur levendāne
- 4 Dutup meclisde dil-dārı güç ile būsesin alur
Kosun billāhi ey sākī ĥarāmīliĝi rindāne
- 5 Revānī ‘ārif ol elden düşürme ĥātem-i cāmı
Bilürsin kim degül bākī cihān mülki Süleymāna

¹⁵⁰ Ziya Avşar, **Revānī Dīvānı**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, s. 393 (<http://ekitap.kulturuzurizm.gov.tr/Eklenti/56143.revani-divanipdf.pdf?0>).

¹⁵¹ 77/ 1a virmezın tācı: vireli tācım

1b içüp: içer

3a müşselşel: müşselşel

3b levendāne: emīrāne

4b rindāne: peymān

5b kim degül bākī: kalmamışdur çün

¹⁵² Mecmuada matla beyti ikinci beyit olarak verilmiştir.

Ḳasīde-i Bākī Efendi Sellemehullāh Berāy-ı¹⁵⁴

(,---/,---/,---/,---)

- [23b] 1 Biḥamdillāh refiḳ oldı yine tevfiḳ-i Rabbānī
Muzaffer ḳıldı sulṭān u civān-baḥt-ı cihān-bānı
- 2 Ḳudūm-ı şāh ile ḥalkuñ bugün başına gün toğdı
Yine tāb-ı rikābından cihānı ḳıldı nūrānī
- 3 Eşi‘‘a bāl ü per oldı güneş zeyn itdi etrāfın
İrem ṭāvūsı gibi şubḥ-dem gösterdi cevlnānı
- 4 Yine ol sancaḳ-ı zerrīn-ser ü sīmīn-ḳabā ḳıldı
Livā-yı şubḥ-ı nūrānī gibi rüşen bu eyvānı
- 5 Cihān emn ü emān buldı yine şemşīr-i pūlādın
Belā Ye‘cūcına sedd eyledi İskender-i şānī

¹⁵³ Küçük, a.g.e. s. 33-35.¹⁵⁴ Ḳasīde-i Bākī Efendi Sellemehullāh Berāy-ı : Tehniye-i ḳudūm-i Sulṭān Meḥmed Ḥān-ı Ğāzī ez sefer-i ḥuceste-eser.

78/ 6a ḥān u mān: ḥānmān

9b ḳalāl ü küfr ü ‘iṣyānı: ḳalāl-i küfr ü tuğyānı

13b rüz-ı neberdüñ: rüz-ı veğānuñ

18b nā-geh ṭop itdi: ṭop itdi nā-geh

20a çıkup yelkenlere: çıkup yelkenlüler

20b cüş u ḥurüş u baḥr-i ‘ummānı: cüş u ḥurüş-ı baḥr-i ‘ummānı

25b ayağına ṭab‘-ı pākūñ: ṭab‘-ı pākūñ ayağına

32a murādum: niyāzum

34b: eylesün: olsun (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

35a ḥırş-ı cān itsün: ḥırz-ı cān olsun

36a: ‘adūyı: ‘adūñı

37a: istivā olsun: iltivā itsün

37b: itsün: ḳılsun

- [24a] 6 Yıkıldı hānumān-ı bahtı ber-bād oldu a‘dānuñ
Revān oldu nesīm-i fetḥ ile taht-ı Süleymānī
- 7 Bisāt-ı emni baş itdi basīt-i arza iqbālī
Ne deñlü kılsa ta‘zīmi felek ol şāha erzānī
- 8 Dür ü gevher nişār itsün yolına ebr-i bārānī
Ser-ā-ser atlas u dībā döşetsün mihr-i raşşānī
- 9 Güneşdür tal‘atı gūyā cihāndan def‘ u ref‘ itdi
Zalām-ı zulm u ‘udvānı dalāl ü küfr ü ‘işyānı
- 10 Şeh-i kişversitān Sulṭān Meḥemmed Hān-ı Ğāzī kim
‘Adūnuñ ‘ırqını kaṭ‘ eyledi şemşīr-i bürrānı
- [24b] 11 Süleymān gibi ḥaşr oldu livāsı zıllına ‘ālem
Ziyāde leşker-i mūr u melaḥdan ādem oğlanı
- 12 ‘Adūyı dil-figār itdi pelengāsā şikār itdi
Muḥaşşal āşkār itdi neberd-i Şīr-i Yezdānı

- 13 Didi Behrām-1 düşmen-kām gördi darb-1 şemşirin
 oluña kuvvet ey rüz-1 neberdüñ Şāh-1 Merdānı
- 14 Süreyyā şanmañ üstinde görince şır-i gerdüni
 Atıldı āsmāne kũhsār-1 ahrı aplanı
- 15 Elinden ol adar düşmen yimişdür boz doğanı kim
 ızılelmeden eyvā opdı nā-geh işidüp anı
- [25a] 16 alındı kũslar abl u neare şaldı āvāze
 Dügün bayram idi gũyā ğuzāta ceng meydānı
- 17 Kimi şemşır-bāz oldu kimi cān-bāz bu halkuñ
 Temāşā eyleseñ ol günde görseñ hāl-i insānı
- 18 Ser-encām-1 ‘adũ āħir ne hāle iriše dirken
 Hezārān kelleler nā-geh top itdi arħ evgānı
- 19 Dil-āverler oyunlar oynadı küffāra ol gün kim
 Gören bāzıçe-i tadĩrũñ oldu deng ü hayrānı
- 20 ıup yelkenlere Rũmĩ siperden bād-bānlarla
 Yine gösterdiler cũş u hurũş u baħr-i ‘ummānı

- 21 Nehengāsā dil-āverler ‘adūyı yutdılar gitdi
‘Aceb deryā imiş haqqā bu leşkerghā-ı ‘Osmānī
- [25b] 22 Ser-i bī-mağz-ı düşmeden fezāda kāseler tıldı
Sibā‘-ı küh u deşte kıldılar tertīb-i mihmānī
- 23 Meger kim uğramış gerdün öñinde seyl-i hūn içre
Şafaq şandı şebāngēh halk dāmānındaki kanı
- 24 Dem-i a‘dā ile deşt-i cihānī lālezār itdi
Sipāh-ı berq-reftār-ı Tatāruñ tır-bārānı
- 25 Hūdāvendā sen ol İskender-i pākīze-meşrebsin
Akıtdı ayağına tab‘-ı pākūñ Āb-ı hayvānı
- 26 Ne cünbiş kıldı kim āhir dil-i düşmende yir itdi
Meger gösterdi ol nīze hırām-ı kıdd-i hūbānı
- [26a] 27 Mişāl-i halka-i zūlf-i girih-gır-i ham-ender-ham
Biri birine kıoydı tīg-ı kahruñ kāfiristānı
- 28 Licāmuñda sitām olmağ yaraşur çarhuñ ecrāmı
Semendūñ sīne-bendinde gül-i zer māh-ı tībānı

- 29 Bilürsün anı murğ-ı beyza-i pülād-ı nuşretdür
‘Aceb mi dāne divşürse elinde tığ-ı bürrānı
- 30 Hemān āyīne-i sırr-ı Hudādur ʔab‘-ı şāhāne
Müberrā ğıll u ğışdan ʔalbi şāf u sāde sultānı
- 31 Mücellā sīnesi āyīne-dār-ı şāhid-i ğaybı
Muşaffā hātırı şüret-pezır-i rāz-ı pinhānı
- [26b] 32 Hemān oldur murādum senden ey Keyhusrev-i şānı
Ki ğüş-ı hūşa mengüş eyle dürr-i pend-i pırānı
- 33 Sikendersin ʔarınüñ feylesōfān-ı cihān olsun
Hakīmān-ı zamāne hıçe şaymaz şaḡş-ı nā-dānı
- 34 Niyāz it Hāḡḡa ey Bāḡı vücūdın hıfz ide Bārı
Ḥatālardan niġeh-dār eylesün ol Dārā-yı devrānı
- 35 Hudāvendā Hudā ol zāt-ı pāke hırş-ı cān itsün
Du‘ā-yı müstecāb-ı ʔāyifān-ı ‘arş-ı Raḡmānı
- 36 Belā gird-ābına şalsun ‘adüyı nā-bedīd itsün
Fenā deryāsına ġarḡ eyleyen Fir‘avn u Hāmānı

37 Hemîşe fetḥ-i firûzı livâña istivâ olsun
 apuña ilticâ itsün cihānuñ ḥān u hākānı

-79-

[azel-i] Bezmî

(../-../-../-../-)

- [27a] 1 Ḥab-ı afletde baña her gice cānān görünür
 eşm-i Ya'kūba meger Yūsuf-ı Ken'ān görünür
- 2 eşm [ü] ebrüsü ile fikre düşersem her ān
 Gözüme tır ü kemān ile benüm an görünür
- 3 Sensüz olsam açan ey Yūsuf-ı Mışr-ı [ḥüsnüm]
 Gözüme dār-ı cihān üşe-i zindān görünür
- 4 Ḥaņçerüñden beni o atlıme ey yüzi ül
 O benüm gözlerüme ḥār-ı ülistān görünür
- 5 Bezmiyā göremedüm diyü şikāyet itme
 Saña bir ün şaķın ol āfet-i devrān görünür

-80-

[Ġazel-i] Firākī

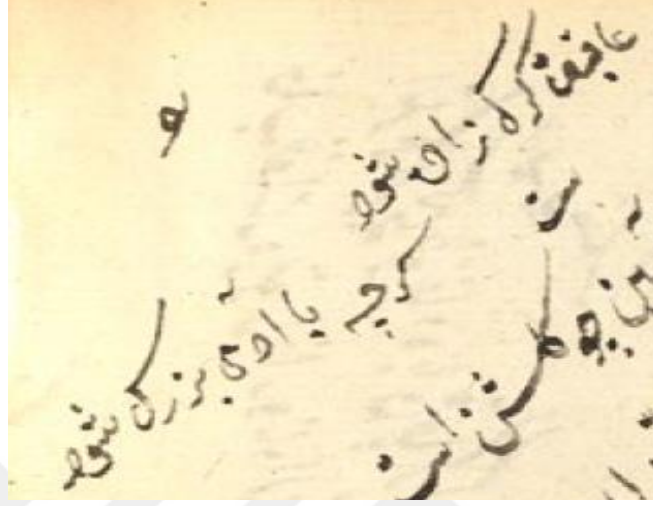
(,---/,---/,---/,---)

- [27b] 1 Vefālar eyle ‘uŝŝāka cefākār olma sulṭānum
‘Adālet eyle āfāka sitemkār olma sulṭānum
- 2 Baş egme her kaḫā-dāra koŝulma her hevā-dāra
Olur olmaz ḫas u ḫāra hevā-dār olma sulṭānum
- 3 Açıll güllerle kıll ḫande şalın serv ile gülşende
ŝaḫın bendeñ gibi bende giriftār olma sulṭānum
- 4 Güneŝsin yaḫma āfākı güzellig ḫod degül bākī
Dil-efgār itme ‘uŝŝākı dil-āzār olma sulṭānum
- 5 Firākī gibi merdāne yūri baŝ egme devrāna
Yazıḫdur degme nā-dāna ṭalebkār olma sulṭānum

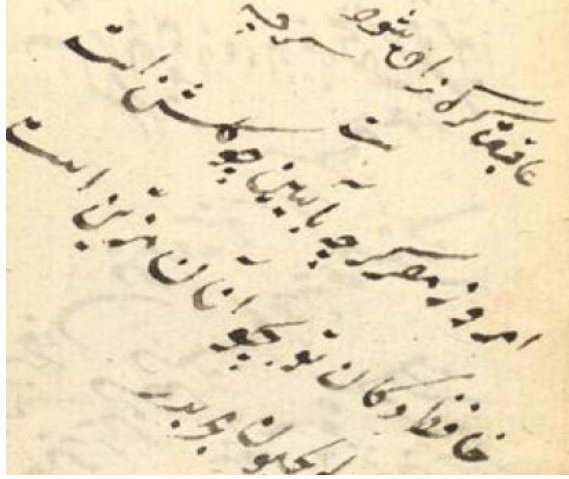
-81-

Müfred

[28a]

-82-¹⁵⁵

Beyt

¹⁵⁵ Bu beyitten sonra “Nâz için mücerredür. Çarpuz kabuğın yakup gül ile ağzuña misvāk yirine tutasun. Ğayetle mücerredür sınanmışdur.” şeklinde bir yazı bulunmaktadır.

-83-¹⁵⁶[Ġazel-i] Bākī Efendi¹⁵⁷

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [28b] 1 Zaḥm-ı dilden kan akar bu çeşm-i giryān bī-ḥaber
Ġarḳa virdi ‘ālemi bir ḳatre ‘ummān bī-ḥaber
- 2 Durmadın atar dile peyveste müjgān oḳların
Cāna geçdi zaḥm-ı tīr-i ğamze cānān bī-ḥaber
- 3 Yār-ı bī-pervā Celālī gibi ḥaṭ ḳaldurdu baş
Memleketde fitne peydā oldu sultān bī-ḥaber
- 4 Mest iken cūyında olmış la‘l-i dil-dārı raḳīb
Ehremenler aldılar mühr-i Süleymān bī-ḥaber
- 5 İtlerüñle her gice ğavgāda Bākī çākerüñ
Ḥāb-ı ğafletde yatur aġyār u nā-dān bī-ḥaber

¹⁵⁶ Sadeddin Nüzhet Ergun, **Bakī Hayatı ve Şiirleri**, I, Sühulet Kitapyurdu, İstanbul 1935, s. 340-341.

Beyhan Kesik, “Bazı Şiir Mecmualarından Hareketle Basılı Divanlarda Bulunmayan Bākī Mahlaslı Şiirler”, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl V, Sayı IX, Haziran 2012, s. 117.

M. Fatih Köksal, “Bākī’nin Bilinmeyen Veda Gazeli ve Divânında Bulunmayan Bazı Şiirleri”, **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, Sayı X, İstanbul 2013, s. 329.

¹⁵⁷ 82/ 4a mest iken cūyında olmış: mest olup uyurken öpmüş

[Ġazel]

[29a]

خطت نقیب روی کامل و موی سبزه
 سر و من ز بی وقت دستم کامل
 در بوی خوشی مرا صحت از آب باز
 بخت فدای باریم پوی سینه در کامل
 در دو موی صفت ز غنا از خط در کامل
 در بوی عین اهل نظر در کامل
 بر فرق آب بخت ز غنا در کامل
 ابعاد لکوی بر سر آن توج کامل
 بی ورد عارض تو را با ضیای بی نوا
 دیدم غم آید خندان دین بیل

-85-¹⁵⁸[Ġazel-i] Nev'î Efendi¹⁵⁹

(../..../..../..)

- [29b] 1 Baġma nā-dān olana ġusrev-i devrān ise de
Nazar it ehl-i dile ġāk ile yeksān ise de
- 2 Bezm-i rindāna gelüp la'lüñi iġsān eyle
Ne dilerlerse dirġ itme eger cān ise de
- 3 Ursa dendān-ı tam'a leblerüñe cām-ı šarāb
O ġünāhı bize baġıšla eger ġan ise de
- 4 Saña 'uššāk hevāsın šu ki terk eyle didi
Olma dem-sāz aña Dāvūd-ı ġoš-elġān ise de
- 5 Ĥāne-i ġalbini yap luġfuñ ile Nev'īñüñ
Maġzen-i sırr-ı Ĥudādur n'ola virān ise de

¹⁵⁸ Tulum, Tanyeri, **a.g.e.**, s. 466.¹⁵⁹ 85/ 4a: didi: diye

-86-¹⁶⁰[Ġazel-i] Mesîhî¹⁶¹

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [30a] 1 Seyl-i eşküm cüst ü cūyuñda dem-ā-dem cāridür
N'eylesün sen serv-ḳaddüñ 'āşık-ı dīdāridur
- 2 Mey-fürüşa zāhidā gölge ḫarāmīsi dime
Kim anuñ ḫalk ile itdūgi şirā bāzāridur
- 3 Çevre yanuñda görinen lāleler ey serv-ḳad
Her birisi bir şehīdüñ dīde-i ḫūn-bāridur
- 4 Ḳaḳıyup kirpüklerüm ḳana boyaduğum bu kim
Ey gül-i cennet ḫayālūñ yollarınuñ ḫāridur
- 5 Tūtī-i ṭab'ın Mesîhīyi bende güyā iden
Bir şeker-leb dil-berüñ āyīne-i ruḫsāridur

¹⁶⁰ Mine Mengi, **Mesîhî Dîvânı**, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara 2014, s. 143.

¹⁶¹ 86/ 5a Mesîhīyi bende: Mesîhî bendenüñ (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

-87-

Ġazel

(.--/--/--/.)

- [30b] 1 İlahî bidāyet senüñdür senüñ
 Hudāyā nihāyet senüñdür senüñ
- 2 Bu dünyāda olan gürüh-ı dalāle
 ‘İnāyet hidāyet senüñdür senüñ
- 3 Bu çarh-ı muğarnes bu tāk-ı münakkaş
 Cemī‘-i vilāyet senüñdür senüñ
- 4 Şeh-i enbiyānuñ cülūs itdügi
 Sa‘ādet siyādet senüñdür senüñ

-88-

Der-mağām-ı Nişābürek**[Nazm]**

(.---/---/---/---)

- [31a] Bu dil mülkin yine bir çeşm-i Tātārum idüp yağmā
 Vücūdum şehrinini yaqdı ser-ā-ser ol semen-sīmā
 Reng-i tāvus-ı cevelānına ‘āşık kamu dünyā
 Muḥammed şāh-ı hūbānuñ bulunmaz hūsine hem-tā

-89-

[Nazm]

(.-- /... /..- /..-)

Melāmet itme beni serv-i ser-bülendümi gör

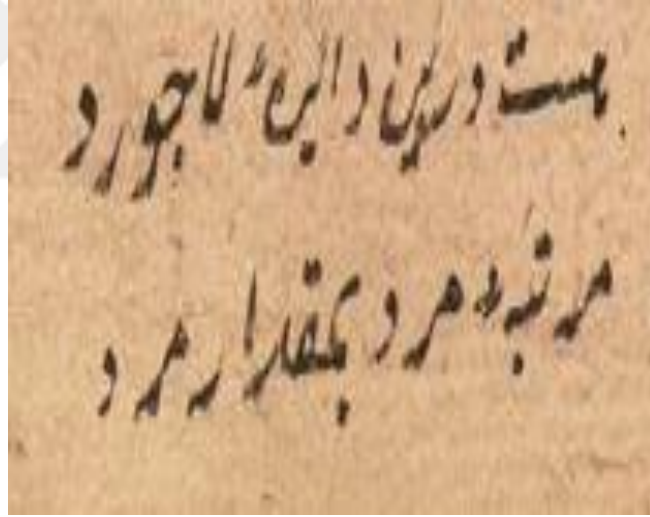
Bil evvelā kime kul olduğı efendümi gör

Şikāyetüm bu saña bīmār gözlerüñdedür¹⁶²

Dimesüñ anlara bir kerre derdmendüñ gör

-90-

Müfred

¹⁶² Mısram vezni bozuktur.

-91-

[Ġazel-i] Œerîfi

(,---/,---/,---/,---)

- [31b] 1 Œaĉuñ zencîrine çekseñ dil-i dîvâne incinmez
Œalup ĉâh-ı zenehdânuñ kosañ zindâna incinmez
- 2 Bulan ĉâh-ı mezelletden dilâ Yûsuf gibi ‘izzet
Ne deñlü kuyı kazarlarsa ol iĥvâna incinmez
- 3 N’ola yanup ‘izâruñdan kızarsa ĥâl-i miskînüñ
Yaĉar Œevĉ ile Œem’-i cem’e bir pervâne incinmez
- 4 Cevâb-ı telĥ dūŒnâmuñdan eyler ĥazlar ammâ kim
ViŒâlûñ va‘desi daĥı gelürse câna incinmez
- 5 Ęatı nâzûkdür ol birüñe teŒbîh eyleme la‘lûñ
Dime Œaĉın Œerîfi ĥâtır-ı cânân incinmez

[Ġazel-i] ‘Ömrī

(,---/,---/,---/,---)

- [32a] 1 Kızarmış gül gül olmuş ruĥlarıñ keyf-i leĥāfetden
Hüseynüm la‘l-i nābuñ ħātredür gūyā zerāfetden
- 2 Muĥārin olmasa bezm-i ruĥuñda ŧem‘-i kāfūrī ĥüsnüñde
Yaĥarlar idi ħerāĝ-ı mäh-rūlarda leĥāfetden
- 3 Görüp seyr eyleyelden bāĝ-ı ĥüsnüñ sāde dirler hep
Dem urmaz oldılar al yüzler [ol] ĥavz-ı melāĥatden
- 4 O peyveste kemān-ebrūlarıñ baş ħoşılı ħeşmüñ
Cigergāh eyledi el ħekmedi tīr-i ŧeĥāvetden
- 5 Hevā-yı bezm-i vuşlat kemterī ‘Ömrī dimāĝuñda
Daĥı uşanmadı geçmez misüñ cām-ı zerāfetden

-93-

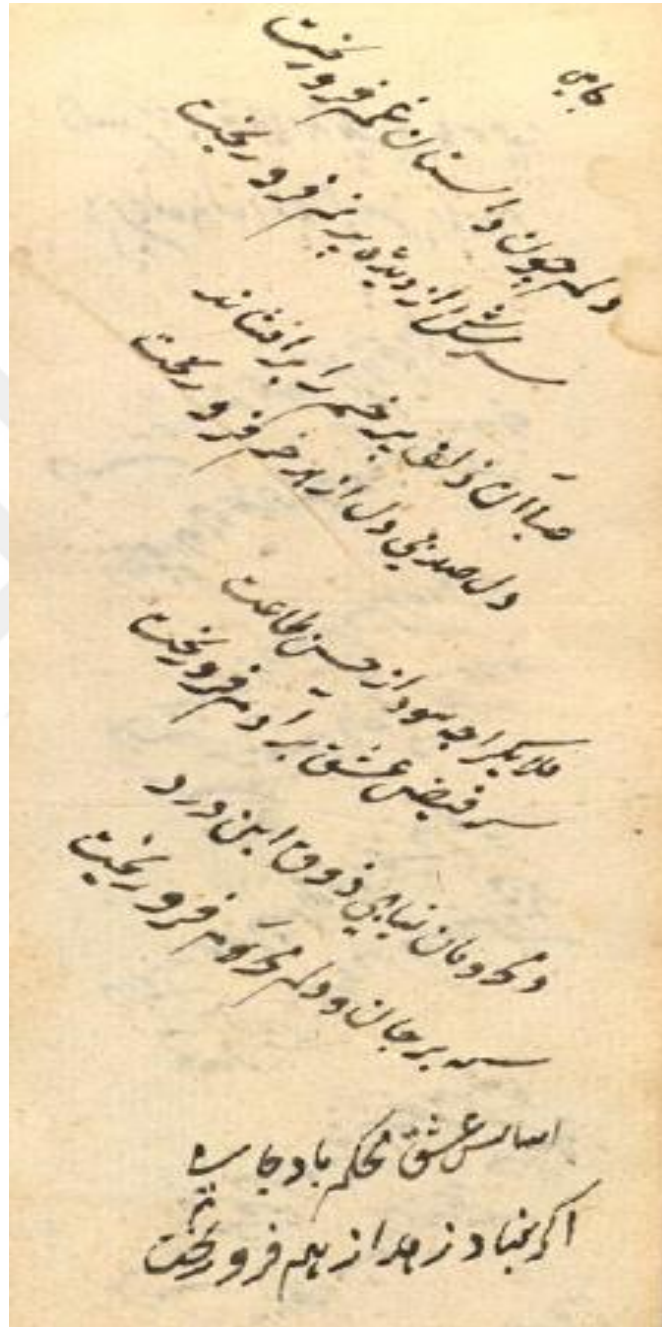
[Ġazel-i] Fevrī

(../..-../..-../..-)

- [32b] 1 Cān belā başka belādur bu dil-i zār daḥı
Ne belādur baña bu çeşm-i sitemkār daḥı
- 2 Bedenüm bār-ı belā bār bu ser serde belā
Ten ile serde belā cübbe vü destār daḥı
- 3 Dāğ-ı miḥnet ne belā zaḥm-ı elem baña daḥı
Ne belā başuma bu dīde-i ḥūn-bār daḥı
- 4 Ta'n-ı ağıyār belā cevri-ı raḳīb özge belā
Ne belādur baña yā Rab sitem-i yār daḥı
- 5 Ġam belā 'aşk belā yār belā derd belā
Ne belā Fevriye bu çeşm-i sitemkār daḥı

[Ġazel-i] Cāmī

[33a]

-95-¹⁶³[Ġazel-i] Revānī¹⁶⁴

(---/---/---/---)

- [33b] 1 Şol serv gibi kâmet-i dil-cūya ne dirsün
Şol güller ile sünbül-i hoş-būya ne dirsün
- 2 Hiç añmayalum hâl ü haţ u zülfini nāşih
Şol şīve ile hālet-i ebrūya ne dirsün
- 3 Bir hūyuñ ile şūfi cihāna şıgamazsun
Üftādelerüñ itdügi yā hūya ne dirsün
- 4 Cānānelerüñ va‘desi çoķ ‘āşıķa cānā
Ġayrıyı koyalum hele pehlūya ne dirsün
- 5 Zāhid dir imiş tevbelüyüm cām u şarāba
Billāhi Revānī şu bed-hūya ne dirsün

¹⁶³ Avşar, **a.g.e.**, s. 332-333.¹⁶⁴ 94/ 4b pehlūya: bir aya

5b cām u şarāba: cām-ı şarāba

Revānī: Revānī yā (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

-96-¹⁶⁵[Ġazel-i] ‘Ālī¹⁶⁶

(,---/,---/,---/,---)

- [34a] 1 Şalın çep-rāst zerrīn dügmelerle ey melek-sīmā
Meleksin nūrdan bāl aç da pervāz eyle bī-pervā
- 2 Delīl-i fitnedür durduqça sīneñ ey hilāl-ebrū
Üşüp kıyruqlı yılduzlar ider bedr ayı nā-peydā
- 3 Çözilse dügmeler nā-geh görinse aradan sīne
Toğar bir şems-i tābān nā-geh her yaña pertev şalar güyā
- 4 Çekerler levha-i sīm üzre yir yir cedvel-i zerrīn
Vefā vefkīn konar sīneñdeki çep-rāstlar güyā
- 5 Dönüpdür necm-i gīsū-dāra her bir şaṭrı ey ‘Ālī
Bu şi‘rüm görse taḥsīn ide gökde kevkeb-i Şi‘rā

¹⁶⁵ İsmail Hakkı Aksoyak, *a.g.e.*, s. 514.

¹⁶⁶ 95/ 3b nā-geh her yaña: her gice (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

4b güyā: cānā

5b: şi‘rüm: şi‘ri

-97-¹⁶⁷

[Ġazel-i] Bākī

(,---/,---/,---/,---)

- [34b] 1 N'ola gelse dil-i mecrūha derd-i dil-rübādan ħaz
İder ħaste ne deñlü nā-ümīd olsa devādan ħaz
- 2 Ġam-ı 'aşkuñ cihān mülkinde buldum şadmān oldum
Kişi ħurbet diyārında idermiş āšnādan ħaz
- 3 Şafā-yı cām-ı la'lüñden ne ħālet kesb ider şüfi
Ki tab'-ı bī-mezāk almaz şarāb-ı dil-güşādan ħaz
- 4 Be-her taqdīr olur māyil güzeller 'āşık-ı zāra
Tabīb olanlar elbette iderler mübtelādan ħaz
- 5 Çerāğ-ı māh-ı ħüsnüñ karşı dutma çeşm-i ağıyāra
Gözüm nūrı ne deñlü eyleye a'mā ziyādan ħaz
- 6 İlāhī tab'-ı Bākīden rüsüm-ı ħayrı maħv eyle
Ki 'aşla qalmaya qalbinde naqş-ı mā-sivādan ħaz

¹⁶⁷ Küçük, a.g.e, s. 237.

-98-

[Ġazel-i Rūmī]

(---/---/---/---)

- [35a] 1 Hicr-i ruḥuñda çeşm-i terüm ḥūn-feşān olur
Bir cūy-ı derd ki aḳduđı yir ḥāksitān olur
- 2 Didi ḳo kim bāğ-ı aşḳda
Bir gün bahār olursa iki gün ḥazān olur
- 3 Sen şābir ol kim ‘āḳıbet ol şūḥ-ı şīvekār
İtdüklerine nādım olup mihr-bān olur
- 4 Ḳurdı kemān-ı fitne ḳaşuñ şağ olan görür
Yārın ḥadeng-i ğamzeñ ucından ne ḳan olur
- 5 Rūmī egildi ‘aşḳ ile şūfī riyā ile
Yaḥşı ki biri yaḥşı yamānuñ yamān olur

-99.¹⁶⁸[Ġazel-i] Bākī¹⁶⁹

(../..-/-../..-)

- [35b] 1 Bir iki gün çekelüm cevr ü cefāsın kadehüñ
Ola bir gün sürevüz zevk u safāsın kadehüñ
- 2 Lāleveş bāğ-ı şafāda iñen açıldığı yok
Ĥayli demdür göremez kimse karasın kadehüñ
- 3 Cām-ı mey böyle şikest olacağı bellü idi
Ĥalk çokdan okımışlardı du‘āsın kadehüñ
- 4 Ĥaymeler kurduğı dem kanı Ĥabābuñ ‘ayşa
İ‘tidāl üzre görüp āb u hevāsın kadehüñ
- 5 Bākıyā dün gice meclisde gül-efşānlar ile
Māh-tāb itmiş idük bezme ziyāsın kadehüñ

¹⁶⁸ Küçük, a.g.e. s. 266-267.¹⁶⁹ 99/ 1b ola bir gün sürevüz: sürevüz bir dem ola

-100-¹⁷⁰[Ġazel-i] Bâkî¹⁷¹

(,---/,---/,---/,---)

- [36a] 1 Açaldan sîne-i mecrûha zaħmumdan revân ħançer
O zaħm içre zebândur şerh ider ‘âlem ‘ayân ħançer
- 2 Ħayâl-i naħl-i ħaddüñ serve beñzer bâğ-ı cân içre
Olupdur gūyiyâ ol bâğda âb-ı revân ħançer
- 3 Meger derd-i derūnum bilmek ister söyledüp ey dil
Şoğar sīnemde zaħmum ağızına gelmiş revân ħançer
- 4 Degüldür bâğ-ı dehr içre şararmış bergdür ey cân
Şebah faşl-ı ħazâna bâğ çekdi zer-nişân ħançer
- 5 Tağılmış pâyına yâruñ cevâhir ‘arz idüp Bâkî
Miyânın çoçmağ içün varın itmiş der-miyân ħançer

¹⁷⁰ Kesik, Beyhan, “Bâkî’nin Yayınlanmamış Bazı şiirleri (Üç Gazel Bir Matla)”, **Aydın Türklük Bilgisi Dergisi**, Yıl II, Sayı II, İstanbul 2016, s. 83.

¹⁷¹ 100/ 1a revân: dehân

1b ‘âlem: ħâlüm

4a şararmış bergdür: şuvarmış berg-i bîd

-101-¹⁷²[Ġazel-i] Bākī¹⁷³

(..-/.-./..-)

[36b] 1 Haste-i derd-i ‘aşk-ı cānānem

Mübtelā-yı belā-yı hicrānem

2 Çeşm-i bīmārı gibi haste-dilem

Ser-i zülfı gibi perīşānem

3 Şem‘veş şubh olınca şevkumdan

Gāh hāndān u gāh giryānem

4 Bunca cevr ü cefā baña nice bir

Hāy zālīm hele müselmānem

5 Bākıyā çün vaşlına irmez isem

Ġam tenūrında nice bir yanam

¹⁷² Küçük, a.g.e. s. 304.¹⁷³ 101/ 5a çün vaşlına: h‘ān-ı vaşla

-102-¹⁷⁴[Ġazel-i] Emrî¹⁷⁵

(..-/-.-/..-)

- [37a] 1 Dil reh-i ġamda cāna atlanmaz
Cān ten-i nā-tūvāna atlanmaz
- 2 ‘Aqlı oyup cūnūn yolın tıtdum
Yol bilen kārībāna atlanmaz
- 3 Bāġ-ı kūyuñ şafāsın añduça
Göñül eşk-i revāna atlanmaz
- 4 Ölür Emrî lebūnde yara görüp
Kimseler zam-ı cāna atlanmaz

¹⁷⁴ Mehmet A. Yekta Sara, **Emrî Dīvānı**, T.C. Kltür ve Turizm Bakanlıġı Ktphaneler ve Yayınlar Genel Mdrlġ (yty.), s. 122 (<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-78368/emri-divani.html>).

¹⁷⁵ 102/ 2a oyup: kodum

-103-¹⁷⁶

[Ġazel-i] Bākī

(../..-../..-../..-)

- [37b] 1 1 Țtotalum mihri görem Țal‘at-i dil-ber yirine
Kime dil baġlayam ol zülf-i mu‘anber yirine
- 2 2 Giceler şanma sipihr üzre Țamerdür görinen
Cānumuz ‘aksi gećer mihr-i münevver yirine
- 3 3 Görmese yār ġazabnāk olıcaġ agyārı
Țıŝm idüp ‘āŝıġın āzārılar itler yirine
- 4 4 Yār iŝiginden raġībūñ yirin umma ŝūfi
Baġlamaz kimse seni ol Țapuda ġar yirine
- 5 5 İŝigūñ Țaŝı ile ġāk-i ġarīmūñ besdür
Bākī-i ġaste-dile bālīŝ ü bister yirine

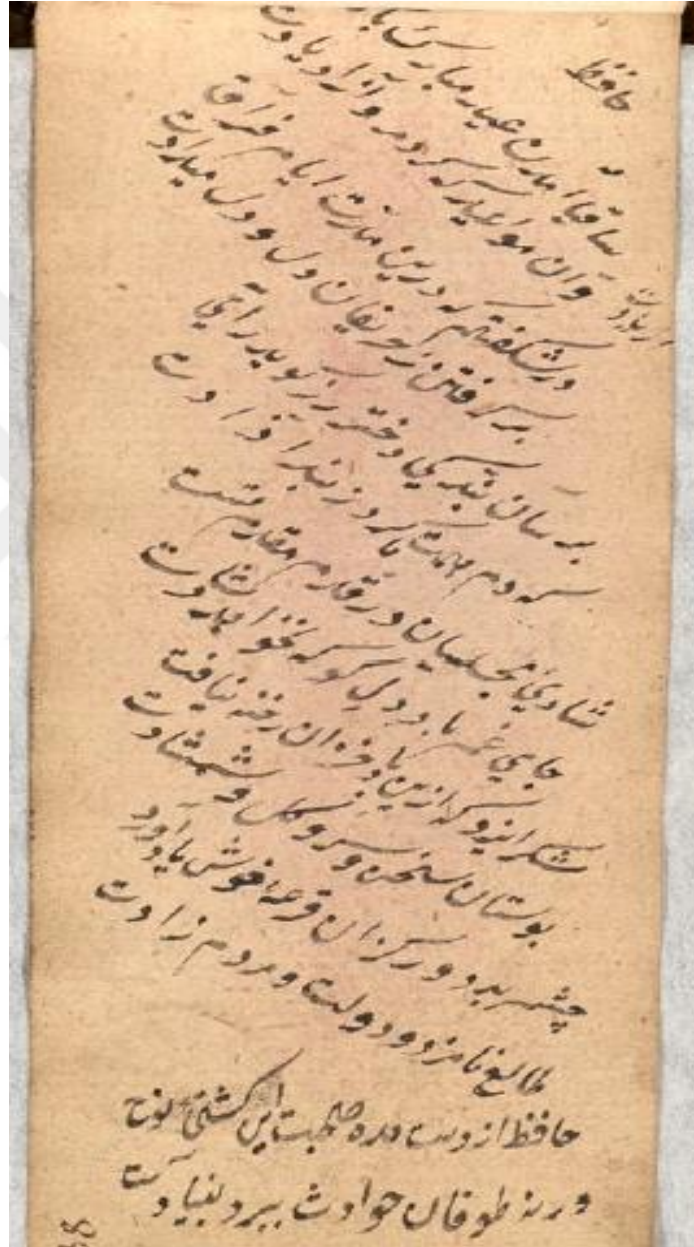
¹⁷⁶ Küçük, a.g.e, s. 361-362.

-104-¹⁷⁷

[Ġazel-i] Hāfız

(../-../-../-../-)

[38a]

¹⁷⁷ Mehmet Kanar, *Hafız Divanı*, C. I, Ayrıntı Yay., İstanbul 2011, s. 86.

-105-¹⁷⁸

[Ġazel-i] Bākī

(---/---/---/---)

- [38b] 1 Ol āftāb-ṭal‘ata kim dirse māh-rū
Olsun cihānda meh gibi dāyim siyāh-rū
- 2 Şandum kenār-ı bāmda ol māh-ı tāmdur
Hūrşīd ufukda göstericek şubḥ-gāh rū
- 3 Ruḥsār-ı zerdi ḥāke bulaşmış benüm gibi
Beñzer ayağı toprağına sürdi māh rū
- 4 Burc-ı şerefdan aḥter-i baḥtum ṭulū‘ ider
Gösterse yār manzaradan gāh gāh rū
- 5 Kūyuñ yolında Bākī-i üftāde var iken
Ḥayfā o keff-i pāya süre ḥāk-rāh rū

¹⁷⁸ Küçük, a.g.e, s. 347.

-106-

[Ġazel-i] 'İbādī

(..-/-.-/-.-)

- [39a] 1 Sevdüğüm bir civān cündīdür
Ġamze-i mesti tīġ-ı Hindīdür
- 2 Öldürür 'āşıkın nezāket ile
Şimdi dil-berlerüñ levendīdür
- 3 Gözlerinde hayāl eġlenmez
Tīz geçer şuları aķındurur
- 4 Uş dimez kimleyin raķībe bugün
Yāduñ idince biz uyandırur
- 5 sañki geldi bezme o yār
Dir yine ķalkalum iñiltidür
- 6 Çeşm-i yāra çāre toġrarın
Cevri gūyā 'İbādī şındurur
- 7 Kim ki dirse nazīre bu ġazele
Emri diler dir aña 'aynīdür

8 Kimse bakmaz bir ile ağıyāra
Ol nāhid sāyeveş süründürür

-107-

[Ġazel]

(--./--./--./--.)

[39b] 1 Ey pādşāh [biz] niceyüz diñle sözümü al haber
Āhir bu rüşvetle ide mülküñ senüñ zīr ü zeber

2 Aç gözün uyar cānuñı cem‘ it kamu a‘yānuñı
Erkenden it dermāñuñı saña diyem *eyne’l-mefer*¹⁷⁹

3 Sen şöhet-i nisvān ile ıoldı cihān efġān ile
Bu zulm u bu ‘udvān ile dall-ı melik elden gider

4 Küffār irişdi Budine eylerdi ‘ġāyet bu dīne
Sen de şeh iseñ bu denī a‘dā-yı dīne kııl sefer

5 ıoldı cihāna delüler ‘ālem ıolupdur zulm ile
Şimden girü bārī hele ‘adl eyleyüp zulmi gider

¹⁷⁹ Yekūlu-l-insānu yevme-izin eyne’l-mefer: “Gözler kamaştığı, ay karanlığa gömüldüğü, güneş ve ay bir araya getirildiği zaman, o gün insan ‘Kaçış nereye?’ diyecektir.” (Kıyāme, 75/10).

-108-¹⁸⁰[Ġazel-i] Nesîmî¹⁸¹

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [40a] 1 Nūr-ı hikmet zāhir oldı sen perī-ruhsāreden
Şu‘le düşdi ‘āleme şol peyker-i meh-pāreden
- 2 Çün şabā seyr eyledi gül-gün yüzünñ gülzārına
‘Anber-i sārā döküldi turra-i tarrāreden
- 3 Şems-i tábāndur cemālün zāhid idrāk eylemez
Dīde-i huffāşa nisbet gözleri nezzāreden
- 4 Sa‘d-i ekberdür cemālün vaşla vāşıl cān kuşu
Tal‘at-i ferhunde şems ü kevkeb ü seyyāreden
- 5 Çün Nesîmî Āb-ı hayvān Hızr-ı zinde istedi
Sen dağı nūş eylegil şol la‘l-i şekker-pāreden

¹⁸⁰ Hüseyin Ayan, **Nesîmî: Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2014, s. 615.

¹⁸¹ 108/ 2a yüzünñ: yüzün (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

4b tal‘at-i ferhunde: tāli‘-i ferhunde

-109-¹⁸²

[Ġazel-i] Bākī

(--./.--./--./--)

- [40b] 1 Eṭrāf-ı çemenzārı yine āb dolandı
Gülzāra girüp her yaña şalındı bulandı
- 2 Beñzetdi dehānuñda olan ḥabb-ı nebāta
Şeb-nem göricek ğonce hemān aĝzı şulandı
- 3 Baĝlarsañ eger rişte-i reyḥān ile durmaz
Tā rişte-i cān ṭurrası tārına ulandı
- 4 Ārāmgeh-i murĝ idi dirler ser-i Mecnūn
Meydān-ı maḥabbetde ne başlar yuvalandı
- 5 Bākīyi mey-i nāba yemīn itdi dimişler
Gül gibi ele sāĝar alup içmez ol andı

¹⁸² Küçük, a.g.e, s. 425-426.

-110-¹⁸³[Ġazel-i Nesīmī]¹⁸⁴

(..-/-.-/-.-)

- [41a] 1 ‘Ārif-i lā-mekān otuz ikidür
Şāhib-i cism ü cān otuz ikidür
- 2 Aç göñül gözini İlähuña baq
Ki yaqīn bā-gümān otuz ikidür
- 3 Sensen Ümmü’l-kitābuñ üstādı
Bil ki seb‘a’l-meşān otuz ikidür
- 4 Sidretü’l-müntehā anuñ aqsāmı
Sāyir olsun hemān otuz ikidür
- 5 Vaḥy ü ilhām yā nebī vü velī
Viren alan ‘ayān otuz ikidür
- 6 İndi ‘İsā götürdi şerḥ ü beyān
Üstine şāhib-zamān otuz ikidür

¹⁸³ Hüseyin Ayan, **a.g.e.**, s. 322.

¹⁸⁴ 110/ 2a İlähuña: vü yüzine

2b ki: kim

3a üstādı: āyātı

4b sāyir olsun hemān: şayar irseñ ayān

5b alan viren ‘ayān: aşkār ü nihān

6a şerḥ ü beyān: şirk ü nifāk

6b üstine: bil ki

7 Gör Nesīmī ki şūret ü ma‘nī
 Āşkār ü nihān otuz ikidür

-111-

[Muḥammes]

(..--/..--/..--/..--)

I

[41b]

Seg-i kūyuñla şu ‘āşık varup ülfet bulmaz
 Baş çeküp başı göge irse de rağbet bulmaz
 Dāhıl olmaz ḥarem-i ḥāşşuña fırsat bulmaz
 İrmeyen bezm-i şafā-baḥşuña ḥürmet bulmaz
 Düşmeyen ayaguña pāye-i rif‘at bulmaz

II

Hele vallāh baña ḥāşıl-ı ‘ilm oldı yaḳın
 Gelmeye ‘āleme bir sencileyin yār-ı güzīn
 Görmedi çeşm-i felek mişlüñi ey māḥ-cebīn
 Belki ey şāhid-i kāşāne senüñle büt-i Çīn
 Da‘vā-yı ḥüsn-i cemāl eylese şūret bulmaz

III

[42a]

Sevdüğüñ bilse olur haste dilîr-i mağrûr
 Gün gibi burc-ı melâhatde doğup ide zühûr
 Olsalar mülk-i leâfetde ‘aceb mi mesrûr
 Mîhr-i ‘uşşâk ile meh-rûlar olurlar meşhûr
 Yoğsa anlar yaluñuz hüsñ ile rağbet bulmaz

-112-

[Ferd]

(-.-/-.-/-.-/-.-)

Şerh olup rāz-ı dilüm halka ‘ayān egleseñ

-113-¹⁸⁵

Müfred

(.---/---/---/---)

Gel ey vā‘iz ço pendî hāl-i dilden bî-ğabersin sen
 Beni dīvāne kıldı ol perî bilmem ne dirsün sen

-114-

Müfred

(.---/---/---/---)

Rağîb-i rüy-ı siyehle begüm seyr itme ihsân it
 İder mi ey perî-sîmâ melek hem-râh şeytânı

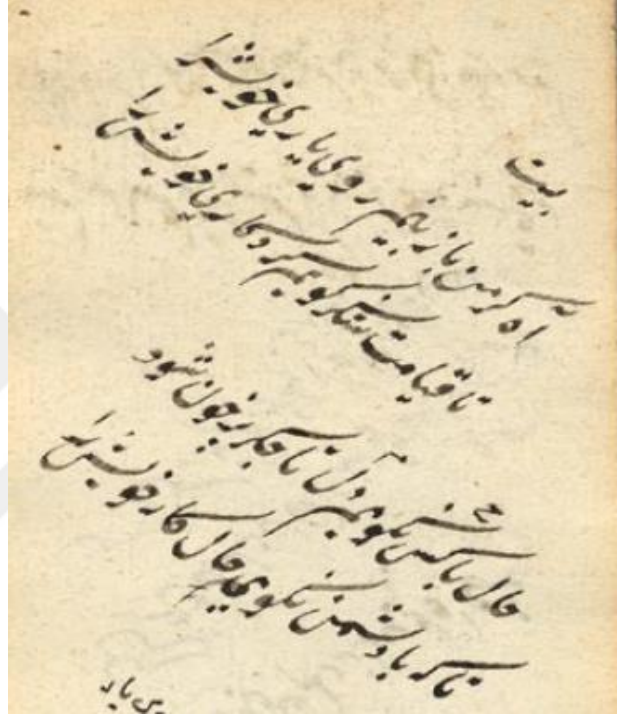
¹⁸⁵ Tezkire-i Şu‘arâ-yı Mevlevîyye’de bu şiirin Şûrî-i Meczûp’a ait olduğu bilgisi mevcuttur (Genç 2018: s. 162). Başka bir kaynakta ise bu şiir Münîrî’ye ait gösterilmiştir (Tunç 2005: 49).

-115-

Beyt

[Nazm]

[42b]

-116-

Müfred

(---/---/---/---)

N'îçün alursuñ raķībūñ aķçesin direm didi yār

Pādşāh olan alur eline kāfirden ĥarācı

-117-

Müfred

(-.-/-.-/-.-/-.-)

Çarşuki mermere dek olup dögülürse raķīb

Pāy-dār olmaz şaķın aldanma ķurbān olduğı

-118-¹⁸⁶**[Ġazel-i Nesīmī]¹⁸⁷**

(.-.-/-.-.-/-.-)

- [43a] 1 ‘Aceb la‘lūñ midür yā cān-ı aħbāb
‘Aceb zūlfūñ midür zencīr-i pūr-tāb
- 2 ‘Aceb yüzūñ midür yā ħarman-ı gül
‘Aceb dişūñ midür yā lū‘lū’-i nāb
- 3 Gözümden aķan ey dil-ber ğamından
‘Aceb ħūn-ābe mi yā eşķ-i ‘unnāb
- 4 ‘Aceb ķaddūñ midür yā serv-i būsān
‘Aceb ħaţţūñ midür yā verd-i sīr-āb

¹⁸⁶ Hüseyin Ayan, a.g.e, s. 196.

¹⁸⁷ 118/ 1a midür: mi şol

1b midür: mi yā

2a midür: mi şol

2b midür: mi şol

4a midür: mi şol

4b midür: mi şol

- 5 Nesīmīnūñ gözi yāruñ ğamından
Dürūñ dürci midür yā baħr-ı sīm-āb

-119-¹⁸⁸

[Ġazel-i] ‘Ubeydī¹⁸⁹

(..-/.-./.-)

- [43b] 1 Nice dil tīrūñe nişān olsun
Nice bir kāmētüm kemān olsun
- 2 Ġarazuñ cān ise benüm rūħum
N’ola hoş yoluña revān olsun
- 3 Gülşen-i ħüsnūñ içre ey gül-i ter
Bülbül-i dil қо şādmān olsun
- 4 Virmez isem yoluña cānum eger
Kuluñum dir begüm yalan olsun
- 5 Şaķla dilde ‘Ubeydī fāş itme
Ġam-ı dil-dār[ı] қо nihān olsun

¹⁸⁸ Ömer Arslan, *Ubeydī Dīvānı (Metin ve İnceleme)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2013, s. 475.

¹⁸⁹ 119/ 4a cānum eger: mā-meleküm

-120-

Kıt'a

(--./-.-/--./-.-)

[44a]

Aḥşam olup o meh-rū ben nā-tüvānda yatmaz

Aña ta'accüb itmeñ dil-ber yabānda yatmaz

Kimdür ki ol kıran ben [ki] nā-tüvānda yatmaz

Cān içredür ḥayāli dil-ber yabānda yatmaz

-121.¹⁹⁰[Ġazel-i] Bāḳı¹⁹¹

(..-./-.-/-.-)

- 1 Sīnene 'aşk ile elifler kes
Bilsün ol yār[i] sevdüğüñ herkes
- 2 N'ola dilden fiğān u āh itsem
Dil ucından iñlemez mi ceres
- 3 Āhumı kūy-ı yāra irgürdüñ
Durma ey bād-ı şubḥ esen ol esen

¹⁹⁰ Küçük, a.g.e. s. 229.¹⁹¹ 120/ 1b yār[i]: servi

2a fiğān u āh: fiğān u zār

3a Āhumı: Ḥākūmi

3b esen ol esen: olup esen es

- 4 Oda yandı hezāruñ āhından
Şanma zeyn oldı güller ile kafes
- 5 ‘Aşk yolında baş gide Bākī
Başdan gitmeye hevā vü heves

-122-¹⁹²

[Ġazel-i] Zā‘fī

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [44b] 1 Kānı bir taḥḳīka ırmış dīni īmānı dūrūst
Söyleşem maḥfī anuñla sır-ı cānānı dūrūst
- 2 Nice Rüstemler hemīşe ğaddārdur olmaz ‘aceb
Zāl-i dehrūñ kalmasa ağızında dendānı dūrūst
- 3 Çeşm-i ebrūsı civānuñ katlūme kaşd eylemiş
Ḥücceti tiz virürin dutulmazum anı dūrūst
- 4 Bu yalan dünyā[yı] ser-tā-ser dolaşdum rāstī
Bulmadum bir yār-ı şādık ola peymānı dūrūst
- 5 Öz vücūdumda ḥalīfe olalı Dāvūdvar
Zā‘fiyā bildüm nedür mühr-i Süleymānı dūrūst

¹⁹² Bu manzume *Za‘fī-i Gülşenī Divanı* (Adak 2006)’nda bulunmamaktadır.

-123-

[Semāi]

(4+4=8)

- [45a] 1 Beri baḡ ādem-i abdāl
Benüm yārumı gördüñ mi
Seyr idersüñ bu ‘ālemi
Benüm yārumı gördüñ mi
- 2 Benüm yārum geldi dirler
Gelüp bunda ƣaldı dirler
Sevisinden aldı dirler
Bekār yārumı gördün mi
- 3 Benüm yārum gögsin açmış
Misk ü ‘anberlerin saçmış
Ulı yaylaya göçmiş
Yayla yārumı gördüñ mi
- 4 Hāḡ içün yaparlar mecd
Üstinde dirler temcīd
Yoḡdur senden ġayrı geçid
Köpri yārumı gördüñ mi

- 5 Yollara giden yolcular
 Bu yüregümde var acılar
 Tekkeye giden hâcîlar
 Hâcî yârumı gördüñ mi

-124-

[Ġazel-i] Nihālî

(--./-./-./-./-.)

- [45b] 1 Ey serv-ğad sirişkümü döndürme seyle gel
 Meksür-1 hâtır itme beni kesrin ile gel
- 2 Olsun başîret üzre görüp rāh-1 kūyuñı
 Kuhl-1 hāk-pāyüñi çeşm-i ‘alîle gel¹⁹³
- 3 Eşkin revān ider seni seyre gelür diyü
 Oldı gözüm o derd ile saqqā sebîle gel
- 4 Yanuñdan ayrı qalmağa bir çäre yoğ ise
 Tek gel müşerref eyle rağīb ile bile gel
- 5 Oldı çü nāle āhına hem-dem Nihālîñüñ
 Ben ‘aşık-1 nizārî koma bu ğam ile gel

¹⁹³ Mısram vezni bozuktur.

-125-

ꞐıꞐ'a

(-.-/-.-/-.-)

- [46a] Ādemīde ma'rifet hoş t̄ac imiş
 Māl u mülk ü salṭanatla bāc imiş
 Ma'rifetsüz ādemī muḥtāc imiş
 'Ālem anuñ olsa ḳarnı aç imiş

-126-

ꞐıꞐ'a

(-.-/-.-/-.-)

- Cümle 'ālem muřḥaf-ı āyāt imiş
 Ol řıfāt imiř vücūduñ zāt imiř
 Ger 'Arab ger Hind ü Türk ü Tāt imiş
 Yüzlerinde beñ saña āyāt imiş

-127-¹⁹⁴**[Ġazel-i] Bāḳī Efendi Sellemehullāh**

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [46b] 1 Müşkil imiş ki dil-rübā ṭıfl ola dil-sitān ola
 'Āřıḳ-ı zār u mübtelā pīr ola nā-tüvān ola

¹⁹⁴ Küçük, a.g.e, s. 349.

- 2 Gūş tūtop mūnāfīka cevri o yār-ı sādīka
Dil-ber odur ki āşīka mūşfik ü mihr-bān ola
- 3 Hāyl-i şirār-ı nār-ı dil cūnd-i nūcūma muttaşıl
Böyle alursa şöyle bil gökde nice ıran ola
- 4 Yaşuma bamaz ol perī bilmedi adr-i gevheri
Tālib ola bu demleri bulmaya bir zamān ola
- 5 Bāıye sāiyā ferāh vir ki fenā bula tera
Şol meyi şun ki bir ade pīr ie nev-civān ola

-128-¹⁹⁵

Laıfe

[Bāh-nāme]

[47a]

-129-

Müfred

(..-/.-./..-/.-.)

Oldı ‘Oşmān ıla evc-ız yine defter-dār

Biri oldan biri sūnbül birisi lāle-‘izār

¹⁹⁵ Bu manzume 2 beyitten meydana gelmektedir.

-130-**Rubā‘ī**

(?)

Şadr-ı ‘ālīyye taqdīr eyledi Hāk

Şimdilik çeksün hele derd ü gamı

Sünbül ola bir lāle-‘izāruñ hem-demi

Ortaya oğuldan mı

-131-**Müfred**

(?)

‘Ālī himmet olduğı’çün başa çıkdı lāle-‘izār

Şon himmeti olduğı’çün saña saçdı gül-‘izār

-132-**Müfred**

(?)

[47b]

Māh dirlerse saña ger itme ‘aceb

Efgānumuz kişiye gökden durur

-133-

[Koşma?]

(5+5=10)

- 1 Māh-ı t̄abānum mihr-i raḥşānum
 Yāduma gelür şormaz ağlarum
 Mevzūn k̄āmetüm serv-i revānum
 Yāduma gelür şormaz ağlarum¹⁹⁶

- 2 Nāz-perversin din yüzleri cānum
 Ādem öldürür mest¹⁹⁷ gözleri cānum
 T̄atlı dilleri ş̄ir̄in lebleri
 Yāduma gelür şormaz ağlarum

-134-

Rubā‘ī

(?)

Nüzül dise yā taraḫa t̄urur
 Eger ḫāya eger bu kibr-i ḫannās
 K̄amusın vaḫḫa ‘ām olsun cihānda
 ‘Ayn oldı kim yā eyyühennāsü¹⁹⁸

¹⁹⁶ Bu mısradan sonra mecmuada “Fākirüm kanlarla ağlarum” şeklinde bir mısra daha bulunmaktadır.

¹⁹⁷ Ser-mest.

¹⁹⁸ “Ey insanlar!” anlamına gelen bu söz Kur’an’da 20 ayette geçmektedir: Yunus 10/23, Yunus10/57, Yunus 10/104, Yunus 10/108, Lokman 31/33, Bakara 2/21, Bakara 2/168, Fatır 35/3, Fatır 35/5, Fatır 35/15, Hac 22/1, Hac 22/5, Hac 22/49, Hac 22/73, Nisa 4/1, Nisa 4/170, Nisa 4/174, Araf 7/158, Hucurat 49/13, Neml 27/16.

-135-

Şi'r

[48a] Ma'şūksın ü 'aşksın ü 'āşıksın
 'İzārsın ü kūh-kensin ü dāmensin
 Ki dīde-i 'āşık içre seyrān idici
 Ki dīde-i gamze ile gönülleri yaqansın

-136-

Şi'r

[Tuyuğ]

(-.-/-.-/-.-)

Ehl-i sem'ün sem'ine şıgmaz güzāf
 'Ārif olan cāhili eyler mu'āf
 Her kim itmez 'aşkınuñ yolında şaf
 Gıll u gışdur kalb gışdur be-ħilāf

-137-¹⁹⁹[Ġazel-i] Bāķi²⁰⁰

(..-/-.-/-.-)

[48b] 1 Tıfl iken dāyesi kucağında
 Gül idi qopmaduğ budağında

¹⁹⁹ Küçük, a.g.e. s. 363.

²⁰⁰ 137/ 3b kucağında: çerāğında

4a başı: baş

ruħuñ: ruħuñuñ (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.

5a Bāķi: Sāķi

2 Leb-i cānāne gibi ğonce-i ter

Çopmadı daħı dehr bāğında

3 Şadaķāt u zekāt-ı çeşmüñdür

Sīm ü zer nergisüñ kucağında

4 Ruhuñ lāle başı açuķ delüsi

Ħāl sevdāsıdur dimāğında

5 Bākī rez duħterinüñ ol engüşt

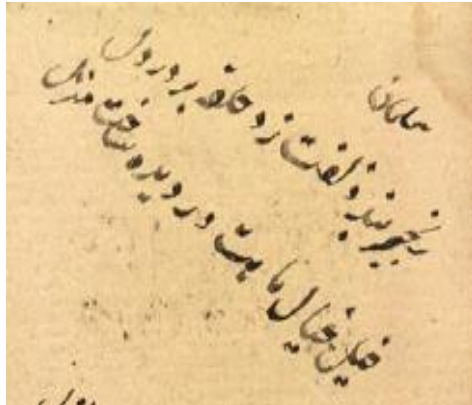
Sīm ħalħālidür ayağında

-138-

Selmān

[Maṭla‘]

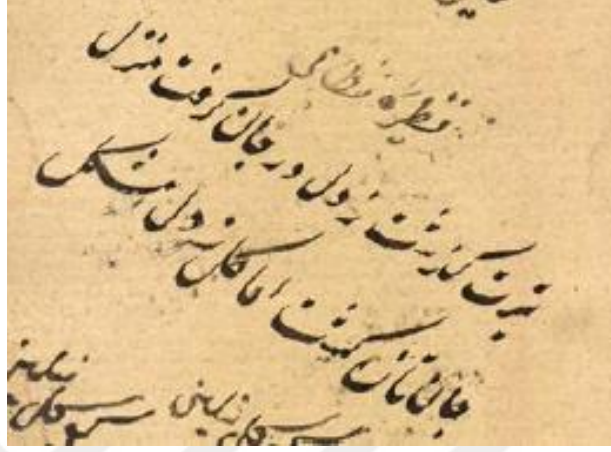
[49a]

-139-

Nazīre-i Nizāmī

[Maṭla‘]

-140-

Nevā

[Ġazel]

(---./---./---./---.)

- 1 Güzellerüñ ālāyına şalındı gönül n’eyleyin
Baħr-i ‘aşka māhīleyin talındı gönül n’eyleyin
- 2 Pinhān idüp adın dime bülbül gibi hiç ğam yime
Ol yüzi gül ğonce-feme alındı gönül n’eyleyin
- 3 Yār ile şafālar kılan ğam leşkerin talan iden
Ey başına devlet konan şalındı gönül n’eyleyin

-141-²⁰¹

[Ġazel-i] Nihālī

(---/---/---/---)

- [49b] 1 Ey serv-ḳad sirişkümi döndürme seyle gel
Meksür-1 ḥāṭır itme beni kesrin ile gel
- 2 Olsun başiret üzre görüp rāh-1 kūyuñı
Kuḥl-1 ḥāk-pāyüñi çeşm-i ‘alīle gel²⁰²
- 3 Eşkin revān ider seni seyre gelür diyü
Oldı gözüm o derd ile saḳḳā sebīle gel
- 4 Yanuñdan ayrı ḳalmağa bir çāre yoğ ise
Tek gel müşerref eyle raḳīb ile bile gel
- 5 Oldı çü nāle āhına hem-dem Nihālīnūñ
Ben ‘āşık-1 nizārı ḳoma bu ğam ile gel

²⁰¹ 45b’de yer alan bu manzume bu varakta yeniden yazılmıştır.

²⁰² Mısram vezni bozuktur.

-142-

Müfred

(-./-./-./-./-.)

[50a]

Bend-i şalvârı ceybûñ gūyiyā kim mārđur

Pās-bān olup ʈolanur genc-i sīmīn üzre

-143-

Müfred

(.---/---/---/---)

Didüm ey sīm-ten dil-ber bilũñ ʈoçmağā ʈābil mi

Gülüp nāz ile ol gül-ruḡ eyitdi belki aḡbeldür

-144-

Müfred

(-./-./-./-./-.)

Şol ʈadar nūş eylemiş dil-ber şarāb-ı nāz kim

Şīvesinden ʈuramaz bir dem ayağı üstine

-145-²⁰³Velehü²⁰⁴

[Ġazel-i Yahyā]

(---./---/---./---)

- [50b] 1 Bu āh ile yaşum bu nāle vü efgānum
Cānāna beyān eyler aḥvāl-i perīṣānum
- 2 Toğruluğ ile sevdüm sen serv-i ḥurāmānı
Ağyāra kıyās itme ben ḳuluñı sulṭānum
- 3 Cānāneye şarf eyler maḳdūrını ‘āşıḳlar
Cānum daḫı isterseñ olsun yoluña cānum
- 4 Bir bir dimege ḫalka esrār-ı ğam-ı ‘aşḳı
Güyā dehen olmışdur bu çāk-i ğirībānum
- 5 Yaşı gibi ḳarşuya Yahyā çıkar cānı
Nāz ile ḳaçan gelse ol āfet-i devrānum

²⁰³ Mehmed Çavuşoğlu, *Yahyā Bey Dîvan: Tenkidli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1977, s. 457.

²⁰⁴ 145/ 3a Cānāneye şarf eyler maḳdūrını ‘āşıḳlar: Sevdüğine ‘āşıḳlar maḳdūrını şarf eyler

5a Yaşı gibi ḳarşuya Yahyā çıkar cānı: Yaşı gibi Yahyānuñ ḳarşuya çıkar cānı (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

-146-²⁰⁵**Ꞑıt'a-i Şem'i**

(,---/,---/,---/,---)

- [51a] 1 Elüm alduñ beni birden götürdüñ dest-gır olduñ
 Șudā 'ömrüm saña iki cihānda dest-gır olsun
- 2 Bahār-ı devletüñ nekbet Șazānın görmesün hergiz
 Hemīşe gülşen-i bahtuñ efendüm şolmasun gülsün

-147-

Müfred

(?)

Yüklendi gitdi aȘşāb-ı la'neti raȘıb

Oldı cehenneme *ħammālete'l-ħaȘab*²⁰⁶-148-²⁰⁷**YaȘyā Beg ŐaȘıb-i Ęamse**²⁰⁸

(..-/.-./..-/.-.)

- [51b] 1 Bileli sevdüğümi taşa tutar yār beni
 Aña şādum ki dirīğ itmez elinden geleni

²⁰⁵ Bu manzume *Şem'i Dıvānı* (Karavelioğlu 2004)'nda bulunmamaktadır.

²⁰⁶ Vemraetuhu hammālete'l-hatab: "Boynunda bükülmüş hurma liflerinden bir ip olduğı hâlde sırtında odun taşıyarak karısı da (o ateşe girecektir)." Tebbet, 111/4.

²⁰⁷ Çavuşoğlu, a.g.e, s. 581-582.

²⁰⁸ 148/ 5a baña: beni

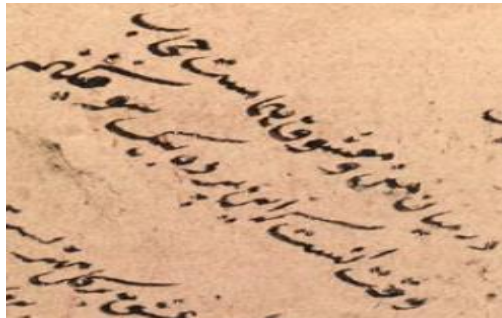
- 2 Ne geyerse yaraşur o gül-i ra'nā geysün
Gāh gül-gūn kabā gāh libās-ı çemenī
- 3 Söyler ammā deheni cān gibi nā-peydādur
Hātif-i gayb durur var ise anuñ deheni
- 4 Bedeni rūḥ-ı muşavver leb-i cān-baḥşı Mesīḥ
Yañağı şems-i duḥā şa'sa'adur pīreheni
- 5 Yāra mey şunma rakībā baña kan ağlatma
Cām gibi tutar āḥir gözümüñ yaşı seni
- 6 Cān u dilden sever ol şems-i cihānı Yaḥyā
Nitekim Aḥmed-i Muḥtārı Üveyse'l-Ḳaranī

-149-

Beyt

[Müfred]

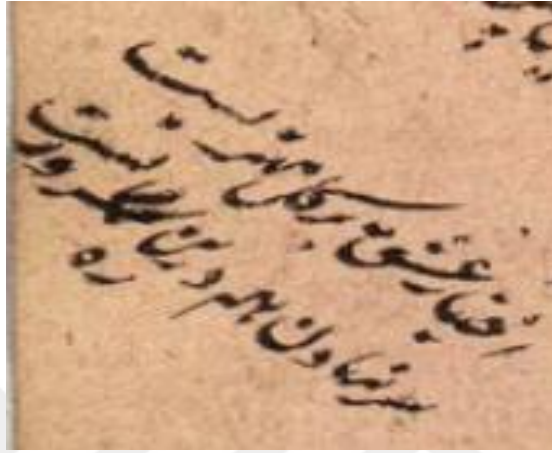
[52a]

-150-

Velehū

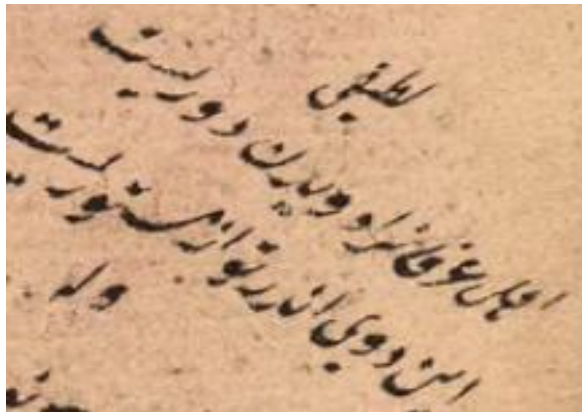
[Maṭlaʿ]

-151-

Laṭīfī

[Maṭlaʿ]

-152-

Velehū

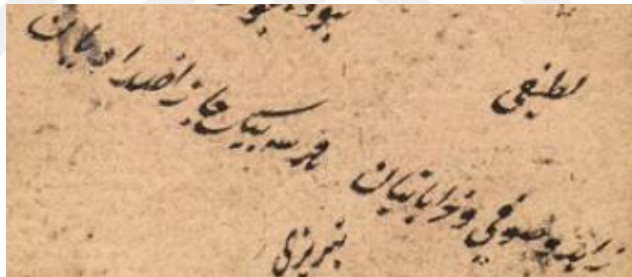
[Maṭlaʿ]

-153-

Laṭfī

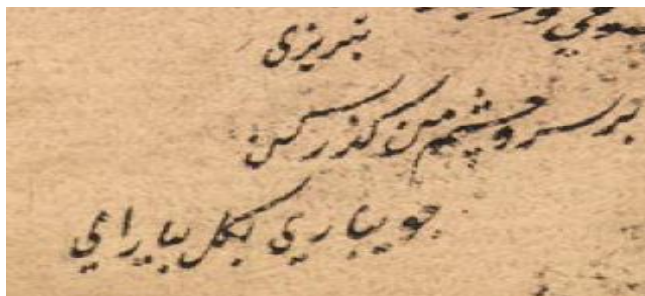
[Maṭlaʿ]

-154-

Tebrīzī

[Müfred]

-155-²⁰⁹[Ġazel-i] Hüdāyī²¹⁰

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [52b] 1 Baña incinmiş nigār-ı dil-sitānum söylemez
Bendesine nāz ider şāh-ı cihānum söylemez
- 2 Göñli mir'ātına toz kōnmiş meger ben hākden
Anuñ için tūtī-i şekker-zebānum söylemez
- 3 Şad hezārān mürdeler ihyā iderken her sözi
Baña gülse büt-i 'İsī-i dehānum söylemez
- 4 İşiginden bendesin sürmek murād idinmiş gibi
Niçe gündür ki baña şāh-ı kām-rānum söylemez
- 5 Ey Hüdāyī ben niyaz itdükçe bülbüller gibi
Nāz ider ol gōnce-i bāğ-ı cinānum söylemez

²⁰⁹ Mustafa S. Kaçalın, **Hüdāyī (Salā Mushsı) Dīvān**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2016, s. 210.

²¹⁰ 155/ 4a idinmiş: itmiş (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

4b niçe gündür ki baña: niçe günlerdür ki

-156-

Ġazel-i Behiyye

(---/---/---/---)

[53a] Āh ile fiġān eyledi [bir] hoşça yigitcek
Rāzını ‘ayān eyledi bir hoşça yigitcek

-157-

[Ġazel-i] Zuhūrī

(---/---/---)

[53b] 1 Cihān içinde ‘āşıqlar n’ olaydı
Maĥabbet ĥüsn ile bākī ħalaydı

2 Seni bu ĥüsn ile göreydi Leylā
Düşüp ŗahrālara Mecnūn olaydı

3 N’olaydı düşde ħoçarken nigāri
Uyanup ħiři ħoynında bulaydı

4 Varayın ĥücreñe dimişdi ol māh
‘Aceb ĥaĥ olunaydı vay geleydi

5 Ķaçurmazdum Zuhūrī anı elden
Eteġine elüm bir kez ireydi

-158-

[Ġazel-i] Ālī-i Emirī

(../..../..../..)

- [54a] 1 Bir ara Şu ile yārāna virür fincānı
Halk n'eyler görüñüz ahvecinüñ oğlanı
- 2 Nāz ile başladı reftāra elinde fincān
Cübbe Őatmak diledi gördüği dem yārānı
- 3 Halk aña māyil olur ol atı istiđnāda
Ey dirīđā yağışur ben dir isem iđvānı
- 4 Lebleri zemzeme teřbīh ideli gör o civān
Ağıdur Ka'be-şifat ayağına insānı
- 5 Bāde bağş eylesün ahve ile 'ālemde
ahvenüñ albi güzel hem ısıcakdur anı
- 6 ahvenüñ hürmeti yok bāde gibi gerçi müdām
Düşmedi ahve ayağa dağı 'ālī-řānı
- 7 ahvenüñ bağma yüzi arasına ey Ālī
Añdurur 'āřıqa ol hāl-i ruđ-ı cānānı

-159-²¹¹**Bākī****[Maṭla‘]**

(-./-./-./-./-.)

[54b] 1 Şöyle olmuş cām-ı ‘aşk-ı yārdan mest ü ḥarāb
Kendüsin dīvārdan dīvāra urmuş āftāb

-160-

Ferd²¹²

(-./-./-./-./-.)

Didüm ey meh seyre çık kim bāğ-ı dil-cūdur bugün
Dağıdup zülfin didi kim gün bellüdür bugün

²¹¹ Sadece tek beyti verilen bu manzumenin tamamı 6 beyit olup aşağıda gösterilmiştir:

1 Şöyle olmuş cām-ı ‘aşk-ı yārdan mest ü ḥarāb
Kendüsin dīvārdan dīvāra urmuş āftāb

2 Nāfe kıldı zülfi müşgīnūñ görüp ser ber-zemīn
Ayağūñ toprağına miskīnlik itdi müşg-i nāb

3 Toķınupdur bāde-i gül-gūna çeşm-i rüzgār
Şāğar üzre şanmañuz peydā olur yir yir ḥabāb

4 Şahne-i devrān n’ola çekse çevürse dem-be-dem
İki kanlıdur añılmış bāde-i nāb u kebāb

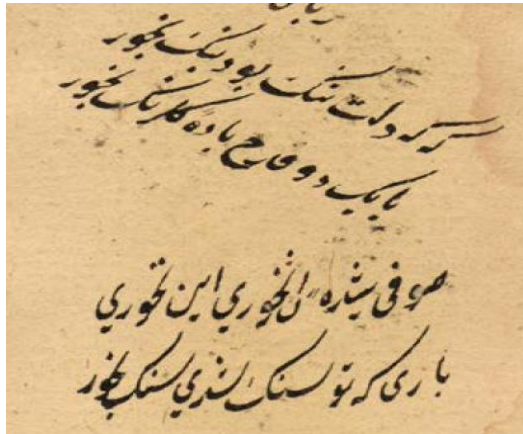
5 Derd-i ‘aşkuñ ‘aşık-ı miskīni āḥir öldürtür
Mestlik pāyāne yitse irişür elbette ḥ’āb

6 Bākīye senden ferāgat virdi ey gerdün-ı dūn
Südde-i devlet-me’āb-ı pādşāh-ı kām-yāb (Küçük, a.g.e, s. 113.)

²¹² Başlık “Ferd” olsa da nazım birimi “matla”dır.

-161-

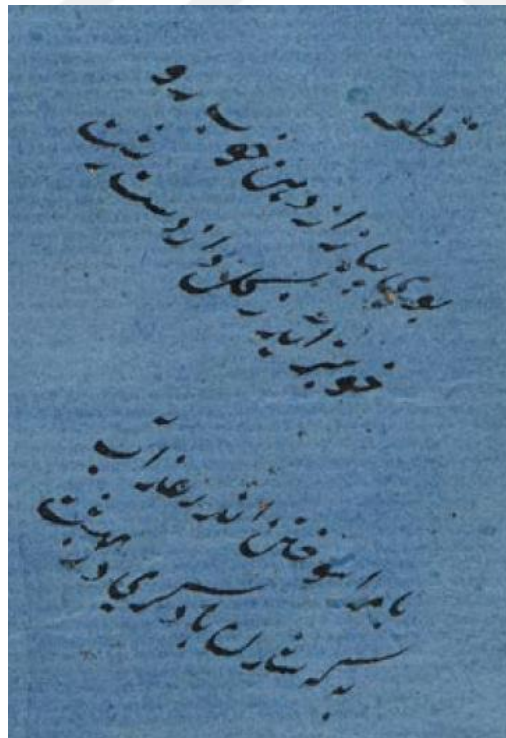
Rubā'ī

-162-

Kıṭ'a

[55a]

-163-**Ferd**²¹³

(--./-./-./-./-.)

Bir meclisün ki revnaķı ol kāse-bāz ola

Lāyık budur ki anda az ola

-164-**Müfred**

(-./-./-./-./-.)

Dil-berün gönli saña aķmaz dime ey dil aķar

Āteş-i ‘aşķa seni yaķmaz dime yā var yaķar

-165-²¹⁴**[Ġazel-i] Bāķi Ćelebi**²¹⁵

(-./-./-./-./-.)

- [55b] 1 Lāle-ħadler ķıldılar gül-geş-i şahrā semt semt
Bāĝ u rāĝı gezdiler idüp temāşā semt semt
- 2 ‘Āşık-ı dīdār-ı pāküñdür meger kim cūylar
Cüst ü cū eyler seni ey serv-i bālā semt semt
- 3 Leşker-i ĝam geldi dil şehrine kondı cavķ cavķ
Ķopdı yir yir fitne vü āşüb u ĝavĝā semt semt

²¹³ Başlık “Ferd” olsa da nazım birimi “matla”dır.

²¹⁴ Küçük, a.g.e, s. 115.

²¹⁵ 165/ 5a olmuşdur: oldukça

- 4 Bir adem baş lu ile gel glşene ey serv-ad
Bileler ekskligin her serv-i bl semt semt
- 5 şi‘r-i Bk seb‘a-i ilme olmişdur revn
Oınursa yiridr bu nazm-ı ğarr semt semt

-166-

Mfred

(--./-.-/-.-/-.-)

[56a]

Dil-ber dimiş ki ‘aşık gidem sennle tenh
‘Aşık dimiş ki ey dst andan tenh²¹⁶

-167-²¹⁷

Mfred

(-.-/-.-/-.-/-.-)

Yr olup ağyra demler beğenmez ol per
Kendye hem-rh idinmiş ya‘n bizden yigleri

²¹⁶ Mısram vezni bozuktur.

²¹⁷ Sadece tek beyti verilen bu manzumenin tamamı 5 beyit olup aşağıda gsterilmiştir:

1 Yr olup ağyra demler beğenmez ol per
Kendye hem-rz idindi ya‘n bizden yigleri

2 tlernden ğayrıyı grmez rakbn gzleri
Byle hd-bn eyleyen hep sensin anı ey per

3 şm-ı ğamda meskenm bir knc-i zulmetdr vel
ř‘le-i hum yaar her şubh şem‘-i hveri

4 Bezm-i meyde bse-i la‘l-i nigra kaşd ider
Ggsine ursa n‘ola cmu şurh hnçeri

5 Almaz oldum Bky khl-i cily ‘aynuma
Ttiy-y eşm idelden hk-py-ı dil-beri (Kçk, a.g.e. s. 420-421.)

-168-²¹⁸

[Ġazel-i] Fiġānī

(---/---/---/---)

- [56b] 1 Burc-ı şeref üzre görüp ol ruġları mâhı
 Āhum sevinüp gök yüzine atdı külāhı
- 2 Varduġça çemen seyrine göz degmemek için
 Ol nergis-i mestāneyi sen şakla İlähī
- 3 Oġ gibi beni baġrına başardı kemānveş
 Bir göz ucı ile baña ger kılsa nigāhı
- 4 Dil mürdesini düşde didüm kim ider iġyā
 Gösterdi baña Ĥazret-i ‘İsā Memi şāhı
- 5 Yār işigini bekle odur maṭlab-ı a‘lā
 Terk eyle Fiġānī yürü var manşıb u cāhı

²¹⁸ Abdülkadir Karahan, **Kanunî Sultan Süleyman Çaġı Şairlerinden Figani ve Divançesi**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1966, s. 125.

-169-

[Ġazel-i] Sā'ī-i Naqqāş

(../..../..../..-)

- [57a] 1 Rāz [u] sır-beste[yi] ahvāl-i perīşān dutmaz
Kışşa-i ğuşşa vü derdi ğam-ı hicrān dutmaz
- 2 Gül yüzüñ görmeyeli gülşen-i kūyuñ içre
Dil ü cān bülbülinüñ ötdügi efgān dutmaz
- 3 Haber-i mihrüñ için aĝzum arar her dem 'adū
Anı bilmez mi ki gencīne-i pinhān dutmaz
- 4 Her derd-i 'aşkda mertebe-i Maĥmūd u Ayās
Ehl-i hāl içre bu dervīş ü bu sultān dutmaz
- 5 'Ālem-i vaşlımı şerĥ itmek olur ey Sā'ī
Müşkil ammā elem [ü] miĥnet-i hicrān dutmaz

-170-²¹⁹

[Ġazel-i] Yetīmī

(..--/..--/..--/..--)

- [57b] 1 Ağlaram her gice men derd ile uyuyamam
Dökerem gözyaşını cevr ile Ya'kübıyam
- 2 Ana raħmine düşelden meni terk itmedi ğam
Bilmezem kim bu ğamuñ gözine maħbübıyam
- 3 Birbirinden ğünler oldı meni derd ü belā
Anı bilsem ki 'aceb bunlara maħlübıyam
- 4 Ey baña řālib olan derd ü belā bir sā'at
Meni terk eyle aħī men saña mergübıyam
- 5 Ey leb-i ğonce Yetīmī nice şan ağlamasun
Dest-i cevr ile bükersün meni mektübıyam

-171-

Müfred

(-.--/-.--/-.--/-.--)

- [58a] Kākül-i dil-ber ki etřāf-ı 'araķçından çıkar
Ġüyyā misk-i Ĥotendür Ćın [ü] Māçından çıkar

²¹⁹ Bu manzume *Yetīmī Dīvānu* (Piroğlu 1996)'nda bulunmamaktadır.

-172-

Müfred

(..-/.-./..-./..-)

Ey hilāl eyleme ebrū-yı nigār ile cidāl

Tırnağın kesse olur niçe senüñ gibi hilāl

-173-²²⁰**Müfred**

(-.-/-.-./-.-/-.-)

Biz ki zeyn olduğ Maḳālī ḫalka ḫalka dāğ ile

Rūy-ı yāri görmege başdan ayağa dīdeyüz

²²⁰ Sadece tek beyti verilen bu manzumenin tamamı 5 beyit olup aşağıda gösterilmiştir:

1 Yārdan ḫursend ü a‘dādan melāmet-dīdeyüz
Şākirüz gülden velīkin ḫārdan rencīdeyüz

2 Ḥāşılı çekdük giribān-i ta‘alluḳdan eli
Serv gibi gülşen-i ‘uzletde dāmen-çīdeyüz

3 Aña ḳaldı kim dehānuñ yādına ey māh-rū
Başumuz alup ‘adem mülkine dek ‘azm idevüz

4 Sifletāb‘ olanlar idrāk eylemezler ḳadrümüz
İrtifā‘-i şānumuz var ‘ālem-i ‘ulvīdeyüz

5 Biz ki naḳş olduğ Maḳālī ḫalka ḫalka dāğ ile

Rūy-i yāri görmege başdan ayağa dīdeyüz (Kamil Ali Gıynaş, **Pervāne Bey Mecmuası**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, s. 915.)

Bu manzume *Gülşen-i Şu‘arâ* (Solmaz 2018: 277)‘da da yer almaktadır.

-174-²²¹

[Ġazel-i] Bākī Çelebi

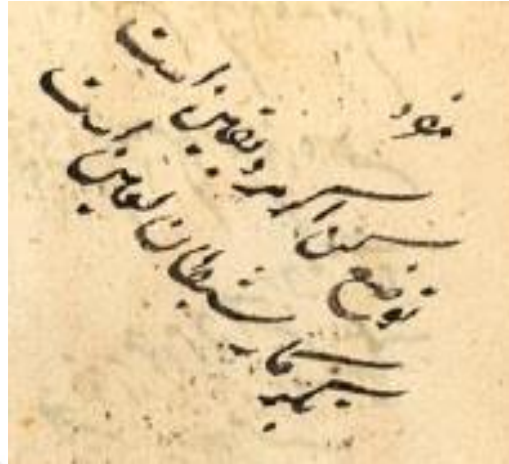
(.---/.---/--)

- [58b] 1 Ruhuñ berg-i gül-i sîr-āba beñzer
Leb-i la'lüñ şarāb-ı nāba beñzer
- 2 Fūrūg-ı dāğ-ı 'aşkuñ sînem üzre
Şu'ā'-ı mihr-i 'ālem-tāba beñzer
- 3 İşigüñ Mescid-i Akşāya mānend
Yüzüñ kıble kaşuñ mihrāba beñzer
- 4 Ser-i zülf-i siyehkāruñ şeb-i tār
'İzāruñ pertevi meh-tāba beñzer
- 5 Cihān efsānedür aldanma Bākī
Ġam u şādī hayāl-i h`āba benzer

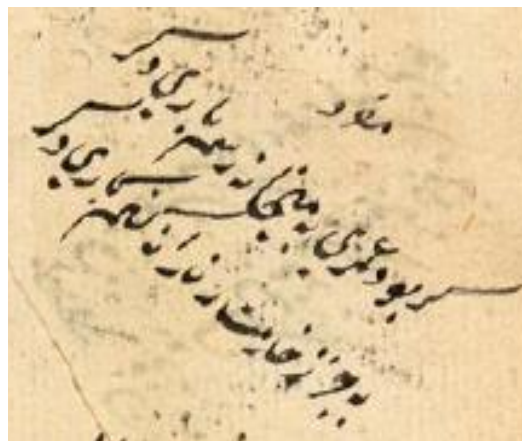
²²¹ Küçük, a.g.e, s. 172-173.

Müfred

[59a]

Müfred

-177-²²²**Müfred**

(../-/-../-/-../-/-)

Beni gördükçe ol şüh-ı püser nāzlanur

Bilür aşüfte[si]yüz nāz[ı] geçer nāzlanur

-178-²²³**[Ġazel-i] Yahyā²²⁴**

(../-/-../-/-../-/-)

[59b]

- 1 Ġarazum bu ki muşāhib idinem yāri baña
Vay eger kılmaz ise Ĥazret-i Ĥaḡ yāri baña
- 2 Elümüzden ne gelür virmez ise yolda selām
Baḡmadan geçmesün ol şüh-ı cihān bārī baña
- 3 Ġayrı maḡbūblaruñ lezzet-i güftārından
Ĥoş gelür sevdüğümüñ şīve-i reftārı baña
- 4 Minnet Allāhu Te‘ālāya ki taḡdīr itmiş
Şīve vü nāzı saña nāle ile zārı baña

²²² Kâbilî, **Sulṭân-ı Ĥübâna Münasib Eş‘âr** (haz. Mehmet Gürbüz), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2018, s. 324.

177/ a beni gördükçe: gördüğünce bizi (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

²²³ Çavuşoğlu, **a.g.e.**, s. 285-286.

²²⁴ 178/ 2b şüh-ı cihān: şāh-ı cihān

5 Secde eyler göricek ol güneşi ey Yaḥyā
Öykinüp yollarınıñ sāye-i dīvārı baña

-179-²²⁵

Maṭla‘

(.---/.---/.---/.---)

[60a] Ruḥuñ bāğın raḳīb-i dīv-sīret seyr ider her gün
Yüzüñi göremez yıllarca ammā bunda ādem var

²²⁵ Sadece iki mısraı verilen bu manzumenin tamamı 5 bent olup aşağıda gösterilmiştir:

I Ne hengām-ı şafā-yı ‘iṣret-i mül gibi bir dem var
Ne sâz-ı muṭrıb-āsâ cân-fezây-ı mürde-i ğam var
Ne mânend-i ḥayâl-i yâr bezm-i dilde mahrem var
Ne cām-ı bâde-i gül-gūna beñzer yâr-ı hem-dem var
Ne şadr-ı gūşe-i mey-ḥâne gibi cāy-ı ḥurrem var

II Leb-i mey-gün-ı sâkī yādına cüş eyleyüp ey dil
Ciger ḥün-ābesin demdür olursam nüş idüp kanzil
Gerekmez ‘aḳla yâr olmak ḥārābat ehli ve’l-ḥāsıl
Beni ‘ayb eylemeñ dā’im olursam mest-i lâ-ya’kil
Ki bî-hüş olmasam āsüde kılmaz bende bir ğam var

III Beni ol kaşı ya ger atmasa yābāna tîr-āsâ
Kesilmez düm yanından bir nazar ḥançer gibi kaṭ‘ā
Dem-i fırḳat degüldür kavlı-i muḥtâr-ı ulü’l-ārâ
Ĝam-ı hicrānda ḥālet var dimişler ehl-i derd ammā
Mülāyim dil-ber-i şūḥuñ dem-i vaşlında ‘ālem var

IV Görem diyü seni a‘yân-ı erbāb-ı nazar her gün
Kaṭıñdan ḥalka-i der gibi gitmez çeşm-i ter her gün
Tolanur peyk-i āhum kūyuñı şām u seḥer her gün
Ruḥuñ bāğın raḳīb-i dīv-sīret seyr ider her gün
Yüzüñi göremez yıllarca ammā bunda ādem var

V Şıyup seng-i ḥavādīs yine cām-ı bezm-i ‘uṣşāḳı
Elin çekse kadeḥ şunmaḳdan erbāb-ı dile sâkī
Periṣān olsa cümle defter-i eṣ‘āruñ evrāḳı
Şafā-yı şafvet-i ṭab‘uñ yiter eglence ey Bâkī
Bi-ḥamdî’llāh ne gam yirsin elünde sāğar-ı Cem var (Küçük, a.g.e, s. 100-101.)

-180-**Müfred**

(..-/-./-./-.)

Bī-pervādur ki bir şakalı cünüb

Düşse dil-dāruñ üstine köp köp

-181-**Müfred**

(---/---/---)

Eger körpe okursa bu varağdan

Şulu şeftālūlar vire dudakdan

-182-²²⁶**[Ġazel-i] Bākī Çelebi²²⁷**

(---/---/---)

- [60b]** 1 Dil derdini ğamuñla dil-efgār olan bilür
Bīmār hālını yine bīmār olan bilür
- 2 La'lūñ ğamıyla sırrını eşk-i revānumuñ
Cūyān gibi 'āşık-ı dīdār olan bilür
- 3 Āsīb-i rüzgārı gülistān-ı dehrde
Sen serv-i gül-'izāra hevā-dār olan bilür

²²⁶ Küçük, a.g.e, s. 151-152.²²⁷ 182/ 2a la'lūñ: 'aşkuñ

2b cūyān gibi 'āşık-ı dīdār: cūyā-yı yār u 'āşık-ı dīdār

4 Cān acısını ḥaste-i derd-i firāk olup
Dil-dāde-i nigār-ı sitemkār olan bilür

5 Sevdā-yı zülf-i yār ile Bākī ne çekdügin
Bend-i kemend-i ‘aşka giriftār olan bilür

-183-²²⁸

Maṭla²²⁹

(..--/././..)

[61a] 1 Bu ne ḥüsn ü cemāl olur yā Rab
Baḳıcaḳ ‘aql u fikr olur ma’düm

2 Bu ne ḥikmet durur gören anı
Ola seyr-i cemālden maḥrüm

²²⁸ Çavuşoğlu, a.g.e, s. 601.

²²⁹ Başlık “maṭla” olsa nazım şekli kıt’adır.

-184-²³⁰[Ġazel-i] Bāķī²³¹

(---/---/---/---)

- [61b] 1 Cevr ü cefāña kā'il olurduñ velī şehā
Maḥşūş olaydı ol da cihānda hemān baña
- 2 Şabr u qarār u 'aql alıcı bir perī imiş
Ādem şanurdum ol şanemi gerçi şūretā
- 3 Bir kez tavāfin itmegi biñ 'ömre virmez
Ey ḥācī saña Ka'be baña kūy-ı dil-rübā
- 4 Evvel vefāya va'deler itmişdi ey şanem
Cevr itdün āḥir eylemedün va'deye vefā
- 5 Vaşşāfısın o serv-ḳadün rāstı bugün
Ṭab'-ı bülend-ṭarzuña aḥsent Bāķıyā

²³⁰ Küçük, a.g.e, s. 107-108.²³¹ 184/ 4a itmişdi: itmişken
5a bugün: bu kim

-185-²³²

[Ġazel-i] Bākī Çelebi

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [62a] 1 Gülsitān bezm-i şarāb u cām-ı mey güldür baña
Kulḳul-i ḥalk-ı şurāḥī şavt-ı bülbüldür baña
- 2 ‘Arızuñda ol iki zülf-i girih-gırüñ senüñ
Şuya ḳonmış iki ğarrā tāze sünbüldür baña
- 3 Seng-i bī-dāduñla serde zaḥm-ı ḥüninüm ki var
Güşe-i destārda rengin ḳaranfüldür baña
- 4 Mest ü medhüşum velī ḥāli mey-i engürdan
La‘l-i nābuñ ḥāleti keyfiyyet-i müldür baña
- 5 Ḥaydar-ı Kerrāriyüm meydān-ı nazmuñ Bākıyā
Nevk-i ḥāme Zülfikār u ṭab‘-ı Düldüldür baña

²³² Küçük, a.g.e, s. 108-109.

-186-²³³

[Ġazel-i] Bākī Çelebi

(../..-../..-../..-)

- [62b] 1 N'ola dehr içre nişānum yoğ ise 'Ankāyūm
Ne 'aceb seyl gibi çağlamasam deryāyūm
- 2 Göze göstermez ise tañ mı beni her ednā
Ki nazar fark idecek mertebeden a'lāyūm
- 3 İltifāt eylemezüm zerre kadar nā-dāna
Āsmān-ı hünere mihr-i cihān-ārāyūm
- 4 Şüretā gerçi gedā şeklin urındum ammā
Mesned-i memleket-i ma'rifete Dārāyūm
- 5 Bākıyā dīn-i Muḥammed ḥaḳ için 'ālemde
Dem-i cān-baḥş ile nazm içre bugün 'İsāyūm

²³³ Küçük, a.g.e, s. 294-295.

-187-

[Ġazel-i] Sā'ī

(,---/,---/,---/,---)

- [63a] 1 Hıaşadur mest olup meclisde dil-ber sīne-çāk olmak
Şafādan yaştemildür 'āşık-ı bī-dil helāk olmak
- 2 Ola mı bir gūn ey serv-i revān sāyeñde āsūde
Muřarrer cān virūp rāh-ı mařabbet iře hāk olmak
- 3 İder sākī nigār-ı la'ı-i nābın bādeden tercīh
Ne zībādur begūm bir kimsede iz'ān-ı pāk olmak
- 4 Müselmānlar beni itdi esīr[i] bir büt-i tersā
Gelür lāzım zārūrī sākın-i deyr-i muġān olmak
- 5 Tenūñ mi dāġ-ı sūzān sende āşār-ı mařabbet var
Nedendür sözlerūñ Sā'ī ki böyle sūznāk olmak

-188-²³⁴[Ġazel-i] Bākī Çelebi²³⁵

(../..../..../..-)

- [63b] 1 Esb-i nāz ile beni yār idüpdür pā-māl
Na‘ller şekli aña sīnede olmışdur dāl
- 2 Bāğda hasret-i kaddūñ ile seyl-i eşküm
Tağdı serv-i çemenūñ pāyine sīmīn ḥalḥāl
- 3 Nic’olur gördi şafā āyine-i ḥüsnūñde
Yirlere geçdi utanup ḥayādan āb-ı zülāl
- 4 Ārzū eylemezsin salṭanat-ı dünyāyı
Ḥıdmet-i ḥāk-i der-i yār yiter cāh u celāl
- 5 Bākıyā baña gedā-yı der-i yār olmağdur
Pāye-i ‘izz u şeref māye-i baḥt u iḳbāl

²³⁴ Küçük, a.g.e, s. 282.²³⁵ 188/ 2a Bāğda hasret-i kaddūñ ile: Hasret-i kaddūñ ile bāğda

3b utanup ḥayādan: ḥayādan utanup (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

-189-²³⁶

[Ġazel]

[Bāh-nāme]

[64a]

-190-²³⁷[Ġazel-i] Bākī²³⁸

(---/---/---/---)

[64b]

- 1 Cānāne cefā kılsa n'ola cāna şafādur
Ağyār elemin çekdügümüz yā ne belādur
- 2 Her tāc olamaz faqr u fenā mülkine ser-tāc
Terk ehlinüñ ey h'āce biraz başı kıbadur
- 3 İzüñ tozına sürdi yüzün āyineveş dil
Maķşūd hemān pādişehüm kesb-i şafādur
- 4 Hep derd ü belādur güzelüm mihr ü maķabbet
'Ālemde hemān mihr ü vefā ħüsn ü edādur
- 5 Sākī mey-i Bākīyi getür bezme şafā vir
Çün kār-ı cihān 'āķıbetü' l-emr fenādur

²³⁶ Bu manzume 4 beyitten meydana gelmektedir.

²³⁷ Küçük, a.g.e, s. 166-167.

²³⁸ 190/ 3b hemān: benüm

-191-²³⁹[Ġazel-i] Fuzûlî²⁴⁰

(../-/-../-/-../-/-)

- [65a] 1 Cānumuñ cevheri ol la‘1-i ŧeker-bāra fedā
‘Ömrümüñ hāşılı ol ŧıve-i reftāra fedā
- 2 Derd çekmiş başum o hāl-i siyeh kırbānı
Tāb görmiş tenüm ol tırra-i tarrāra fedā
- 3 Gözlerümden ŧaçılan kıatre-i eŧküm güheri
Leblerüñden dökilen lü‘lü’-i ŧehvāra fedā
- 4 Pāre pāre dil-i mecrūh perīŧānumdan
Mest çeŧmüñde olan ğamze-i hūn-h‘āra fedā
- 5 Cān u dil kıaydını çekmekden özüüm kıurtardum
Cānı cānāneye virdüm dili dil-dāra fedā
- 6 Ey Fuzûlî n’ola ger ŧaklar isem cān-ı ‘azîz
Vaķt ola kim ola bir yār-ı sitemkāra fedā

²³⁹ Kenan Akyüz vd. **Fuzûlî Türkçe Dıvan**, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., Ankara 1958, s. 131.

²⁴⁰ 191/ 6b yār-ı sitemkāra: ŧūh-ı sitemkāra

-192-²⁴¹[Ġazel-i] Bākī Efendi²⁴²

(---/---/---/---)

- [65b] 1 Hergiz ne adr u cāh u ne sīm ü zer isterin
Bir serv boylu dil-ber-i sīmīn-ber isterin
- 2 Bāġ-ı behiřt-i kūyına yāruñ irem diyü
Hādan hemīře umaġa bāl ü per isterin
- 3 řahrā vü kūhı geřt ü güzār itdügüm bu kim
Dīvāne göñlüm eglemege bir yir isterin
- 4 Sīm ü sirişküm hārc iderüm hā-pāyüñe
İksīr-i ‘aş tālībiyüm cevher isterin
- 5 Meylüm cihānda bāde-i gül-günādur benüm
Ma‘cün olursa bārī leb-i dil-ber isterin
- 6 Bākī gedā-yı meygede-i ‘aş olup yine
Bezm-i ġamında ol řanemüñ sāġar isterin

²⁴¹ Küçük, a.g.e, s. 338-339.

²⁴² 192/ 3b eglemeye: egleyecek

4a sīm ü sirişküm: sīm ü sirişki

-193-²⁴³

[Ġazel-i] Sırrı

(..-/.-./..-)

- [66a] 1 Sende ĥadden ziyāde ra‘nālık
Baña yüz tıtmasun mu şeydālık²⁴⁴
- 2 Ķad-ķıyāmet ziyāde ince miyān
Ĥāşılı ortaluķ temāşālık
- 3 Ĥüsn ile ‘ālem araladuñ²⁴⁵
Nedür āfet bu ‘ālem-ārālık
- 4 Gūşe eyler hilāle ebrūlar
‘Arz ider māha ya‘nī ġarrālık
- 5 Olmaz oġlı durur kelām-ı Belīġ
Sırriyā ancaķ ola babalık

²⁴³ Bu manzume *Üsküdarlı Sırrı Divanı* (Kazan 2003) ve *Trabzonlu Sırrı as an Example of Poets in Divan Literature* (Gönel 2010) çalışmalarında bulunmamaktadır.

²⁴⁴ Müstensih bu beyitteki “-lık” ekini ل ile yazmıştır.

²⁴⁵ Mısram vezni bozuktur.

-194-²⁴⁶[Ġazel-i] Bākī Ćelebi²⁴⁷

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [66b] 1 Her kaçan gönlüme fikr-i ‘arız-ı dil-ber düşer
Güyyā mir’āta ‘aks-i pertev ü enver düşer
- 2 Ger ölürsem kāmety reşkiyle ol servüñ beni
Bir yire defn eyleñüz kim kāmety-i ‘ar‘ar düşer
- 3 Tāñ mı ğam öldürse meydān-ı melāmetde beni
Bu bisāt-ı ‘aşkdur anca dil-āverler düşer
- 4 Anuñ için varmazum küyuña ben giryān olup
Ĥāk-rāhuñ korķarum cānā gözümde ter düşer
- 5 ‘Arız u ruhsāruñı medħ itse Bākī her kaçan
Şi‘ri anuñ ey gül-çihre böyle rengin-ter düşer

²⁴⁶ Küçük, a.g.e, s. 174-175.

²⁴⁷ 193/ 1b pertev ü enver: pertev-i ĥāver
2b kāmety-i ‘ar‘ar: sāye -i ‘ar‘ar

-195-**Maṭla**²⁴⁸

(--./-./-./-./-.)

- [67a] Yā Rab vücūd kühen-i libāsın deġiřmedin
 ‘Ömr-i āftāb burc-ı zevāle irişmedin
 Göster cemāl-i yār baña alma cānumı
 Koca koca enükle buluşup görüřmedin²⁴⁹

-196-²⁵⁰**[Ġazel-i] Bākı**²⁵¹

(..-./..-./..-./..-.)

- [67b] 1 Berg-i gülden ruġı ol lāle-‘izāruñ terdür
 Nükte fehm eyle begüm ġaylice rengin yirdür
- 2 Murġ-i dil naġmeleri şevkına gül ruġlarınınñ
 Ne řafā-baġş edālar ne güzel yirlerdür
- 3 ‘Aynına şanma ġubārı ala erbāb-ı nazār
 Bizi ġayrān iden esrār-ı leb-i dil-berdür
- 4 Mīve-i vaşlına bir kāmety zībā güzelünñ
 Zāhidā her kim irişürse yitişmiş erdür

²⁴⁸ Başlık “Maṭla” olsa da nazım şekli “nazm”dır.

²⁴⁹ Bu sayfanın devamında karalamalar mevcuttur.

²⁵⁰ Küçük, a.g.e. s. 167.

²⁵¹ 196/ 4b irişürse: irişdiyse

- 5 Cūy-ı hüsn ābı taşup çıkdı o servüñ biline
Bākıyā şanma miyānında duran hañçerdür

-197-²⁵²

Velehü²⁵³

[Ġazel]

(..--/..--/..--/..--)

- [68a] 1 Oldı dil bir büt-i şırın-dehenüñ Ferhādı
Aña lālā geçinür Hüsrev ü Şırın dādı
- 2 Billāh ey naḥl-i ter ol şive-i reftār nedür
Serv-i āzāduña kul eyledüñ'a şimşadı
- 3 Ey şabā zülf-i dil-āvizini taḥrīk itdüñ
Bu kadar fitne vü āşūba sen olduñ bādı
- 4 Hem-demümdür şeb-i fūrkatde diyü ḥaste gönül
Ögerek göge çıkardı bu gice efgānı
- 5 Cevre katlanmaḳ olurdı n'idelüm ey Bākī
'Ahd-i dil-ber gibidür şabrumuzuñ bünyādı

²⁵² Küçük, a.g.e, s. 423.

²⁵³ 197/ 4b efgānı: feryādı

5b 'ahd-i dil-ber: 'ahd-i ḥübān

-198-²⁵⁴**[Ġazel-i] Bākī Efendi Sellemehullāh**

(../-../-../-../-)

- [68b] 1 Yılda bir açılup ancak Şen olur bāġda gŭl
 Őamı ol ġonce-i ġandān gibi Őŭġ u Őengŭl
- 2 NaġŐlar baġladı nev-rŭz hevāsında Çemen
 Eylesŭn ġŭb edālarla terennŭm bŭlbŭl
- 3 Ruġlaruñdur gŭl-i ter ġonce leb-i mey-gŭnuñ
 Saña meyl itdi ġoñŭl baña gerekmez gŭl ũ mŭl
- 4 Kendŭ başında degŭl mi n'iġŭn ol meh bilmez
 Dil-i miskīne ne bend eyledŭġin ol kākŭl
- 5 Dŭd-ı āhın yine Bākī Şerer-ālŭd itdi
 Yāra 'arz eyledi bir dāne zer-efŐān sŭnbŭl

²⁵⁴ Kŭġŭk, a.g.e, s. 283.

-199-²⁵⁵

Nişābūrek

[Nazm]

(---/---/---/---)

[69a]

Bu dil mülkin yine bir çeşm-i Tātār eyledi yağmā
 Vücūdum şehrini yaqdı ser-ā-ser ol semen-sīmā
 Anuñ tāvus-ı cevlanına ‘āşık ‘āşık kamu
 Muḥammed şāh-ı ḥübānuñ bulunmaz ḥüsnine hem-tā

-200-²⁵⁶[Ġazel-i] Fiğānī²⁵⁷

(---/---/---/---)

[69b]

- 1 Yilsün yoluñda yıllar ile dil şabā gibi
 Görsün cefāñ cānına cānā vefā gibi
- 2 Her gün güneş kapuñda yüzün toprağa sürer
 Sen māha ol da bencileyin mübtelā gibi
- 3 Çokdur cihānda ḥüsn ile meşhūrlar velī
 Yokdur kemāl-i ḥüsn ile sen meh-likā gibi
- 4 Ben ağlayup didüm қо cefāyı vefālar it
 Sen güldüñ ol söze gülüşüñden rızā gibi

²⁵⁵ 31a’da yer alan bu manzume birkaç değişiklikle bu varakta yeniden yazılmıştır.

²⁵⁶ Karahan, a.g.e. s. 130.

²⁵⁷ 199/ 3b kemal-i ḥüsn ile sen: kemal-i şun’ ile ol

- 5 Gördi Figānī rā aşuñı fikr idüp didi
 addüm iki büken benüm āhir bu rā gibi

-201-

[azel-i Sākinī]

(../..../..../..)

- [70a] 1 ‘Arz-ı hüsñ eyle yıldırı içre mäh-ı Hüseyn²⁵⁸
 Görmedi devr-i zamān bir dağı mānend-i Hüseyn
- 2 Dest-i udretle egerçi niçe biñ yazdı hütüt
 Gelmedi kevn ü mekāna dağı emsāl-i Hüseyn
- 3 Ger hüs[ü]n sözleri ile idesün medh-i keşr
 Şerh olunmaya ala hüsñ ü kemāliyle Hüseyn
- 4 Çeşm-i cān içre olan ‘ayn leb ile nür-ı siyāh
 Fi’l-meşel kim zāhir olmuş anda ol hāl-i Hüseyn²⁵⁹
- 5 Ğamzesiyle hışm idüp ‘āşıklarına çatsa aş
 Olur ol ‘ayn-ı vefā basa celāliyle Hüseyn

²⁵⁸ Mısraın vezni bozuktur.

²⁵⁹ Bu mısra “fā’ilātün fā’ilātün f ā’ilātün fā’ilün” kabıyla yazılmıştır.

- 6 Ger belā-yı ser-i kūyuñda olan teşnelere
İçürür idi yemīn ile zülāl-āb Hüseyn
- 7 Sākinī medḥ-i Hüseyn söylemeden itme dirīg
Kim ‘Alī bendesiyüz Ḥaḳḳ-ı Ḥasan ile Hüseyn

-202-

[Ġazel-i] Fevrī Efendi

(.---/---/---/---)

- [70b] 1 Yüri hey ‘ahd yok ikrārsuz peymān-şiken
Yüri hey Pārisī ferdāsı bī-ḥad ğamze-zen dil-ber
- 2 Yüri hey luḫfi yok inşāfsuz bī-rahm [u] bī-şefkat
Yüri hey hicri çok cevri oransuz pür-fiten dil-ber
- 3 Yüri hey çeşm-i kätil ḥāl-i zālīm bī-amān āfet
Gözi kanlar içici ğamzesi nāvek-figen dil-ber
- 4 Yüri hey nār-ı ğamla puḫte-i miḫnetde kāl idüp
Beni altun gibi zerd eyleyüp [o] sīmīn-beden

- 5 Yüri hey kendü gülzār-ı leṭāfet özleyin gül-bün
Nihān-ı hicri bāğ-ı cān-ı Fevrīde diken dil-ber

-203-

[Ġazel-i] ‘Acemī

(-.-/-.-/-.-/-.-)

[71a]

Bir perī görüp oldum yoluñda ḥāk-rāh
Bülbülāsā gülşen-i kūyuñda kıldum āh [u] zār
Giryeden seyl-i sirişküm oldı baḥr-ı bī-ķarār
Ruḥları alım Meḥemmed baña olmaz mı kenār

-204-

[Nazm]

(..-/-.-/-.-/-.-)

Demidür ağlar isem ğonce-i ḥandānum yoķ
Gülüp açılmağa bir dāne gülistānum yoķ
Elde cām-ı mey yoķ
Ķıldı yoķ

-205-²⁶⁰

[Ġazel-i] Bākī

(---/---/---/---)

- [71b] 1 Turmaz yanumda hañçerini vaşf ider nigār
Ya'nī baña toķındurur ol şūh u şīvekār
- 2 Ġāyetde teşne idi göñül āb-ı vaşlına
Şusuzlığımı kesdi o şemşīr-i āb-dār
- 3 Zülfi elinden almağa cān-ı belā-keşi
Boynın kulağın öpdī girībān u gūşvār
- 4 Yāķūt u la'li bir birine urdı lebleri
İdüp nişār sözde nice dürr-i şāhvār
- 5 Ĥaylī dimāğ bağladı 'ālemde Bākīyā
Ĥāl-i nigāra öyküneli nāfe-i Tatār

²⁶⁰ Küçük, a.g.e, s. 130.

-206-

[Ġazel]

(.-./..--/..-/..-)

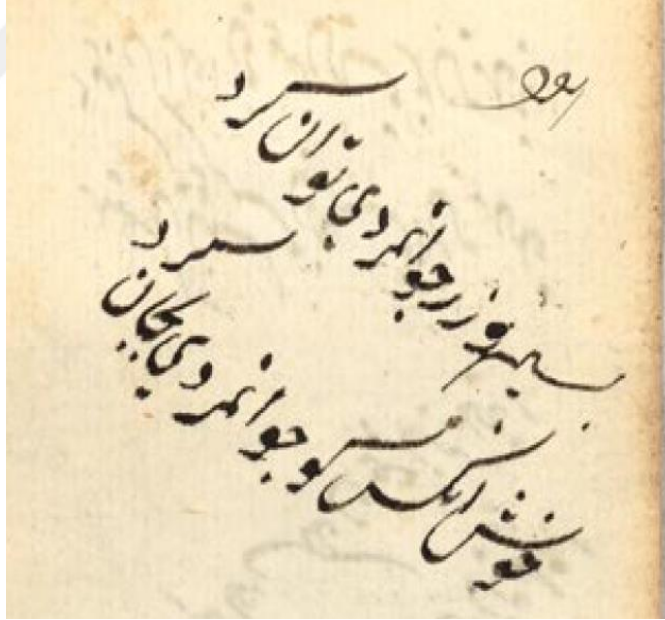
- [72a] 1 ‘Ale’ş-şabāh ki oldum celīs-i meclis-i rāz
Sarāy-ı albüme şaldı sırveş ğayb-ı āvāz
- 2 Ki ey nişīmen-i miḥnet-fezā-yı fānīde
Hümā-yı ‘ākıbetüñ pāy-bend-i rişte-i rāz
- 3 Cenāh-ı himmeti aç ḥākdān-ı ‘ālemde
Fezā-yı kebgini lā-mekāna kıł pervāz
- 4 Gözetme cīfe-i dünyāyı ehl-i himmet iseñ
Olur mı lāşe-i lā şey’-i tu‘me-i şeh-bāz
- 5 Reh-i ḥaḳıḳate ‘azm ile ğāret itmedin
Metā’-ı ‘āfiyetüñ rehzenān-ı kūy-ı mecāz
- [72b] 6 Çü zehr-i ahr ile ālūdedür nevāle-i ‘ayş
Mūsā elini hevā lomasına kıla dırāz
- 7 Libās-ı faḥr eylemek cāhile olurdu eger
abā-yı ‘ömre beā ḥil‘atinden olsa tırāz

- 8 Dilüñde zıkr-i Haq ü hâıruñda meyl-i günâh
Elüñde nefha-i müşk dökmede büy-ı piyâz
- 9 Hevesler ile gönül birine tã'at eylesün
Büt olsa hırkañ içinde dürüst olur mı namâz

-207-

Müfred

[73a]

-208-

[Gazel]

-209-

[Ġazel]

(..--/..--/..--/..--)

- [73b] 1 Çıkmadın gülüñ fezādan raķam-ı būd [u] ne-būd
Bitmeden hār-ı ‘ademden gül-i gülzār-ı vücūd
- 2 Virmedin hāne-i şeş-güşeye fer heft çerāğ
Doğmadın çār ana vü atadan üç mevlūd
- 3 Olmadın arz u felek mihr Mesīhāya mekān
İtmedin çün melek ‘ālem-i esmāya sücūd
- 4 Kılmadın efserini husrev-i seyyāre sefid
İtmedin hırķasını şūfī-i eflāk-ı kebūd

-210-

Laṭife

[Kıṭ‘a]

(---/---/---/---)

- [74a] 1 Bugün Mecdī ķarındaşımı bir hengāmda gördüm
Varup maķsūdum işmār idüp ardından doķundurdum
- 2 Hümāveş gökde uçarken ayağı yire inmezdi
Hele ben n’eyledümse eyledüm fi’l-hāl ķondurdum

-211-²⁶¹**Laṭife-i Diğer****[Bāh-nāme]**

-212-

Müfred

Artuḳ içme diyü çok and içürdiler baña

Şimdin muḥkem yemīn itdüm ki artuḳ içmeyem

-213-

Laṭife**[Maṭla‘]****[74b]**

Didiler yār ḥayli aḳçe ḥarcar

Didüm ḥarc itse cāyız ardı işler

-214-

Müfred**[Bāh-nāme]**

(-.-/-.-/-.-/-.-)

²⁶¹ Bu manzume 2 beyitten meydana gelmektedir.

-215-

Müfred

(?)

Sīm ü zer çekmekde babası gibi

.... anası gibi

-216-

Müfred**[Bāh-nāme]**

(.---/.---/..)

-217-

Rubā'ī**[Bāh-nāme]**

-218-

[Kıṭ'a]

(..-/.-/.-/.-)

- [75a] 1 Rūy-ı hūbānı cemāl eylemedin rūḥ-efzā
Dil-i 'uṣṣāqı firāḳ eylemedin ğam-fersūd
- 2 İtmedin çeşme-i cān ten gülünü āb-āmīz
Olmadın ḥāk-i bedenden ruḥ-ı cān gerd-ālūd

- 3 Cılve-i hüsni-ı cihân-perverüñe cân-ı ‘alî
Büd-ı aşüfte vü tâ mest-i cihân h̄āher büd

-219-²⁶²

[Ġazel-i] Bâķı²⁶³

(--./-./-./-./-.)

- [75b] 1 Dil derdini ğamuñla dil-efġār olan bilür
Bî-çäre hālını yine bīmār olan bilür
- 2 ‘Aşķuñ yolunuñ sırrını eşķ-i revānumuñ
Dīdār-ı yār u ‘āşķ-ı dīdār olan bilür
- 3 Āsīb-i rūzgārı ğülistān-ı dehrde
Sen serv-i ğül-‘izāra hevā-dār olan bilür
- 4 Cān acısını h̄aste-i derd-i firāk olup
Dil-dāde-i nigār-ı sitemkār olan bilür
- 5 Sevdā-yı zūlf-i yār ile Bâķı ne çekdüġin
Bend ü kemend-i ‘aşķa ġiriftār olan bilür

²⁶² Küçük, a.g.e. s. 151-152.

²⁶³ 219/ 1b bî-çäre: bīmār

2a yolunun: ġamıyla

2b dīdār-ı yār: cūyā-yı yār

5b bend ü kemend: bend-i kemend

-220-²⁶⁴[Ġazel-i] Bākī²⁶⁵

(---/---/---/---)

- [76a] 1 Cihānuñ ni‘metinden kendü āb u dānemüz yigdür
İlüñ kâşānesinden gūşe-i vīrānemüz yigdür
- 2 Ġinā şadrındaki maġrūr olan nā-puhte serverden
Fenā bezminde h̄‘āb-ālūd olan mestānemüz yigdür
- 3 Ta‘alluķ vechine ġaflet hicābın çekdi çün zāhid
Bizüm andan teġāfūl gösteren dīvānemüz yigdür
- 4 Hezārān zaħmet ile hāşıl olmuş bir gül-i terden
Leb-ā-leb bāde-i gül-gün ile peymānemüz yigdür
- 5 Hümā-yı evc-i ‘izzet gibi ġayretsüzden ey Bākī
Maħabbet şem‘ine şehper yaķan pervānemüz yigdür

²⁶⁴ Ergun, a.g.e, s. 374.

²⁶⁵ 220/ 1b ilüñ: ilin

2a şadrındaki: sadrında şu

maġrūr olan nā-puhte: maġrur nā āsūde

3a ta‘alluķ: ta‘akkul

4b bāde-i gül-günla: bāde-i gültreng olan

-221-²⁶⁶Nazîre-i Revânî²⁶⁷

(---/---/--)

- [76b] 1 Yüzüne âftâbın nisbeti var
Saña yirden göge dek minneti var
- 2 Nigāruñ gitmedin öp zülfin ey dil
Ki ‘ömr-i nāzenīnūñ sür‘ati var
- 3 Kaşuñ mihrābında egmiş yine şūfî
Namāza durduğundan niyyeti var
- 4 Güneş yüzlülere içdi toluyı
Revānīnūñ ‘aceb germiyyeti var

²⁶⁶ Avşar, **a.g.e.**, s. 231.

²⁶⁷ 221/ 3a mihrābında: mihrābın (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

4b ‘aceb: yine

-222-²⁶⁸[Ġazel-i] Necātī²⁶⁹

(---/---/--)

- [77a] 1 Çenārın add-i yāra nisbeti var
Eli yufa velī ho himmeti var
- 2 Bu gzüm ŐŐsesi izūn tozından
olısar āir ammā sā‘ati var
- 3 Őarardur beizini zāhid velikān
Riyāzetle degüldür ‘illeti var
- 4 Elūn depret yürüt sākī ayaı
Ki devrānuñ beāyet sür‘ati var
- 5 Yüzün sürer ayauña Necātī
Eyü varur baında devleti var

²⁶⁸ Ali Nihat Tarlan, **Necātī Beg Divanı**, Millî Eitim Bakanlıı Yay., İstanbul 1997, s. 198.

²⁶⁹ 222/ 2a bu gzüm ŐŐsesi: iki ŐŐse gzüm

tozından: kumundan

2b āir: bir gün

5a Yüzün sürer ayauña: Ayaına yüzün sürer

-223-²⁷⁰[Ġazel-i] Enverî²⁷¹

(../-/-../-/-../-/-)

- [77b] 1 N'ideyin şahn-ı çemen seyrini cānānum yok
Bir yanumda şalınur serv-i hırāmānum yok
- 2 Emzürür gerçi lebin vaşlına cānlar virene
Leb-i cān-bağşımı emsem dimege cānum yok
- 3 Niçe da'vet ideyin ol perīyi dāyireye
Ĥātem-i la'li gibi mühr-i Süleymānum yok
- 4 Bağrumuñ başına tağ-ı gamuñ onlar yaqdı
Çaldum ayakda kara başuma dermānum yok
- 5 Enverî ki n'ola kūyuñda figān eylerse
Dime ey ğonce-dehen bülbül-i hoş-ğ'ānum yok

²⁷⁰ Cemal Kurnaz, Mustafa Tatcı, *Ümmî Divan Şairleri ve Enverî Divanı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yay., Ankara 2001, s. 119.

²⁷¹ 223/ 1b yanumda: yanumca

2a emzürür: emdürür

4a tağ-ı gamuñ onlar yaqdı: dâğ-ı gamı odlar yakalı

5a Enverî ki n'ola kūyuñda figān eylerse: Enverî gülşen-i kūyunda figānlar eyler

5b bülbül-i hoş-ğ'ānum: bülbül-i nālānum

-224-

Rubā‘²⁷²

(..-/-.-/-.-)

[78a]

Şīve vü nāza ğāyet olmaz mı

Bu ğināya nihāyet olmaz mı

Kāḍī olduĝda Ḥazret-i Ḥaĝĝa

Ḥūblardan ŧikāyet olmaz mı

-225-

Müfred

(-.-/-.-/-.-/-.-)

Sözleri ŧīrīn ŧekerden kendü ādem cāndur

İsmi Yūsufdur melāḥat mülkinüñ sulṭānidur

-226-

Müfred

(.---/---/---/---)

Göñül bir dem ħarār itmez görelden sen dil-ārāyı

Ḥabībüm ħandesin öldüm seni arayı arayı

²⁷² Başlık “Rubā‘ī” olsa da rubai kalıbıyla yazılmamıştır.

-227-²⁷³[Ġazel-i] Muĥibbî²⁷⁴

(../..-/-../..-)

- [78b] 1 Gülşen-i kûyı baña bāğ-ı İrem gibi gelür
Hâk naşîb eyler ise aña irem gibi gelür
- 2 Ağlamayınca benüm yüzüme bakmaz o nigâr
Eşk-i çeşmüm aña dînâr u direm gibi gelür
- 3 Niçe demdür şeb-i hicrinde yanar haste göñül
Vaşlına irmeyüben²⁷⁵ cânı virem gibi gelür
- 4 Eyledüm gözyaşın anuñ'çün âb-ı revân
Bāğ-ı hüsnüñe bu vech ile irem gibi gelür
- [79a] 5 Ey Muĥibbî yüzine bakmağa yokdur [tâkat]
Tağıdup 'aqlumı kendüm yitirem gibi gelür

²⁷³ Kemal Yavuz, Orhan Yavuz, **Muĥibbî Dîvânı: Bütün Şiirleri (İnceleme-Tenkitledi Metin)**, C. I, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay., İstanbul 2016, s.646.

²⁷⁴ 227/ 3a demdür: yıldur

hicrinde: hicriyle

3b vaşlına: vuşlata

irmeyüben: iremeyüp

4a gözyaşın anuñ'çün: anuñ'çün göz yaşını (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

4b irem: girem

²⁷⁵ Mecmuada "irmeyüben her" şeklindedir.

-228-

[Ġazel-i] Kāni'ī

(..-/.-./..-/.-.)

- 1 Yine ol serv-i dil-ārāmı görem gibi gelür
Ayağı toprağına yüzi sürem gibi gelür
- 2 Çünki kılmış o nigāruñ yine zülfin çevgān
Top idüp başumı meydāna girem gibi gelür
- 3 Baña pend eyleme zāhid yūri var git yoluña
Ehl-i 'aşk olana her sözüñ elem gibi gelür
- [79b] 4 Rāzıyam her [ne] kılursañ baña ey şāh-ı cihān
Ki senüñ derd ü ğamuñ bana elem gibi gelür
- 5 Şağın ey Kāni'ī itme eşüğüñden beni red
'Āşık-ı şādıka ol bāğ-ı elem gibi gelür

-229-

Müfred

(.-./.-./.-./.-.)

'Aceb maḥbūb-ı ğarrāsın eyā dil-berlerüñ şāhı
İñen şīrīn şeker-lebsin begüm vallāhi billāhi

-230-²⁷⁶[Ġazel-i] Bāķī²⁷⁷

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [80a] 1 Bir lebi ġonce yūzi ġūlzār dirseñ iŝte sen
Hār-ı ġamda ‘andelīb-i zār dirseñ işte ben
- 2 Lebleri mül ŝaçları sūnbül yañaġı berg-i ġül
Bir semen-ber serv-i ġoŝ-reftār dirseñ işte sen
- 3 Pāyine yüzler sürer her serv-i dil-cūnuñ revān
Ŗu ġibi bir ‘āŝıķ-ı dīdār dirseñ işte ben
- 4 Zūlfi sāħir tırrası tarrār ŝūġ u ŝīvekār
Çeŝmi cādū ġamzesi mekkār dirseñ iŝte sen
- [80b] 5 Fūrķatūñden teŝne-leb ġāħır-perīŝān ġaste-dil
Kūnc-i ġamda bī-kes ü bīmār dirseñ iŝte ben
- 6 Ġözleri şabr u selāmet mülkini tārāc ider
Bir amānsuz ġözleri Tātār dirseñ işte sen

²⁷⁶ Kūçük, a.g.e, s. 334.²⁷⁷ 230/ 6b ġözleri: ġamzesi

- 7 Bākıyâ Ferhâd ile Mecnûn-ı şeydâdan bedel
‘Âşık-ı bî-şabr u dil kim var dirseñ işte ben

-231-

Müfred

(-./-./-./-./-.)

- 1 Ehl-i ‘irfân hıdmetin kıl eyle kesb ü ma‘rifet
Câhile yâr olma ki nâdân olursun ‘aķıbet

-232-

[Maṭla‘]

(-./-./-./-./-.)

- 1 Zâhidâ adı ḥarâbâtuñ cihân-âbâddur
Bu esâs-ı meygede bir kâfiri bünyâddur

-233-²⁷⁸

Müfred

(-./-./-./-./-.)

- [81a] Yâra karşı dūd-ı âhum pür-şirâr olmak neden
Gün görünür kec-kevâkib âşkâr olmak neden

²⁷⁸Sadece tek beyti verilen bu manzumenin tamamı 5 beyit olup aşağıda gösterilmiştir:

1 Yâre karşı dūd-ı âhum pür-şerâr olmak neden
Gün görünürken kevâkib âşikâr olmak neden

2 Hüsn gülzârında kim peydâ ola bir tâze gül
‘Andelîb-i zârı anun sad-hezâr olmak neden

3 Çün degül sehâr o dilber zülfinün her riştesin
Târ-mâr idüb anun her târı mâr olmak neden

4 Nerd-i gamda zâr olub baht-ıla idüb kâr-ı zâr
Bu dil-i üftâdenün hep kârı zâr olmak neden

5 Cevre gâyetdür muhakkak çünkü hatt-ı la’l-i yâr
Levh-i cânda Nazmiyâ andan gubâr olmak neden (Sibel Üst, **Edirneli Nazmî Dîvânı**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2018, s. 2687.)

-234-

Penc-gāh**[Nazm]**

(-.-/-.-/-.-/-.-)

Mā-cerāmı fāş iden eşk-i revānumdur benüm

Yirümi ‘ūd eyleyen sūz-ı nihānumdur benüm

Büstān-ı dilde her tırüñ eyā kaşı kemān

Lāle-i ğonce-dehān serv-i revānumdur benüm

Rast-segāh

Ḥandān var

Fūrkat var

Allāh ola

Yārinden Var

-235-

Müfred

(-.-/-.-/-.-/-.-)

[81b]

Seyr iden hicrāna dürlü la‘l olur cānāneye

Bir ḥaberdür söylenür illā biz anı görmedük

-236-

Maṭla'²⁷⁹

(..-/-.-/-.-)

1 ḥakkı'çün Allāhum

Kimseyi derde mübtelā itme

2 Yārını yāruñ ya'nī 'āşık-ı zāra²⁸⁰

Yād kimseyle āşnā itme

-237-²⁸¹**Yaḥyā fermāyed****[Maṭla']**

(..-/-.-/-.-)

Āh kim ğam kilidinüñ dili yok

'Āşıkuñ bundan özge müşkili yok

-238-

Cevāb

(..-/-.-/-.-)

[Maṭla']

Buldı ğam kilidinüñ dilini

Kıoç civānuñ bilini em dilini

²⁷⁹ Başlık "Maṭla'" olsa da nazım şekli "kıt'a"dır.²⁸⁰ Mısram vezni bozuktur.²⁸¹ Bu manzume *Yaḥyā Beg Dîvanı* (Çavuşoğlu 1977)'nda bulunmamaktadır.

-239-²⁸²

Yahyā

[Maṭla‘]

(-.-/-.-/-.-/-.-)

Gün gibi mihr ü maḥabbet ‘āleme yayılmasa
Sevdüğümü sevdüğümden ğayrı kimse bilmesa

-240-

[Maṭla‘]

(-.-/-.-/-.-/-.-)

Ġamdan öldüm hey meded rūḥ-ı revānum gelmedi
Öğüdünnden daḡı yirine bu cānum gelmedi

²⁸² Sadece tek beyti verilen bu manzumenin tamamı 5 beyit olup aşağıda gösterilmiştir:

1 Gün gibi mihr ü maḥabbet ‘āleme yayılmasa
Sevdüğümü sevdüğümden ğayrı kimse bilmesa

2 Ben gedādan ‘ār ider ol dilber-i ‘ālī-cenāb
Şoḡbetine kāşkī adum daḡı añılmasa

3 Dün gice tebdil-i şüret eyleyüp virdüm selām
Hergiz almazdı selāmumı eger yañılmasa

4 Çoḡdan ol şāh-ı cihāna ‘arz iderdüm ḡālümü
Baķıcaķ şabrum gibi ‘aḡlum eger taḡılmasa

5 ‘Işķum ey Yahyā benüm olmazdı ḡalka dāstān
Ol şaçı Leylī beni Mecnūn u şeydā kılmasa (Çavuşoğlu, a.g.e, s. 530.)

-241-²⁸³

[Maṭla‘]

(---/---/---/---)

- 1 Dūnyāyı bir yaña ҡosalar bir yaña seni
Baña seni gerek [seni] ey bī-vefā seni

-242-²⁸⁴[Ġazel-i] Bāḳī²⁸⁵

(---/---/---/---)

- [82a] 1 Cānān odur ki meyl ide anı görince cān
Esbāb-ı hüsni hūb ola ammā be-şarḫ-ı ān
- 2 Cānā metā‘-ı hüsnuñe dil müşterī iken
Olmamış idi ‘aşḫ iline kārḅān revān

²⁸³ Sadece tek beyti verilen bu manzumenin tamamı 7 beyit olup aşağıda gösterilmiştir:

1 Dūnyāyı bir yaña ҡosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bī-vefā seni

2 Müşkil bu kim maḥabbet iki başdan olmadı
Sevdürmedi saña beni illā baña seni

3 Mihr ü vefā için mi getürdi beni felek
Cevr ü cefā için mi yaratdı Hudā seni

4 ‘Aşḫlaruñ ne çekdüğini añlamağ için
Allāh ide jdi bir güzele mübtelā seni

5 Bir bağrı katı yüzi açılmış güzel gerek
Āyine gibi göstere şāhum saña seni

6 Şalma şakın ayağa du‘acılaruñı kim
Ey serv-ḳad el üstine tutar du‘ā seni

7 Olduñ Necāfī sāye‘i zülfinde pādişāh
Var ey gedā ki ҡapladı zıll-i hümā seni (Tarlan, NBD, s. 517-518.)

²⁸⁴ Küçük, a.g.e, s. 324.

²⁸⁵ 242/ 2a metā‘-ı hüsnuñe: metā‘-ı mihrüñe
3a ğamzelerüñ: derd ü ğamuñ

3 Mihmān olınca ğamzelerüñ dilde mā-ħazar

İki enār dāneledi çeşm-i ħūn-feşān

4 Ceng itmege sitāre-i baħtumla eyledüm

Bu āh-ı pür-şirārumı bir tūĝ-ı zer-nişān

5 Ā‘dāya baş egdüremez kimse Bāķıyā

Şemşīr gibi olmayıcaķ ser-be-ser zebān

-243-²⁸⁶

[Ġazel-i] Bāķī

(..-/.-/.-/.-)

[82b] 1 ‘Aşķuñuñ zaħmeti ħod cānuma minnetler idi

Dōstum cevr ü cefa[lar] da ne zaħmetler idi

2 Kāşķī cānı şaçuñ dārına ber-dār itseñ

Ĥākden ref^ç idi bī-çāreye rif^çatler idi

3 Āşnā olmasun aĝyār ile dirdüm olduñ

Çekdüğüm derd ü belālar hep o ĝayretler idi

²⁸⁶ Küçük, a.g.e, s. 412-413.

4 Gelse ol şūh-ı cefā-pīşe dil-i vīrānı
Tīşe-i cevr ile bir pāre meremmetler idi

5 Ten-i Bāķī[yi] ser-ā-pā kılıcuñ pārelese
Şöyle vallāhi begüm cānına minnetler idi

-244-²⁸⁷

[Ġazel-i] Kemāl Paşa-zāde²⁸⁸

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [83a] 1 Gülşene servüñden iletmiş haber peyk-i şabā
El uzatmış kim çenār anuñla ide merhabā
- 2 Zülfüñ ucına iren alur lebüñden kām dil
Ķadre uğrayan kişinüñ hāceti olur revā
- 3 Nāz ile gülşende mestāne şalındı şāh-ı gül
Mest şandı ğoncenüñ ağızın Ķokar bād-ı şabā
- 4 Dil gerek şāfi ki ‘aşķuñ pertevinden Ķaz ala
Çün mücellā olmaya āyīne kesb itmez ziyā
- 5 Nev-‘arūs-ı Mışr tıtdı yüzine nīlī nikāb
Zülfüñüñ şāmında zāhir olalı Ķüsn ü bahā

²⁸⁷ Mustafa Demirel, **İbn-i Kemāl Dīvān**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1996, s. 11.

²⁸⁸ 244/ 4b ziyā: şafā

-245-²⁸⁹[Ġazel-i] İřhāk²⁹⁰

(../..-../..-../..-)

- [83b] 1 İsterüm zād-ı ġamuñ dilde firāvān olsun
Ki cihāndan sefer itmek baña āsān olsun
- 2 Gel ey ġam bu gice şohbet-i hāř eyleyelüm
Bir sen ol bir de hemān dīde-i giryān olsun
- 3 Gıtdi şimden ġirü bizden saña ġul oldu ġoñül
Elümüzden ne ġelür başına sulţān olsun
- 4 Gice ġündüz ruġ-ı cānāna nedür bunca²⁹¹ ġased
Ey ġüneř var sen de ol meh-i tābān olsun
- 5 Lebüñi öpsem didüm nāz ile dil-dār didi
Hele İřhāk saña didüm bu daġı iřsān olsun

²⁸⁹ Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanyeri, *Üsküblü İřhāk Çelebi Dīvan*, Mimar Sinan Üniversitesi Yay., İstanbul 1990, s. 257-258.

²⁹⁰ 245/ 4b var sen de ol meh-i tābān olsun: var ne sen ol ne meh-i tābān olsun (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

5b saña didüm bu daġı iřsān olsun: saña var bu da iřsān olsun (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

²⁹¹ Mecmuada bu sözcükten sonra “belā” sözcüġü yer almaktadır.

-246-²⁹²

[Ġazel-i] Bāķī

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [84a] 1 Zaĥm-ı sīnem ol gözi mekkāra ġāyet hoş gelür
Yara açarsam revādur yāra ġāyet hoş gelür
- 2 Tūtiyānuñ minnetin keĥĥāl ħahrın çekmeden
Ĥāk-pāyüñ dīde-i ĥūn-bāra ġāyet hoş gelür
- 3 Eylese cevr ü cefā mihr ü vefādur ġāyeti
Ĥaķ budur kim ‘āşık-ı ġam-ĥāra ġāyet hoş gelür
- 4 Bir ‘aceb dārü’ş-şifādur kūyı derd ehline kim
Anda hep nā-hoş varan bī-çāre ġāyet hoş gelür
- 5 Cāna rāĥatdur ser-i kūyuñda āh itdükleri
Ol hevālar Bāķī-i bīmāra ġāyet hoş gelür

²⁹² Küçük, a.g.e, s. 134-135.

-247-

[Murabba‘]

(-.-/-.-/-.-/-.-)

I

[84b]

Niçe cān virürler hākine pā-mālinüñ

.... mest olupdur gül-i ruḥına

Ḳāmetiyle ḳāmetin dal itdi serv-i bālinüñ

Kimseler görmiş degül mişlini ‘Abdī Bālinüñ

II

Olmışum bir dem nazarla ben anuñ dīvānesi

Kimseler görmiş [degül] mişlini ‘Abdī Bālinüñ

Ruḥları şem‘ine cān yakmaḳdayum pervānesi

.... idinmiş Rūm ilini gözleri mestāne gibi

III

.... nazar ḳāmet-i bālā-bülend

‘Āşık-ı şūrīdeler yolında anuñ müstmend

Ḳapusında bencileyin var niçe biñ derdmend

Kimseler görmiş degül mişlini ‘Abdī Bālinüñ

-248-

[Ġazel-i] Kıyāsī?

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [85a] 1 Zıkr-i bismillāh ile çün geldüm urgān üstine
El ayağ üzre yürür ben yürürüm cān üstine
- 2 Başına kopardı kıyāmetler ol ‘aşkuñ yine
Şanasun bu bir sırāt kurıldı mīzān üstine
- 3 Gör nice cān-bāz olur zülfüñ hayāline senüñ
Cān baş oynadurum dāyim rīsmān üstine
- 4 La‘lüñ zer iken düşüp olur sīm āh kim
Gözlerüñ ayurma gözümdeñ kan olur kan üstine
- 5 Ey sāye-i ‘adlünde hoşdur hālümüz
Hüb du‘ālar iderüz Sultān Murāduñ üstine

-249-

Kıt'a

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [85b] Ey gül-i gülzâr-ı cennet 'arz-ı dîdâr ile gel
 İç şarâbı ruĥlaruñ gül-gün gül-nâr ile gel
 Serv-i bâğa çık şakın bülbül gibi zâr eyle gel
 'Azm-ı taraf-ı gülşen it nâz ile reftâr eyle gel

-250-

Kıt'a

(.-.-/-.-.-)

- [86a] 1 Bugün bir mâh-ı nev gördüm
 Dimişler adına
- 2 Şunuñ gibi biridür kim
 Deli olur gören uşlı

-251-²⁹³

[Meşnevî-i] Rüşenî

(-.-/-.-/-.-)

- 1 'Aşk olan yirde şubĥ u şâm olur
 Ne şalât u şavm u ne İslâm olur

²⁹³ Bu manzume *Dede Ömer Rüşenî Dîvân* (Tavukçu yty.)'nda bulunmamaktadır.

- 2 Cümlesinden pāk ider ol ‘aşk-ı pāk
Ġayreti anuñ kıılır Ġayrı helāk

-252-²⁹⁴

Ġıf‘a-i [Cemālī]

(.---/.---/.---/.---)

- [86b] 1 İlahī luṭf [u] cūduñdan şefi‘ eyle Ĥabībūñi
Ṭarīkuñde refīk eyle bize ĩmānı Ġur‘ānı
- 2 Eger bir ĥarfini cānā Cemālīnūñ kabūl itseñ
Çıka vaşfuñ cemālinde yine bir tāze dīvānı

²⁹⁴ Sadece iki beyti verilen bu manzumenin tamamı 9 beyit olup aşağıda gösterilmiştir:

1 Müselmānlar diñüz bi’llāh benüm gönülüm alan kanı
Ki firḳatde ciger ĥündür aḳar her dem gözüm kanı

2 Yürek yandı vü yaḳıldı firāk odına ser-tā-ser
‘Aceb n’ola benüm ĥālüm eger görmez-isem anı

3 Ĥarāb itdi gönül şehrin ser-ā-ser leşker-i ḥasret
‘İmāret kııl kerem eyle şehā bu mülk-i vīrānı

4 Gel iy cān burcınūñ māhı gönül iḳlīmīnūñ şāhı
Terahḥum eyle bi’llāhi ĩnen arturma hicrānı

5 Ne müşkil ĥāl olur bu kim temāşā itmeye her dem
Dü çeşm-i ‘aşık-ı miskīn ruḥ-ı ma‘şūk-ı cānānı

6 Eyā dostlar benüm ĥālüm şorarsañuz n’ola dirsiz
Bu ĥālī düşmene vīrsün ki ḳul görmeye sultānı

7 Reh-i ‘ışkımda cānānūñ gönülden ḳomışam başı
Ya bir gün irişem aña ya yolında virem cānı

8 İlahī luṭf-ı cūduñdan şeft’ idüp Ĥabīb’ūñi
Ṭarīkuñda refīk eyle bize ĩmān Ġur‘ān’ı

9 Eger bir ĥarfini cānā Cemālī’nūñ kabūl itseñ
Çıka vaşf-ı cemālūñden yine bir tāze dīvānı (Suat Donuk, “Cemāleddin İshak El-Karamanī’nin Bilinmeyen Şiirleri”, **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, Yıl 2016, Sayı 16, s. 101-102.)

-253-

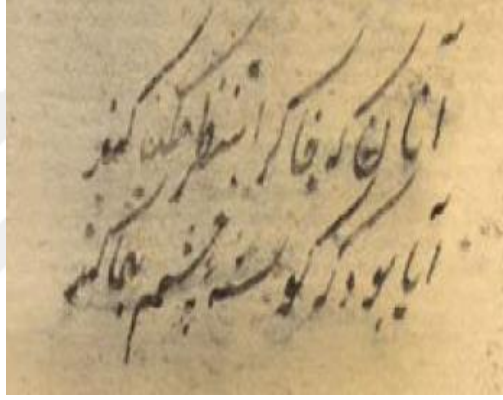
Müfred

(?)

İlāhī ger bu luṭf nev hem-rāh

Şūr ḳadri ne maḳbūlān-ı dergāh

-254-

Müfred

-255-

Müfred

(-.-/-.-/-.-/-.-)

[87a]

Lāleler çıḳdı ḳızıl tāc ile şāhlar gibi

Çekdi sūsen ḩaṅçerin seni sipāhīler gibi

-256-²⁹⁵ **Kıt'a**

(../-../-../-/-)

1 Beni gördükçe ol şūh-ı püser nāzlanur

Bilür āşüfte[si]yüz nāzı geçer nāzlanur

2 Nāzımı ĥadden geğerüp gel beni ağlatma didüm

Güler ağlar ü ğam dağı püser nāzlanur

-257-

 Müfred

(../-../-../-/-)

[87b]

Cāna kār itdi meded ol ğamze-i fettān oğı

Mushaf-ı ĥüsnüñ açup gel Kıur'ān oğı

-258-

 Müfred

(../-../-../-/-)

Dil-berüm mektebeddür ben yollar üzre muntağır

Ey mu'allim luğf idüp ol serv-i āzād ile gel

²⁹⁵ 59a'da tek beyti verilmiş olan bu manzume birkaç değişiklik ile bu varakta yeniden yazılmıştır (bk. 59a). Manzumenin vezni tutarsızdır.

-259-

Müfred

(../-../-../-/-)

SİNEME ÇEKMEGE BİR SERV-İ DİL-ÂRÂM OLSA

SER-KEŞ OLMASA İNEN ‘ÂŞIKINA RÂM OLSA

-260-

[Nazm]

(../-../-../-/-)

EY FELEK YÂRUM GİBİ BİR BÎ-VEFÂ GÖRDÜŦ Mİ HİÇ

YÂ BENÜM GİBİ BELÂ-KEŞ MÜBTELÂ GÖRDÜŦ Mİ HİÇ

BUNCA YILDUR DEVR İDERSÜN BUCAĞI SER-TÂ-SER

BİR SER-İ SER-KEŞ SER-ÂMED DİL-RÜBÂ GÖRDÜŦ Mİ HİÇ

-261-

[Ġazel-i Maġfî]

(../-../-../-/-)

[88a]

1 Öpsem seni doyunca doyunca seni öpsem
Öpsem dimeseñ n’ola n’ola dimeseñ öpsem

2 Olsun ġam ile ġased ġased ġam ile olsun
Her dem olalum sen ben sen ben olalum her dem

3 Ka‘be yüzüñe ‘āşık ‘āşık yüzüñe Ka‘be
Teşne lebüñe zemzem zemzem lebüñe teşne

4 Gel kim şanemā demdür demdür şanemā gel kim
Bir dem kılalum hācet hācet kılalum bir dem

5 Maḥfī kuluñum şāḥum şāhum kuluñum Maḥfī
‘Ālem dükeli bildi bildi dükeli ‘ālem

-262-²⁹⁶

[Ġazel-i] Revānī²⁹⁷

(..--/..--/..--/..--)

- [88b] 1 N’ola dirlerse saña dil-ber-i ra‘nādur bu
Hele dirler baña da ‘āşık-ı şeydādur bu
- 2 Her denīnūñ sözine uyma beni öldürme
Olma mağrūr a begüm ḥüsn ile dünyādur bu
- 3 Bakamaz kimse güneş yüzine gözler kamaşur
Görenūñ ‘aqlı gider özge temāşādur bu

²⁹⁶ Avşar, a.g.e, s. 393.

²⁹⁷ 262/ 2a öldürme: itme helāk

2b a begüm ḥüsn ile: begüm ḥüsnüñe

3b görenūñ: kişinūñ

5b gül-i ra‘nādur: gül-i zībādur

- 4 Kimi ağlar kimi iñler kimi feryād eyler
Bilmezüm kūy-ı ḥabībümde ne ğavġādur bu
- 5 Vaşf-ı ḥaddüñle gören şî'r-i Revānīyi didi
Bāġ-ı cennetde açılmış gül-i ra'nādur bu

-263-

[Nazm]

(../-../-../-../-)

[89a]

Hergiz şā'ir ola medḥ itmeye 'Abdullāh
İttifāqça anı zemm iderüz vallāh
Kāmet uzun görenler ruḥ-ı 'Abdullāhı
Ser-i serv üzre qarār itdi şanurlar ol māh

-264-

[Maṭla']

(../-../-../-../-)

Yüklenüp gel çekme ḥarvār ey gönül dünyā ğamın
Çün çekersen bār çek bir dil-ber-i ra'nā ğamın

-265-²⁹⁸**Müfred**²⁹⁹

(?)

Hergiz şâ'ir ola medh itmeye 'Abdullâhı

İttifâkça anı zemm iderüz vallâhi

Kâmet uzun görenler ruḥ-ı 'Abdullâhı

Ser-i serv üzre karar itdi şanurlar ol mâhı

-266-

Müfred

(-.-/-.-/-.-/-.-)

[89b]Muştılık ey didi hūrlar bugün nev-rūzdu³⁰⁰

Cām-ı mey nūş itdiler keyfle mübârek rūzdu

-267-

Müfred

(.---/---/---)

A rūḥum ben ḳuluña bir nazar ḳıl

Nazar ḳılmasañ āhumdan ḥazer ḳıl

²⁹⁸ Mecmuada bu manzume aynı sayfa içerisinde düzeltilerek yeniden yazılmıştır.²⁹⁹ Başlık "Müfred" olsa da nazım şekli "nazm"dır.³⁰⁰ Mısram vezni bozuktur.

-268-

Müfred

(-.-/-.-/-.-/-.-)

Her kimüñ bir rûh muşavver dil-güşâ cānān[1] yok

Bir ten-i fersüdedür haqqā budur ki cānı yok

-269-³⁰¹**Müfred**

....

....

-270-

Müfred

(-.-/-.-/-.-/-.-)

[90a]Ey kadeh her dem öpersün yāruñ leb-i hāndānını³⁰²

Kana kana içmeyin mi kanuñı şimdi senüñ

³⁰¹ Mecmuaya sonradan eklenmiş olan bu manzume silik olduğu için okunamamıştır.³⁰² Mısram vezni bozuktur.

-271-

Müfred

(,---/,---/,---/,---)

Benüm serv-i ser-efrâzum raķībūñ varma yanına

Elif kim o leşe lâme olur bî-iştibâh egri

-272-

Müfred

(-.---/-.---/-.---/-.---)

Yâ İlähî it raķībūñ cānına yüz biñ belā

Buña âmîn diyen bulsun cennet dürlü şafā³⁰³

-273-

Müfred

(,---/,---/,---/,---)

Melāmet şehridür çeşmüm başum üstinde ğam dāĝı

Aķar seyl-āb eşkünden içinde iki ırmaĝı

³⁰³ Mısram vezni bozuktur.

-275-

[Ġazel]

(,---/.---/,-)

- [91a] 1 Hemīşe devlet ile kām-rān ol
Vaķār u ḥaşmet ile şādmān ol
- 2 Zevāle irmesün sa‘d ile baḥtuñ
Cihān durduķça sen şāhib-zamān ol
- 3 Ḥasensün ḥüsn-i ḥulķ ile cihānda
Daḥı aḥsen olup ḥalkā ‘ayān ol
- 4 Muḥammed
Du‘ācidan bunı ister cinān ol
- 5 Ki dāyim sāyeñüzde ola rāḥat
Recāmuz bu durur daḥı hemān ol

-276-

Müfred-i Tîgî

(--./.--./.--./.--)

[91b] Mest oldı görüp cām-ı lebûñ bu dil-i pür-şevk
Ey sâki-i erbâb-ı maḥabbet yine mi zevk

-277-³⁰⁴**Müfred**

(-.--/-.--/-.--/-.-)

Mest ü lāya'kıl ider ādemi cām-ı Cem-i 'aşk
Geçürür iki cihāndan kişiyi 'ālem-i 'aşk

-278-

Müfred

(..--/..--/..--/..--)

Beni şol deñlü za'îf eyledi 'aşkuñ hevesi
Cism olurdı qabā egnüme perr-i mekesi

³⁰⁴ Sadece tek beyti verilen bu manzumenin tamamı 5 beyit olup aşağıda gösterilmiştir:

1 Mest ü lāya'kıl ider ādemi cām-ı Cem-i 'aşk
Geçürür iki cihāndan kişiyi 'ālem-i 'aşk

2 Ey perî cevr ü cefāñ ile beni qorqutma
Göñül eglencesidür ādem olana gam-ı 'aşk

3 Māsivādan geçelüm cām-ı maḥabbet içelüm
Varalum menzil-i maqşūda olup hem-dem-i 'aşk

4 Her qarınca dem olur bunda Süleymānlığ ider
Halka-i şohbetümüz oldı dilā ḥātem-i 'aşk

5 Mürşid-i kāmil ararsañ berü gel ey Yahyā
Olalum rāh-ı maḥabbetde bu gün maḥrem-i 'aşk (Çavuşoğlu, a.g.e., s. 410.)

-279-³⁰⁵[Ġazel-i] Bākı³⁰⁶

(../..../..../..)

- [92a] 1 Meclis-i ‘aşka girüp ayağı evvel çekdüm
Mā-sivādan götüri āhır-i kār el çekdüm
- 2 Sīnem üzre görinen kanlu elifler şanmañuz
Şafha-i derd ü ğama sürh ile cedvel çekdüm
- 3 ‘Alev-i āteş-i āhum degül eflāke çıkan
Aħter-i baħtuma bir tīg-ı muşaykal çekdüm
- 4 Bākıyā hūn-ı dili dīde dūketdi gördüm
Mey-i nābı bedel-i mā-yeteħallel çekdüm

³⁰⁵ Küçük, a.g.e. s. 302.³⁰⁶ 279/ 2a şanmañuz: şanmañ (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

-280-³⁰⁷[Ġazel-i] Bākī³⁰⁸

(,---/,---/,---/,---)

- [92b] 1 Gel ey sākī bulunmaz böyle ‘ālī dil-güşā meclis
Getür cām-ı muşaffāyı kim olsun pür-şafā meclis
- 2 Piyāle ‘aksi mir’āt-ı felekde āftāb olsun
Fürūġ-ı sāġar-ı şahbādan olsun pür-şafā meclis
- 3 Şarāb Āb-ı hayāt u cām-ı zerrīn āftāb olsun
Cinān içre gerekmez baña cānān olmasa meclis
- 4 Kadeh kan ağlayup def sīne döger ney figān eyler
Meger derd ü ġam-ı ‘aşka olupdur mübtelā meclis
- 5 Kadeh fıskıyye mey şu halka-i rindān anuñ havzı
Sarāy-ı ‘aşka şādırvān olupdur Bākıyā meclis

³⁰⁷ Küçük, a.g.e, s. 227-228.

³⁰⁸ 280/ 3a olsun: olsa

5b sarāy-ı ‘aşka: sarāy-ı şevka

-281-³⁰⁹[Ġazel-i] Ĥayretī³¹⁰

(--./---/--./---)

- [93a] 1 Ne āteş ü bād ne āb u gil idüm cānā
Sen serv-i hevā-baḥşa ben māyil idüm cānā
- 2 Daḥı gili Ferhāduñ olmamış idi taḥmīr
Ben rāh-ı meşakḳatde pā-der-gil idüm cānā
- 3 ‘Ālemde henüz adı yād olmadın engūruñ
Ḥūm-ḥāne-i vaḥdetde ben ḳanzil idüm cānā
- 4 Leyliye henüz Mecnūn olmamış iken meftūn
Ben vādī-i ḥayretde lā-ya‘ḳil idüm cānā
- 5 ‘Aşḳ eyledi āvāre ben Ĥayretiyi yoḥsa
Her ḥıdmete cān ile müsta‘cil idüm cānā

³⁰⁹ Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanyeri, **Ĥayretī Dīvān**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1981, s. 133.

³¹⁰ 281/ 4a olmamış iken: olmamış idi

-282-³¹¹Ġazel-i Sultān Mehmed Hān Tāle ‘Ömrehū³¹²

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [93b] 1 Yok durur zülme rızāmuz ‘adle biz māyillerüz
Gözlerüz Hāḡkuñ rızāsın emrine ḡāyillerüz
- 2 ‘Ālemi zūlm ü sitemden def’dür maḡsūd
Kārumuz dād u ‘adāletdür ŧeh-i ‘ādillerüz³¹³
- 3 Gözümüz kuḡl-i ŧafāhānı alur mı ‘aynına
Tütüyā-yı gerd-i rāh-ı dil-bere ḡāyillerüz
- 4 ‘Ārifüz āyīne-i ‘ālem-nümādur ḡalbümüz
Rūzgāruñ cünbişinden ŧanmañuz ḡāfillerüz
- 5 Hük-m-i Mevlāya muḡı‘yüz fāriḡüz tedbīrden
Biz tevekkül ehliyüz taḡdīr ile ‘ālemlerüz
- 6 Pūte-i ‘aşḡ içre ‘Adlī ḡāl idelden ḡalbümüz
Ġıll u ḡışdan ḡāliyüz ‘ālemde ŧāfi-dillerüz

³¹¹ Mustafa İsen vd. *Sultanların Şiirleri Şiirlerin Sultanları*, Kapı Yay., İstanbul 2012, s. 147.³¹² 282/ 3a gözümüz: gönlümüz

3b ḡāyillerüz: mā’illeriz

4a ḡalbümüz: gönlümüz

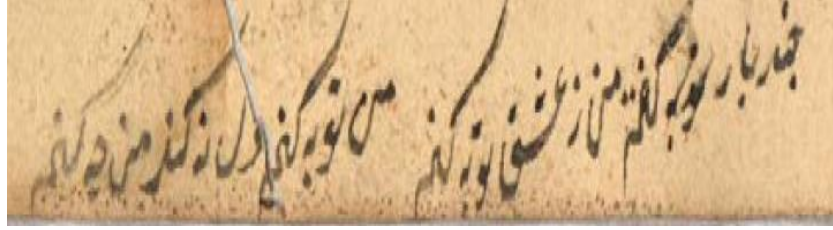
5b taḡdīr ile ‘ālemlerüz: takdīrine kā’illeriz

³¹³ Bu beyit, *Sultanların Şiirleri Şiirlerin Sultanları* adlı kitapta yer almamaktadır.

-283-

Mollā Cāmī

[Maṭla‘]

-284-³¹⁴[Ġazel-i] Niyāzī³¹⁵

(..-./...-./...-./...-)

- [94a] 1 Devlet el virmez ise baña felâket bâķī
‘İzzet olmazsa müyesser yine zillet bâķī
- 2 Manşıb-ı ‘ālī naşīb olmadı çün ‘âlemde
Rif‘at olmazsa ne var hâk-i mezellet bâķī
- 3 Eger el virmez ise baña melâhat yaķası
Dâmeni elde ne ğam kūy-ı melâmet bâķī
- 4 Ġuşsa hod hâzırım olmazsa müyesser şādī
Hurrem olmaķ yoĝ ise yine ķasâvet bâķī

³¹⁴M. Fatih Köksal, *Mecma‘u’n-Nezâ‘ir*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, s. 1706.

³¹⁵ 284/ 2b ne var: ne ğam
3a melâhat: melâmet

5 Seni bir zevk ü şafāya felek irgürmez ise
Hīç saht olma Niyāzī ğam u miḥnet bākī

-285-³¹⁶

[Ġazel-i] Necātī³¹⁷

(..-/.-./..-/.-.)

- [94b] 1 Yaraşur kim seni ser-defter-i ḥübān yazalar
Nāme-i ḥüsnüñ için bir yeñi ‘unvān yazalar
- 2 N’ola gelse ḥaṭ-ı sebzüñ ne ḥaṭāsı ola kim
Ka‘benüñ çevresine āyet-i Qur’ān yazalar
- 3 Korkarum kim lebüñüñ örneğın alup şanemā
Çın muşavvirleri şüret yirine cān yazalar
- 4 Diñ eṭibbāya ki Qanūn u Şifā yazmağdan
Hüner oldur ki ğam-ı dil-bere dermān yazalar
- 5 Dōstlar şi‘r-i Necātī okınurken ne ‘aceb
Yazalar yañılalar defter ü dīvān yazalar

³¹⁶ Tarlan, **NBD**, s. 272-273.

³¹⁷ 285/ 5a Dōstlar şi‘r-i Necātī okınurken ne ‘aceb: Şi‘r-i dil-süz-i Necātī var iken ḥayf ola kim
5b yazalar yañılalar: ḥalk yazub yañılıb

-286-³¹⁸

[Ġazel-i] Necātī

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [95a] 1 Yār bizden ġayrıya çoğ çoğ selām itmiş yine
Şehr içün başdan başa dārü's-selām itmiş yine
- 2 Gāh nāz ü geh nevāziş geh tekebbür geh niyāz
Pādşāhum luţf idüp in'ām'ı 'ām itmiş yine
- 3 Ka'bede ġurbān gibi ben ġanumı itdüm ħelāl
Ol ħarīm-i vaşlını baña ħarām itmiş yine
- 4 Bezmgāh idinse vahşet itmek içün her perī
Ol raġīb-i nā-mülāyim bir kelām itmiş yine
- 6 İtlerüm bile Necātī bilece olsun dimiş
Ķulları bābında şāhum ihtimām itmiş yine

³¹⁸ Tarlan, **NBD**, s. 491-492.

-287-³¹⁹[Ġazel-i] Necāti³²⁰

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [95b] 1 Şol ki yāri hoş görür qomaz bugüne yarına
Cenneti dīdāra şatar ‘aşq ola dīdārına
- 2 Dār-ı dünyā bir misāfir-ḥānedür kim her gelen
Āh şāhum yazdı gitti şafḥa-i dīvārına
- 3 On sekiz biñ ‘ālemi şāhid getürdüm ‘aşkuña
Çāre bulmadum raḳīb-i münkirüñ inkārına
- 4 Ey gönül yine senüñ içün oқındı huṭbe kim
‘Aşq şāhı sikke urdı ḳalbünüñ dīdārına
- 5 Būse kim bir cür‘adur cām-ı lebünden yoқ dime
Yoқ dir iseñ şāhidüm var ağızuñuñ iḳrārına
- 6 Biz ezelden derdüñi cān ile alup şatmışuz
Şimdi geldük [şanma bizi] ‘aşkuñuñ bāzārına

³¹⁹ Tarlan, **NBD**, s. 455-456.

³²⁰ 287/ 1a bugüne: bu günü
4b dīdārına: dinarına
7b iḳrārına: esrārına

- 7 Ey Necātī ol ŧeker-leb glmeyince gl gibi
Muṭṭali‘ olmadı kimse ađzınuñ ikrārına

-288-³²¹

[Ġazel-i] Bākī

(--./.--./.--./.--)

- [96a] 1 Devrān ayağın ŧyle ŧikest itdi ŧarābuñ
Güyā ki mey-i nāba gözi degdi ḥabābuñ
- 2 Keyfiyyet-i esrāra dŧendi zırafā hep
Yārān ayağın almada ḥayrān mey-i nābuñ
- 3 Esbāb-ı ṭarab seyl-i mey-i nāb ile gitdi
Āvāzı boğıldı giderek çeng ü rebābuñ
- 4 Peymāne ŧikest oldu yatur ḥaylī zamāndur
Yanup yağılır ḥātırını mecrūḥ kebābuñ
- 5 Bākī yine ŧaçıldı nemek³²² bāde-i nāba
Bilsek ‘acebā aŧlı nedür bu ŧeker-ābuñ

³²¹ Küçük, a.g.e, s. 266.

³²² Mecmuada bu sözcükten sonra ‘mey’ sözcüğü yer almaktadır.

-289-³²³**[Ġazel-i] Bākī**

(---/---/---/---)

- [96b] 1 Gönder efendi sīneme tīr-i belālaruñ
Olsun siper belālaruña mübtelālaruñ
- 2 Mihr ü vefālar itmez iseñ dōstum n'ola
Minnet degül mi cānuma cevır ü cefālaruñ
- 3 Rez duġterini sīneye çeksem ‘aceb midür
Cevrinden özge nesnesi yok dil-rübālaruñ
- 4 Şehr içre ħalk bir birine gösterür beni
Mihri hilāle beñzedeli meh-liķālaruñ
- 5 Bākī-i ħaste-ħātırı iñletme dōstum
Maķbül olur du‘āsı şaķın mübtelālaruñ

-290-

Maṭla‘

(---/---/---/---)

A‘lā şanurdum ol şanemuñ ķaddi pest imiş

Naķşın çıķardum anuñ erāzil perest imiş

³²³ Küçük, a.g.e, s. 261-262.

-291-³²⁴

[Ġazel-i Bākī]

(--./.--./--./--)

- [97a] 1 Āyīne-şıfat şāf gerek şafha-i sīne
Gün gibi ziyā-güster ola rūy-ı zemīne
- 2 ‘Uşşāk idemez ol kad-i mevzūnı der-āgūş
Açılmayıcak hayme gibi nice hazīne
- 3 İnşāf budur ki çıkarup misk-i gazāli
İzūñ tozını tolduralar nāfe-i Çīne
- 4 Āyīne gibi herkese yüz virmesün ol mäh
Bir bağır yanık ‘āşıkuñ uğrar nefesine
- 5 Pürdür güher-i pāk ile mecmū‘a-i Bākī
Deryā dil-i dānādur aña sīne sefīne

³²⁴ Küçük, a.g.e, s. 365.

-292-³²⁵[Ġazel-i] Bāķi³²⁶

(../-/-../-/-../-/-)

- [97b] 1 Naġamāt eylemege başladı şanma anı sen
Ehl-i sūzuñ řanemā āteřin ũfler ney-zen
- 2 Meclis-i ‘ařķda ney-zen ne alar yanuñda
Ġam-ı hicrũñle ser-āġāz idicek nāy ile ben
- 3 şem‘ lāzım degũl ey sākĩ yiter meclisde
şu‘le-i cām-ı şeb-efrũz Çerāġ-ı rũřen
- 4 řaġn-ı gũlzāra dũřersek demidũr jāle-şıfat
Nev-bahār oldu gũl açıldı gũzellendi emen
- 5 Ġonceler dũgmelerin ozdı bahār oldu diyũ
Sĩnesin adı girĩbānımı çāk itdi semen
- 6 Bāķiye ‘işret ũ ‘ayş itmege hicrũñde yiter
Nāle ney gũz yaşı mey fikr-i viřālũñ gũlřen

³²⁵ Kũũk, a.g.e, s. 321-322.³²⁶ 292/ 2a yanuñda: yanumda

2b nāy ile: nāleye

-293-³²⁷[Ġazel-i] Bākī³²⁸

(---/---/---/---)

- [98a] 1 Dil derd-i ‘aşk-ı yār ile bezm-i belādatur
 Kad çeng ü nāle nāy u ciger hūnı bādedür
- 2 Ten hāk-i rehde dīde zülāl-i vişālde
 Cān āteş-i firākda hātır hevādatur
- 3 Çoçmak naşīb olur mı miyānuñ kemer gibi
 Cānā niteki hançer-i hicrān aradatur
- 4 Ferzāne-i cihānsın o ruhlarla sen bugün
 Şāhān-ı hüsn anuñ öñince piyādedür
- 5 Men‘ eyleme yanuñca sürinsün ko sāyevār
 Bākī kuluñ da pādşāhum bir fütādedür

³²⁷ Küçük, a.g.e. s. 154.³²⁸ 293/ 5b pādşāhum: pādīşehüm (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

-294-³²⁹[Ġazel-i] Bākī³³⁰

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [98b] 1 Ey şabā dil rahtın o gīsū-yı ‘anber-bāra çek
‘Āşık-ı dīvāneyi zencīr-i zūlf-i yāra çek
- 2 Ola kim bir pāre yaşın diñdüre kanın kese
Ĥāk-pāyüñ tūtiyāsın dīde-i ĥūnbāra çek
- 3 Cām-ı gül-gūn al ele nūş [eyle] bī-pervā bugün
Ĥuvvet-i bāzūñ ile bir dil-ber-i meh-pāre çek
- 4 Dür dişi vaşfında ey dil bağla bir ‘ıkd-ı güher
Lü’lü’-i lālā-yı nazmuñ rişte-i efkāra çek
- 5 Sīne bir eglenceden ĥālī gerekmez Bākıyā
Yāre sen ķādir degülsin bārī miskīn yara çek

³²⁹ Küçük, a.g.e, s. 257.³³⁰ 294/ 2a diñdüre: diñdürüp

-295-³³¹[Ġazel-i] Bākī³³²

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [99a] 1 Ġonceyi dil-teng ider la‘1-i dūr-efşānuñ senüñ
Lāleye hoş reng ider gül-berg-i ħandānuñ senüñ
- 2 Serv ü şimşādın yürütmez ta‘n-ı bülbül gülşenüñ
Seyr idelden cilve-i naĥl-i ħırāmānuñ senüñ
- 3 Nāzük-beden sāde-pehlū olmadum nāzük bir şüh ile
Başmayınca bağruma şemşīr-i bürrānuñ senüñ
- 4 Sāğar-ı la‘1-i leb-i cān-baĥş-ı dil-ber devridür
Döndi ey cām-ı mey-i gül-reng devrānuñ senüñ
- 5 Nükte-i rengin ile elfāzuñ ey Bākī senüñ
La‘1-i dil-berdür meger ser-çeşme-i cānuñ senüñ

³³¹ Küçük, **a.g.e.**, s. 265.

³³² 295/ 3a Nāzük-beden sāde-pehlū olmadum nāzük bir şüh ile: Sāde-pehlū olmadum nāzük-beden bir şüh ile (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

5a senüñ: revān

-296-³³³[Ġazel-i] Bākī³³⁴

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [99b] 1 Fitneye āgāz idelden ġamze-i cādūlaruñ
Geh görünür ġāh görünmez ol hilāl ebrūlaruñ
- 2 Bağmasa yıllarla Nāhīdüñ yüzine ġam yimez
Ayda bir kez ħāl-i ruħsāruñ gören meh-rūlaruñ
- 3 Yüzleri böyle ħararmazdı eger ey māh-rū
Āftāba tapmayaydı tırra-i hindūlaruñ
- 4 Ĥurrem olsa ġam degül ešk-i revānum görse yār
‘Ādeti tefrīḥ-i rūḥ itmek dürür sularuñ
- 5 Ĥurdeler geçmiş durur dendānuñ evşāfında kim
Ĥāme-i Bākī delüpdür bağrını lü’lü’leruñ

³³³ Küçük, a.g.e, s. 256-257.

³³⁴ 296/ 2a yıllarla: yıllarca

4b itmek dürür sularuñ: itmekdür aħar sularuñ (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

-297-³³⁵

[Ġazel-i] Bākī

(---/---/---/---)

- [100a] 1 Üstād eline girmedi nā-puḥtedür henüz
Nāzük tenüñle eylesesün sīm-i ḥām baḥs³³⁶
- 2 Gül ḡoncesinüñ olmadı mesmü‘ sözleri
La‘lüñle eyledi gerçi mā-lā-keḷām baḥs
- 3 Ḥüsnüñ katında toḡmaduḡa döndi her biri
Ḥürşid ü māḥ eyler iken şubḥ u şām baḥs
- 4 Erbāb-ı ‘aşḡ ceng ider eşḡāb-ı zühd ile
Maḡşüd sensin eyleseler ḡāş u ‘ām baḥs
- 5 Bākī ferīd-i fenn-i suḡansın nizā‘ı ḡo
İlzām iderler itme şaḡın iltizām baḥs

³³⁵ Küçük, a.g.e. s. 116.

³³⁶ Bu beyitten önce *Bākī Dīvānı*’nda aşağıdaki beyit gelmektedir:

La‘lüñle cām yoḡ yire eyler müdām baḥs
İzhār-ı ḡaḡ degülse ḡarāz ḡöd ḡarām baḥs

-298-³³⁷

Velehū

[Ġazel]

(,---/.---/.---/.---)

- [100b] 1 Görüp tāb-ı ‘izāruñ hāṭırı nerm oldı Nāhīdūñ
İçüp ‘aşkuñ şarābın kellesi germ oldı hūrşīdūñ
- 2 Şikest olduĝına rāzī degüldi revnaḳ-ı ‘işret
Anuñ’çün düşmedi bir dem elinden cām Cemşīdūñ
- 3 Peyām-ı hañcer-i ser-tīzin ol māhuñ degürmişdür
Anuñ’çün ditrer endāmı çemende bāddan bīdūñ
- 4 ‘Alāyıḳdan mücerred ol ser-i kūyında mesken bul
Mesīhāveş mekānı āsmāndur ehl-i tecrīdūñ
- 5 Gedā-yı kūy-ı cānāne şaḳın öykünme ey Bākī
Sefāhatdür bilürsün muḳteżā-yı şāha taḳlīdūñ

³³⁷ Küçük, a.g.e, s. 255.

-299-³³⁸[Ġazel-i] Bākī³³⁹

(-.-/-.-/-.-)

- [101a] 1 Kaddümi çeng eşkümi rüd eyledüñ
Cismüm âteş cānumı ‘ūd eyledüñ
- 2 Hāli sevdāsıyla āh itdüñ dilā
Cān meşāmın ‘anber-ālūd eyledüñ
- 3 Diñmese yaşum ‘aceb mi ey gönül
Cānumı āh ile pür-dūd eyledüñ
- 4 Her şeb ey dil āh-ı âteşnākden
Çarh-ı bed-mihrüñ yirin od eyledüñ
- 5 Kühl-i hāk-i pāy-i yarı sürmeden
Çeşmüñe Bākī ‘aceb sūd eyledüñ

³³⁸ Küçük, a.g.e, s. 262.

³³⁹ 299/ 3a cānumı: hānemi
5a sürmeden: çeşmüñe
5b çeşmüñe: sürmeden

-300-³⁴⁰[Ġazel-i] Yaḥyā³⁴¹

(.---/.---/.---/.---)

- [101b] 1 Duyuldı rāz-ı nihānum ziyāde iltiyāmumdan
Seni sevdüğüm añlandı tevāzu‘la selāmumdan
- 2 Vefā şuretlerin gördüm bugün mir‘āt-ı ḥüsnüñde
Şefā‘at nūr[1] berķ ursa n‘ola faḥrū‘l-enāmumdan
- 3 Aña şādum ki ‘aşķuñla uyandum ḥ‘āb-ı ğafletden
Murādum bu idi ey dil Ḥudā-yı lā-yenāmumdan
- 4 Ġarīb olduğum içün adımı añmağa ‘ār ider
Bu istiğnāyı ummazdum ben ol yār-ı be-nāmumdan
- 5 Anuñ‘çün okımaz eş‘arımı cānān benüm Yaḥyā
Şefā‘at eylemek lāzım gelür sūz-ı kelāmumdan

³⁴⁰ Çavuşoğlu, a.g.e, s. 473-474.

³⁴¹ 300/ 1a rāz-ı nihānum: ‘işk-ı pinhānum

4b bu istiğnāyı ummazdum ben: bu istiğnālar umulmazdı

5a cānān benüm Yaḥyā: cānānum ey Yaḥyā

-301-³⁴²[Ġazel-i Necātī]³⁴³

(../..../..../..-)

- [102a] 1 Didüm ey dil saña yār ide vefā ḥandān ol
 Āh idüp derd-i derün ile didi andan ol
- 2 Baña cānān ışığı Ka‘be saña ey şūfī
 Tek yüzüñ görmeyelüm var Mışıra sultān ol
- 3 Didüm ışığıñe yüz[üm] süreyin güldi didi
 İşte bak Ka‘be gerek ḥacī gerek ḳurbān ol
- 4 Hey vefāsuz güzel efgān ile geçdi günümüz
 Bir gice külbe-i aḥzānumuza mihmān ol
- 5 Ḥasret ü derd ile ey dil beni vīrān itdüñ
 Göreyin ḥasret ü derd ile seni vīrān ol
- 6 Düşmen olduñ ise ḥalk ile ḳayırmaz bārī
 Işığı itleri ile yūri var yārān ol

³⁴² Tarlan, NBD, s. 350.

³⁴³ 301/ 7a ey: ko

7b her bir güzele: var her güzele

- 7 Ey Necātī ğam-ı cānān ile cānuñ çıksun
Saña kim didi ki her bir güzele hayrān ol

-302-³⁴⁴

[Ġazel-i Necātī]³⁴⁵

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [102b] 1 Gözlerüñ ile deġiřdüm göñlümi bir ġayrıya
Aldamağ āsān olur çünkim ola ‘ayyār mest³⁴⁶
- 2 Sāğarı devr itdüren cām-ı řarāb-ı nābdur
Ĥālet-i ‘aşğ olduğıçün rağş ider nāçār mest
- 3 Şūfiyā ‘ağluñ saña ben ‘āşığa yār kim olur
Cennet ehli kamu ayığ tālīb-i dīdār mest
- 4 Çeřm-i mağmūruñ řarāb-ı nāz içüp kanum döker
Cenge bünyād eylemez olmayıcağ küffār mest
- 5 N’ola ĥüsnüñden Necātī olsa bī-ĥuş ey şanem
Būy-ı güldendür dem-ā-dem bülbül-i gülzār mest

³⁴⁴ Tarlan, *NBD*, s. 163.

³⁴⁵ 302/ 1a ġayrıya: ġamzeye

3a ‘āşığa yār: ‘ışka yārem

³⁴⁶ Bu beyit *Necātī Beg Divanı*’nda 34. gazelde yer almaktadır.

-303-³⁴⁷

[Ġazel-i] Necāti

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [103a] 1 Bezm-i ġamda ‘aql u cānı itdi la‘l-i yār mest
Cām iki oldı ne var olsa kamu hūşyār mest
- 2 Hūsn ü ħulķ ile olur teşhīr-i dil kim cām-ı gül
Ġonce cāmından olupdur ‘andelīb-i zār mest
- 3 Her kiři bezm-i ezel mesti dūrūr ammā ki ben
Cūr‘a-i cām-ı lebūnden olmuřum tekrār mest
- 4 Dilde sırr-ı ‘aşķuñı řakladuġum ‘ayb eyleme
Olagelmişdür ider keyfiyyetin inkār mest

³⁴⁷ Tarlan, **NBD**, s.163 ve s.166.

Divan'daki 29. gazelin ilk iki beyti ile 34. gazelin 2. ve 3. beyti birleştirilmiştir.

-304-³⁴⁸[Ġazel-i] Necāti³⁴⁹

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [103b] 1 Bir gözi āhū ile avl ü arārum var yine
Körlüğine it rat̄būñ hoş şikārum var yine
- 2 ‘Ömr bātıldur mey ü maħbūba hem-dem olmayan
Başda sevdā elde cām-ı hoş-güvārum var yine
- 3 Ĥamdü lillāh dōstlar ġam dūşmeninden açmaġa
Gūşe-i mey-ħāne gibi bir Ĥişārum var yine
- 4 ana boyanmış iken gönlüm aar güller gibi
Bir cemāli ‘ālem-ārā nev-bahārum var yine
- 5 ıkdı yaşum gibi gözümden cihān gevh̄erleri
şol Necātīyüm ki dürr-i řehvārum var yine

³⁴⁸ Tarlan, *NBD*, s. 359.

³⁴⁹ *Divan*’da redif “-(I)m var benüm” şeklindedir.

--/ 1b it: seg

5b dürr-i řehvārum: dürr-i řāhvārum (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

-305-³⁵⁰[Ġazel-i] Belġi³⁵¹

(../-../-../-../-)

- [104a] 1 Sözümeñ añlayamaz şüfi bizüm ħāl ehli
Bī-zebān söyleşelüm var ise bir ħāl ehli
- 2 Saltanat faqr ile faqr itmek imiş ‘ālemde
Ne bilür ħadrin anuñ memleket ü māl ehli
- 3 Cān[1] cānān yolına virmede ihmāl itme
İrümez menzil-i maqşūdına ihmāl ehli
- 4 Vāz gel ‘aql ile sen yār olımazsun ey dil
Ehli var başka anuñ da behey ābdāl ehli³⁵²
- 5 Her dem āl ile Belġi öper ol serv ayagın
Görmedüm ħün-ı sirişküm gibi bir āl ehli

³⁵⁰ Bağdatlı Ahdî, **Gülşen-i Şu‘arâ**, (haz. Süleyman Solmaz), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2018, s. 122-123.

³⁵¹ 305/ 1a sözümeñ: dilimeñ

³⁵² Bu beyit *Gülşen-i Şu‘arâ* (Solmaz 2018)’da yer almamaktadır. Farklı bir beyit bulunmaktadır:

İledür ħalvetine ħile ile şüfi şarāb
Görmedüm dünyede anuñ gibi bir āl ehli

-306-

Ġazel-i Fedāyī

(../..../..../..-)

- [104b] 1 Mūnaqqāş olmış idi dilde ħayāl-i Ka‘be
 Ĥamdü lillāh ki naşīb oldu vişāl-i Ka‘be
- 2 Dīde-i cān u dile rü’yet-i dīdārından
 Nūr-baĥş oldu tecellī-i cemāl-i Ka‘be
- 3 Teşne-i bāde-i peymāneleri kıldı şarāb
 Çeşme-i zezem ile āb ü zülāl-i Ka‘be
- 4 Bir yüce mertebedür ehl-i şafā yanında
 Pāye-i ‘arşa deġer şafā-yı ni‘āl-i Ka‘be
- 5 Dil-i virānemüzi eyledi beytü’l-ma‘mūr
 Ey Fedāyī şeref [ü] ‘izz ü celāl-i Ka‘be

-307-

Velehü

[Ġazel]

(../..-../..-../..-)

- [105a] 1 Merhabā ey harem [ü] hāne-i bennā-yı kader
Merhabā ey ser-i kūy-ı şıla-yı Peyġanber
- 2 Merhabā ey hācerü'l-esved-i hāl-i siyeh
Māh-ı ruhsār-ı şeb-ārā-yı Halīl-i Āzer
- 3 Merhabā ey döşenüp ferş-i minā kanda yatan
Seng-i hārāsı güher hāk-i siyāhı 'anber
- 4 Merhabā ey ser-i bāmında altun oluġı
Lüle-i mey-i şeker çeşme-i āb u kevşer
- 5 Merhabā ey niçe biñ cān Fedāyī yoluña
Dem-be-dem ola fedā tā dem-i rüz-ı maşşer

-308-

Ġazel-i Fedāyī

(../..../..../..)

- [105b] 1 Merd-i sālīk idemez faqr ile taḥkīka sefer
Zāhidā ister iseñ kıлмаға Ḥaccü'l-ekber
- 2 Sa'y idüp eyle taḫāf ḥarem-i Ka'be-i dil
Bir olmayınca aña tevfiq-i İlähī rehber
- 3 Meymün olmayıcağ sine-i şūfide şafā
Secde-ḥāne-i bünyād-ı Ḥalīl-i Āzer
- 4 'Ārifūñ gönlüñe ger dāḫil-i Beytullāh ol
Eyle Ḥannān u Mennāna bu Deyyāna nazār
- 5 Nazār-ı pāk ideğör öldi Fedāyī zīrā
Mü'minūñ ḳalbi nazargāh-ı Ḥalīl-i ekber

-309-³⁵³[Ġazel-i] Fuzūlî³⁵⁴

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [106a] 1 Ol perīveş kim melāḥat mülkinüñ sulṭānıdır
Hük̄m anuñ hük̄mi baña fermān anuñ fermānıdır
- 2 Sürdi Mecnūn nevbetin şimdi benüm rüsvā-yı ‘aşk
Ṭoğrı dirler her zamān bir ‘āşıkuñ devrānıdır
- 3 Laḥza laḥza gönlüm odından şererlerdür çıkan
Ḳatre ḳatre göz döken şanmañ sirişküm ḳanıdır³⁵⁵
- 4 Çäkler cismümde şanmañ kim açupdur tığ-ı ‘aşk
Kim cünün gülzārınuñ bunlar gül-i ḥandānıdır
- 5 Ey Fuzūlî ola kim raḥm ide yār efgānuña
Ağlağıl zār anca kim zār ağlamak imkānıdır

³⁵³ Akyüz vd. **a.g.e.**, s. 210.³⁵⁴ 309/ 4a şanmañ kim açupdur tığ-ı ‘aşk: tığ-i ‘aşktan ‘ayb itmeñüz³⁵⁵ Mecmuada “Ḳatre ḳatre göz döken şanmañ sirişkümdür benüm ḳanıdır” şeklindedir.

-310-³⁵⁶

[Ġazel-i] Bākī

(..-./.-./..-)

- [106b] 1 Haremüñ ravza-i cināna deger
İşigüñ tāq-ı āsmāna deger
- 2 Bilüñe yoq bedel velī saçuñuñ
Girihin çözseñ ol miyāna deger
- 3 Hañcerüñ sīnemi delerse eger
Şöyle bir hayr ider ki cāna deger
- 4 Zer-i nāb oldı rüy-ı zerd ammā
Kaçan ol hāk-i āstāna deger
- 5 Oqlaruñ sīneye naşīb olıcaq
Tır-i peykānuñ üstüñāna deger
- 6 La‘l-i nāb oldı göz yaşı āñir
Bu haber güş-ı dil-sitāna deger
- 7 Elüñ ol zülfe degmek ey Bākī
Hāşılı ‘ömr-i cāvidāna deger

³⁵⁶ Küçük, a.g.e, s. 171.

-311-³⁵⁷

[Ġazel-i] Bāķī

(..-./.-./..-)

- [107a] 1 ‘Ārızuñ āb-ı nābdur gūyā
Zeķanuñ bir ħabābdur gūyā
- 2 Dilde envār-ı mihr-i ruĥsāruñ
Ābda māh-tābdur gūyā
- 3 Bezm-i ġamda dü çeşm-i giryānum
İki şīşe şarābdur gūyā
- 4 Naķş-ı ħüsn-i ħaţuñla şafĥa-i dil
Bir muşavver kitābdur gūyā
- 5 Ƨutdı mihr-i cihānı ol māhuñ
Pertev-i āftābdur gūyā
- 6 Bāķıyā ĥāl-i ‘anberīni anuñ
Nāfe-i müşġ-i nābdur gūyā

³⁵⁷ Küçük, a.g.e, s. 109-110.

-312-³⁵⁸

Velehü

[Ġazel-i Bākī]

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- 1 Gülsitān bezm-i şarāb u cām-ı mey güldür baña
 ulul-i halk-ı şurāhī şavt-ı bülbüldür baña
- 2 ‘Arızuñda ol iki zülf-i girih-gırüñ senüñ
 Şuya onmuş iki arrā tāze sünbüldür baña
- 3 Seng-i bī-dāduñla serde zam-ı hüninüm ki var
 Güşe-i destārda rengin aranfüldür baña
- 4 Mest ü medhüşum velī hālī mey-i engürdan
 La‘l-i nābuñ hāleti keyfiyyet-i müldür baña
- 5 Hāydar-ı Kerrāriyüm meydān-ı nazmuñ Bāıyā
 Nevk-i hāme Zülfıār u ab‘ Döldüldür baña

³⁵⁸ Küçük, a.g.e, s. 108-109.

-313-³⁵⁹

[Ġazel-i] Bākī Çelebi

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [107b] 1 Cümle halk-ı ‘āleme hükmin geçürdi tır-i ‘aşk
Kesdi hep da‘vaları şemşir-i ‘ālem-gır-i ‘aşk
- 2 Pend ile dīvāne-i ‘aşka selāsil bağlama
Bend ü zencir eslemez zīrā bilürsün şir-i ‘aşk
- 3 Kıble-i iqbāl-i ‘ālemdür cemālün Ka‘besi
Tā irişdi ‘āleme āvāze-i tekbir-i ‘aşk
- 4 İrmese kân-i kemāle kılsa dil mānend-i mis
Ġıll u Ġışdan şāf [u] pāk altun ider iksir-i ‘aşk
- 5 Şāh-ı kişverden dilā gel çekme sancağ minnetin
Kendü dūd-ı āhıdur zīrā livā-yı mır-i ‘aşk
- [108a] 6 Dil-rübā dil-ber severmiş ben helāk oldum meded
Cānuma kār eyledi şimden girü te’sir-i ‘aşk
- 7 Bākıyi zār u zebūn itdün yigitlik bu midur
Sen tüvānā nev-civān ol nā-tüvān bir pır-i ‘aşk

³⁵⁹ Küçük, a.g.e, s. 245-246.

-314-**[Kıt'â-i Mecdî]**

(-.-/-.-/-.-/-.-)

1 Kardeşün Muşlî için bir söz işitdüm Mecdiyâ
Vâkı'â gerçek ise haylî kabaĥat eylemiş

2 Bir ġulâm-pâre köpek uluyup ol âhüyü
Şöyle böyle diyerek çâk bu dîne(?) âl gitmemiş

-315-³⁶⁰**[Ġazel-i] Bâkı³⁶¹**

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [108b] 1 Degme naĥcîrin şikâr itmez bu deştün şîr-i 'aşk
Şîr-merdân-ı dil-âverdür yine naĥcîr-i 'aşk
- 2 Nâr-ı miĥnet nerm ider 'âşık mülâyim-ĥab' olur
Âhen-i pülâd ise altun ider iksîr-i 'aşk
- 3 Ĥusrevâne penc nevbet çaldı heft iĥlîmde
Nüh kıbâbın yanĥulandurdı sipihr[üñ] mîr-i 'aşk

³⁶⁰ Küçük, a.g.e, s. 246.

³⁶¹ 315/ 5a 'aqlumuz: 'aqlumı

5b vaz'-ı nâ-hemvâre 'âlem: vaz'-ı nâ-hemvâr-ı 'âlem

- 4 Lerze virdi ‘āleme şaldı zemīne zelzele
Ġulġul-i kūs u nefir-i şīt-i ‘ālem-gīr-i ‘aşk
- [109a] 5 ‘Aqlumuz kıldı perīşān gönlümüz itdi ħarāb
Vaz‘-ı nā-hemvāre ‘ālem kār-ı bī-tedbīr-i ‘aşk
- 6 Büt-perest olsa revā ‘aşk ehli olmaz ħod-perest
Şöyle şūret virdi deyr-i ‘āleme taşvīr-i ‘aşk³⁶²
- 7 Zaġmumuz ħūnı mey-i gül-gūnumuzdur giceler
Bezmümüzde şem‘-i rūşen şu‘le-i şemşīr-i ‘aşk
- 8 Gerden-i mihre eşi‘a taġdı altun silsile
Sīm-tenler ideli dīvāne-i zencīr-i ‘aşk
- 9 Ĥānġahdan toġrı ‘azm itse n’ola mey-ġāneye
Bāġīyi çün böyle irşād eylemişdür pīr-i ‘aşk

³⁶² Bu beyit *Divan*’da bulunmamaktadır.

-316-

Tarīh-i Fütūhāt-ı [Kumrān]**[Kıt'a]**

(../-../-../-../-)

- [109b] 1 Ehl-i İslāma virüp fırsatı Hallāk-ı cihān
Kāfir iline kılıç şaldı olup el-Ḳur'ān
- 2 Pā-māl oldu kaçup her yaña küffār ehli
Çignedüp pāy-i semend ile kovup niçe zamān
- 3 Küfr her bir yañadan şīt u şadā inmez iken
Şıklığın diñdürüp urdı kılıcı Tātār hān
- 4 Taburun başdı idüp top [u] tūfengin yağmā
Virmedi zerrece hiç 'asker-i İslām amān
- [110a] 5 Ğam degül ma'rekede ba'zı şehīd oldu ise
Her biri Haḳ yolına virdi bugün baş ile cān
- 6 'Avn-ı Haḳ rehber olsa 'asker-i İslāma eger
Hāyil olmaz idi zemīni aña kevnle mekān

- 7 Didi bu mıŖra‘ fethin iŖidenler tārīh
Dökilüp cebr ile alındı tīg ile Ŗumrān

-317-

Müfred

(-.-./-.-./-.-./-.-.)

Geçdi māh-ı Receb ey kaŖı hilālüm [geldi] Ŗa‘bān

VaŖluña irmiŖ iken aldı bu ğarībin Ramazān

-318-³⁶³

Velehū

[Ėazel]

(-.-./-.-./-.-./-.-.)

- [110b] 1 Cānān odur ki meyl ide anı ğörince cān
Esbāb-ı hüsni hūb ola ammā be-Ŗarṭ-ı ān
- 2 Cānā metā‘-ı hüsnüñe dil müŖterī iken
OlmamıŖ idi ‘aŖı iline kārīvān revān
- 3 Mihmān olunca ğamzelerüñ dilde mā-ħazar
İki enār dāneledi çeŖm-i hūn-feŖān

³⁶³ 82a’da yer alan bu manzume bu varakta yeniden yazılmıŖtır.

- 4 Ceng itmege sitāre-i bahtumla eyledüm
Bu āh-ı pür-şirārımı bir tīg-ı zer-nişān
- 5 A‘dāya baş egdüremez kimse Bākıyā
Şemşir gibi olmayıcağ ser-be-ser zebān

-319-³⁶⁴

[Ġazel-i] Bākī

(..-./..-./..-./..-)

- [111a] 1 ‘Aşkuñuñ zaħmeti ĥod cānuma minnetler idi
Dōstum cevr ü cefalar da ne zaħmetler idi
- 2 Kāşkī cānı şaçuñ dārına ber-dār itseñ
Ĥākden ref^ç idi bī-çāreye rif^ç atler idi
- 3 Āşnā olmasun ağyār ile dirdüm olduñ
Çekdüğüm derd ü belālar hep o ġayretler idi
- 4 Gelse ol şūĥ-ı cefā-pīşe dil-i vīrānı
Tīşe-i cevr ile bir pāre meremmetler idi
- 5 Ten-i Bākī[yi] ser-ā-pā kılıcuñ pārelese
Şöyle vallāhi begüm cānına minnetler idi

³⁶⁴ 82b’de yer alan bu manzume bu varakta yeniden yazılmıştır.

-320-³⁶⁵[Ġazel-i Ĥayālī]³⁶⁶

(---/---/---/---)

- [111b] 1 Sen ey bülbül kebāb-ı āteş-i ‘aşq-ı gül olmışsun
Be yana yana hey miskīn nedür hālūñ küł olmışsun
- 2 Görüp mestāne feryādum didi ol gülşen-i zibā
Yine rindāne içmişsün seherden bülbül olmışsun
- 3 Ölince kulluğın eyle gönül sen saña itmişsün
Varup bir bī-vefā yāruñ işiginde kul olmışsun
- 4 Mey-i gül çehre içmişsün yine ey gonce-leb beñzer
Güzellenmişsün ey āfet kızarmışsun gül olmışsun
- 5 ‘Aceb şūrīde-hāl olduñ Ĥayālī la‘l-i yār için
Melāmet çārsūsında harīdār-ı mül olmışsun

³⁶⁵ Tarlan, **HD**, s. 222.

³⁶⁶ 320/ 2a gülşen-i zibā: gülbün-i zibā

3b yārun: şahın

4b kızarmışsun gül olmışsun: kızarmış gül gül olmuştun

5a melāmet: melāhat

-321-³⁶⁷[Ġazel-i Ĥayālī]³⁶⁸

(---/---/---/---)

- [112a] 1 Ġam acısını lezzet-i dūnyāya virmez
Kūnc-i belāyı kişver-i Dārāya virmez
- 2 Ĥūn-ābe-i cigerle geĉen rūzgārumı
Bezm-i şafāda sāġar-ı şahbāya virmez
- 3 Yırlar yüzinde na'lĉe vü kebkebüñ görüp
Göklerde mäh-ı nevle Süreyyā virmez
- 4 Dil kişverinde beglik ider rind-i 'ālemüm
Ṭabl u 'alemle başumı ġavġaya virmez
- 5 Ben ol Ĥayāliyüm ki bāb-ı kevneyni
Ĥūr-ı behişt-i şādī-i ferdāya virmez

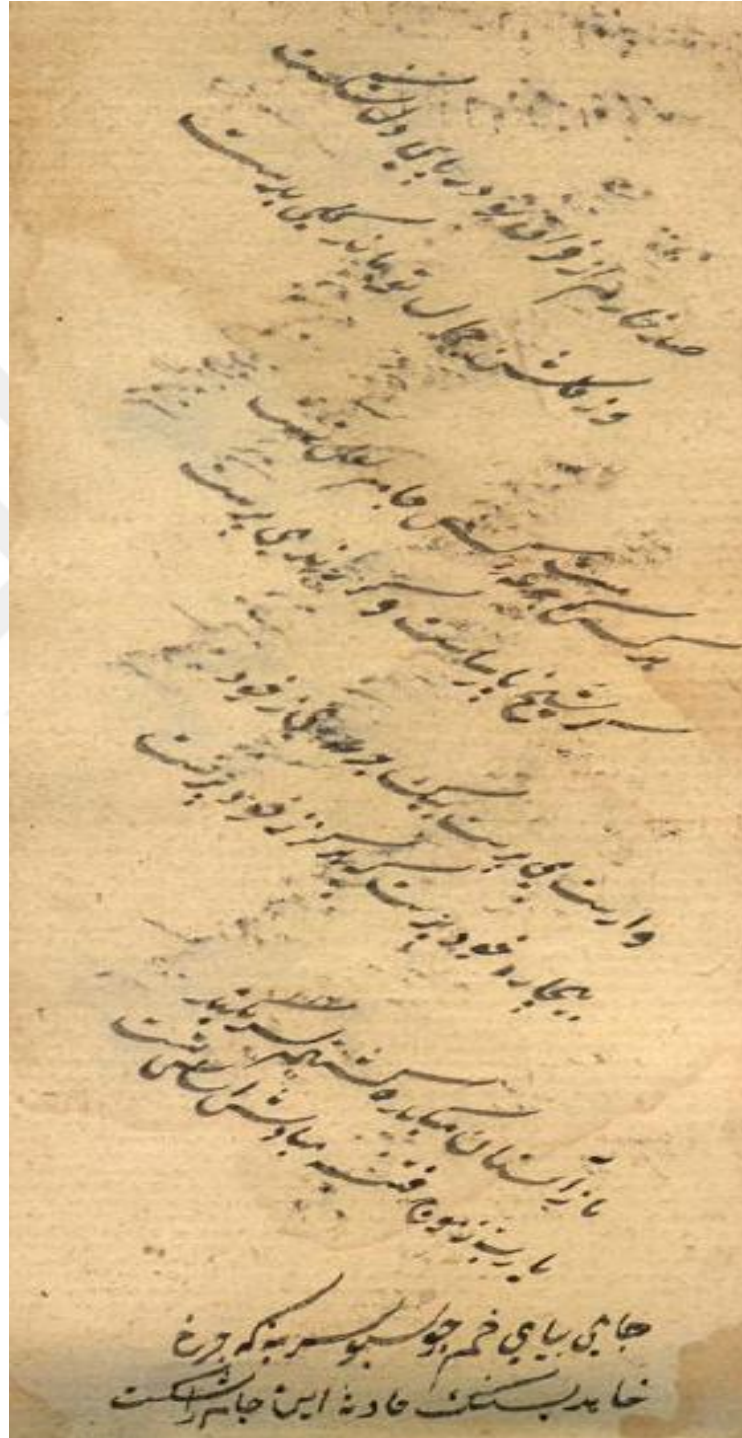
³⁶⁷ Tarlan, **HD**, s. 239-240.

³⁶⁸ 321/ 3a görüp: izin

5a bāb-ı kevneyni: bu ġün yār u giryemi (Mecmuadaki şekliyle vezne uymamaktadır.)

[Ġazel-i Cāmī]

[112b]

-323-³⁶⁹[Ġazel-i Ĥayālī]³⁷⁰

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [113a] 1 Ĥalk-ı ‘ālem ‘andelībi murġ-ı cānum şandılar
İtdügi nālişleri āh u fiġānum şandılar
- 2 Gül nihālūñde görüp ĥaddūñ gibi rengin güli
Bir ser-āmed kāmētūñ boynında kanum şandılar
- 3 Jāleden lü’lü’ ile zeyn itdiler zülfin görüp
Sūsen-i āzādı gülşende zebānum şandılar
- 4 Çün ĥarābāt ehli mey içre ĥabābı gördiler
Kan yaşumdan seyle virmiş ĥānmānum şandılar
- 5 Ser-fürū itdi Ĥayālī baña erbāb-ı kemāl
Bende-i maĥbūl-i şāh-ı nükte-dānum şandılar

³⁶⁹ Tarlan, HD, s. 121.³⁷⁰ 323/ 3a zülfin: medhin

4a çün: dün

-324-³⁷¹[Ġazel-i Ĥayālī]³⁷²

(---/---/---/---)

- [113b] 1 Bir ‘āleme irmiş durur erbāb-ı ĥarābāt
Kim düşde daĥı görmez anı ehl-i münācāt
- 2 Mey telĥ olıcaĥ ĥālet olur anda ziyāde
‘Aşĥ ehline yeter bu ĥadar keşf ü kerāmāt
- 3 Ārām idemez dil göricek sāġarı pür-mey
Ĥürşīd göricek n’ola rızā eylese zerrāt
- 4 Ferzīn gibi kec-revligi ĥo naĥ‘-ı zemīnde
Çarĥ itse gerekdür seni bu lu‘b ile şāh-māt
- 5 Sevdā-yı cihānı ĥoma göñlünde Ĥayālī
Ol Ka‘be-i ‘ulyāyı n’içün mesken ider Lāt

³⁷¹ Tarlan, **HD**, s. 99.

³⁷² 324/ 3b ĥürşīd: ĥurşīdi
rızā eylese: raks eylese
4a zemīnde: felekte
4b bu: bir

-325-³⁷³

[Ġazel-i] Kemāl Paşa-zāde

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [114a] 1 Mey řafaĸ encüm ĸadeĸ bu nüh-felek ĸum-ĸānedür
 şeb külāĸın kec geyer beñzer ki meh mestānedür
- 2 ‘Ařĸ ile göz yaşına ĸarĸ olmayan cānā şanur
 ĸıřřa-i Ferĸād u Mecnūn bir ĸurı efsānedür
- 3 Ĥüsñ ile ĸūrřīd-i ‘ālem ola zerre sūz ĸōñül
 Meyl dāyim bir hilāl-ebrū ĸūzel oĸlanadur
- 4 ĸānde bir ser-keř ĸūzel ĸörse sever fi’l-ĸāl anı
 Bu deli ĸōñlüm benüm ‘ālemde ĸoř dīvānedür
- 5 Ben niĸe ĸurmet ĸılup el ūzre dutmayam mūdām
 Ol ĸōzi āĸūları rām eyleyen peymānedür

³⁷³ Bu manzume *İbn-i Kemāl Dīvānı* (Demirel 1996)’nda bulunmamaktadır.

-326-

[Ġazel]

(---/---/---/---)

- [114b] 1 Ey kâdî saña da‘vâcî Yezdân olacađdur³⁷⁴
Maşşer ‘araşâtındaki dîvân olacağdur
- 2 Hâşşr içre sicillât-ı ‘âmel çün bula imzâ
Rüşvet raqamı nâmuña ‘unvân olacağdur
- 3 Devründe yetîmüñ ki gözi yaşı revândur
Bir gün seni ġarq itmege tûfân olacağdur
- 4 Rüşvet kemügin her dem ilik gibi yudarsun
Ķarnuñ yarılıp bir gün erigüp kıan olacađdur³⁷⁵
- 5 Bu sâz ki sen perdeler ardında çalarsun
Şanma ki anuñ nefhası pinhân olacağdur

³⁷⁴ Mısrâm vezni bozuktur.

³⁷⁵ Mısrâm vezni bozuktur.

-327-³⁷⁶[Ġazel-i] Revānī³⁷⁷

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [115a] 1 Diş bilersün ey gönül yāruñ leb-i handānına
Kim görüp dūrür kişi kāsıd ide kendü cānına
- 2 Yārı benden tañ degül ayırmağ isterse rakīb
Kāsıd ider şeytān belī her mü'minüñ imānına
- 3 Va'de-i vaşl-ı nigāra ey gönül aldanma kim
Hūblar turmaz bilürsün 'ahdine peymānına
- 4 Şanurum kim desti dil-dāruñ gümüşden şānedür
Nāz ile el urduğınca zūlf-i müşg-efşānına
- 5 Rūy-ı dil-berler hayāliyle Revānī bu gönül
Döndi [şol] mir'atı çok āyīneci dükkānına

³⁷⁶ Avşar, a.g.e, s. 371.³⁷⁷ 327/ 1b görüp dūrür: görüpdür kim
4a el: dest

-328-³⁷⁸[Ġazel-i] Behiřti³⁷⁹

(,---/,---/,---/,---)

- [115b] 1 *Elā yā eyyūhe 's-sāķī edir ke'sen ve nāvilhā*³⁸⁰
Bizi öldürmedin ġam ġāfil olma çāreler kıl hā
- 2 Ezelden mekteb-i 'aşķuñ bir üstād-ı şafā-baħşı
Görüp āyīne-i tab'um dimiş bu ġayli ķābil hā
- 3 Görürseñ muġ-beçe yanında bir yañlıř ġayāl itme
Bizi ey pīr-i mey-ħāne hemān oġluñ gibi bil hā
- 4 Olurmıř dīdeden dīdāra perde eşķ-i ġūn-ālūd
İriřdi cilve eyyāmı göñül demdür gözūñ sil hā
- 5 Behiřti sāde-rūlarla mülākāta du'ā kılsañ
Ķabūl olmaġa sīneñde gerekmez kıl ķadar ġıl hā

³⁷⁸ Yaşar Aydemir, **Behiřtī Dīvānı**, Milli Eġitim Bakanlıġı Yay., Ankara 2000, s. 229-230.

³⁷⁹ 328/ 1b çāreler: çāremüz

4a dīdeni: dīdeden

³⁸⁰ *Hāfiz-ı Şirāzi Dīvan*'ın ilk gazelinin ilk mısraının tazminidir. "Ey Sāķi, kadehi dōndür, meclistekilere ve bana sun." anlamına gelmektedir. Bazı araştırmacılar Hāfiz'in bu şiiri Yezid ibni Muaviye'den aldığını iddia etse de bu görüş pek yaygın deġildir.

-329-

[Ġazel-i] Vālihī Efendi

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [116a] 1 Jāleveş giryānuñ oldum gül gibi ḥandān iken
Boynu bağlu bir ęul oldum başuma sultān iken
- 2 Pertev-i mihrüñle ey meh-rū ‘alāķam var idi
Āb u ḥāk ięre vücūdum cevheri pinhān iken
- 3 ‘Aşķ deştinüñ yolın bilmezdi daḥı ben
Gird-bādāsā yoluñda bī-ser ü sāmān iken
- 4 Sürdi ęapuñdan beni ḥaşākveş seyl-i belā
Aña nisbet seyl-i eşküm bī-kerān ‘ummān iken
- 5 Ağzı dadın bilmeyen nā-dāna virme dōstum
Leblerüñ sebūsına Vālihī ḥayrān iken

-330-

[Maṭla‘]

(,---/---/---/---)

[116b]

Ne kārūm var idi cānānum bu dār-ı dünyāda

Seni bulmağ için geldüm hemān bu miḥnet-ābāda

-331-

[Maṭla‘]

(-./-./-./-.)

Sīne-i ‘uṣṣākda ol gice cānān giceler

Gündüz olur gicesi günleri olur giceler

-332-

[Maṭla‘]

(./-./-./-./-.)

Pāy-māl eyleme ki sūy-ı anber-efṣānuñ

Kuyruğın başma nigārā uyur ejderhānuñ

-333-³⁸¹

[Maṭla‘]

(.-./-./-./-.)

Her kimüñ bir rūḥ-perver dil-güşāsı yok

Bir ten-i fersüdedür ḥaḳḳā budur ki cānı yok

³⁸¹ 90a’da yer alan bu manzume bu varakta yeniden yazılmıştır. Buradaki yazımıyla ilk mısram vezni bozuktur.

-334-³⁸²

[Maṭla‘]

(-.-/-.-/-.-/-.-)

Ey Necāṭī çünkü gördüñ o yalandur bu yalan

Bu fenā dünyāda sen de bir iki gün oyalan

-335-³⁸³

Tahmīs-i Sürūrī

(-.-/-.-/-.-/-.-)

I

[117a]

Çün perīşān oldu ruhsāruñda zülf-i tāresi

Şubhımı gam şāmına döndürdi bahtum kararı

Sīnemüñ söyler saña ağzın açup her pāresi

Dōstum göñlüm olaldan gamzenüñ āvāresi

Tökilür gözden yaşum yirine bağrum pāresi

II

Ey ezel şubhında gündüz ‘arīzuñ zülfüñ gice

Kırpigüñ kaşuñ Kelāmullāh nāṭıkdan hece

Kendü başuñ’çün ki bir kez göz ucıyla gizlüce

Çāk-ı sīnemden nazar kıl tırüñ için gör niçe

Çana kan olmuş durur cān ile göñlüm arası

³⁸² Bu manzume *Necati Beg Divanı* (Tarlan 1977)’nda bulunmamaktadır. Büşra Çelik’in yayımladığı “16. Yüzyıl Şairlerinden Fakîri ve Şiirleri” adlı makalede küçük bir farkla yer almaktadır (Çelik 2019: 842):

Ey Fakîri çünkü bildüñ o yalandur bu yalan

Bu fenā dünyāda sen de bir iki gün oyalan

Gülşen-i Şu‘arā (Solmaz 2018: 103)’da da Usûlî’ye ait gösterilen böyle bir beyit bulunmaktadır:

Ey Uşûlî çün bilürsün bu yalandur o yalan

Bu yalancı dünyede sen de bir iki gün oyalan

³⁸³ Bu manzume *Acem Sürûri ve Divançesi* (Şaripbekova 2001)’nde bulunmamaktadır.

III

[117b] La‘l-i ħandānuñdan ayru oldı ey dürr-i yetīm
 Yaralanmış bağrumuñ her pāresi ğamdan dü-nīm
 Ğuşşadan ħan yuda yuda ‘āķıbet oldı saķīm
 Çāre-i derd isteyü vardum taḃıbe didi kim
 Yoķ durur bu ħastenüñ ölmekden özge çāresi

IV

Gösterür ħün-ābe-i dāğ-ı derūnumdan nişān
 Gözlerüm olmağa ‘aks-i ‘ārızuñdan gülistān
 Nāvekūñ peykānınuñ zaħmından ey ebrū-kemān
 Kirpigümden ħanlı yaşum demidür olur revān
 Ğocnenüñ tölmiş durur ħanıyla yürek yarası

V

[118a] Bir şacı sünbül yüzi gül fitne-i devr-i kamer
 Muşħaf-ı ħüsniinde yazılmış ki *mā hāzā beşer*³⁸⁴
 Gösterilden pāk-i ruħsārın perī tek bir nazār
 Dāğ-ı sevdādan Sürürī eyle yanmışdur ciger
 Kim görünür şu‘le-i āhumdan āteş pāresi

³⁸⁴ Mā hāzā beşeran in hāzā illā melekün kerīmün: “...bu bir insan değil, olsa olsa yüce bir melektir.” (Yusuf, 12/31).

-336-³⁸⁵**Müfred**

(--./-./-./-./-.)

Dil-ber oldur ki meyl ide görince anı cān

Esbāb-ı hüsni hūb ola ammā be-şarṭ-ı ān

-337-

Müfred

(-./-./-./-./-.)

Halka halka kākülün taḫ boynuma zencirveş

Ḳande gitseñ ‘āşıḳuñ yanuñca gitsün tırveş

-338-³⁸⁶**Müseddes-i ‘Ahd-i Bağdādī**

(--./-./-./-./-.)

I

[118b]

Dün bāğa geldi gül gibi bir serv-i ser-bülend

Şermile gül kızardı vü serv oldı pāy-bend

Pāyına düşdi sāye gibi mihr-i hod-pesend

Ḳul oldı ḫaṭ-ı ‘arızına cān-ı müstmend

Reyhān-ı ḫaṭṭı ile ol ne semendür didüm didi

Muşhaf yüzümde ḫaṭ-ı imānuñ durur senüñ

³⁸⁵ Küçük, a.g.e, s. 324 (bk. 82a ve 110b).³⁸⁶ Bu manzume Ahdî'nin şiirleri ile ilgili yapılan çalışmalarda (Mazıoğlu 1981, Güler 1994, Gültekin 2015) bulunmamaktadır.

II

Gün gibi āsmān geyüp geldi ol nigār
 Nūr-ı ruḥ ile oldı münevver ḳamu diyār
 Zülfinde gördi baḡlu durur cān-ı bī-ḳarār
 Ağzına aldı açmaḡadur itdi āşkār
 La‘lin şadefde dūrür ‘Adendür didüm didi
 ‘Uḳde-küşā-yı rişte-i cānuñ durur senüñ

III

[119a]

Ol şāh-ı ḡusn nāz ile çıḳdı otāḡına
 İtdi naẓar o demde hemān şol u şaḡına
 Bilmen ne didi müdde‘ī anuñ ḳulaḡına
 Tāb-ı ḡayādan irdi ‘araḳ yañaḡına
 Oldur nedür ne vech-i ḡusndür didüm didi
 Āb-ı ḡayāt verd-i cennātuñ durur senüñ

IV

Bindi semend-i nāza geyüp şeb-külāhını
 Dād itmege anuñ niçeler tutdı rāhını
 Mihr eyleyüp fütādeye ‘arż itdi māhını
 Seyr itdi demde nāfe-i leyli nehārını
 Bu ḳara yüzlü bunda nedendür didüm didi
 Gör raḡm-ı dīde-i nigerānuñ durur senüñ

V

[119b]

Şahrāya gitdi dün ol ‘ömr-i hāşılı³⁸⁷
 Kātli itdi ‘ālemi nigeh-i çeşm-i kātili
 Dağdı kemendi zülfine bir niçe bī-dili
 Añmaz gören fem ü zenaḥın çāh-ı Bābili
 Bu ne dehān ü ol ne zeḳandur didüm didi
 Ol yok bu yok arada kemānuñ durur senüñ

VI

Cān-ı figār ‘azm idi’çün cüst ü cūyına
 Şu gibi ağıdı bu dil-i meyyāl sūyına
 Göz merdümi alındı hemān al rūyına
 Bağlandı bencileyin dil tār-ı mūyına
 Bu bend çü kana müşk-i Ḥotendür didüm didi
 Zencīr-i pāy-ı murğ revānuñ durur senüñ

VII

[120a]

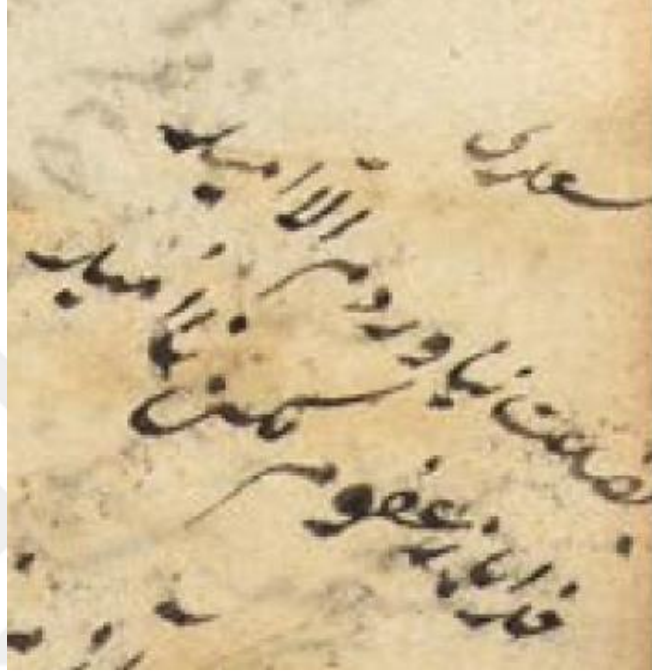
Çıkdı kapuya çın seher ol reşk-i āftāb
 Pāyına düşdi zerre-şifat niçe şeyḥ ü şāb
 Güftāra geldi eyledi ben bendeye ‘itāb
 Bir kaṭreden döküp niçe yüz biñ ḥōşāb
 Ol kaṭre ne ‘aḳıḳ-i Yemendür didüm didi
 ‘Ahdī tılısm-ı genc-i nihānuñ durur senüñ

³⁸⁷ Mısram vezni bozuktur.

-339-

Sa'di

[Maṭla']

-340-

Müfred

(.././././.)

Dil afes rāz-1 mur-1 vaşīdür

Mur-1 vaşī afesde yaşīdür

-341-³⁸⁸[Ġazel-i] Sürürî³⁸⁹

(,---/,---/,---/,---)

- [120b] 1 Menüm gönülüm senüñ zülf-i perîşānuñda almışdur
Gözüm āyīne tek ruhsār-ı tābānuñda almışdur
- 2 abā-yı hüsne maġrūr olma gel kim haqları anuñ
amu dest-i tazallümdür ki dāmānuñda almışdur
- 3 Degül gögsinde la‘lin tügmeler kim ġar olup ana
Gönüller aşılı āk-ı ġirībānuñda almışdur
- 4 Uzat zülfüñ ucın Allāh iün kim hāl-i la‘lüñden
Gözüm merdümleri āh-ı zenehdānuñda almışdur
- [121a] 5 Hudāya almadı ālüde dāmānlıġ ki ılmadum
Ümīd ancak senüñ fażluñla ihsānuñda almıřdur
- 6 şafada ‘ıkd-ı pervīn görmege rüġ-ı melāhatde
Sürürī gözleri la‘lüñle dendānuñda almışdur

³⁸⁸ Saule şaripbekova, **Acem Sürürī ve Divançe’si**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Esntitüsü, Ankara 2001, , s. 249.

³⁸⁹ 341/ 2a olma gel: olmaġıl

6a görmege: görmeġi

rüġ-ı melāhatde: evc-i melāhatda

-342-

Kıt‘a

(..-/-.-/-.-)

Ögürin gözlerüm cemālũñle

Ol kaçan eglenür hayālũñle

Gele inşāf ile billāhi

Ayrılık bir midür vişālũñle

-343-

Tahmīs-i Na‘tī

(-.-/-.-/-.-/-.-)

I

[121b]

Mihrũñ ey meh-pāre aġyāra firāvān olmasun

Gülşen-i bāġ-ı ruħuñ her ħāra seyrān olmasun

Bī-nikāb olma yüzũñ görmege imkān olmasun

İsterüm ħüsnũñ gibi cevrũñe pāyān olmasun

Kim seni sevmek cihān ħalkına āsān olmasun

II

Vaşf-ı ħüsnũñde kitāba yazılan teşrīh-i zũlf

Mihr-i ruħsāruñ beyānuñda olan tavzīh-i zũlf

Gizlü esrārı kıılır ‘ālemlere taşrīh-i zũlf

Beñlerũñ dürdānesinden dizilen teşbīh-i zũlf

Çanlu yaşumdan şaķın bir demde mercān olmasun

III

[122a]

Kāş rüşen-hâtır olup gün gibi olsam behîc
 Günde bir kez ‘âlemi geşt itmege kılsam besîc
 Keşf olsa müŝkilât-ı âyet [ü] emr-i Merîc
 Müstecâbü’ d-da‘ve olsam Hâkdan isterdüm ki
 Kimse ‘âlemde esîr-i bend-i hicrân olmasun

IV

Mihr-i rahşân gibi her gün rüŝenâ bahş olmağa
 Encüm-i tâbân gibi yâhûd senâ bahş olmağa
 Seb‘a-i seyyâre mânendi cilâ bahş olmağa
 Şubh-dek şehrinde ol mâhuñ ziyâ bahş olmağa
 Şu‘le-i âhum yeter şem‘-i şebistân olmasun

V

[122b]

Baṭn-ı sicn-i Yûnus olan hût kim vaşf itdiler
 Diller içre ‘âlem-i lâhût kim vaşf itdiler
 Âyet-i Qur’ânda Mârût kim vaşf itdiler
 Şol çeh-i Bâbildeki Hârût kim vaşf itdiler
 Bu zenehdânuñdaki zülf-i perîşân olmasun

VI

Āferīn olsun ḥakīm-i ‘ālemūñ aḥkāmına
 Kim anuñ efkār irüşem kārınuñ encāmına
 Ḥadd ü ‘add olmaz kılına virdügi in‘āmına
 Misk ü ‘anberden ḥaṭuñ daḳḳākı la‘lūñ cāmına
 Bir tılısm itmiş ki nüş olduḳda noḳşān olmasun

VII

[123a]

Ser-i ser-keş kılıdur sen müntehī bālā-ḳadūñ
 Lāleler baḡrın yaḳar ‘aşḳına sen zīyā-ḥadūñ
 Na‘tī-i üftādeye sen sāye-i ser-āmedūñ
 Şöyle yaḳdı dāḡ-ı hicrānuñ yüregın Aḥmedūñ
 Ğam degül ey lāle-ruḡ tek dāḡ-ı ḥırmān olmasun

-344-

Kıt‘a

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- 1 Ka‘be-i vaşluñ naşīb it baña Rabbü’l-celīl
Eyler idüm eşk-i çeşmüm yoluña cānā sebīl
- 2 Zemzem-i luṭfuñ dirīḡ itme be-ḡāyet teşneyüz
Gel Ḥalīlüm çün bilürsün cennete girmez baḡl

-345-³⁹⁰[Ġazel-i Ĥāletī]³⁹¹

(../..-/-../..-)

- [123b] 1 Māyilüz gerçi ki her tāze nihāli severüz
Bülbül-i Gülşeniyüz biz gül-i alı severüz
- 2 Reh-i ‘aşk içre n’ola kıaddümüz olursa dü-tā
Rüşenüz gün gibi ol māh-ı hilāli severüz
- 3 Bize andan görünür nūr-ı tecellā-yı Ĥudā
Şāf-dil ‘āşıkıyuz hüsni ü cemāli severüz
- 4 Seg raķıbüñ n’ola biz kaçmasaķ isnādından
Şir-i ter kulle-i ‘aşkuz o ġazāli severüz
- 5 Evvelā Ĥāletī inkār olunur mı ‘aşka
Āĥiri sözüümüñ bu ki me’āli severüz

³⁹⁰ İbrahim Altunel, *Ĥāletī-i Gülşenī: Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvānının Tenkidli Metni*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1988, s. 91.

³⁹¹ 345/ 2b māh-ı hilāli: kâş-ı hilāli

-346-³⁹²

[Ġazel-i Ĥāletī]

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [124a] 1 Pertev-i envār-ı Ĥaḡdur o cemāli bilmişüz
Ya'nī kim meclā-yı zāt-ı Zü'l-celāli bilmişüz
- 2 Fi'l-i münker itmezüz zīrā ki mes'ül olmazuz
Münkirüñ ḡalbindeki olan su'āli bilmişüz
- 3 Nehy-i münker emr-i ma'rūf ile dāyim 'āmilüz
Şübhemüz yoḡdur ḡarām ile ḡelāli bilmişüz
- 4 Ya'nī maḡlūḡāt-ı Ĥaḡḡı görmezüz noḡṣān ile
Kāmilüz her vech ile aṣl-ı kemāli bilmişüz
- 5 Cān u dilden ḡubb-ı dünyāyı ferāmūş eyledük
Ĥāletī dehrüñ nedür āḡir me'āli bilmişüz

³⁹² Altunel, a.g.e, s. 94.

-347-³⁹³

[Ġazel-i Ĥāletī]

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [124b] 1 Ey ŧanem siĥr itdi eŧmũn baña cāzũlar mıdur
Sũnbũlũn ŧalmıŧ kemendi vaĥŧi āhũlar mıdur
- 2 ‘Anber-efŧāndur didũm sũnbũllerinũn bũyı
Kākũlin itdi perıŧān didi ĥoŧ-bũlar mıdur
- 3 ŧuladı ħan ile cānā yir yũzini gũzlerũm
Dem-be-dem eŧmũnden aħan yalıñuz ŧular mıdur
- 4 Dũstum olmaz bahā kevn ũ mekān dendānlaruñ
Ĥoħħa-i yāħũt içinde maĥfi lũ’lũ’ler midür
- 5 Ĥāletıveŧ eyleyen ‘uŧŧāħı bilsem ey ‘aceb
Bir naħarda cān alurlar ol perı-rũlar mıdur

³⁹³ Bu manzume Ĥāletı-i Gũlŧeni (Altunel 1988) ve Azmizāde Ĥāletı (Kaya 2017) divanlarında bulunmamaktadır.

-348-³⁹⁴[Ġazel-i Ĥāletī]³⁹⁵

(.---/.---/--)

- [125a] 1 Yitürdüm cānumı cānānı buldum
Göñül den yār olan ihvānı buldum
- 2 Yitürmişdüm cihānda şāhumı men
Göñül Mısrındağı sulţānı buldum
- 3 Çü bildüm yārımı yār olmaz imiş
O yārı n'eyleyüm yārānı buldum
- 4 Baña derdüñ yeter 'ālemde ey şāh
'İlācı n'eyleyüm Loqmānı buldum
- 5 Nihāyet yoğ durur derd ü belāya
Dime sen Ĥāletī dermānı buldum

³⁹⁴ Altunel, **a.g.e.**, s. 129.

³⁹⁵ --/ 2a men: ben

2b Mısrındağı: kāsırındağı

4b n'eyleyüm: n'eyleyem

-349-³⁹⁶

[Ġazel-i Ĥāletī]

(.---/.---/--)

- [125b] 1 Göñülde bir melek-sīmāyı buldum
Yitürmişdüm dil-i şeydāyı buldum
- 2 ‘Aceb dīvāneyüm ‘uşşāk içinde
Başumdan geçmedük sevdāyı buldum
- 3 Bugün ben ibn-i vakt oldum ḥabībüm
Anuñ’çün bunda ben ferdāyı buldum
- 4 Çeküp ‘aşkuñ belāsın gice gündüz
Bugün dünyā ile ‘uqbāyı buldum
- 5 Hızırveş ölmeden ölmezden evvel
Dime sen Ĥāletī ihyāyı buldum

³⁹⁶ Altunel, a.g.e, s. 130.

-350-³⁹⁷**Ġazel-i [Ĥāletī]**

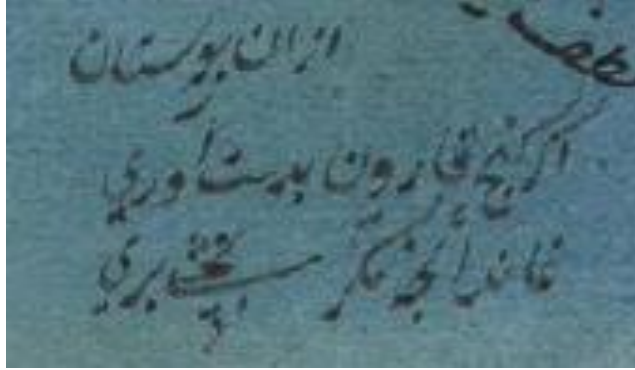
(---/---/---/---)

- [126a] 1 Didüm ayağũ öpsem didi ki epsem epsem
Düşüp yoluñda ölsem didi ki epsem epsem
- 2 Didüm teraħħum eyle qalmaz zamāne böyle
Luť eyle küsme söyle didi ki epsem epsem
- 3 Didüm eyā cefākār inletme beni her bār
Ĥıřm idüp āħir-i kār didi ki epsem epsem
- 4 Didüm o mihr-bāna raħm it bu nā-tüvāna
Luť eyle girme qana didi ki epsem epsem
- 5 Bu Ĥāletī-i bī-cān inler yoluñda her ān
Göñlüñi qılma vīrān didi ki epsem epsem

³⁹⁷ Altunel, **a.g.e.**, s. 138.

-351-

[Maṭla‘]

-352-³⁹⁸[Ġazel-i Ḥāletī]³⁹⁹

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [126b] 1 Bāğ-ı ‘ālemde bugün bir gül-‘izārum var benüm
Gül yüzünüñ şevqına feryād u zārum var benüm
- 2 Niçe gündür eyler isem tañ mıdur feryād u āh
Dōstlar şanmañ elümde ihtiyārum var benüm
- 3 Sevdi bir Leylāyı Mecnūnveş göñül şeydā olup
Şanmañuz bir lahza bir yirde qararum var benüm
- 4 Sensin ey şāh-ı cihān-ārām cānum dünyede
Senden özge şanma kim bir özge varum var benüm

³⁹⁸ Altunel, **a.g.e.**, s. 140.

³⁹⁹ 352/ 2a Niçe gündür eyler isem tañ mıdur feryād u āh: Niçe günler tañ mıdur eyler isem feryād u zār
3b bir lahza bir yirde: bir yerde bir lahzâ

- 5 Cān u dilden bulmuşum ey Hāletī gāyet sürür
Şimdilik halk-ı cihāndan çün kenārüm var benüm

-353-⁴⁰⁰

[Ġazel-i Hāletī]

(--./.--./.--./..-)

- [127a] 1 Sırr-ı dehenüñ gonce-i ter bülbüle söyler
Gülşende açup rāz-ı lebüñ bülbüle söyler
- 2 Ezberledi her gül ruhınuñ vaşf-ı terinden
Büstān cemālünde senüñ gül güle söyler
- 3 Üftādelere bezm-i maḥabbetde surāḫī
Dir ki niçe ḫāmüş olalum kulkule söyler
- 4 Ḥum-ḫāne vü vaḫdetde yitürdi özüñi dil
Mest eyledi bu kaṭre diyü mül müle söyler
- 5 Ey ‘arız-ı gül Hāletī bu nazm-ı daḫīki
Sen lebleri mül beñleri pür-fülfüle söyler

⁴⁰⁰ Bu manzume Hāletī-i Gülşeni (Altunel 1988) ve Azmizāde Hāletī (Kaya 2017) divanlarında bulunmamaktadır.

-354-⁴⁰¹

[Ġazel-i Ĥāletī]

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [127b] 1 Ey elif-ķad ķāmetüñdür çekdüren āhı baña
Rā-ķaşuñ ‘aksi dürür kim gösterür māhı baña
- 2 Ger ķala sevdā-yı zülfinüñ şebinde dil ne tañ
Şu‘le-i mihr-i ruķuñdur gösteren rāhı baña
- 3 Şāh-bāz-ı çeşm ile şayd eyledüñ kebk-i dili
Şeh-süvārum şimdi şalmazsuñ nazār gāhı baña
- 4 Sehm-i müjgānuñ çün oldı cümle-i sīnem siper
Ġamze-i çeşmüñden irdi tīr nā-gāhı baña
- 5 Ĥāk-pāyüñ başuma tāc-ı sa‘ādetdür benüm
Ĥāletī ‘arz itmesünler efser-i şāhı baña

⁴⁰¹ İbrahim Altunel, a.g.e, s. 52.

-355-⁴⁰²**Ġazel-i [Ĥāletī]⁴⁰³**

(../-/-../-/-../-/-)

- [128a] 1 ‘Āşık olsağ yine bir tāze-ruĥ-ı zībāya
Bülbül olsağ yine bir gonce-gül-i ra‘nāya
- 2 Bugünüm yarına ħalsun dimeſe ſūĥ olsa
Şalmasa ‘āşık-ı sevdā-zedeyi ferdāya
- 3 Nağd-i ‘ömr ile tesellī bulur olsa cānān
Beni ağlatmasa meyl eylemese dünyāya
- 4 Bezmde ayağā düşdükçe vefā kılsa bize
Mā’il olsa o daĥı cām-ı mey-i ĥamrāya
- 5 Bize ey Ĥāletī ‘aşğ ehli gerekdür dil-dār
Gāhıce tā ki vefā ide dil-i şeydāya

⁴⁰² İbrahim Altunel, **a.g.e.**, s. 176.⁴⁰³ 355/ 4a kılsa: itse

-356-⁴⁰⁴**Tahmîs-i [Ḥalîfe Ğazel-i Niyâzî]⁴⁰⁵**

(-.-/-.-/-.-/-.-)

I

[128b] Sünbül-i sîr-âba ol kim şayd u ğîsû kıoymış ad
 Cân kıuşı'çün dâm urup zülf-i semen-bû kıoymış ad
 Şem'-i kâfûrî yaradup dest ü bâzû kıoymış ad
 Ol ki serve rûḥ virmiş kıadd-i dil-cû kıoymış ad
 'Ărızuñı yâsemendin yâ şanup rû kıoymış ad

II

Niçe ser-keş bolmasun meh-rûlaruñ kâkülleri
 Yaşdanur ḥûblar yüzinde tâze berg-i gülleri

⁴⁰⁴ Ali Emîrî Efendi, **Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid**, (haz. İdris Kadioğlu), T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı Kùtùphaneler ve Yayınlar Genel Mùdùrlùđù, Ankara 2018, s. 326-327.

⁴⁰⁵ 356/ I a şayd u ğîsû: ca'd-1 ğîsû

I b dâm urup: dâm edip

II d düzmiş: yağmış

III a durur ol gül-ḥad ü: mıdır ol kad mi ya

b 'anberîn terdür şaçılmış yüzine yâ: 'anber-i terdir sepilmiş rûyına

III d tâ ruḥ-ı devrine yazmış: ârızı devrinde çekmiş

III e nisbet idüp kâb-ı kavseyn aña: nisbetini kâbe kavseyn edip

IV a ḥûblaruñ zülf-i sevâdın Ḥaḳ yaradup: nâz ile ol meh açıp zülfü sevâdın

IV b her yüzü pertevlerine günde bir: âsmân-ı hüsne hâl-i 'ârızın

IV c düzmiş adını: düzmüştür adın

IV d mercana: 'ünnâba

yaradup: ğidâsın

IV e bandırmuş: kandırmış

V a şüret-i nakşın: sùret-i hüsün

V b yazmaya bu nakşın: bitmeye bu nakşa

V c gül yüzine dağıdupdur: dağıdıp gül 'ârızında

V d düzedüp: düzdürüp

V e Ṭurra-i tarrâr ca'd-1 dâm ğîsû: Turre-i tarrâra dâm-1 ca'd-1 ğîsû

VI a sidreden a'lâ: sidre-i a'lâ

VI b ğonceye: gunc ile

VII b esîr: hakîr

VII c düşmişe: düşmüşüm

olđıl: sen ol

VII d it kec: eden

VII e bes: hem

Ruĥlarına daĥıdup ‘anber-feŝān sūnbūlleri
 Berg-i nesrīn ūzre dūzmiŝ dāne-i fūlfūlleri
 Her mūdevver dāneye bir ĥāl-i Hindū qoyımıŝ ad

III

[129a]

Sidre-i a‘lā durur ol gūl-ĥad ū nazūk-nihāl
 ‘Anberīn terdür şaçılmış yüzine yā ĥatt [ü] ĥāl
 Yazmaĥ için ŝüretin naĥķāŝ-ı kudret bī-miŝāl
 Tā ruĥ-ı devrine yazmış bir yire iki hilāl
 Nisbet idüp qāb-ı qavseyn aña ebrū qoyımıŝ ad

IV

Ĥūblaruñ zūlfi sevādın Ĥaĥ yaradup ŝeb dimiŝ
 Her yüzi pertevlerine günde bir kevkeb dimiş
 Sīmden bir top dūzmiŝ adını ĥabĥab dimiŝ
 Sūkkeri mercāna qatmıŝ cān yaradup leb dimiŝ
 Riŝteyi mūŝk-āba bandırmuŝ aña mū qoyımıŝ ad

V

[129b]

şüret-i naĥŝın görüp didi muşavver pīrler
 Yazmaya bu naĥŝın hergiz Ĥindeki taŝvīrler
 Gūl yüzine daĥıdupdur sūnbūl-i dil-gīrler

Cān u dil bend itmek için düzedüp zencîrler
 Țurra-i Țarrār ca‘d-ı dām gīsū koymış ad

VI

Ol ki her servüñ Țadini sidreden a‘lā Țılup
 Her dehān-ı gonceyi yüz gonceye gūyā Țılup
 Sünbül-i dil-cūlara cān gülşeninde cā Țılup
 Fitne bāğında bir iki nergisi bīnā Țılup
 Her birisine anuñ bir Țeşm-i cādū koymış ad

VII

[130a]

Sen nigāra eyle kim yokdur melāhatde nazīr
 Yok daħı ‘uşşāk içinde bir Halīfe tek esīr
 Men ayaga düşmişe luţf eyle olgıl dest-gīr
 Sen tegi nāz ehline it kec Niyāziyi esīr
 Bes saña sulţān maña kemter du‘ā-gū koymış ad

-357-

[Maţla‘]

(..--/..--/..--/..--)

İllere Țarşu baȚup yüzüñe āh eylemedüm
 Severin didüm ise saña günāh eylemedüm

-358-⁴⁰⁶

[Ġazel-i Őuhūdī]

(---/---/---/---)

- [130b] 1 Kimine bende kim zencīr-i ‘aŐkuñ cāna bend eyle
Hudā yā Şevk-ı dīdāruñ dil-i zāra kemend eyle
- 2 Őunup cām-ı maħabbetden dil-i maħzūna yeg cūr‘a
İde ħayrān u mest dili qarār u müstmend eyle
- 3 Gerekmez baña sultānum ğinā u ‘izzet ü Őöhret
İki ‘ālemde miskīn ü ğarīb ü derdmend eyle
- 4 Yoluñda ħāk olan ‘uŐŐākı ey maħbūb-ı bī-hem-tā
Cemālūñ ‘arz idüp rüz-ı kıyāmet ser-bülend eyle
- 5 Hudā yā āb-rūy-ı MuŐtafā u Murtażā Ħaħķı
Őuhūdī bī-vücūdı āteŐ-i ‘aŐķa sipend eyle

⁴⁰⁶ Bu manzume *Őuhūdī Dīvānı* (Eĝri 1989) ve *Őuhūdī Dīvānĕesi* (Can 2005)’inde bulunmamaktadır.

-359-⁴⁰⁷[Ġazel Şem'ī]⁴⁰⁸

(,---/,---/,---/,---)

- [131a] 1 Alursa cānumı ġamzeñ n'ola 'ömrüm revān olsun
İçerse leblerüñ ġanum efendüm nüş-ı cān olsun
- 2 Niçe başlar gider ġanlar dökilür kimseler Şormaz
Tarīġ-i 'aşġdur bunda dimezler ġana ġan olsun
- 3 Yoluñda oġ gibi doġru degülsem ey kemān-ebur
Bükilsün dām-ı zülfünden elif ġaddüm kemān olsun
- 4 Perī-peyker melek-sīmā güzeller çok durur ammā
Görinmez çeşmüme sensüz gerek ġür-ı cinān olsun
- 5 Oñulmaz derdüñüñ dāġı yürü 'arz eyle dil-dāra
Niçe sinede Şem'ī bu göynükler nihān olsun

⁴⁰⁷ Murat A. Karavelioġlu, **Şem'ī Dīvānı: Prizrenli Şem'ī**, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlıġı Yay., İstanbul 2014, s. 202.

⁴⁰⁸ 359/ 3b dām-ı zülfünden: dāl-i zülfünden

4b çeşmüme: gözüme

5a dāġı: dāġın

-360-

[Ġazel]

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [131b] 1 Aḥmedüm cān Aḥmedüm derdüme dermān Aḥmedüm
Lebleri cān ḥastesine Āb-ı ḥayvān Aḥmedüm
- 2 Būstān-ı cānda ḥaṭṭ-ı sebzi reyḥān Aḥmedüm
Gülşen-i dilde ḳadi naḥl-i ḥırāmān Aḥmedüm
- 3 Ḥalka-i zülfi dil ü cān boynına müşkīn kemend
Ḥāk-pāyi gözlere kuḥl-ı Şıfāḥān Aḥmedüm
- 4 Hem derūn-ı sīnede her ḥükm-i cān gibi revān
Hem ḥayāl-i kişver-i cān üzre sultān Aḥmedüm
- 5 Bī-sebeb zülfüñ kemendin şalma her cān boynına
Ḥaṭır-ı revnaḳ gibi olma perīşān Aḥmedüm

-361-

[Ġazel-i ‘Alī]

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [132a] 1 Gül-‘izārum itdi çün meyl sarāy-ı Edrine
Şevke geldi bülbül destān-ı sarāy-ı Edrine
- 2 Gül gibi güldi açıldı gonce-i pür-hün-ı dil
Şubḥ-dem çün esdi bād-ı dil-güşā-yı Edrine
- 3 Misk-i Çin ü ‘anber-i sārāya ta‘n eyler bugün
Bād-ı cān-efzā-yı ḥāk ‘ıtr-sāy-ı Edrine
- 4 Çün muvāfiḳdur hevā-yı Edrine ‘ayş ehline
Ḥurrem ol dilegüm ola anda hevā-yı Edrine
- 5 Ey ‘Alī bu şi‘r-i sāfi-i revānāsā yiter
O muḡān isterse yārān-ı şafā-yı Edrine

-362-

[Ġazel-i] Őāfi

(--./-.-/--./-.-)

- [132b] 1 Bād-1 Őabā muŐaffi Őaĥn-1 emen muĥarrā
 Āb-1 revān-1 mũcellāyı Şun imdi Őahbā
- 2 İrdi bahār nev-ĥīz oldı Őũkũfe-i gũl-rīz
 İtme iñende engīz sākī Şun imdi Őahbā
- 3 Cām almıŐ ele lāle ya'nī Őunar piyāle
 Muĥrib aĥır belāyla sākī Şun imdi Őahbā
- 4 Gũl ğoncesi bilũrmiŐ bũlbũlleri delũrmiŐ
 Eyyām-1 gũl gelũrmiŐ sākī Şun imdi Őahbā
- 5 Cām-1 Őarāb-1 Őāfi yār ile ola kāfi
 Budur cevāb Őāfi sākī Şun imdi sahbā

-363-

Mũfred

(-.-/-.-/-.-/-.-)

- [133a] Gŕz gŕz oldı cism-i zārũm nāvek-i dil-dārdan
 Cũmle-i çeşm oldı ammā doymadum dīdārdan

-364-

Müfred

(-./-./-./-./-.)

Büse cer ider girüp hengāme-i ‘aşkunda dil

Yok mıdur bir gonce-leb kendin bilür degül gibi

-365-

Müfred

(./././././././././././././././.)

İşitdün kim tolanurmış giceyle kūy-ı cānānı

Şakınsun tutilur bir gün götür sev māh-ı tābānı

SONUÇ

Çalışmamızda Paris Bibliotheque Nationale Turc 306 numarada kayıtlı mecmua incelenerek MESTAP'a göre tasnifi yapılmıştır. 133 varaktan meydana gelen bu mecmuada 1 Arapça ve 28 Farsça olmak üzere toplam 365 manzume yer almaktadır. Arapça ve Farsça manzumelerin sadece görselleri çalışmaya dâhil edilmiştir.

Mecmuanın müstensihî ve istinsah tarihi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır; ancak mecmuada şiiri yer alan şairlerin yaşadığı yüzyıllardan hareketle mecmuanın 17. yüzyılda derlenmiş olduğu söylenebilir. Mecmuada yer yer yazı stilinin değişmesi ve şiirlerin bazen çok düzenli bir şekilde yazıya geçirilirken bazen de özentisiz şekilde, vezne dikkat edilmeden, karalamalar yapılarak yazılması mecmuaya daha sonradan eklemelerin yapıldığını düşündürmektedir. Kütüphanede de “mecmuanın farklı kişiler tarafından yazıldığı” bilgisi mevcuttur.

Mecmuada Ahdî, Âlî (Gelibolulu Mustafa Âlî), Bâkî, Behiştî, Belîgî, Bezmî, Câmî, Fârisî, Fedâyî, Fevrî, Figânî, Firâkî, Fuzulî, Hâfız, Hâletî-i Gülşenî, Hâtemî, Hayâlî, Hayretî, Hazret Efendi, Kelâmî, Kemâl Paşazâde, Kuloglu, Latîfî, Mahfî, , Muhibbî, Na'tî, Necâtî, Nesîmî, Nev'î, Nihâlî, Ömrî, Rahîmî, Revânî, Rumî, Ruşenî, Sa'dî, Sâ'î, Sâkinî, Selmân, Sırrî, Sürurî, Şâfî, Şem'î, Şuhûdî, Tîgî, Ubeydî, Yahyâ, Yetîmî, Za'ifî, Zâtî... gibi birçok şairin çeşitli nazım şekillerinde şiirleri yer almaktadır. En çok şiiri bulunan şair ise 62 manzume ile Bâkî'dir.

Mecmuada gazeller yoğunlukta olsa da birçok müfred, matla, kıt'a, nazm, rubai... yer almaktadır. Gazeller çoğunlukla âşıkâne tarzdadır. Âlî-i Emirî'ye ait bir kahvenâme ve Mevlânâ Rahîmî'ye ait pendnâme türünde bir şiir ile Kumran Kalesi'nin fethiyle ilgili bir tarih manzumesi bulunmaktadır. Mecmuada birçok bâhnâme yer alsa da bunların çalışmaya dâhil edilmesi tercih edilmemiştir.

Bu çalışmayla birlikte Ahdî-i Bağdadî'ye ait olduğunu düşündüğümüz yayımlanmamış bir müseddes tespit edilmiş ve divanlarda ya da farklı çalışmalarda yer alan şiirlerin mecmuada yer alan şiirlerle karşılaştırılması yapılarak farklılıklar ortaya konmuştur.

KAYNAKÇA

Açıl, B. (2005). *Sırrî Râhile Hanım ve Divânı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Adak, A. (2006). *Za'îf-i Gülşenî: Hayatı, Eserleri, Edebî Şahsiyeti ve Divânının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Akarsu, K. (2011). *Rumelili Za'îf Divânı: Tenkidli Metin*. Ankara: Berikan Yayınevi.

Aksoyak, İ.H. (2018). *Gelibolulu Mustafa Âlî Divânı*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü (<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>) [Erişim Tarihi: 14.11.2019].

Akyüz, K. vd. (1958). *Fuzûlî Türkçe Divan*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Altunel, İ. (1988). *Hâletî-i Gülşenî: Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divânının Tenkidli Metni*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Arslan, M. U. (2008). *Emîrî Efendi ve Divanı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Arslan, Ö. (2013). *Ubeydî Divânı (Metin ve İnceleme)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ateş, S. (yty.). *Divân-ı Sırrî-Hacı Muharrem Hilmi Efendi*. İstanbul: Yeni Ufuklar Neşriyat.

Avşar, Z. (2017). *Revânî Divânı*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü (<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56143,revani-divanipdf.pdf?0>) [Erişim Tarihi: 11.11.2019.]

Ayan, H. (2014). *Nesîmî: Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aydemir, Y. (2000). *Behiştî Dîvânı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Ayverdi, İ. (2016). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kubbealtı Yayınları.

Baka, Ş. (2014). *Milli Kütüphane YZA 801 Numaralı Mecmua (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.

Batur, A. (2002). *Süruri Divanı: Hayatı, Sanatı, Eserleri, Divanı'nın Tenkitli Metni*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Can, E. (2005). *Şuhûdî Divançesi (İnceleme-Metin)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Cansever, S. (2005). *Eğribozlu Mehmed Emin Surrî Hayatı, Eserleri, Dîvânının Edisyon Kritik Metni Ve Değerlendirmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Çağbayır, Y. (2017). *Ötüken Türkçe Sözlük*. C. III. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Çavuşoğlu, M. - Tanyeri, M. A. (1981). *Hayretî Dîvân*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Çavuşoğlu, M. - Tanyeri, M. A. (1987). *Zatî Divanı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Yayınları.

Çavuşoğlu, M. - Tanyeri, M. A. (1990). *Üsküblü İshâk Çelebi Dîvan*, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları.

Çavuşoğlu, M. (1977). *Yahyâ Bey Dîvan: Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Çavuşoğlu, M. (1979). *Amrî Dîvan: Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Çelik, B. (2019). 16. Yüzyıl Şairlerinden Fakîrî ve Şiirleri, *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi [ESTAD]*, 2, 787-844.

Demirel, M. (1996). *İbn-i Kemâl Dîvân*, İstanbul: Fakülteler Matbaası.

Devellioğlu, F. (2015). *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara Aydın Kitabevi Yayınları.

Diyanet İşleri Başkanlığı. (2018). *Kur'an Yolu Meâli (Tam Sayfa Mealli)*. (Haz. Hayrettin Karaman vd.). Ankara.

Donuk, S. (2016). Cemâleddin İshak El-Karamanî'nin Bilinmeyen Şiirleri. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 16, 77-144.

Eğri, S. (1989). *Şühûdî Dîvânı (Levâmiu'l-Eşvâk): Gazeller (Defter-i Salis): İnceleme-Karşılaştırmalı Metin*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Erdemir, A. (2018). Sultan II. Osman (Fârisî) ve Dîvânçesi. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 21, 161-234.

Ergun, S. N. (1935). *Bakî Hayatı ve Şiirleri*, I. İstanbul: Sühulet Kitapyurdu.

Genç, İ. (2018). *Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü (<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57762,tezkire-i-suara-yi-mevleviyyepdf.pdf?0>) [Erişim Tarihi: 07.12.2019].

Gıynaş, K. A. (2017). Pervâne Bey Mecmuası. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü (<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55832,pervane-bey-mecmuasi-pdf.pdf?0>) [Erişim Tarihi: 07.12.2019].

Gönel, H.(2010). Trabzonlu Sırrî as an Example of Poets in Divan Literature. *2nd International Symposium on Sustainable Development*, International Burch University, Sarajevo.

Güler, Z. (1994). Ahdi ve Gülşen-i Şuara Bibliyografyası ve Yayınlanmamış Şiirleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 1-2.

Gültekin, H. (2015). *Ahd-i Bağdâdi'nin Yayınlanmamış Şiirleri III* (ö. 1002/1593-94). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2, (39-51).

Gürbüz, M. (haz.) (2018). *Sulţân-ı Hübâna Münasib Eş'âr*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü (<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58582,sultan-i-hubana--munasib-esarpdf.pdf?0>) [Erişim Tarihi: 10.10.2019].

Gürbüz, M. Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı* (Haz. Hatice Aynur vd.). İstanbul: Turkuaz Yayınları, s. 99-113.

<https://mecmualar.tr.gg/Mecmualar-ve-C.oe.nkler-Hakk%26%23305%3Bnda-Genel-Bilgiler.htm> [Erişim Tarihi: 22.11.2019].

İsen M. vd. (2012). *Sultanların Şiirleri Şiirlerin Sultanları*. İstanbul: Kapı Yayınları.

İspirli, S. A.-Kiremitçi F. (2004). Sultan II. Osman ve Şiiri. *Ejos-Elektronik Journal of Oriental Studies*, 7, 1–20.

Kaçalin, M. S. (2016). *Hüdâyî (Salâ Muslısı) Dîvân*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kaçar, M. vd. (2015). *Osmanlı Edebî Metinlerini Anlama Kılavuzu*, İstanbul: Kesit Yayınları.

Kadıoğlu, İ. (haz.) (2018). *Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü (<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58689,ali-emiri-efendi--tezkire-i-suara-yi-amidpdf.pdf?0>) [Erişim Tarihi: 15.09.2019].

Kanar, M. (2011). *Hafız Divanı I*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Kanar, M. (2011). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Say Yayınları.

Karahan, A. (1966). *Kanunî Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figani ve Divançesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Karavelioğlu, M. A. (2014). *Şem'î Dîvânı: Prizrenli Şem'î*. İstanbul. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.

Kazan, Ş. (2003). *Üsküdarlı Sırrî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Divan'ı (Tenkidli Metin-İnceleme) ve Şerhu Medhi'n-Nebî*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kesik, B. (2012). Bazı Şiir Mecmualarından Hareketle Basılı Divanlarda Bulunmayan Bâkî Mahlaslı Şiirler, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, IX, 115-122.

Kesik, B. (2016). Bâkî'nin Yayınlanmamış Bazı şiirleri (Üç Gazel Bir Matla'), *Aydın Türklük Bilgisi Dergisi*, 2 (2), 79-85.

Keskinkılıç, E. (1999). *Sultan II. Osman*. İstanbul: Şûle Yayınları.

Kılıç, A. Mecmua Tasnifine Dair. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı* (Haz. Hatice Aynur vd.). İstanbul: Turkuaz Yayınları, s. 77-96.

Koç, H. (2016). *Nizâmî'nin Dört Mesnevîsinin Mensûr Tercümesi: Heft Peyker, İskendernâme, Hüsrev ü Şîrîn, Leylâ vü Mecnûn, İnceleme-Edisyon Kritikli Metin*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Köksal, M. F. (2013). Bâkî'nin Bilinmeyen Veda Gazeli ve Dîvânında Bulunmayan Bazı Şiirleri, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 10, 319-330.

Köksal, M. F. (2017). *Mecma' u'n-Nezâ'ir*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü (<https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195954/mecmaun-nezair-edirneli-nazmi.html>) [Erişim Tarihi: 14.10.2019].

Köksal, M. F. (2018). Yazma Mecmualara Dair Yeni Bir Tasnif Denemesi. 2. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi/2nd International Congress Of Eurasian Social Sciences*, Antalya.

Köksal, M.F. (2012). Şiir Mecmualarının Önemi ve “Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP). *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı* (Haz: Hatice Aynur vd.). İstanbul: Turkuaz Yayınları, s. 409-431.

- Kurnaz, C. - Tatçı, M. (2001). *Ümmî Divan Şairleri ve Enverî Divanı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kurt, H. (2015). *Şeyh Mehmed Sırrî Dîvânı İnceleme-Metin*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Kut, G. (1986). Mecmua. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*. C. VI. Ankara: Dergâh Yayınları.
- Küçük, B. (2015). *Bâkî Dîvânı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Levend, A. L. (2015). *Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Mazıoğlu, H. (1978-79). *Ahdî-i Bağdâdî ve Şiirleri*. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, 95-150.
- Mengi, M. (2014). *Mesîhî Dîvânı*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Mermer, A. - Koç Keskin N. (2011). *Eski Türk Edebiyatı Terimler Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Nüzhet, S. (1946). *XVII. Asır Saz Şairlerinden Kuloğlu*. İstanbul: Semih Lütfü Sühulet Kütüphanesi.
- Okatan, H. İ. (2010). *Sürûrî Dîvânı*. Ankara: Engin Matbaacılık.
- Pala, İ. (2002). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Ankara: L&M Yayınları.
- Parlatır, İ. (2004). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Parlatır, İ. vd. (2006). *Lügat-ı Cûdî*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Piroğlu, Z. (1996). *Yetîmî: Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Dîvânının Tenkidli Metni*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Saraç, M. A. Y. ((yty.). *Emrî Dîvânı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. (<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-78368/emri-divani.html>) [Erişim Tarihi: 11.11.2019.]

Savran, Ö. (1996). *Karamanlı Nizâmî Dîvânı'ndan Seçme Gazeller ve Bugünkü Türkçesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.

Serin, S. (2007). *Diyarbakırlı Ali Emîrî Divanı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Solmaz, S. (haz.) (2018). *Gülşen-i Şu'arâ*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü (<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56733,ahdi-gulsen-i-suarapdf.pdf?0>) [Erişim Tarihi: 12.11.2019].

Şaripbekova, S. (2001). *Acem Sürûrî ve Divançe'si*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tarlan, A. N. (1997). *Necatî Beg Divanı*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Tarlan, A.N. (1992). *Hayâlî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Tavukçu, O. K. (yty.). *Dede Ömer Rûşenî: Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânının Tenkidli Metni*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü (<https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78365/dede-omer-ruseni-divani.html>) [Erişim Tarihi: 13.11.2019].

TDV. (2003). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Türkiye Diyanet Vakfı Yay. C. XXVIII, Ankara.

Tulum, M. - Tanyeri M. A. (1977). *Nev'î Divan*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Tunç, S. (2005). Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan 1985 Numaralı Şiir Mecmûası, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 18,11-87.

Uzun, M. (2003). Mecmua. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C. XXVIII. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Üst, S. (2018). *Edirneli Nazmî Dîvânı*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü

(<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57766,edirneli-nazmi-divanipdf.pdf?0>) [Erişim Tarihi: 09.11.2019].

Yavuz, K. - Yavuz, O. (2016). *Muhibbî Dîvânı: Bütün Şiirleri (İnceleme-Tenkitli Metin) I*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.

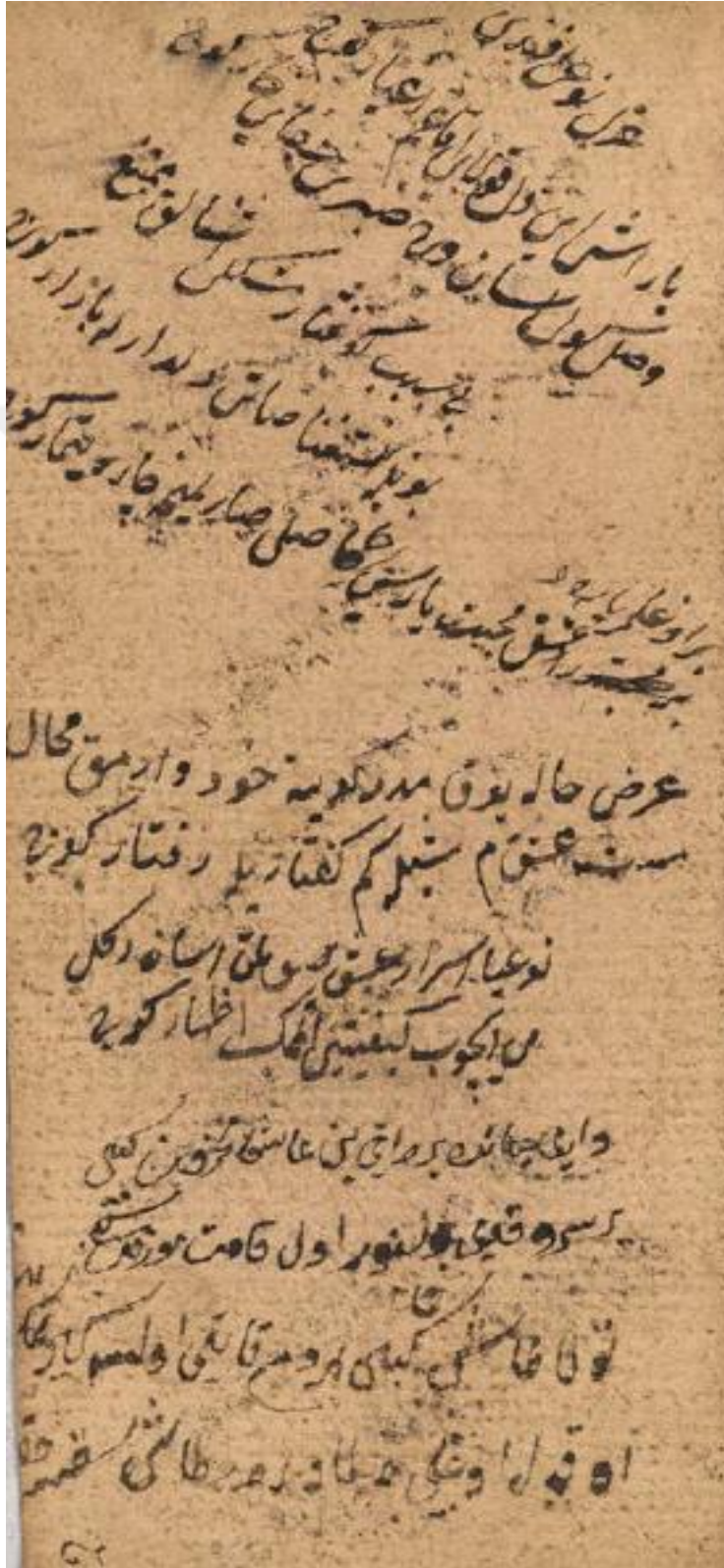
Yazar, S. (2006). *Seyyid Şerîfî Mehmed Efendi: Hayatı, Divanı ve Hilyesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, M. (2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler: Ansiklopedik Sözlük*. İstanbul: Kesit Yayınları.

EKLER

Ek 1: Paris Bibliotheque Nationale Turc 306 Numaralı Mecmuanın 2a Sayfası

Ek 2: Paris Bibliotheque Nationale Turc 306 Numaralı Mecmuanın 23b Sayfası

قصیدہ یاقوتی اقتدری سلمہ اللہ برائی فتوحات
 بکمال قدر رفیع و لدی یہ یاقوتی یاقوتی
 منظور قلدری سلطان و جوان خجستہ جهان
 قدوم منا بلو خطا کتا بو کون باشنہ کون بلو عکدری
 یہ تاب سجا بندن جانی قلدری نور اسباب
 اشوبال و پاپ اولدی کوشش زین اندی احوال
 ارم کلا و سچی کبھی صبح کوشنہ چو بی
 یہ اول سفیق زین کسروین قبا قلدری
 لو ای صبح نورانی کبھی روشن بو ایوانی
 جهان امن و امان بولدی یہ شمشیر بولادین
 بلا با جو جنہ سدا یددی اسکندری ثانی

ÖZ GEÇMİŞ

24.11.1996'da Malatya'da doğdu. 2009'da Espiye Kaşdibi Yatılı Bölge Okulu'nu, 2013'te Aksu Anadolu Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl Giresun Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne başladı. Lisans eğitimini 2017'de tamamladı ve aynı yıl içinde Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda yüksek lisans programına başladı. 2018'de Giresun Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne araştırma görevlisi olarak atandı. Hâlâ bu görevine devam etmektedir.

